

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronicon Montis-Sereni Sive Lavterbergense

Mader, Joachim Johann

Helmeſtadi, 1665

Chronica Montis-Sereni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11088

I

INCIPIT
CHRONICA MON-
TIS-SERENI.

Consideranti mihi, rerum præteritarum
notitiam utilitati legentium crebro profice-
re, nata est voluntas cum adiutorio Jesu Chri-
sti Domini hoc opus assumere, ut *annos à fun-
datione Ecclesiæ nostræ, & nomina Prælatorum,
& successiones, & tempora, & gesta ipsorum,* col-
ligerem, & narrationem de his, ut possem, competentius or-
dinarem. *Seniores* autem, qui, quod de his verum erat, scire
poterant, & quorum dictis grandævitas fidem faciebat, prin-
cipio hujus narrationis auctores habui. Nonnulla etiam ta-
lium ex *privilegiis* foundationis & aliorum Principum, & ex
Breviariis, quæ in veteribus libris sparsim inveni coagitata,
non sine studio congregavi. Verum quia per pauca hoc vel
illo modo de his investigare potui, meumque erat propo-
situm, ut annorum nullus narratione vacuus remaneret; hoc
autem ex paucitate gestorum, quæ investigaveram, impleri
non poterat; non inutile credidi, quia propria deerant, alic-
na mutuare, & ad eum, quem prædixi, effectum supplendum,
aliorum gesta & casus extrinsecos, hoc est, ad propositum non
pertinentes, dignos tamen memoria, nostris interferere:
quod etiam usque adeo securus sum, ut pene ubique aliena
propriis, pro sola duntaxat delectatione legentium, permisce-
rem. Nemo autem pro eo, quod scriptorem fortassis juste
con-

A

con-

contemnit, si quid utilitatis ex hoc opere consequi valuerit, contemnendum pariter arbitretur; quia tritico in se contento vilitas cophini nihil derogat: nec aqua contemnitur, quam usibus hominum plumbi fistula subministrat.

ANNO itaque M^cXXIV. Indictione II. prædente summo Pontifice *Calisto* II., Pontificatus ejus anno VI. imperante *Henrico* ejus nominis V. imperii ejus anno XIII. sub *Rothero* XII. Magdeburgensi Archiepiscopo, Pontificatus ejus anno V. anno à fundatione Ecclesiæ Hallensis IX. *Dedo* Comes, filius *Thiemonis* Comitis & *Idæ*, Ecclesiam B. *Petri* in Sereno monte inchoavit; deputatisque in usum ibi Deo servientium ex proprietate sua redditibus, *Herminoldo*, tunc Gerbstaderi Præposito, loci ipsius procuracionem commisit; quique administratione priori relicta, Sereni-montis primus est Præpositus constitutus. Verum quia Comes idem locum resurrectionis Christi visitandi votum habebat, recepta de Episcoporum consilio uxore sua *Bertha*, quam repudiaverat, quæ erat filia *Vviperti* Marchionis de *Groiz*, proficiscens, fratremque suum *Conradum* Comitem totius proprietatis suæ, nec minus boni incepti, ordinans, promotione ejus ipsi fideliter injunxit. Expletoque voto cum rediret, moriens partem ligni Dominicæ crucis Ecclesiæ jam dictæ transmisit; nimirum, ut credo, intelligens, antiquum hostem, qui jam ab illo loco per institutionem Dominici servitii deturbatus erat, per præsentiam ligni salutaris, in quo semel triumphatus est, efficacius debellari. Est autem crux permodica, argento inclusa, quæ ibidem usque hodie conservatur.

Anno M^cXXIV. *Calistus* Papa II. obiit, cui successit *Honorius* II. qui & *Lambertus*, Hostiensis Episcopus. Eclipsis solis facta est III. Id. Augusti hora diei VI. *Fridericus* Comes de *Arsberg* obiit; *Rudolphus* Marchio obiit.

Anno

Anno M C XXV. *Conradus* Comes de *VVeitin*, fraternæ devotionis fidelis hæres, capellam *Lubechune*, ad quam pertinent XXVI. & capellam *Oxeroe*, ad quam pertinent IV. mansi; præter hæc etiam de prædio suo CXX. mansos, Ecclesiæ *B. Petri* in *Sereno-monte* contulit, promotionis ejus evidenter curam sese gerere demonstrans: unde etiam non immerito fundatoris nomen hæreditavit. Uxor quoque illius, *Lucardis* nomine, quæ fuit filia *Alberti* cujusdam nobilissimi de *Suevia*, non minori erga locum ipsum sollicitudine vigilabat, non solum mariti devotionem suis exhortationibus ad meliora semper incitando, verum etiam prædia, de suis pecuniis empta, ipsi Ecclesiæ conferendo. Ex quibus sunt quæ adhuc eadem possidet Ecclesia; in villa *Hizzendorp* XIX. mansi: *Salzemunde* XIII. mansi: *Vdene* VI. mansi; *Buzedal* VI. mansi: *Pelli* II. Quædam vero per concambium aliorum bonorum post mortem ipsius alienata sunt.

Henricus Imperator V. obiit x. Kal. Junij. Hujus Duces contra Saxones, in loco, qui *VVelphsholtz* dicitur, pugnantibus, victi sunt, anno M C XV. ubi maxima strages hominum facta est. *Luderus Govehardi* Comitis filius, Dux Saxonum, *Moguntie* in regem eligitur. *Rotherus* XII. *Magdeburgensis* Episcopus obiit xiv. Kal. Jan. sedit annis VI. *Gumberus* *Havelbergensis* Episcopus obiit.

Anno M C XXVI. dissensio inter *Conradum* Comitem de *VVeitin*, & *Henricum* *Misnensem* Marchionem cognatum ipsius, qui etiam de *Ileburg* dicebatur, præter alias, præcipue tamen pro hujusmodi causa, exorta est. Accidit, ut quidam, occasione narrandi aliquid coram *Conrado* Comite, *Henrici* Marchionis mentionem faciens, eum cognatum ipsius appellaret. Comes vero cum contemptu respondit: *Eum, qui filius est coci, cognatum suum non esse*. Hujus autem sermonis occasio talis fuit: *Henricus* Marchio de *Ileburg* senior, pa-

4
 ter hujus, uxorem prægnantem fertur moriens reliquisse. Quod cum illa in sepultura ipsius, utero tumenti demonstrato, præsentibus indicasset, quia *Conradus* Comes Marchionis mortui hæres futurus erat, si filium non reliquisset, quidam ministerialium ejus hujusmodi rumorem divulgaverunt, quod ipsa, plumario ventri alligato, prægnantem se esse hoc artificio mentiretur. Quo illa cognito, die quadam universis mariti sui ministerialibus convocatis, in medio ipsorum, in loco eminenti, astans, devoluto ex humeris usque ad nates pallio, nudam se ostendit, dicens; ut ipsi, an vere gravida esset, judicarent. Postquam vero enixa est, rursus illi talem sparserunt rumorem, quod feminam peperisset, eamque pro filio cujusdam pauperulæ, quæ maritum habebat totum, quæ & eadem hora pepererat, commutasset. Hac ratione Comes eum *coci filium* appellavit. Quidam ministerialium *Conradi* Comitis *Heldolfus* nomine, avus *Simeonis* & *Gevehardi* de *Zcurbeke*, in quodam colloquio, quod inter præfatum Comitem & *Henricum* Marchionem de *Ilenburgin* ipso castro agebatur, in Ecclesia B. Petri altare complexus, quasi ad probandum, quod *Henricus* pro femina commutatus fuisset, ita se obligavit, ut si idem filius esset *Henrici* Marchionis, ipse sui corporis perderet sanitatem. Quo rumore comperto Marchio admodum motus, ut suam injuriam vindicaret, omnibus suis fidelibus supplicavit. Quorum duo eundem *Heldolfum* diu insidiis appetentes, tandem opportune in itinere repertum aggrediuntur. Quos ille sibi instantes videns, quamvis suspectos haberet, tamen equo, cui insidebat, confusus, nec dum agnitis eis fugere devitabat. Sed cum jam prope essent, recedere volens, equumque calcantibus urgens, movere non potuit, sicque illis irruentibus captus, & oculis, naso, labiis, lingua, auribusque mutilatus, propriæ maledictionis effectum visus est probasse, quo

Henricus

Henricus Marchio non fuit pro femina commutatus. Quod verbum cum multis vicissim sibi referentibus ad Marchionis notitiam pervenisset, cum & prius amici non fuissent, indignatione gravi permotus, bellum Comiti intulit, eumque captum, & in castro *Kirchberg* custodiæ traditum, lecto ferreo, & multis malis usque ad mortem suam oppressum, detinuit. *Luderus* Rex cum exercitu *Bohemiæ* ingressus, repentina invasione hostium plurimis suorum perditis, nec paucioribus hostium occisis, cum paucis evasit, ubi *Arnoldus* *Merseburgensis* Episcopus occisus est. In hoc casu Episcopus *Hildenesheimensis* L. milites, quos in ea expeditione direxerat, dicitur perdidisse. Hoc accidit XII. Kal. Martij. *Rothero* Archiepiscopo successit *Nortbertus*.

Anno M C XXVII. *Henricus* Marchio obiit: cujus morte in castro *Kirchberg* nunciata, cum eam ex luctu familiæ *Conradus* Comes intellexisset, persuasis suis custodibus dimissus, & ad *Luderum* Regem profectus, interventu *Richica* Regina, cujuserat cognatus, Marchiam *Misnensem* obtinuit. Præterea totius proprietatis *Henrici* Marchionis hæres effectus est. Eo tempore *Herminoldo* Præposito Romam ad *Honorium* Papam directo, Ecclesiam *Sereni-montis* in jus & proprietatem Romanæ Ecclesiæ, sub annua pensione unius aurei, vel fertonis argenti, recipi, & in ea Ordinem *Canonicorum* regularium institui, postulavit tali modo: *Domino beatissimo meritoq; venerabili, & in Christo honorando, Papa Honorio, Conradus* Marchio *Misnensis*, una cum uxore sua *Lucarda* & filiis, debitam in Christo subjectionem. Quia Deus omnipotens, in cujus conspectu ab initio cuncta postfutura sunt presentia, vos totius Ecclesiæ caput constituit, justum est vestra auctoritate confirmari, quicquid aliquis de sua possessione in jus Ecclesiasticum obtulerit. Nos ergo vestram obsecramus paternitatem, quatenus nostram licet parvulam, oblationem stabilire non dedignemini, nec hac aliqua usurpationis

pationis temeritate ad nos delata suspicemini. Obtulimus B. Petro, principi Apostolorum, pro remedio anima nostra & parentum nostrorum, ex pradio nostro hereditario, locū qui dicitur Mons-Serenus, cum capella Lobechune, ad quam pertinent XVI. mansi, & cum capella in Ostravv, ad quam pertinent IV. mansi, & insuper de pradio nostro CXX. mansos, hac determinatione, ut Canonici sub regula B. Augustini ibidem Deo libere servientes, singulis annis unum Byzantium auri, vel fertonem argenti B. Petro in Roma persolvant, & post presentem Præpositum in claustris suis, vel ubi-
 cūq; potiori parti placuerit, alium eligant: chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium vel basilicarum, ordinationes Canoniorum, qui fuerint ad sacros ordines promovendi, ab Archiepiscopo Magdeburgensi, in cuius sunt diocesi, recipiant; siquidem gratiam atque communionem Apostolica sedis habuerit, & si ea gratis, ac sine pravitate, voluerit exhibere. Alioquin liceat eis Catholicum, quem maluerint adire Antistitem, & ab eo consecrationem & sacramenta suscipere: qui Apostolica sedis fultus auctoritate, que postulantur, indulgeat. Me vero, dum vixero, & post me seniore de filiis meis, vel quemlibet heredem meum seniore, Advocatum habeant, cui nihil, nisi ad proprium velle, secularis servitij debeant. Prædictum etiam montem nulli unquam bellicosus propugnaculis munire audeant. Hac omnia sigillo vestro, ut rogavimus, in posterum confirmate, & nobis, licet indignis, exoptabilem vestram benedictionem remandate. Cujus petitioni Papa annuens, privilegium de his per præfatum Præpositum transmisit. Charoldus Comes Flandriæ in Ecclesia à suis ferventibus occisus est. Meinfridus Sclavus de Brandenburg, occisus est. VVilhelmus Comes Piætorum obiit. Henricus Dux Bavarorum Gertrudem filiam Luderis regis duxit uxorem. Eodem anno Conradus, frater Friderici Ducis Suevorum, machinantibus quibusdam principibus, regiam nomen sibi tyrannice

rannice imposuit: propter quod à tribus Archiepiscopis, *Moguntinensi, Salzburgensi & Magdeburgensi*, & eorum suffraganeis, excommunicatus, & ab omni Ecclesia anathematisatus est.

Anno M C XXIIIX. *Herminoldus* Præpositus, privilegium exemptionis ab *Honorio* Papa Ecclesiæ *Sereni montis* missum, attulit, XI. Kal. Junij. *Conradus* tyrannus & *Fridericus* frater ejus, ab *Honorio* in die Paschæ excommunicati sunt. *Otto* Halverstadenſis Episcopus Romæ ab *Honorio* Papa deponitur. *Erkenbertus* Corbejenſis Abbas obiit. *Herminoldus*, primus *Sereni montis* Abbas, obiit II. Id. Decemb. Sedit annis tribus & amplius, quod determinatum non est à senioribus. Post hunc electus est *Luderus* à fratribus illius temporis, contra placitum quidem *Conradi* Marchionis, quoniam Præpositus idem familiæ Marchionis *Alberti* de *Brandenburg*, consanguinitate jungebatur. Jamque gravis discordia inter præscriptos principes inflammata erat, & suspectus videbatur Præpositus, ne forte Marchioni *Conrado*, vel suis, in aliquo fieret onerosus. Præposituram tamen obtinuit. Hic majoris Ecclesiæ fundamenta jecit, eamque partem monasterii, quæ est à turri, usque ad arcem crucis, extruxit. Ante hoc autem fratres illius temporis celebrationem divinorum apud Capellam veterem frequentabant, habentes habitacula, suis usibus necessaria, ad occidentalem partem ejusdem capellæ. De hac siquidem capella nullus seniorum nostri temporis, quorum plerisque amplius quam septuagenarios vidi, ab aliquo suorum priorum, æque senum, compertum habuit, quis ejus ædificator vel dedicator fuerit: licet hoc, ut asserunt, non sine sollicitudine à pluribus sit investigatum. Festivitas tamen dedicationis ejus ex antiqua consuetudine in Kal. Augusti celebris habetur. Est & hæc Ecclesia, sicut & major, principis Apostolorum nomine & opere

8
 opere insignis, quod annuo jam dictæ festivitatis tempore fidelium illuc concurrentium testatur frequentia; qui varijs deprehensi incommodis seu periculis, ubi cum oblationibus ad limina Apostoli in hoc loco devenerunt, ab omni contrarij casus malitia, meritis ipsius, se sub celeritate liberari & voce & votorum persolutionibus testantur. Omnia autem ejus beneficia, quibus pro memoria sui nominis, quæ est in hoc loco, fideliter invocantibus succurrere dignatur, scripto comprehendere, non minus inutile, quam impossibile credo: quippe cum in numerositate sui & discohærentia locorum, in quibus exhibentur, notitiam effugiant, & fastidiosis lectoribus incredulitatis vel detractionis peccatum valeant procurare. Pauca tamen veraciter comperta ad incitandam devotionem eorum, qui fideliter legent, licet per anticipationem, hic inferere non omittam.

Ædificium capellæ crebris scissuris ruinam minari videbatur, placuitque Præposito *Ekkehardo*, ut adjecto extrinsecus novo muro fulciretur: intrinsecus vero rimæ patentes superducto calcis tegmine celarentur. Perfecto opere, superveniente cujusdam Sabbathi vespera, structuris illis, in quibus cementarij ad levigandum sanctuarium constiterant, super altare, & circumquaque, remanentibus; Parochiano, cujus nomen erat *Ebbeke*, necessitas obvenerat, ut sequenti die Dominica populo in majore Ecclesia missarum solemnia celebraret. Hoc itaque præordinato, cum circa horam crepusculi, accenso nocturnali lumine, hostio clauso discessit; regressus nocte media ad matutinas dicendas, omnem illam structuram ab altari remotam, & extra sanctuarium in uno loco compositam, celebrationi divinorum locum reperit præbuisse. Miratus admodum, cæcum, quendam *Keinherum* nomine, qui in vestibulo Ecclesiæ dormire erat solitus, requisivit, utrum strepitum aliquem in eadem capella
 noctis

noctis tempore sensisset. Illo cum juratione negante, se vel modicum motum sensisse, divinum illud opus fuisse, fideliter credendum est.

Conrado de Cirze, tunc parochiano, teste didici, rusticum quendam, *Christianum* nomine, de inventione pecuniæ suffossæ apud Nobilem quendam *Fridericum* de *Crozuc* diffamatum, & ab eo captum, & cum alio compeditum, & in carcere positum, cum nomen Apostoli sæpius invocaret, vidit nocte quendam senem venerandi vultus & habitus astantem, sibi que dicentem; *Sequere me*. Qui cum se non solum vinculorum, sed etiam convicti sui, quo minus illum sequi posset, impedimento detineri quereretur; ille ut excitato socio, atque ad egrediendum admonito, se sequeretur iterato præcipiens, præiensque, per angustum aditum sequentes eduxit. Cumque jam munitione relicta, extra villæ ambitum constituti, nexu compedis repente se carere mirarentur, ille ductor ei, cui apparuerat, ut se *B. Petri* patrocinio liberatos intelligerent insinuans, idque in Ecclesia nominis ejus, quæ in vicino esset monte, eos insinuare præcipiens, disparuit. Hæc ita gesta, eodem Christiano referente, prædictus parochianus se cognovisse ferebatur: ego ipsam compedem in Ecclesia suspensam vidi. Alium æque rusticum, opilionem officio, dominus suus, qui rebus suis inhiabat, captum custodiæ tradidit, ut, si quid haberet pecuniæ, tormentis extorqueret. Illo se habere negante, dorso ejus & natibus nudatis lardum, crebris hastulis infertis, hisque accensis, defluentem instillari præcepit. Territus miser auditu supplicij cum nomen *B. Petri*, & corde & ore crebro auxilium ejus petendo, repereret, seque ipsum cum oblationibus annis singulis ad præfatam memoriam fideliter vovisset, cœpit igneas stillas lardi, ac si aquæ tepidæ, sine sensu doloris cujuslibet sustinere. Mirantibus qui aderant, dominumque ejus, ne amplius eum,

B

qui

qui sic aperte divinitus esset adjutus vexare præsumeret, admonentibus; cum quidem ille, nec motu corporis, nec iactatione vocis signum aliquod doloris ostenderet, dimissus est. Idem autem pro solutione votorum suorum adveniens, hæc ira gesta, præfato parochiano, liberatori suo gratias referens, enarravit.

Mulier quædam paupercula vestem filij sui parvuli, cum gratiarum actione ad præfatum memoriam afferens, prænominate parochiano retulit, quod cum idem puer ægritudine vexatus, ita jaceret, ut utrum viveret an mortuus esset, omnino dubium remansisset; repente, postquam votum offerendi annuas *B. Petro* oblationes plena fide obtulit, cum vitæ viderit restitutum.

Memini me audivisse, unum de fratribus nostris, qui eo tempore adjutor erat parochiani, referentem; quendam cum naviculam argenteam ad altare obtulisset dixisse, se prius quam illius muneris votum fecisset, à maxima tempestatis periculo liberatum.

Alius quidem se leprosum fuisse, & meritis *B. Petri* in hoc loco mundatum fuisse asserbat. Nolum, cujus signo hujusmodi homines eleemosynam solent petere, quam ipse vidi, ad altare obtulit, & cum fidei protestatione beneficij & gratiarum actione discessit. Hoc tempore *Thiderici* parochiani factum, ipso referente cognovi. Hæc occasione veteris capellæ dicta sufficiant.

Anno *M C XXIX*. *Luderus* rex *Penthecosten Quidelinsburg* celebravit, monasteriumque *S. Servatii* ipso instituyente feria secunda dedicatum est ab *Episcopis Hildesheimensi & Mindensi*. *Albertus* Marchio *Hildegeshburgh* quadam nocte cepit & incendit. *Spiram* rex secundo obsessam recepit. In commemoratione *S. Pauli* facta est commotio civium *Magdeburgensium* contra *Nortbertum* Archiepiscopum, eo quod
majorem

majorem Ecclesiam, quam pollutam audierat, nocturno tempore purificavit. Crescente itaque tumultu ascendit in superiora antiquioris monasterij cum Misnensi & Havelbergensi Episcopis, & Præposito majoris Ecclesiæ, ibique diu obsessus est, sævientibus atque objurgantibus eum civibus, quod altaria fregerit, & reliquias sanctorum furto abstulerit. Sed hunc divina gratia mirabiliter eripuit, & eos postmodum per censuram Ecclesiasticam coactos sibi subjecit.

Anno M C XXX. *Bertoldus* Hildesheimensis Episcopus obiit, pro quo *Bernhardus* ejusdem Ecclesiæ canonicus constituitur. *Vdo* Comes de *Franckeleve* ab hominibus *Alberti* Marchionis occisus est. *Conradus* de *Ekstide* apud Hallam à civibus ejusdem oppidi, cum alijs multis occisus est. *Honorius* Papa obiit, cui successit *Gregorius*, mutato nomine *Innocentius*: contra quem alter *Petrus Leo* electus est, mutato nomine *Anacletus*, & ambo una die consecrati referuntur. Ecclesia tamen tota in Pontificatum *Innocentij* consensit. *Henricus* Comes & signifer regis, frater *Ludovici* Comitis de *Thuringia* clam occisus est. *Burchardus* de *Luckenem* Comes Frisonum, à militibus Domini sui, voluntate ipsius in quodam cœmeterio occisus est. Hujus perfidiæ vindex *Luderus* rex, *VVincenburg* castrum ipsius fregit, & comitatum ipsius dedit *Ludewico* dicto de *Thuringia*. *Innocentius* Papa *VVirtzburg* à *Ludero* rege, & omnibus ibi congregatis, eligitur & confirmatur.

Anno M C XXXI. *Norbertus* Magdeburgensis Archiepiscopus Ecclesiam in gratia Dei, in honorem S. Dei genitricis perpetuæ virginis, & S. *Victoris* martyris, de proprietate nobilis viri *Ostons*, Comitis de *Crudorp*, fundavit, primosque lapides in fundamento Ecclesiæ, cum præfato Comite, proprijs manibus imposuit; eundemque virum, seculo renunciantem, in Ecclesia, cujus fundator extitit, Canonicum fe-

cit, & in Diaconatus ordinem promovit. Primus Ecclesiæ illius præpositus extitit *Emelricus*, qui post breve transmarinavit: post quem *Evermodus* postmodum Rateburgensis Episcopus, provisor loci ordinatur. Omnes autem ordinis illius clerici Magdeburgensis diocesis votum Episcopo * & non suis Præpositis faciebant. Synodus generalis apud *Leodium* in quadragesima est habita, præsentente Papa *Innocentio*, præsentente *Ludero* & regina *Ricbza*, ibique ab ipso Apostolico & omni Ecclesia ibi collecta, excommunicati sunt, *Petrus Leo*, *Conradus* tyrannus & *Fridericus* frater suus, cum omnibus illis faventibus. *Otto* etiam Halverstadensis Episcopus, ab Honorio Papa depositus, ibidem petitione regis & totius Ecclesiæ restitutus est. *Henricus* Magdeburgensis Præfectus, filius *Viperti* Marchionis de *Groit*, Marchiam, quam patre suo defuncto *Adelbertus* à rege acquisierat, jure legali recepit, anno post mortem patris sui lxx. Rex in Saxoniâ regressus, collecto exercitu Danos devicit. *Innocentius* Papa II. Synodum *Rhemis* celebrat. *Fridericus* Colonienfis Episcopus obiit.

Anno M c xxxii. Corpus S. *Godehardi* III. Non. Maji levatur, anno à depositione ipsius xvi. *Ecbertus* Monasteriensis Episcopus obiit, cui successit *Vernherus* Halverstadensis Canonicus, fratruelis S. *Annonis* Colonienfis Episcopi. *Bruno* successit *Fridericus* Colonienfi Archiepiscopo. *Cono* Ratisponensis & *Hermannus* Augustensis obierunt.

Anno M c xxxiii. *Conradus* Marchio de *Plözke*, in Italiam cum rege pergens, sagitta transfigitur, cujus corpus in patriam delatum, sepultum est *Kakelsinge* cum parentibus suis. Rex mediante *Nortberto* Archiepiscopo II. Non. Junij à Papa cōsecratur cum conjugè sua. Eclipsis solis facta est IV. Non. Augusti.

Anno M c xxxiv. *Adelbertus*. Comes successit *Conrado* Marchioni. Imperator celebrat Pascha *Halverstad*, ubi quidam

dam de Principibus Danorum, *Magnus* nomine, hominum ei faciens, regnum Daniæ ab iplo suscepit, & postquam præstitit juramentum, Imperatori ad Ecclesiam procedenti, circulo decoratus aureo, gladium præportavit: qui in patriam reversus, à quodam *Henrico* occisus est cum V. Episcopis, & LXV. clericis. Pater etiam ejusdem in civitate *Nesvich* ante Ecclesiam cum suis occisus est. *Nortbertus* Magdeburgensis Episcopus obiit rix. Id. Junij: sepultus est in Ecclesia S. Mariæ Magdalena, in qua ipse remotis Canonicis secularibus, Canonicos Præmonstratensis Ordinis instituerat. Imperator festum Apostolorum Petri & Pauli celebrat Magdeburgi, & *Conradus* ejusdem Ecclesiæ Canonicus, omnium electione, Imperatore consentiente, Archiepiscopus constituitur: qui etiam post *Wutherum* electus Episcopatum obtinisset, nisi quòd Abbas S. *Johannis de monte*, & major Præpositus resisterunt dicentes: non esse Subdiaconum eligendum. Imperator cum exercitu Sueviam intravit propter *Fridericum* Ducem & fratrem ejus *Conradum*; qui quoddam oppidum, *Ulma* dictum contra eum munerunt, & cives ad resistendum ei incitaverunt. Sed *Henricus* Dux Bavarorum Imperatorem præveniens, oppidum expugnavit, cepit & incendit Duce & fratre suo *Friderico* inde fugientibus. Postmodum Dux a pluribus sibi faventibus derelictus, necessitate coactus, nudis pedibus Imperatorem adiit, & per Imperatricem gratiam ipsius obtinuit. Qui etiam per Legatum Apostolicum ibi presentem ab excommunicatione VII. annorum eum absolvi fecit, præstito juramento, quod gratiam Imperatoris omni in posterum devotione mereretur.

Anno M C XXXV. dedicatum est monasterium Hallense à *Conrado* Magdeburgensi Archiepiscopo. *Ludovicus* Augiensis Abbas occisus est in Ecclesia à ministerialibus suis, per insidias (sicut fama fuit) *Vdalrici*, fratris *Friderici*, Comitis de

Zolre, qui ei successit, sed ipse eodem anno veneno vitam finivit. Imperator celebrat Penthecosten Magdeburgi, ubi *Orhircus* Dux Bohemorum, & Legati *Bolizlai* Ducis Polonorum, & *Godefridi*, Ducis Lovaniæ: Hungarorum etiam, & Danorum, nec non Slavorum, cum Principibus illuc venientibus adfuerunt. *Conradus* Misnensis Marchio Hierosolymam profectus est. Congregatio seminarum Canoniarum in *Lutere*, in regularem Ordinem S. Benedicti commutatur, & *Everhardus* de monasterio S. Johannis Magdeburgensi illuc cum Monachis primus Abbas mittitur, & eodem anno ab Imperatore & ejus conjugē, positus in fundamento primislapidibus, novum monasterium inchoatur. Imperator assumptionem S. Mariæ in *Mersenburg* celebrat, ubi *Bolizlaus* Dux Poloniæ, & *Orhircus* Dux Bohemiæ cum cæteris Principibus adfuerunt, ubi etiam *Bolizlaus* gladiū Imperatori reportavit. Imperator *Mülehusen* venit, ubi *Conradus* frater *Friederici* Ducis deposita tyrannide, Imperatoris pedibus provolutus, auxilio Imperatricis gratiam ipsius promeruit, & per *Conradum* Archiepiscopum Magdeburgensem absolutus est.

Anno M C XXXVI. *Conradus* Magdeburgensis Archiepiscopus petitione *Conradi* Comitis Misnensis, Ecclesiam *Nunnicensem*, quam pater & mater jam dicti Marchionis fundaverant, in nomen & dignitatem Abbatia, auctoritatis suæ privilegio confirmavit. Primus Ecclesiæ illius Abbas *Reinhardus* dicebatur. *Henricus* Marchio & Magdeburgensis Præfectus, filius *Vviperti*, ad curiam pergens Moguntia moritur II. Kal. Jan. cui in comitatu Magdeburgensi successit *Burchardus* frater Archiepiscopi. Marchiam vero *Lusicensem*, quæ nunc Orientalis dicitur, Imperator *Conrado* Marchioni Misnensi concessit, qui etiam totius proprietatis hæres factus est, quia alium hæredem non habuit. *Havelberga* capta est à filiis *VVidikindi* & Ecclesia incensa. *Luderus* Imperator secundo Romam profectus est. Anno

MONTIS-SERENI.

Anno M c xxxvii. *Luderus* II. Sereni-montis Præpositus obiit x. Kal. Maji. Sedit annis iix, mensibus xv. diebus xi. Post hunc, ordinatione *Conradi* Marchionis, electus est *Meinherum*, Hallensis Ecclesiæ Canonicus. Hic primum Ecclesiæ S. *Gereonis* Coloniensis Canonicus, mutato habitu in Ecclesia Hallensi conversus est: quem etiam frater suus carnalis *Vvicmannus* nomine, ejusdem Ecclesiæ & ipse Canonicus, ad conversionem occasione tali secutus est. Accidit ut in ludo, qui vocatur puerorum, cui ipse intererat, puer quidam conculeatus moteretur; pro cuius rei pœnitundine seculum relinquens, fratrem secutus est, & cum esset Subdiaconus deinceps ad gradum altiorem noluit promoveri. *Meinherum* autem Præpositum secuti sunt plures ex senioribus Hallensis Ecclesiæ fratribus viti laudabiles, & per quos Ecclesia Sereni-Montis plurimum noscitur profecisse, tam in religione conversationis exemplo, quam etiam in libris, quos ibi conscripserunt. Ex quibus quartus, *Gerhardus* nomine, licet luscus, plures libros ipsi Ecclesiæ scripsit: *Missales* VI. *Ple-narium* unum: *Lectionarium* unum: *Gradualia* quatuor: *Antiphonarium* unum: *Omelias* II. *Pasionales* II. *Libros moralium* quatuor: *Matutinales* II. Librum de cura pastorali scripsit *Heidenricus*, postea Hallensis Præpositus. Omnia etiam Ecclesiæ hujus officia iidem fratres longo tempore administrantes, primi ei religionis imaginem impresserunt. Imperator natiuitatem Domini celebrat in campestribus *Bolonia*, & Pascha *Firma*. Deinde ingressus est *Apuliam*, ubi apud civitatem, quæ *Trana* dicitur, *Bruno* Coloniensis Archiepiscopus minuto sanguine tertia die defunctus est. Imperator vero transiens per *Romaniam* & *Campaniam* *Barum* civitatem venit, ibique Pentecosten celebravit, & in sancto die Papa, præsentem Imperatorem, missam in monasterio S. *Nicolai* celebravit. Ibi sepultus est *Bruno* Coloniensis Archiepiscopus, cui *Hugo* successit,

cessit, Decanus ejusdem Ecclesiæ, qui ibidem confirmatio-
nem & pallium à Papa suscepit. Eodem tempore obiit *Al-*
bertus Moguntinensis Archiepiscopus. Imperator natalem
Apostolorum *Messia* celebravit: ubi *Hugo* Archiepiscopus
phlebotomatus, quarto die obiit, ibique sepultus est. Eo-
dem itinere *Adalbero* Basileensis Episcopus obiit. Imperator
apud *Bredinam* villam in faucibus Alpium constitutam in
Non. Decembris obiit. Corpus ejus in Saxoniam relatum,
Lutere sepultum est.

Anno M C XXXIIX. *Petrus Leo* Antipapa obiit. *Conradus*
frater *Friderici*, Ducis Suevorum, à quibusdam Principibus
in regem eligitur: Unde dissensio magna in reliquum exorta
est. *Meingotus* Episcopus obiit, cui successit *Ekki* --- sus
ejusdem Ecclesiæ Præpositus. *Lambertus* Ilfenenburgensis Ab-
bas, & Brandenburgensis electus, redens à Roma, occisus est
à latronibus. Cui successit in Abbacia *Sigeboto*, ejusdem Ec-
clesiæ monachus: in Episcopatu *Vvicherus*, S. Mariæ Præpo-
situs in Magdeburg. *Hugoni* Archiepiscopo Colonienfi succes-
sit *Arnoldus* Præpositus S. Andreæ. *Bolizlaus* Dux Poloniæ
obiit, cujus filiorum senior *Bolizlaus*, gener *Conradi* regis,
ducatum patris obtinuit. *Volcmarus* Abbas Corbejenfis obiit,
cui successit *Albero* frater Ducis *Henrici*. Castrum quod *Berne-*
burg dicitur, incensum est propter tyrannidem, quam exer-
cebat inde *Eylica* Comitissa cum suis. Hæc fuit avia Comitis
Bernhardi.

Anno M C XXXIX. *Conradus* rex natalem Domini *Gos-*
larie celebrat, ubi & publicum conventum habuit, sed nihil
ibi de reipublicæ utilitate tractatum est. *Conradus* Archie-
piscopus Magdeburgensis auxilio Principum sibi faventium
castrum *Bernhardi* Comitis *Plotzke* obsedit, cepit & destruxit
Henricus Dux Bavarorum & Saxonum veneno occisus est
XIII, Kal. Novemb. & *Lutzel* juxta *Luderum* Imperatorem se-
pultus est.

Anno

Anno M C XL. *Ludovicus* Rex Franciæ obiit. *Otto* Bambergensis Episcopus obiit, qui *Pomeranos* convertit: cui successit *Eilbertus* ejusdem Ecclesiæ Canonicus. *Ludovicus* Comes de *Thuringia* & *Vilhelmus* Comes Palatij obierunt. *Sivwardus* Episcopus Mindensis obiit; cui successit *Henricus* Abbas ejusdem loci. *Godeboldus* Episcopus Misnensis obiit, cui successit *Rembertus* ejusdem Ecclesiæ Præpositus. Eodem anno destructæ sunt munitiones istæ: *Groningen*, *Anhalt*, *Gobelenze*, *Vithecke*.

Anno M C XLI. *Richsa* Imperatrix obiit. *Adelbertus* Episcopus Moguntinus obiit: cui successit *Marcolphus* Præpositus de *Aschafneburg*.

Anno M C XLII. *Conradus* Magdeburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus XIV. obiit vi. Non. Maij, sedit annis VII. mensibus IX. diebus XXVI. Cui successit *Fridericus* custos majoris Ecclesiæ. *Marcolfus* Moguntinensis Ecclesiæ Archiepiscopus obiit; cui successit *Henricus* Præpositus majoris Ecclesiæ. *Otto* Halverstadenensis Ecclesiæ Episcopus obiit. *Gertrudis* Ducissa obiit, filia *Luderi* Imperatoris. *Eylka* Comitissa obiit.

Anno M C XLIII. *Innocentius* Papa II. obiit, successit *Wido*, qui & *Cælestinus*, *Ekkelenus* Mersburgensis Episcopus obiit, cui successit *Reinhardus*. *Agnes* Marchionissa, mater *Conradi* regis obiit. *Conradus* Rex dedit *Conrado* Misnensi, & Orientali Marchioni, & uxori ejus *Lucarda*, provinciam *Rochelez*.

Anno M C XLIV. *Cælestinus* Papa obiit; cui successit *Gerhardus* Cardinalis, mutato nomine *Lucius*. *Lambertus* venerandæ memoriæ primus Hallensis Ecclesiæ Præpositus, obiit v. Id. Febr. Sedit annis XXVI. Primus autem dicitur, quia illi Ecclesiæ in loco, qui nunc est, primus præfuit. *Adelgotus* siquidem Archiepiscopus, cum primum inchoandi hanc Ecclesiam propositum habuit, & Canonicos secundum regulam

B. Augustini in ea instituere disponderet, hujusmodi viros de quadam Ecclesia *Bavaria*, quæ *Reidenbug* dicitur, unde & *Ordo Canonorum regularium per Saxoniam* derivatus est, timore *Henrici* Imperatoris recedentes, inter quem & summum Pontificem longa discordia trahebatur, tanquam à Deo sibi transmissos suscepit, eosque in castro *Givckenstein*, data eis ejusdem castri capella, & uno, *Bervvigo* nomine, qui cæteris præset, ordinato, qui etiam Ecclesiæ illius, de qua recedebant, Præpositus fuerat, per biennium detinuit. Infra quod temporis spatium *Bervvigo* defunctus est. Inde Archiepiscopus ad locum, ubi nunc Ecclesia est *Novi operis*, eos transtulit, & *Lambertum*, de quo hic agitur, qui unus erat ipsorum, eis Præpositum feliciter ordinavit; qui mox divino timori se ex toto corde subjiciens, in regulari conversatione ita se exhibuit, ut in paucis annis plurimi, quorum plerique erant nobiles, & ex delicatis moribus, bonæ opinionis ejus odore tracti, ad locum illum, tanquam ad portum post naufragium, conversionis gratia festinarent. Ex qua re factum est, ut illa Ecclesia, inter ipsa fere suæ inchoationis primordia, numerositate personarum venerabilium, multis veteribus Ecclesiis præstantior haberetur. *Lamberto* Præposito successit *Fridericus*. Eodem anno obiit *Berta* Comitissa, uxor *Dedonis* Comitis, fratris *Conradi* Misnensis, & Orientalis Marchionis, xvii. Kal. Junij. Hæc proprietatem suam *Groitz* dedit *Dedoni* filio prædicti Marchionis, quem ipsa loco filij enutrierat. *Rodolphus* Comes de *Staden* junior, interfectus est à trans-Albanis Saxonibus, qui *Ditmerschen* dicuntur. *Sifridus* Comes de *Homburg* obiit: Quidam libri habent de *Bomeneburg*. *Salome* uxor *Bolizlai* Ducis obiit.

Anno M C XLV. *Conradus* Rex ad natalem Domini *Magdeburg* venit, & quia in comitatu suo *Hermannum* Comitem de *Schalecke* excommunicatum duxit, à clero regali more non

non est susceptus. *Lucius* Papa obiit; cui successit *Bernhardus* Cardinalis Abbas S. Anastasiæ, mutato nomine *Eugenius*. *Bertrada* Comitissa, & filius ejus *Conradus* Comes de *Honstein* obierunt.

Anno M C XLVI. *Lucardis* Marchionissa Serenum-montem venit, & à *Meinhero* Præposito devote suscepta, ibidem se phlebotomari fecit. Sequenti autem vel tertia die petitionem aliquam Præposito porrexit, de qua ille nolebat ei aliquatenus consentire. Pro qua re indignata *Gerbestad* recessit, ibique, ex motu animi, ut fertur, languorem incurrit, ex quo defuncta est, XIII. Kal. Julii, & in monasterio ipsius loci, consilio *Hojeri* Comitis de *Mansfeld*, qui tunc aderat, est sepulta. Eo tempore *Conradus* Marchio à peregrinatione transmarina rediens, cum in partes *Bavariæ* venisset, nuntium de morte uxoris accepit, statimque, ubi sepulta esset, sollicitè requisivit. Quo cognito, simulque de eo, qui consilium dederat, comperto, graviter ferens cum juratione asseruit, se eum, ut suis eam manibus effoderet, compulsurum; quod ita factum est. Denique cum rediisset Marchio, *Hojerus* idem indignationem ejus erga se, & causam indignationis, intelligens, nec aliud, nisi reddito corpore Marchionissæ, gratiam ejus se impetraturum, nocte quadam, dimidio jam anno à sepultura ejus exacto, *Gerbestad* cum suis clam venit, persuasisque pecunia custodibus eam effodiens tulit, & *VVitin*, ubi excondicto Marchio ejus expectabat adventum, adduxit: sicque sub ipsa nocte, prosequente Marchione, in *Serenum-montem* advecta, ibique sequenti die honorifice sepulta est. Porro Marchio in die sepulturæ ejus XIX. mansos ad dotem trium altarum, quæ cum monasterio dedicandæ erant, *Beato Petro* pro requie defunctæ obtulit, *sex mansis singulis altaribus* deputatis. *Conradus* Rex cum conventum haberet, *VVladislaus* gener ejus ipsum adiit, & recepto ab eo *Polonia* ducatu

catu, fratres suos exheredare conatus est. Denique cum reversus civitatem *Posnam* cum exercitu obsideret, fratres eius collectis paucis ex improvise irruentes multos de exercitu ejus prostraverunt. Unde coactus est pacem cum eis firmare juramento. Sed ut patefieret perfidia ipsius, divino iudicio terra in loco ipso juramenti, ut fertur, sanguinci fluminis patefecit abyssum. Postea post multas clades fratribus illatas à patria expulsus est. Rex vero collecto exercitu Poloniam ad restituendum generum ingressus est. Fratres autem ad resistendum parati semitas observantes regem ingredi prohibebant. Tandem consilio *Adelberti & Conradi* Marchionis, obsidibus vicissim datis, regem adeunt, & promissa pecunia patriam ab ipso suscipiunt, juniore fratre obside dato.

Anno M C XLVII. Eclipsis solis facta est VII. Kal. Novembr. media nocte: *Conradus* Rex cum *Vvelpone & Friderico* Ducibus alijsque plurimis, tam Episcopis, quam Comitibus, multisque Christi fidelibus, cruce signatus, quorum numerus fuit DC. millia, ad partes transmarinas proficisci disposuit; sed traditione *Regis Gracia* XIX. diebus per loca deserta ducti, fame & siti ex parte maxima perierunt, insuper à paganis *Turcis* in hoc labore circumventi, plurimi interfecti sunt. *Ludovicus* etiam, Rex Franciæ, LX. millibus in ea expeditione perditis, cum paucis rediit. Hanc expeditionem promovit *Bernhardus* Clare-vallensis Abbas, qui hoc tempore floruit. Eodem anno magna multitudo signatorum contra paganos, aquilonem versus habitantes, profecta est, ut eos aut Christianæ religioni subderent, aut omnino delerent. Hujus expeditionis principes erant *Fridericus* Magdeburgensis Archiepiscopus, *Rodolphus* Halverstadensis, *VVernerus* Monasteriensis, *Reinhardus* Merseburgensis, *VVikerus* Brandenburgensis, *Anshelmus* Havelbergensis, *Henricus* Moraviensis,
Episcopi:

Episcopi: *Vvibolt* Corbejenfis Abbas, *Conradus* Marchio, *Adelbertus* Marchio, *Fridericus* Palatinus Comes, *Hermannus* Palatinus Comes, cum alijs multis, quorum numerus erat LX. millia. In alia societate ejusdem expeditionis Principes erant *Albertus* Bremensis Archiepiscopus, *Dithmarus* Verdenfis Episcopus, *Henricus* Dux Saxoniae, *Conradus* Dux Burgundiae, *Hartwicus* princeps nobilis, cum alijs XL. millibus. Item Rex *Daciae*, cum centum suorum provincialium millibus. Frater etiam Ducis *Polonorum* cum xx. millibus. Præterea navalis exercitus *Anglicorum* & *Coloniensium* & *Flandrensiū*, cum ipsis simul terram paganorum ingressi, civitatem quandam munitissimam *Vlyxibonam* nomine, magno licet labore, ceperunt, interfectis paganis cc. millibus & d.

ANNO MCXLIX. *Fridericus* Archiepiscopus, & alij quidam Principes Saxonum, cum *Poloniae* Ducibus *Bolizlao* & *Mesicone* amicitiae foedus in Epiphania Domini celebraverunt, ubi *Otto* Marchio filius *Alberti* Marchionis, sororem *Polonorum* principum uxorem ducendam suscepit. In media quadragesima *Eugenius* Papa concilium *Rhemis* celebravit, ubi seductorem quendam, *Eris* nomine, qui se in *Gasconia* & finitimis regionibus Deum prædicaverat, errorem suum coram omnibus confessum, in cavæ captivitatem deputatum, perpetui exilij supplicio damnavit. In eodem concilio Magister *Giselbertus* scripta sua, quæ à quibusdam calumniabantur, auctoritate SS. Patrum magnifice defendit. Rex Romanorum, & Rex *Franciae* *Damascum* obsederunt, sed *Hierosolymorum* rege ope sua eos fraudante, nihil dignum effecere.

ANNO MCXLIX. dedicata est capella *Hallensis*, quæ *Præpositi* vocatur. *Conradus* Rex, & Rex *Franciae*, à peregrinatione redierunt.

ANNO MC L. *Conradus* Marchio de promotione *Ecclesiæ Montis-Sereni* sine oblivione sollicitus, ex eo tantum impediri.

pediri videbatur, quod cum *Nimicensis* Ecclesiæ, quam parentes ipsius fundaverant, pietatis respectus curam postponere non sinebat. Considerans tamen hanc ipsam sibi pro rerum tenuitate non posse sufficere, quodque ex hac causa regularis ordo in ea institutus deficiendi argumentum diebus singulis capiebat, eam cum omnibus ad ipsam pertinentibus in proprietatem & usum alterius transferre, si esset possibile, cogitabat, ea videlicet ratione, ut divinum officium quod in hac annullatum erat, in illa copiosius suppleretur, simul etiam ne parentum suorum oblatio inutiliter deperiret. Hujus itaque negotij promovendi causa, legatos idoneos *Anshelmum* secundum *Havelbergensem* Episcopum, & *Gerhardum* *Magdeburgensis* Ecclesiæ majoris Præpositum ad *Eugenium* Papam destinavit, petens, ut, quod de Ecclesiis hisce facere ordinaverat, auctoritate Apostolica perficere permetteret. Cujus petitioni Papa annuens, ei de hoc rescripsit ad hunc modum. *Eugenius Episcopus servus servorum Dei, dilecto filio, nobili viro Conrado Marchioni salutem, & Apostolicam benedictionem. Literas nobilitatis tue benigne recepimus, & devotionem tuam, quam erga B. Petrum & Ecclesiam Dei ex eis te habere perpendimus, in Domino collaudamus. Nos autem tuum laudabile votum de Ecclesiis, pro quibus rogasti, adimpleri volentes, petitioni tue duximus annuendum. Unde venerabili fratri nostro Magdeburgensi Archiepiscopo per scripta mandavimus, ut secundum quod à nobis postulasti, studeat hoc effectum mancipare. Præterea dilectum filium nostrum A. Misnensem Præpositum, & Canonicos suos, habeas propensius commendatos: à pravorum hominum incursum defendas, atq; in suis oportunitatibus juves & manuteneas. Datum Tusculani V. Non. Maii. Fredericus itaque Archiepiscopus, quod in mandatis acceperat exequi studens, Ecclesiam *Nimecensem* in proprietatem & usum fratrum *Sereni-montis* transtulit, factumque hoc summi*

summi Pontificis, nec non suæ auctoritatis munimine confirmavit.

Anno M C L I. *Meinherus* III. *Sereni montis* Præpositus obiit, v. Idus Jan. cum sedisset annis XIII. mensibus IX. diebus XVI. Hic majorem Ecclesiam, quam antecessor ejus inchoaverat, consummatam à *Friderico* Magdeburgensi Archiepiscopo dedicari fecit: cujus dedicationis annum invenire non potui. Post hunc electus est *Arnoldus*, ejusdem Ecclesiæ Canonicus, vir idoneus quidem, & de quo futurae utilitatis spes haberi poterat; sed *Conrado* Marchioni non placuit, qui alium, *Eckehardum* nomine, Hallensis Ecclesiæ Canonicum, famæ laudabilis virum, qui forensi Ecclesiæ jam per annos XIV. præerat, mortuo Præposito substituere modis omnibus intendebat. Ardenti enim affectu religionem in Ecclesia Sereni-montis propagare desiderans, hac aliter, nisi sumto de Ecclesia Hallensi Præposito, pro sui posse non speravit, in qua præcipue regularis observantiæ studium tunc vivebat. Hac autem ejus intentione agnita *Arnoldus* idem, hinc quidem considerans plus damni ex offensa Marchionis Ecclesiæ suæ posse accrescere, quam utilitatis ex eo, si ipse in hoc, ad quod fuerat electus, persisteret; illinc autem fratrum, qui se elegerant, & perleverare hortabantur, instantiam attendens, dubitabat, quid mallet: sicque hoc negotium per sex pene menses suspensum est. Solebant autem priores Præpositi hujus Ecclesiæ curam de manu Archiepiscopi Magdeburgensis accipere, sponte an coacti nescio; in quo tamen utriusque rectissime reprehenduntur. Isti siquidem, quod privilegio suo uti noluerunt; illi autem, quia scientes Ecclesiam ipsam ad summum Pontificem immediate pertinere, in alienam segetem falcem mittere præsumserunt. Ex hac consuetudine cum præfatus electus ad *Fridericum* Archiepiscopum pro eodem negotio *Gevekenstein*, ubi etiam Marchio

chio & *Vvicmannus* Episcopus Nuenburgensis aderant, venisset, *Vvicmannus* Episcopus causa cognita ad consulendum ei ingerens dicebat, utile sibi videri & coram Archiepiscopo & Marchione in sufficientem se, & paratum, si eis ita placeret, ut ab electione cederet, fateretur. Hac enim ejus humilitate Marchionem placandum, & ut persisteret consensurum. Ille autem consilium tanquam utile simpliciter attendens, coram Archiepiscopo & Marchione insufficientiam de se testatur, etiam in hoc paratum, si eis placeret, ut ab electione cederet, fatebatur. De quo illi eum laudantes, placere sibi ut cederet, responderunt, tamen ille laqueatum se videns, quia referre pedem turpe judicabat, electioni renuntiabat, sicque *Ekkehardus* pro arbitrio Marchionis electus est & confirmatus. Idem autem *Arnoldus Luppoldisberge* postea Praepositus datus, Ecclesiam illam strenue gubernavit; ad cujus religionem conservationis probationem factum memorabile, quod à viris fidelibus didici, hic inferere non pigebit. Congregatio est sanctimonialium in eadem Ecclesia, quas Praepositus idem ad honorem coelestis sponsi vigilantissime custodiebat. Ex his una junior antiquo hoste incitante seculum diligens, copiam recedendi, quam difficulter invenire poterat, requirebat. Quae tali proposito aestuans, cum ex consuetudine Ecclesiastica in die resurrectionis Christi ad communionem accedere cogeretur, malae voluntatis conscientia, quod accipiebat non ausa sumere, per quinque annos, quos discedendi aditum quaerens invenire non poterat, quinque portiones Dominici corporis reservavit, easque in vase mundo, prout poterat, diligentius reponens, in loco secreto terrae infodit. Tandem misericors redemptor miseratus miseram, & ut credo sepulturae impatiens, quam semel resurgendo evaserat, Praepositum per visum de his, quae agebantur edocuit. Videbat enim se in quodam secreto claustriloco

loco stare, in quo fossa pateret, & in ejus ima parte infans decentissimus nudus videbatur, qui manibus protensis, Præpositum quasi ut se educeret precabatur. Quo viso somno excussus visionem recogitans, quid vidisset, mirabatur. Die autem facto claustrum ingressus sorores convocat, eisque quod viderat enarravit, locum, qui ostensus fuerat, designans. Deinde quadam quasi miseratione ductus ex memoria visionis eis, ut fodiendo in eodem loco terram patefacerent, præcepit. Quo facto, vas, quod infossum erat, reperiunt, quod sublatum Præpositus aperiens, viso quod continebat, statim quid esset intelligere sibi videbatur. Omnibus autem ingenti admiratione attonitis, vase in Ecclesia reverenter collocato regressus, infossionis ream sub interminatione poenæ requirere coepit. Tunc illa misera deprehensam se videns, pedibus ejus prostrata, in lacrymas amarissimas & gemitum erupit, & quid cogitasset, quidve egisset, exponens, omnes qui aderant, ad fletum uberrimum provocavit. Sicque post solutas misericordiæ Redemptoris gratiarum actiones, poenitentiam injunctam devote peragens, & partibus illis, quas reposuerat, per vices communicata, tentatione qua urgebatur omnino caruit. Sed hæc longe postmodum facta sunt. *Arnoldus* Colonienſis Episcopus obiit, cui successit *Arnoldus* Cancellarius. *Richardis* Marchionissa obiit. *Ludovicus* de *Vipper*a obiit. *VVertherus* Episcopus de Monasterio obiit: cui successit *Fridericus*.

Anno M C LII. *Conradus* Rex obiit. *Fridericus* Dux Sueviæ in regem eligitur communi consensu in media quadragesima: qui proximum Pentecoste *Merseburg* celebrans *Sveno* Regi Daciæ circuli regium concessit. *Lambertus* Comes obiit. *Hermannus* Comes de *Wincenburg* cum *Luchara* uxore sua prægnante in ipsa urbe à suis occisus est. *Fridericus* XV. *Magdeburgensis* Episcopus obiit xix. Kal. Feb. sedit

D

annis

annis IX. mensibus IIX. diebus XIV. Post hunc electi sunt duo, *Hazzo Decanus*, & *Gerhardus* Præpositus majoris Ecclesiæ. His autem aliquamdiu pertinaciter singulis pro parte nitentibus, *Vvicmannus* Nüenburgenſis Episcopus ſequeſter illis acceſſit, modisque, qui in ejuſmodi cauſis præcipue valent, præmiſſis videlicet & muneribus pluribus, utriuſque partis electoribus abſtractis, ut ſe eligerent, perſuaſit. Quo factò, vaſallis Eccleſiæ fidelitatem ei jurantibus Episcopatum obtinuit. Pallium autem, quia de irregulari introitu apud curiam Romanam infamatus erat, biennio per nuntios ſuos obtinere non potuit.

Anno MCLIII. *Fridericus* Rex Saxoniam pacifice intrauit. *Henricus* Moguntinus Archiepiſcopus à Cardinalibus *Bernhardo* & *Gregorio* deponitur: cui *Arnoldus* Cancellarius ſubſtituitur. Item *Henricus* Mindenſis Episcopus deponitur, cui ſucceſſit *Vvernherus*. Item *Bernhardus* Hildenſemenuſis Episcopus ab Episcopatu abſolvitur & moritur: cui ſucceſſit *Bruno*. *Eugenius* Papa obiit, cui ſucceſſit *Conradus*, qui & *Anaſtaſius*. *Vvicboldus* cum alijs multis in Freſia periit. *Irmingardis* Marchioniſſa obiit. Dux *Henricus*, & Marchio *Albertus*, diſcordantes, incendijs Saxoniam turbaverunt. *Fridericus* Rex coram huntijs Apoſtolicis ab uxore ſua propter notam adulterii ſeparatus eſt.

Anno MCLIV. *Ekkehardus* Sereni-montis Præpoſitus ædificium clauſtri in auctrali parte majoris Eccleſiæ conſtruire aggreſſus eſt in loco præcipiti & ſcopuloſo, & in quo non niſi laborem & impenſam perdere omnibus inſpicientibus videbatur. Quantum autem laborem in hoc ædificio non perdiderit, ſed impenderit, nunc inſpicientibus palam eſt. *Fridericus* Rex Magdeburg Paſcha celebrat præſente *Gerhardo* Cardinali. *Anaſtaſius* Papa obiit, cui *Adrianus*, qui & *Nicolaus*, Albanenſis Episcopus ſucceſſit. *Vvicmannus* uenburgenſis Episcopus

Episcopus & Magdeburgensis electus pallij impetrandi causa Romam profectus est. Papa autem, licet de introitu ejus agnovisset, tamen quia contradictor nullus apparuit, posito in altari B. Petri pallio, Episcopo, si canonice se sciret electum, ut tolleret præcepit. Quo hæsitante, quidam Canonicorum ipsius *Tidericus* de *Hildeslove*, & unus militum, eum de hæsitatione arguentes, pallium tulerunt, & Episcopo sumentum obtulerunt. Eo anno contigit rumor reliquiarum de *Hugisburg*. *Fridericus* secundus Hallensis Ecclesiæ Præpositus obiit xvii. Kal. Maii: sedit annis x. mensibus ii. diebus vii. Hic majoris Ecclesiæ Magdeburgensis Præpositus fuit antea, & sub *Lamberto* Præposito mutato habitu in Ecclesia Hallensi conversus, religionem, cujus studium, sub ejus magisterio fervere viderat, prælationis suæ tempore torpescere non permisit. Huic successit *Conradus*.

Anno m c lv. *Fridericus* Rex Romam cum exercitu profectus, ab *Adriano* Papa in Ecclesia B. Petri in Imperatorem consecratur, & cum Romanis ipso die congressus, mille & quingentos ex eis occidit, victoriamque obtinuit. *Spoletum* ab ipso deletum est. *Anshelmus* Havelbergensis Episcopus *Ravennæ* Archiepiscopus constituitur. *Sveno* Rex Danorum, à regni illius majoribus pulsus est: cujus regnum à *Canuto* & *Voldemaro* nepotibus illius occupatur.

Anno m c lvi. *Conradus* Misnensis & Orientalis Marchio gratia divina se præveniente, incertitudinem vitæ suæ considerans, timensque ne, si labenti mundo diu in hæreere voluisset, ipse quoque similiter ad lapsum traheretur; ipsum relinquere & monasterium petere stabili secum proposito diffinivit. Volens autem Ecclesiæ, ad quam anhelabat, scilicet *Sereni-montis*, quam jam sufficienter, prout oportu-
num ei fuerat, locupletaverat, in futurum prospicere, *Vvic-
manno* Archiepiscopo & *Alberto* Marchioni de *Brandenburg*,

filijs etiam suis Ecclesiasticis & secularibus viris nobilibus & ministerialibus accersitis ad locum venit, ut in eorum presentia, quod intenderet, consummaret. Primo itaque possessiones, quascunque vel ipse, vel uxor ejus, loco contulerant, per manus filiorum suorum, *Ottonis* videlicet Misnensis Marchionis, *Tiderici* Orientalis Marchionis, *Henrici* Comitis de Wittin, *Dedonis* Comitis de Rochelez, & *FridERICI* Comitis de Brene, offerri fecit, ne aliqua de his post mortem ejus quaestio nasceretur. Est autem quantitas harum possessionum cxxc. mansi & dimidius, exceptis quae ad Numicensem pertinent Ecclesiam, quorum numerus est lxx. & dimidius, & excepta silva, quam in diversis locis noscitur contulisse. Deinde filiorum vel haeredum quemlibet suorum seniores post se Advocatum loci ordinarium hoc modo statuit, ne advocatia ipsa ulli unquam jure feudi concedatur: & ne Advocatus aliquid servitii secularis extra placitum fratrum in rebus Ecclesiae, quasi ex jure, sibi audeat usurpare: & ut filij ejus, quod etiam ipsi promiserunt, & ministeriales ipsorum, in hoc loco sepulturam haberent; nimirum certus ex hac causa in temporalibus Ecclesiam maxime promovendam. His ita dispositis, coram altari B. Petri veteris hominis vestibus exutus, & regularis vitae habitu per manus Archiepiscopi *Wichmanni* vestitus, voluntariam paupertatem pro amore Christi amplexus est, cum magno favore Principum, quibus etiam uberrimas devotio lacrymas extorquebat, quod tantam in viro talimutationem videbant, in quo videlicet divina gratia & misericordia sensum omnem supergrediens luce clarius apparebat. Tunc demum jam tyro Christi filios advocat, ecclesiamque suam, cujus jam membrum effectus fuerat, gratiae ipsorum commendat, ut ei tanquam in qua patrem suum sive viventem sive mortuum haberi seirent & matrem, & in qua cum ipsis requieturi essent, opem suam ubique prae-
tendere

tendere non dissimularent. Hæc acta sunt die B. Andreae Apostoli, quod ienemus in Orientali parte montis adiacens, extremam oblationem suam B. Petro obtulit. Vixit autem post conversionem mensibus duobus & diebus quinque. Nec hoc semper sine speciali Dei providentia actum credendum est, quod cum in initio conversionis suæ adhuc in fervore spiritus existente, de tentationibus hujus seculi Dominus liberare dignatus est. Timeri enim poterat secundam humanam fragilitatem, ne cum vidisset filios suos coram se principali gratia pollentes, & ministeriales suos divitijs seculi, & mundiali pompa fulgentes, si non actu, tamen animum à quiete monasterij, quam elegerat, vel leviter revocasset. Unde convenienter de illo dici poterat, quod in libro sapientiæ de talibus scriptum est: Consummatus in brevi explevit tempora multa. Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus. Placita erat Deo anima ejus, propter hoc eduxit illum de medio iniquitatum. Mortuusque est Non. Febr. anno vitæ suæ LIX. Sepultusque est à *Vvichmanno* Archiepiscopo in medio Ecclesiæ, ubi in dextra ipsius uxor ejus, & post eam in eodem latere, soror ejus *Mechtildis* mater Archiepiscopi, cujus annivertarius est XII. Kal. Feb. consepulcræ sunt. Exequijs etiam ejus interfuit *Vvalo* Havelbergensis Episcopus, & *Albertus* Marchio, & *Herimannus* filius ejus, omnesque filij ipsius præter *Ottone*m Marchionem, & alij multi. Qui quoniam tulerat crucem suam, & Christum secutus fuerat, discipulum Domini fuisse nulli dubium est. Unde merito animam ejus in æterna requie collocare dignabitur: sicut ipse talibus promisit dicens: Amen, Amen dico vobis, qui reliquistis omnia & secuti estis me, centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis.

Fridericus Imperator *Halverstad* conventum habuit Kal. Maji. *Arnoldus* Colonienfis Archiepiscopus obit: cui successit

fit *Fridericus*. *Henricus* Dux *Fresiam* hostiliter ingreditur, sed inactè revertitur. Imperator *Ratisbona* curiam celebrat, ubi ipso mediante *Henricus* Dux Saxonum Ducatum *Bavaria* obtinuit. *Henricus* Bavaricus marchiam illius terræ obtinuit. *Henricus* Dux habita cum Bremensi Episcopo discordia, urbes & beneficia quæ voluit ab eo extorsit. Imperator in Pentecoste reginam de *Burgundia* in uxorem duxit. *Hermannus* Comes Palatinus Rheni post longam guerram inter se & Episcopum Moguntinum in pace moritur. Relicta ejus seculo renuncians monasterium petit. *Henricus* Dux *Suenonem* Regem *Dacia* expulsum restituit.

Anno M C LVII. *Evermodus* Præpositus de gratia Dei, cum esset vir bonus, suos præter usum cogere voluit, ut in quadragesima alternis diebus in pane & aqua communiter jejunarent. Propter hanc & alias causas, quibus eis gravis erat, amotus est. *Lambertus* Ecclesiæ illi Præpositus eligitur, vir tenuis scientiæ, sed qui hanc inopiam virtutum copia redimebat. Præcesserant tamen hanc electionem *Henricus*, qui postea *Khode* factus Præpositus, & *Siboldus* post eum, qui fuit *Moguntia* major Præpositus, sed quia nihil dignum in illa novitate fecerunt, prior eorum deponitur, *Siboldus* sponte cessit, *Lambertus* confirmatur. *Brandenburg* à *Vrichmanno* Archiepiscopo & Saxonibus obsidetur & capitur, ubi occisus est *Vvernherus* Comes junior de *Veltheim*. Imperator cum Saxonibus *Poloniam* hostiliter ingressus ad deditionem eos compulit: *Burgundiam* jam ab imperio alienatam recepit. *Kanutus* Rex à *Svenone* dolo interimitur, *Vvoldemarus* vero vulneratus vix evadit. Non multo post factum est bellum inter *Svenonem* & *Vvoldemarum*: *Svenonis* pars vincit, & ipse occiditur.

Anno M C LIX. Imperator natalem Domini *Magdeburg* celebrat.

celebrat. *Vlricus* Halberstadenſis Episcopus & *Albertus* Marchio cum uxore & alijs multis iter peregrinationis ad partes transmarinas susceperunt. Dux *Bohemia* concessio sibi ab Imperatore circulo rex nominatur. Imperator cum expeditione *Italiam* ingressus, *Mediolanum* obsedit. In hac expeditione *Anshelmus* Ravennensis Episcopus obiit. *Eckebertus* Comes de Bavaria occiditur. In ipsa expeditione *Fridericus* Colonienſis Archiepiscopus obiit. *Henricus* Dux cum exercitu Slaviam ingressus, terram ferro & igne devastat.

Anno M. C. LIX. *Friderico* Colonienſi Archiepiscopo successit *Reinholdus* majoris Ecclesie Hildensemensis Præpositus & Cancellarius. *Henricus* Dux & cæteri Principes cum expeditione post Imperatorem *Italiam* ingressi sunt. *Henricus* Dux propter Christianitatis religionem propagandam Episcopos constituendi in *Sclaviam* & investiendi potestatem ab Imperatore accepit. *Adrianus* Papa obiit. Post hunc *Rolandus* Cancellarius à quibusdam Cardinalibus electus est, mutato nomine *Alexander*, & à *Gallicana* Ecclesia susceptus est & approbatus. Cujus electioni *Fridericus* Imperator, quia eum prius exosum habuerat, tam crudeliter obstitit, ut eum suis fautoribus *Octavianum* Antipapam è diverso statuerit, quem *Victorem* vocaverunt, in cujus papatum fere tota Ecclesia consentit propter favorem Imperatoris: qui etiam edicto publico præcepit, ut quicumque ad *Alexandrum* Papam pergentes inventi fuissent, detinerentur, spoliarentur, & supplicio subderentur. Cujus mandati executione multis malitiose utentibus, plurimi iter agentium tanquam *Alexandrini*, non solum rerum perditionem, sed etiam mortis periculum pertulerunt. Hinc itaque schisma grave & diuturnum in Ecclesia exoritur est.

Anno M. C. LX. *Arnoldus* Moguntinensis Archiepiscopus ab hostibus suis ejusdem urbis civibus in Ecclesia S. Jacobi

cobi occiditur, ipsaq; Ecclesia cum omnibus ædificijs monasterij igne consumitur. *Henricus* Dux cum Marchione *Thiderico* terram Sclavorum devastavit, & principem eorum *Nicolozh*, qui & *Nicolaus*, trucidavit, & ipsos sibi subjugavit. *Vlricus* Episcopus Halverstadiensis in peregrinatione constitutus, propter favorem *Alexandri* Papæ ab *Everhardo* Cardinali Legato *Victoris* damnatur: in cuius locum *Gero* Præpositus surrogatur. Imperator cum *Mediolanensibus* congressus ipsos vicit, multisque eorum occisis, vexillum *B. Ambrosii* abstulit. *Henricus* Dux in *Sclavia* Episcopos instituit *Geroldum* in *Aldenburg*, *Evermodum* in *Ratisburg*, *Bernonem* in *Magnopoli*, qui translatus est in *Zverinensem* urbem. *Lampertus* Præpositus de gratia Dei obiit, cui successit *Guntherus*. Imperator generale concilium *Papia* indixit, cui *VVigmannus* Magdeburgensis Episcopus, cum magna multitudine cleri sui interfuit. *VVickerus* Brandenburgensis Episcopus obiit. *Crema* capitur & deletur.

Anno M C LXI. Imperator jam tertio invitat contra *Mediolanenses*, ubi *Bertoldus* Cizensis Episcopus obiit, cui successit *Udo*. Duo electi *Moguntinenses* deponuntur, & *Conradus* *Saltzburgensis* canonicus regularis substituitur. *Bruno* *Hildensemensis* Episcopus obiit, cui successit *Hermannus*. *Gero* *Halverstadensis* Episcopus dignitatem ferendi pallium à *Victore* Antipapa accepit.

Anno M C LXII. Imperator *Mediolanenses* longa obsidione ad deditionem coëgit, civitatem destruxit, habitatoribus usquequaque dispersis. Eo anno fames magna facta est. *Fridericus* Comes de *Sommerschenburg* obiit. Imperator generale concilium *Bisance* indixit, ubi nihil dignum memoria actum est.

Anno M C LXIII. *Henricus* Dux castrum Sclavorum *VVerle* obsidens ad deditionem coëgit. Divortium inter Ducem & ipsius

ipſius conjugem propter conſanguinitatem factum eſt, hoc ipſum Imperatore juramento firmante. Imperator *Maguntia* curiam celebravit, muros civitatis cum turribus deſtruxit, interfectores Epifcopi quosdam vita, quosdam rebus ſpoliavit. *Henricus Dux Lubeke* congregationem clericorum inſtituit, eccleſiam ex lignis conſtructam in honorem S. Mariæ & S. Nicolai dedicari fecit ubi pacis gratia principes *Rugiana* inſulæ ad dedicationem venerunt. *Poloni* filium Ducis ſui expulſi receperunt, curia eis ab Imperatore indiſta. Fluvij inundantes pericula gravia hominibus & animantibus intulerunt. Imperator *Alpes* tranſiit.

Anno Chriſti M C LXIII. *VVichmannus* Archiepiſcopus peregrinationem ad partes tranſmarinas ſuſcepit. Tonitrua & fulgura intempeſtiva cum vento vehementi v. Kal. Martij extiterunt. Inundatio occidentalium fluminum multa hominum millia & animantium interfecit, & ædificia deſtruxit. In *Magnopoli* capta & occiſa eſt multitudo magna Chriſtianorum à *Sclavis* XIV. Kal. Martij. Discordia magna inter *Reinoldum* Colonienſem electum & *Palatinum Rheni* facta eſt propter caſtrum *Rineke*. Eccleſia de *Dei-gratia* dedicata eſt VII. Idus Octobris à *VVichmanno* Archiepiſcopo, cooperantibus *Gerungo* Miſnenſi, *Johanne* Merſeburgenſi & *Udone* Cizenſi, Epifcopis, in honorem Dei genetricis & S. *Victoris* martyris & ſociorum ejus & S. *Pontiani* martyris, quem eodem die præfatus Archiepiſcopus ipſi Eccleſiæ dedit. *Victor* Antipapa obiit, cui ſucceſſit *VVido* Cremonenſis mutato nomine Paſchalis. *Conradus* III. Eccleſiæ Hallenſis Præpoſitus obiit: ſedit annis XIII. menſibus IX. diebus II. Huic ſucceſſit *Heidenricus* ejuldem Eccleſiæ Canonicus.

Anno M C LXV. monaſterium Sanctimonialium *Herſe* incenſum eſt. In curia *Nurenberg* ſtipendia itineris in *Lombardiam* adjudicantur. Imperator *Lombardiam* intravit, ſed ſine

E

effectu

effectu rediit. *Verona* rebellat, *Saxones* Pomeranorum provinciam vastant.

Anno M C LXVI. *Arnoldus* Abbas S. *Johannis Baptistæ* *Magdeburg* obiit, cui successit *Sigfridus* de eadem congregatione per *VVichmannum* Archiepiscopum intrusus. *Arnesberg* destruitur. *VVirceburg* ab Imperatore & Episcopis & Principibus Teutonicis obsidetur. *Paschalis* Antipapa sacramento præstito confirmatur, & ab omni Clero, ut id fiat, decernitur. Milites Saxonie conjurant, ne jura antecessorum suorum infringi permittant. Factum est incendium Ecclesie Hallensis. *VVichmannus* Archiepiscopus & cæteri Principes Saxonie, contra Ducem *Henricum* provinciam turbant.

Anno M C LXVII. Filius *Conradi* regis filiam *Henrici* Ducis in matrimonium sortitus est, cujus invitatione *Bohemus* in *Suevia* multa monasteria & Ecclesias rapinis & incendio devastavit. *VVichmannus* Archiepiscopus claustrum *Nienburg* & castrum *Vrakeleve* concambio ab Imperatore accepit. Idem Archiepiscopus castrum, quod vocabatur verus *Haldesleve*, & castrum *Niendorp* destruxit. *Conradus* Moguntinus Archiepiscopus cum esset fautor *Alexandri* Papæ, propter vitandam communionem schismatici Papæ & Imperatoris malam voluntatem, relicta *Moguntia* *Sabinam* recessit. Erat enim *Sabinensis* Episcopus, & Rom. Ecclesie Cardinalis. In ejus locum Imperator *Christianum* *Merseburgensem* Præpositum subrogavit.

Anno M C LXIIX. *Reinoldus* Colonienfis Archiepiscopus obiit. Hic schismatis autor & roborator præcipuus fuit, primusque Imperatorem, ut judicium Ecclesie de electione *Alexandri* Papæ contemneret, instigavit. Quem quidem talem futurum esse, ipse de se cum puer esset, prophetante, ordinator omnium Deus modo mirabili declaravit. Fertur enim, quod, cum in scholis *Hildenesheim* puer nutrire-
quodam

quodam tempore Scholaribus, ut mos est, in meridie quiescentibus, iste inter ceteros dormiens repente huiusmodi vocem emisit: *Ego sum*. Quod cum sæpius repeteret, magister qui præsens erat, nec dormiebat, eum percontari studeuit, dicens: *Quis estu?* Tunc ille respondit: *Ego sum ruina mundi*. Exinde à coartaneis suis RUINA appellatus est. Huic Imperator, cum *Mediolanum* everteret, trium *Magorum* corpora, ibi reperta, dedit, quæ ille ad propriam sedem, scilicet *Coloniam*, munus eximium deportavit. *Reinoldo* successit *Philippus* Cancellarius. *VVichmannus* Archiepiscopus cum multis auxiliatoribus castrum *Haldisleve* obsedit, in quo, *Bernhardus* de *Lippa* cum multis alijs à Duce *Henrico* locatus provinciam civitati *Magdeburgensi* adjacentem rapinis & incendijs devastabat, ita ut nonnunquam etiam ad muros civitatis accedere non timeret.

Anno M D LXIX. In *Syria* quædam civitas terræ hiatus absorpta est. *Daniel* Pragensis Episcopus obiit, cui successit *Fridericus* de choro *Magdeburgensi* assumtus.

Anno M C LXX. *Gerungus* *Misnensis* Episcopus obiit in infirmitorio fratum in *Sereno-monte*. Hic etiam Ecclesiam *Sereni-montis* magno semper affectu coluit, multisque eam suæ largitatis beneficiis affecit. Sepultus est autem in Ecclesia *Misnensi*. Huic successit *Martinus* ejusdem Ecclesiæ Canonicus. *Albertus* *Marchio* de *Brandenburg* obiit.

Anno M C LXXI. *Everhardus* *Nuemburgensis* Abbas obiit: cui successit *Sifridus* Abbas *S. Johannis Magdeburg*, priori tamen dignitate pariter retenta. Verum quia de *Nuemburg* Ecclesia loquendi se præbuit occasio, libet de exordio ejus aliqua hic inserere, cum pro honestate ipsius Ecclesiæ, quia videlicet regularis vitæ vestigia à viris Deum timentibus impressa in ea nec dum penitus deleta sunt, tum etiam, quia ejus & *Sereni-montis* fundatores quædam consanguinitatis ratio vi-

rio videtur copulare. Temporibus denique primi *Ottonis* Imperatoris duo fuerunt fratres *Gero* Dux & Marchio, & *Sifridus* Comes. Horum soror *Hidda* dicebatur. *Gero* filium habuit unicum *Sifridum*, qui in iuventute obiit, de cuius morte pater adeo turbatus est, ut Romam petens coram altari B. Petri arma deponeret, impetratoque S. *Cyriaci* à Pontifice brachio domum rediens, cum omni hæreditate sua ad Christum confugit, construens Ecclesiam, quæ *Gerentrode* ejus nomine dicitur, filique sui viduam *Herwigam*, quam ille annis VII. habuerat, à *Bernhardo* Halberstadensi Episcopo velatam, eidem monasterio præfecit: consummatisque feliciter omnibus XIV. Kal. Julij obiit anno DCCCCLXV. *Sifridus* quoque frater ejus in honorem B. *Viti* construxit Ecclesiam, quæ *Groninge* dicitur: *Hidda* vero nupsit *Christiano* Marchioni, qui genuit ex ea *Geronem* Coloniensem Archiepiscopum, & *Dithmarum* Marchionem. Hi fratres & mater ipsorum defuncto patre fundaverunt monasterium in honorem Dei genetricis in loco qui *Dancmarisvelt* dicitur, & est in confinio castri *Anhalt*, congregatis ibi fratribus Deo juxta regulam B. *Benedicti* servientibus, & præposito eis Abbate, qui *Hageno* dicebatur, quem etiam Imperatoris consanguinitas illustrabat. *Hidda* autem servandæ viduitatis habens propositum, & Deo devota existens, Dominicæ passionis locum studio devotionis petiit, ubi constituta, à Rege *Hierosolymorum*, quia formosa erat, adamata, in conjugium pernebatur. Quod ipsa fortiter contemnens, cum regis instantia gravaretur, faciem suam, pro cuius decore molestabatur, dehonestare non timuit, nasumque sibi mire truncans, terreno amatori deformem se studuit exhibere, sciens interiori suo decori, quo cœlesti sponso placere satagebat, nihil ex illius deformitatis vitio deperire. Hæc *Hierosolymis* mortua & sepulta est. Prius vero quam moreretur filijs mandavit, ut

locum.

locum suæ novellæ plantationis Dei genitrici non placere: sed eam alium elegisse, videlicet castrum ubi *Sala & Boda* fluvij convenirent. Verum quia castrum idem, quod tum *Northringen* dicebatur de hæreditate fuit *Geronis* Marchionis avunculi ipsorum, quam ille totam Deo tradiderat datis pro eo Ecclesiæ *Gerenedensi* IV. villis, quæ omnes uno nomine *Polige* vocantur, ipsum redemerunt. Contigit autem inter hæc castrum ipsum à *Slavis* trans-albinis capi, quod *Dithmarus* Marchio, multis quidem suorum perditis, recuperavit, qui occisi partim ibi sepulti sunt: qui etiam nostris temporibus crebro cum armis suis, ita ut nec calcatibus carerent, reperti sunt. Tempore itaque *Otonis* II. Imperatoris, Anno Domini DCCCCLXXV. *Dithmarus* Marchio & *Gero* Coloniensis Archiepiscopus, congregationem suam de *Dancmarisvelde* transtulerunt in castrum *Northringe*, quod nunc *Niemburg* dicitur, ipsamque Ecclesiam, ut firmiori eam stabilitate promoverent, Imperiali majestati pro tuenda ejus libertate tradiderunt. Abbas vero ille *Hageno* cum alijs transferri non consensit, sed Deo potius in solitudine servire volens, in loco priori remansit. Erat circa locum ipsum venatio publica Imperatoris. Cum itaque Imperator aliquando ad locum ipsum venaturus venisset, ibi prædictum Abbatem reperit; ejus audita intentione & laudata, locum quendam ejusdem solitudinis ad incolendum ibi dedit ipsi, quem ille *Hagenrode* de suo nomine appellavit: & est hodie præpositura attinens Ecclesiæ *Nienburgensi*. Dedit quoque idem Imperator Ecclesiæ *Nienburgensi* castellum *Grimmisleve* dictum, cum ecc. mansis, quem secutus *Otto* III. dedit eidem Ecclesiæ civitatem, *Njemeze* vocatam, cum omni provincia ei attinente, quæ habet VII. millia mansorum. *Henricus* quoque hujus nominis II. Imperator dedit ipsi Ecclesiæ duas civitates, *Tribus* & *Lubichoh* dictas, istasque suas donationes privilegiis

firmaverunt. *Conradus* quoque II. & *Henricus* III. Imp. præfata Ecclesiæ libertatem privilegiis, sicut hodie videri potest, roboratam, salvam reliquerunt. Post mortem vero istorum incertum, utrum ex negligentia Prælatorum, an ex oppressione Imperatorum, proveniens consuetudo privilegiis antedatis contraria inolevit, ut Imperatori *Saxoniam* adventanti xx. talenta de ipsa Ecclesia redderentur, insuper etiam regalis expeditio ei administraretur. Tempore vero *Friderici* Imperatoris *Vichmannus* Archiepiscopus avaritia stimulatus iniquum censum xx. talentorum, & servitium, & jus patronatus, quod Imperator in præfata Ecclesia habebat, datis ei de proprietate sua duabus in *Suevia* civitatibus, ab ipso redemit, salvo tamen omni jure, quod Ecclesia in suis possessionibus usque ad id temporis habuisset. Hoc itaque concambio vel mercatu facto, præfatus Archiepiscopus in festo *Palmarum* proximo, tanquam probaturus juga bouum, quæ emerat, *Nienburg* advenit. Quale vero servitium exhibitum ei tunc fuerit ex eo perpendi potest, quod ipso die ad matutinalem comestionem, quæ puerorum tantum esse solet xv. esoces procurator Abbatis se asseruit expendisse. Accepto autem hoc gustu mercatus sui propter expensas sibi factas plurima Ecclesiæ ipsi bona superfluere reputans, civitatem *Niemeze* & provinciam ei attinentem, præterea *Tribus* & *Lubichob* civitates abstulit, easque Imperatori pro provincia, quæ *Dame* dicitur, dedit, promittens se ablata bonis alijs restituere velle; quod tamen minime cognoscitur. Vereor autem, ne tanta injuria, quam intulit matri misericordiæ, nunc sit ei causa miseriæ. Consanguinitas vero inter *Nienburgensem* & *Sereni-montis* Ecclesiarum fundatores ratio sic est: *Dithmarus* Marchio duxit filiam *Hermann* Ducis à *Luneburg*, *Suanebildam* nomine, ex qua genuit *Geronem* Marchionem. *Gero* genuit *Dithmarum*; *Dithmarus* genuit *Odonem*, qui sine liberis obiit,

obiit, & in eo posteritatis propagatio cessavit. Hi omnes provincie *Lusitanensis* Marchionis fuerunt, quæ nunc *Orientalis Marchia* vocatur. *Odonis* Marchionis meminit *scriptura passionis B. Adelberti*, ubi dicitur: *Odo pugnax Marchio lanceis vexillis terga vertit*. Mortuo *Dithmaro*, *Svanehildis* ejus relicta nupsit *Ekkeharo* Marchioni filio *Guntharij* Marchionis de *Thuringia*, qui *Nuenburgensem* fundavit Episcopatum, qui genuit ex ea plures filios & filias. Unam filiarum ejus, quæ ex matre soror fuit *Geronis* Marchionis, *Machtilden* nomine, duxit *Tidericus*, genuitque ex ea *Thiemonem* Comitem & fratres ejus. *Thiemo* vero genuit *Dedonem* Comitem & *Conradum* Marchionem Ecclesie Sereni montis fundatores.

Anno M C LXXII. Eclipsis Lunæ facta est in octava Epiphaniæ in plenilunio, & luna per quatuor fere horas non comparuit. In Februario crebra micuerunt vulnera. *Ludovicus* Landgravius obiit.

Anno M C LXXIII. *Ludovicus* Monasteriensis Episcopus obiit: cui successit *Hermannus* de choro *Wirtzburgensi*. *Villimarus* *Brandenburgensis* Episcopus obiit, cui successit *Sifridus Adelberti* Marchionis filius, de Ecclesia *S. Mariæ Magdeburgensi*. *Vulradus* de *Griez* collecta transvonensium militum copia *Zpurcie* venit villam ipsam despoliaturus: quibus *Fridericus* Comes de *Brene*, & *Conradus* Comes, filius *Tideri* Marchionis cum paucis supervenientes, opprobriose eos fugere compulerunt, multis eorum vulneratis, pluribus vero captis. Hoc accidit xv. Kal. Febr.

Anno M C LXXIV. Imperator post assumptionem *S. Mariæ Longobardiam* cum exercitu intravit. *Ekkehardus* Sereni-montis Præpositus, destructo veteri sanctuario, quod pro sui brevitate congregationi erat inconveniens, (nam ubi modo chorum intrantes ad gradus inclinant, ibi ante majus erat altare) eam partem monasterij, quæ est ab arcu crucis, ædificare

ficare aggressus est. Ad operis hujus promotionem *Otto* Misnensis Marchio Advocatus Ecclesie duo juga boum, & carratam ferri, & centum modios, & x. marcas, annis singulis, donec consummaretur, de suis redditibus depuravit. *Dedo* Comes de Groitz monasterium *Cillenense* in honorem Dei genitricis fundavit, cui primus praeuit *Tidericus* Serenimontis Canonicus, ab *Ekkeharde* praeposito missus, cui praefatus Comes ipsam Ecclesiam commiserat promovendam.

Anno M C LXXV. (*Henricus* Dux *Aschersleve* incendit, Landgravius castrum *Helpede*, insidiis circumventum, cepit) *Conradus* Comes, filius *Tiderici* Marchionis, in exercitio militari, quod vulgo *Torneamentum* vocatur, lanceae ictu occisus est xv. Kal. Decembris. Tum enim idem pestifer ludus in partibus nostris ita inoleverat, ut infra unum annum xvi. in eo referantur milites petiisse, pro qua re *VVichmannus* Archiepiscopus omnes eos frequentatores excommunicationis vinculo innodavit. Comperta autem praefati Comitis morte, tunc in *Austria* partibus constitutus, missis nuntiis eum a sepultura praecipit Ecclesiastica separari. Tempore vero procedente, cum Archiepiscopus idem convocatis suffraganeis suis, cum magna cleri frequentia conventum in Ecclesia Hallensi haberet, pater occisi Comitis & fratres ejus, *Otto* videlicet Misnensis Marchio, *Dedo* Comes de Groitz, *Henricus* Comes de Wirin, & *Fredericus* Comes de Brene, cum multis nobilibus viris & ministerialibus advenientes pedibus Archiepiscopi ac totius cleri, cum magno ejulatu ac fletibus provolvuntur, postulantes, ut occiso communionem concederet fidelium sepulturae, asserentes constanter, eum ante finem suum poenitentem & absolutum communionem Domini corporis meruisse. Cum enim idem Comes vulnere debilitatus jaceret, contigit sacerdotem quendam religiosum

sum transire, qui petentibus amicis ejus ad vulneratum accedens, magna ab ipso instantia rogatus est, ut poenitentiam ejus & confessionem ejus admitteret, & à vinculo eum excommunicationis absolveret, fideliter promittens, si divina misericordia ei vitæ spatium largiretur, nunquam se de cætero tali causa excommunicationis sententiam meriturum, quin potius & de hoc, & de alijs suis peccatis, Deum sibi modis omnibus placaturum. Super hoc autem ad militandum Deo cruce signari devote petiit, ut ejus contritio manifestius appareret. Sacerdos vero ille cordis in eo contriti signa percipiens, confessione ejus audita, poenitentia inuncta, ab excommunicationis nodo eum absolvit, sicque reconciliatum Dominici corporis participem faciens, sicut petierat, cruce signavit. Quibus peractis post modicum defunctus est. Cum itaque hoc Principes prædicti coram Archiepiscopo & clero assererent, sacerdos horum omnium executor, cum prius esset juramento obligatus, hæc confirmare, ut nulla remaneret dubietas, rogabatur. Quod ille alacriter implevit. Ipsi præterea principes, exigente hoc ab eis Archiepiscopo, *in reliquijs juraverunt à torneamento in perpetuum abstinere*, nec usquam in omni ditione sua hujusmodi exercitium permittere, hominesque suos & ministeriales ab eo modis omnibus coërcere. Sicque demum Archiepiscopus mortuo sepulturam concessit, salva tamen sedis Apostolicæ auctoritate. Unde factum est, ut tamdiu sepultura careret, donec unus militum, familiaris ejus, *VVernherus* nomine, consensum de hoc summi Pontificis reportaret. Qui etiam transmarinam peregrinationem pro ipso postmodum peragens, fidelem se ei manifestis indicijs, declaravit. Sepultus est autem in Sereno monte xv. Kal. Febr. ante introitum Ecclesiæ majoris occidentalem, juxta quam *VVernherus* idem postmodum tumulatus est. Obtulit autem *Ti-*

F

dericus.

dericus Marchio pro anima filij sui B. Petro x. manfos in villa, quæ *Marcogrevendorp.* dicitur.

Anno MCLXXVI. Imperator cum Longobardis conflictum faciens, victoriam perdidit, licet multos eorum interfecisset.

Anno MCLXXVII. *Alexander* Papa in vigilia B. Jacobi præsentibus Cardinalibus & infinita multitudine Episcoporum & Abbatum & Principum secularium & populorum *Venetia* ante monasterium S. Marci Imperatorem in osculo reconciliationis suscepit, mortuo jam *Paschali* anti-papa, & *Johanne* qui ei successit deposito. Et hæc dies reconciliationis ab ipso Papa & Imperatore & clero & populo solemnissime peracta est. Hujus autem concordie reformandæ præcipuus cooperator fuit *Vvichmannus* Archiepiscopus, cujus industria Imperatoris animositas ad tantam mansuetudinem deducta est ut in condemnationem erroris sui coram summi Pontificis pedibus prosterneretur. Fertur autem, quod cum sublevandi cum Papa moram faceret, *Tidericus* Orientalis Marchio, qui cum Imperatore aderat, quasi cum querela & redargutione exclamavit, cur imperialem auctoritatem tanta injuria subjecisset? Papa vero idioma Teutonicum non intelligens, inquisivit, quid diceret *Alemannus*? Quod cum didicisset, festinus accedens, Imperatorem sublevavit, & ad osculum suum erexit. Sequenti die concilio celebrato, schismaticos omnes, & à schismaticis ordinatos anathematizavit; depositos quoque sui causa in gradum pristinum restituit. *Christianum* intrusum Moguntinum mediante Imperatore confirmavit, *Conradum* vero Saltzburgenfi Ecclesie præfecit. *Ulricum* Halberstadensem *Gerone* deposito restituit. Inter *Ulricum* & *Henricum* Ducem gravis discordia exorta est. Castrum *Hornburg* ab hominibus Ducis funditus evertitur.

Anno MCLXXIX. *Alexander* Papa à Moguntinensi & Worma-

Wormatiensi aliisque pluribus Episcopis & Principibus & viris nobilibus, quos Imperator cum ipso direxerat, *Romam* reductus, honorifice susceptus est. *Philippus* Colonienſis Archiepiſcopus cum infinita multitudine ad repetendam hæreditatem *Ottonis* Comitis de *Aſſe*, ſui nepotis, & *Chriſtiani* Comitis de *Aldenburg*, contra *Henricum* Ducem venit: ſed *Wichmannus* Archiepiſcopus multo labore pacem inter ipſos reformavit. *Ulricus* Halverſtadenſis Epicoſopus, auxilio *Ottonis* Marchionis Miſnenſis & *Bernhardi* Comitis, urbem novam in quodam monte prope *Halverſtad* conſtruxit. Generale concilium ab *Alexandro* Papa indicitur.

Anno M C LXXIX. Concilium generale *Roma* celebratum eſt ab *Alexandro* Papa, cui interfuerunt Patriarchæ tres, Archiepiſcopi, & Epicoſopi & Abbates diverſarum provinciarum, millenarium numerum excedentes: aliorum vero clericorum innumerabilis multitudo. Caſtrum *Horneburg*, reædificatum eſt. *Halverſtad* ab hominibus *Henrici* Ducis cum omnibus Eccleſiis ſuis & monaſterijs exuſta eſt: in quo incendio tres majoris Eccleſiæ Canonici, plureſque preſbyteri, aliorumque ſcolarum magna multitudo. Laicorum autem tam virorum quam foeminarum, exceptis puellis mille & amplius qui dignoſci non poterant, perierunt. *Sclavi Lithevizen* & *Pomerani* vocatione Ducis *Henrici* provinciam *Interbok* invaſerunt, ipſaque vaſtata, & multis interfectis plures captivos, viros & foeminas abduxerunt. Abbas etiam monaſterii, quod *Cinna* dicitur, qui & primus, tunc fuit interfectus. *Henricus* Dux *Calve*, & inde provinciam totam uſque *Vroſe* incendio vaſtavit.

Anno M C LXXX. *Ulricus* Halverſtadenſis Epicoſopus à Duce *Henrico* captivatus, multis pro abſolutione ſua & ſuorum feodis conceſſis & juramento firmatis dimiſſus & ad ſedem propriam reverſus eſt. Verum omnia quæ juraverat,

Apostolica similiter & Imperiali auctoritate, tanquam violenter extorta, irrita fieri iussa sunt. Imperator in octava Epiphaniæ *Herbipoli* curiam celebravit, ad quam *Henricus* tertio vocatus venire renuit. Quamobrem ex sententia omnium Principum reus majestatis damnatus est; omnisque ei hæreditaria proprietates & beneficiaria possessio abjudicata est. Horum vero malorum causa fuit Duci superbia ipsius. Fertur enim quod, cum Imperator *Mediolanum* obsideret, viribus suis jam valde attritis, Principes *Saxonia* ad locum, qui *Bartenkirke* dicitur, & est in introitu Alpium, evocavit, & ut negotijs suis auxilium ferrent, rogavit. Omnibus autem alijs hoc alacriter spondentibus, Dux, licet in prioribus expeditionibus fidelem se ei exhibuisset, hac tamen vice, quia jam cum *Longobardis* contra Imperatorem conspiraverat, suum ei prorsus auxilium denegavit. Imperator vero cum tanta humilitate, ei supplicavit, ut etiam pedibus ejus prosterneretur, cum quidem ille eum negligens, nec jacentem attolleret, nec in eo quod petebatur aliquatenus consentiret. Quod factum Imperatoris ei odium acquisivit, & utrum juste an injuste, lector judicet. Præter hæc autem inductu ejus *Sclavi* provinciam *Tiderici* Marchionis ingressi usque *Lubin* omnia vastaverunt. Quidam vero ministerialium ejus ad resistendum collecti à *Sclavis* fugati, nonnulli capti, plures etiam occisi sunt. Inter quos & *Tidericus de Bejerstorp* occisus XIII. Kal. Octobr. in *Serenomonte* sepultus est. Hujus itaque vulneris dolore Marchio stimulatus, Ducem, tanquam qui contra Imperatorem conjurasset, ad duellum coram Imperatore sæpius provocabat. Sed ille, male sibi conscius, Imperatoris præsentiam declinabat. *Sifridus* Brandenburgensis Episcopus filius *Adelberti* Marchionis, *Geilenhusen* coram Legatis Apostolicis ad Archiepiscopatum *Bremenensem* translatus est. Frater quoque
ejus

ejus *Bernhardus* Comes Ducatum *Saxonia* ab Imperatore ob-
 tinuit. *Ludovicus* quoque Landgravius *Turingiæ*, Comes
 Palatinus effectus est. *Henricus* Dux congregato exercitu
Saxonia aggreditur, folles *Goslariensium*, incidit, officinas
 operis eorum destruxit, ipsosq; cives fame, multisq; alijs mo-
 dis afflixit. *Ludovicus* Landgravius & frater ejus cum cccc. &
 eo amplius capti sunt. *Bernhardus* Dux cum cæteris fuga e-
 lapsus est. Castrum *Northusen* & monasterium Sanctimoniam
 in eo situm igne consumtum est. *Sifridus* Abbas S. Jo-
 hannis Baptistæ *Magdeburgensis* & *Nienburgensis* ad *Hersvel-*
diam Abbatiam electus est, cui in Ecclesia *Magdeburgensi*
 successit *Henricus* ipsius Ecclesiæ filius: In *Nienburgensi* vero
Heidenricus. Imperator post festum S. Jacobi cum Orienta-
 libus & *Saxoniæ* principibus *Henricum* Ducem aggreditur,
 & castrum *Lichtenberg* obsessam ad deditionem coëgit. *Ul-*
ricus *Halverstadensis* Episcopus obiit, cui successit, *Tidericus*
 de *Croze*, ipsius Ecclesiæ Canonicus. Plurimi fautorum
 Ducis in castris, quæ tenebant, timore Imperatoris ipsi se tra-
 diderunt. Imperator Ducis urbes ædificare cœpit, unam
 in monte, qui dicitur *Bischovesberg*, quæ ab Episcopo *Vlyco*
 incepta erat, & intermissa: alteram *Hartisburg*, quæ olim ab
 Imperatore *Henrico* IV. ædificata, & à *Saxonibus* destructa est.
 Eodem tempore tradiderunt ei ministeriales has urbes: *Hen-*
nenberg, *Leuvenburg*, *Regenstein*, & alias plures. Imperator
 vero à *Saxonia* tunc recedens in nativitate S. Mariæ, sta-
 tuto in *Bavaria* novo Duce, circa festum S. Martini dispo-
 suit redire. Dux autem absente Imperatore collectis viri-
 bus, urbem Comitis *Adolphi* *Sigeberg* dolo cepit, cum pa-
 cem juramento firmasset, & velut confœderatus in castro re-
 ceptus fuisset. Dehinc expulsa matre Comitis & qui cum
 ipsa erant, urbem suis fidelibus communivit. Imperatori
 reverso in *Saxonia*, *Hircesberg*, *Stoufenburg*; viri etiam no-

biles de *Waltingeroth*, de *Scarfelt*, de *Dannenberg*, de *Ilfeld*, se cum castris suis tradiderunt. *Cazamirus* Sclavorum Princeps repentina morte defunctus est.

Anno M C LXXXI. *Wichmannus* Archiepiscopus *Haldensleve* civitatem secunda obsidione vallavit, priori ex hujusmodi occasione soluta. Civitas eadem in palude ædificata erat, triplici vallo & muro forti munita. Palus autem circa civitatem porrecta, non patens sed sub cespite latens erat, & cespes ipse non solidus, sed vestigiis cedens, quasi immersionem desuper ambulantis minabatur. Super hunc machinæ multæ, diversi generis, multo labore, & sumptibus magnis, ad capiendam civitatem construebantur. Interim vero hi, qui obsessi fuerant, stultum judicantes nihil per se agere, quoniam hujusmodi materies flammæ admodum capax est, cespitem ex ea parte, qua extremo civitatis vallo jungebatur, obsessores ignorantibus incenderunt. Ignis autem subterraneo meatu serpens cito dilatatus est; qui cum ad locum machinarum venisset, cespes subter igne exesus molem superpositam terre non valens repente subsidit, totaque illa structura cadendo secuta, copiosum igni pabulum ministravit. Equi etiam plurimi in hujusmodi cavernis ruentes in igne debilitabantur. *Philippus* etiam *Coloniensis* Archiepiscopus huic obsidioni fortis auxiliator accesserat. Quatuor enim, ut fertur, loricatorum millia, viribus suis confusus, aliquid dominationis in hoc negotio præ ceteris principibus, qui simul aderant, sibi arrogabat. Ideo Orientales Principes, *Otto* videlicet, *Misnensis* Marchio, & fratres ejus, factum illius non ferentes, cum suis omnibus recesserunt, volentes maxime ei insultum hostium provocare: quod tamen non evenit. Quatriduo enim post illos remansit, & sic demum nullo se impediente ad propria remeavit. *Wichmannus* autem Archiepiscopus & machinarum perditione,

ditione, & auxiliatorum discessione debilitatus, obsidione soluta discessit. Verum hi, qui in civitate erant, adhuc si possent eam amplius munire cogitabant. Cum enim fluvius *Ora* ex una eam parte præterfluens valde muniret, alium tamen fluviolum, qui *Bivera* dicitur, ad alteram ejus partem derivantes, inaccessibilem penitus reddiderunt. Aquis enim circumquaque stagnantibus quasi insula videbatur. Sed hæc res civitati perditionem procuravit. Deprehensum est enim ex hoc situ terræ considerato, quod si decursus aquarum aggere jacto prohiberetur, civitas aquis sursum crescentibus mergeretur. Hoc etiam ad obsidionem Episcopum mox revocavit. Labore itaque maximo infra tres menses & duas hebdomadas aggere consummato in tantum aqua excrevit, ut pene super muros civitatis influeret. Tunc demum Episcopus naves armatorum plenas civitati jussit applicari. Obsessi autem & jam captivati rebus suis desperatis pacem ab ipso petiverunt, & salvis rebus suis & corporibus civitatem ipsius tradiderunt potestati. Quod consecuti, bono nomine discesserunt. Episcopus vero civitate potitus eam funditus evertit, utile nimis opus perficiens & valde suis posteris profuturum. Inde *Magdeburgum* rediens cum magno gaudio cleri & populi, & divinis laudibus est susceptus. *Henricus* Comes de *Vvitin*, filius *Conradi* marchionis, obiit III. Kal. Septembr. sepultusque est Sereno-monte ad sinistram patris sui. *Fridericus* Comes de *Brene* filius *Conradi* Marchionis obiit II. Non. Januarij, sepultus & ipse post patrem suum ad occidentem.

Anno M C LXXXII. Dedicatum est altare in septentrionali parte majoris Ecclesiæ Sereni montis ab *Hugberto* venerabili Havelbergenfi Episcopo in honorem *S. Johannis* Apostoli, & Evangelistæ Kal. Augusti. *Heidenricus* IV. Ecclesiæ Hallensis Præpositus obiit III. Id. Julij. Sedit annis XIV. mensibus VI.

bus VI. diebus II. Huic successit *Arnoldus* ejusdem Ecclesiæ Canonicus.

Anno MCLXXXIII. Dedicatum est oratorium in australi parte chori, Kal. Augusti in honorem Dei genitricis à *VVichmanno* Archiepiscopo. *Henricus* Rex, filius Imperatoris, pro sopienda discordia, quæ erat inter *Conradum* Moguntinum Archiepiscopum, & *Ludovicum*, Landgravium Turingiæ, trahatur, *Erfordiam* venit: ubi cum præfatis Principibus & alijs viris nobilibus ipsum negotium die B. Jacobi tractabat. Domus vero Præpositi Ecclesiæ Dei genitricis in qua convenant tribus mansionibus super se vicissim ædificatis distincta erat: in cujus superiori parte colloquium agebatur. Plurimis autem ad audiendum ingressis domus, multitudinis pondere victa, ruptis trabibus repente subsedit, aliamque subterpositam dejiciens plurimos superstantium ad casum traxit, ex quibus nonnulli quidem casu vexati, quidam vero mortui sunt, quorum nomina sunt hæc: *Fridericus* Comes de *Aveberge*, *Henricus* Comes de *Svartzburg*. Hi duo in cloaca, quæ erat in extrema parte domus, mersi sunt, *Gosmarus* Comes de *Zigenhagen*, *Ludovicus* Comes de *Wartberge*, *Gosmarus* Comes de *Kirchberge*, *Beringerus* de *Meldinge*. Iste fuit ministerialis, & quidam civitatis ministerialis, qui *Bribode* dicitur. Rex autem & Episcopus, qui in fenestra domus confederant, ruinæ periculum evaserunt, scalisque applicatis depositi sunt. Landgravius quidem ruinæ particeps fuit, sed sine læsione permansit.

Anno MCLXXXIV. Kal. Augusti, secundo dedicatum est monasterium Sereni-montis in honorem B. Petri ab *Everhardo* Episcopo *Merseburgensi*, *Hugberto* *Havelbergensi*, & *Balderamo* *Brandenburgensi*, Episcopis. Ipso die dedicatum est altare in septentrionali parte chori à præfato *Merseburgensi* Episcopo in honorem S. *Johannis Baptistæ*. Eo anno Im-

no Imperator in Pentecoste festivitatem magnam celebravit Moguntia, in qua Henricum Regem filium militem fecit, multis illuc Principibus convocatis. Ibi Tidericus Orientalis Marchio, filius Conradi Marchionis, ægritudinem incurrit, qua longo tempore detentus est. In vigilia vero B. Thomæ in Montem-Serenum adductus, in infirmitorio claustrum decumbens, ingravescente eadem molestia v. Id. Februarij defunctus est. Hic ab uxore sua quæ soror erat Mefoconis Ducis Poloniæ Dobergana nomine, quæ & Lucardis vocabatur, de qua filios susceperat Conradum Comitem, & Gerdrudem Gerbestadensem Monacham, longo tempore separatus, aliam conjugem Conigundam nomine, Comitissam viduam Bernhardi de Plozke, quasi superinduxerat, ex qua genuit Tidericum Episcopum Merseburgensem. Hic etiam parochiam in Hileburg, & capellam ejusdem castri, quæ in honorem B. Petri consecrata est, (ad quam pertinet Culsöe villa, & silva quæ Luch dicitur, & duo molendina, Gostemize villa, VVelpride villa, Nennevize villa, & quinque mansi in Ride) Ecclesiæ Sereni-montis contulit, recipiens in concambio villam Numik cum parochiis suis, quas tamen parochias cum VI. mansi in decimatione beato Petro restituit, exceptis curtibus majoris ecclesiæ, quas ad villam Numik Conrado de Mosiz & uxori & filiis ejus jure feudali concessit. Molendinum etiam super fluvium Mildam, in villa quæ Groiz dicitur, præfatæ ecclesiæ dedit. Civitatem Schildæ in fundo ipsius ecclesiæ ædificavit, & in adjacentibus villis LX. ut fertur, mansos de proprietate ejus abstulit, quos tamen cxxx. mansi silvæ ad nigram Alestrams restauravit. Affectu autem magno Ekkehardum præpositum & fratres Sereni-montis excoluit, quæ res eos à provincialium infestatione maximè tuebatur. Unde etiam idem præpositus inter cætera, quibus ei obsequiosus erat, vineam minorem in Podegrutz, quæ Marchionis vocabatur, ad usus ipsius singulis

annis excolebat; quæ tamen eo defuncto ad ecclesiam reversa est. Dedit etiam beato Petro dorsale quoddam magnum, & duas marcas & dimidiam, ad opus calicis unius; qui postmodum à Comite *Vlrico de VVitin* apud *Judæos Hallis* impignoratus, cum quidam civitatis ipsius eisdem *Judæos* latrocínio invasisset, interfecto qui eum habebat, cum rebus alijs ablatus est. *Otto* etiam *Misnensis* Marchio, & *Dedo* Comes, fratres *Marchionis* prædicti, ad comparandos trium talentorum reditus, pro anima ipsius *LX.* marcas promiserunt: cujus pecuniæ partem mediam *Otto* Marchio statim solvit. Postmodum autem, cum *Ekkehardus* præpositus reditus quosdam in villa *Kokere* à *Dedone*, tunc *Orientali* *Marchione* emeret, quam villam ille ab ecclesia *Pigaviensi* redemerat, idem Marchio de pecuniâ sibi promissa *XXX.* marcas ecclesie & Præposito relaxavit. Sepultus est autem *Tidericus* Marchio post patrem suum in dextera *Friderici* Comitis fratris sui. Hic fundavit ecclesiam *Cisterciensis* ordinis in loco, qui *Doberluge* dicitur. Castrum etiam, quod *Landisberg* dicitur, construxit.

Anno *MCLXXXV.* v. Kal. Augusti, dedicatum est altare *S. Crucis* in *Sereno-monte* à *VVichmanno* Archiepiscopo. *Arnoldus* ecclesie *Hallensis* præpositus, vir bonus, & secundum Deum simplicitati studens, à seculi actionibus, quantum posset, abstinens esse decreverat, sapientiamque mundi, quæ nimium apud Deum stultitia est, negligens, veram sapientiam sectari studebat, de qua dictum noverat: *Qui minorabitur, actu eam inveniet.* Pro qua re ei tanquam desidi, & commissa administrationi minus idoneo, quidam de fratribus suis ei apud Archiepiscopum detrahebant. Nec erat inefficax derogatio eorum. Quia Episcopus alium de fratribus *Hugoldum*, curiæ suæ *Capellanum*, in locum præpositi substituendi jamdudum habens propositum, ut tadium ipsi faceret, gravem
se ei

se ei in causis quibuslibet exhibebat. Derogantes autem illi, Episcopi proposito concordantes, promotionem *Hugoldi* modis omnibus adjuvabant, ita ut etiam incantationes & horribilia quadam arcana, negocij promovendi causa tentare non abhorrerent, duce usi matre ipsius *Hugoldi*, quæ usum talium & peritiam habere ferebatur, iusto Dei iudicio ad hanc devoluti miseriam, ut qui talem virum, qualem non nisi à Deo datum pie quaerentibus contempsissent, in quaerendo alio non Dei, sed adversarij, se sperarent auxilio gubernari: Præpositus autem, satis ostendens dominandi cupidinem sibi nequaquam dominari, citò voluntati Episcopi satisfecit, resignatoque administrationis officio, ad privatæ vitæ quietem pristinam est reversus. Non autem ei successit alius, nisi is, quem fratres illi talibus, quibus dictum est, studiis meruerunt.

Anno M C LXXXVI. Vdo Cizensis Episcopus obiit, cui successit *Bertoldus* Nüenburgensis Ecclesiæ Canonicus. Imperator malam voluntatem circa se Episcoporum Teutonorum intelligens, *Vormatiam* eos convocans, machinationem contra Imperium eis objecit. Sed illi negantes, iuramento se, præter *Moguntinum*, purgaverunt. *Coloniensis* autem nec venit, nec per alium pro se satisfecit. Imperator offensus, curiam ei *Straceburg* super expurgatione indixit.

Anno M C LXXXVII Pax inter *Vrbanum* Papam & Imperatorem reformata est. *Saladinus* rex Damasci, Ægypti & Syriæ, cum multitudine infinitâ paganorum, terram Hierosolymitanam intravit. Cui occurrit Hierosolymitanus Rex cum Templarijs & Hospitalarijs militibus, & alijs Episcopis terræ, & omni exercitu Christianorum, *crucem Domini* habentes in comiratu. Divino autem iudicio Christiani victi sunt. Patriarcha Rex & Episcopi cum toto ferè exercitu occisi sunt, & *crux Domini* capta est. *Saladinus* victor totam terram obtinuit.

tinuit. Solam civitatem *Tyrum* filius Marchionis de *Monte-ferrato* de *Constantinopoli* adveniens salvavit. *Urbanus* Papa obiit, cui successit *Gregorius* Cancellarius. Hic Imperatori & Principibus pro adiutorio terræ sanctæ nuncios misit. *Henricus* junior, Comes de *Vvitin*, filius *Henrici*, filij *Conradi* Marchionis, obiit v. Kal. Januar. in castro *Gevekenstein*: sepultus verò est in *Sereno-monte* ad sinistram patris sui. Pro eo oblata est beato *Petro* villa *Terniz*, juxta villam *Nunik*, cum xix. mansis; quam *Otto* Comes de *Brene* à *VValtero* præposito redemit, redditibus in villa *Clewvizz*, pro ipsa æquivalentibus, restituitis.

Anno M C LXXXIIX. Imperator, pro legatione Papæ, pro adiutorio terræ sanctæ, curiam *Moguntie* celebravit, ubi *Colonienſis* Archiepiscopus gratiam Imperatoris, se & civitate sua omni conditione remota traditis, obtinuit. Imperator in præsentia *Albanenſis* Episcopi, Legati summi Pontificis, deinde filius ejus Dux *Sueviæ*, *Langravius*, & multi Episcopi, Duces & Comites, cum multis alijs nobilibus, & quatuor millibus virorum electorum, cruce signati sunt. Expeditio autem in annum integrum dilata est, & in die beati *Georgij* *Ratisbonæ* constituta. Civitas *Magdeburg* in vigilia *Pentecostes* penè tota exusta est. Monasteria etiam *S. Mariæ* & *S. Sebastiani*, cum parochijs & capellis xii. exusta sunt. *Otto* *Sereno-montis* canonicus ecclesiæ *Gerbestadensis* præpositus efficitur. *Otto* *Misnensis* Marchio à filio suo *Alberto* captivatus est, pro causa hujusmodi. Cum esset duorum pater filiorum *Alberti* & *Tiderici*, *Albertum*, qui major natu erat, Marchionem post se ordinaverat, juniore sufficientibus alijs deputatis. Mater verò juniorem plus diligens, marito persuadere conata est, ut foëda, quæ meliora habebat, ipsi assignaret. Ad postremum etiam, ut testamento mutato ordinationem de seniore factam in juniorem transferret. Ad hoc

hoc cum Marchio inclinatus facere intenderet, eo comper-
to senior filius consilio, ut fertur, *Bernhardi Ducis* avunculi
sui, & aliorum quorundam amicorum fidelium, patrem ca-
ptum, in castro *Devvinde* tenuit, testamenti ab eo prioris
exigens confirmationem, deputatis ei custodibus, quorum
unus fuit *Conradus Comes*, filius *Dedonis* Marchionis, fratris
Otonis Marchionis. Unde etiam præsumentum est ipsum *De-*
donem captivationis ejus conscium fuisse. Imperator verò
rem gestam audiens graviter accepit, certumque erat, quod
morte *Alberti* factum vindicaturus fuisset, nisi eum peregrina-
tionis suæ promovendæ intentio prohibuisset. Missâ tamen
legatione, ei sub obtentu gratiæ suæ præcepit, ut patrem à
captivitate relaxaret, monens etiam patrem, ut dissimulato
dolore in gratiam filium suum revocaret. Filio verò suo
regi *Henrico* injunxit sollicitè, ne facti detestandi negligeret
ultionem. Sicque Marchio solutus est, thesauris suis, quos
plurimos habebat, à filio ex parte jam maxima devastatis.

Anno MCLXXXIX. Imperator *Henrico* regi filio suo Im-
perij procuracione relicta, peregrinis, juxta conditum, die
beati *Georgij Ratisbonæ* collectis, inde cum ipsis per *Austriam*
& *Vngariam* profectus, in octava Apostolorum *Danubium*
transiit, ubi *Ungarorum* & *Græcorum* regnum dividitur.
Ubi in ripâ fluminis tentorijs fixis, exercitum diebus aliquot
requiescere fecit. Deinde *Bulgariam* ingressus, maximis la-
boribus *Græciam* intravit. Rex autem *Græciæ Kirsach* no-
mine, *Saladino* regi paganorum contra Christianos confœ-
deratus, receptis ab eo mille sagittarijs *Turcis* in auxilium,
Imperatorem à transitu regni sui modis omnibus prohibere
intendebat, licet pax inter eos juramento firmata fuisset. Et
primò quidem transeuntes silvam *Bulgarorum* peregrinos, la-
trôcinijs tam diurnis, quam nocturnis, impetens, multis
eos malis affecit: ad extremum verò fines *Græcorum* ingressos
bello

bello manifesto invasit. Propter quod Imperator ei tanquam perjuro, cum etiam legatos peregrinorum de pace missos non solum captivavit, sed etiam incarceravit, nequaquam ultra parcendum decernens, *Graciam* totam cladibus implevit, igne eam & ferro devastans, innumerabilesque hominum cædes faciens. Cum itaque per sex continuos menses *Græcia* peregrinorum gladijs tradita vastaretur, tandem rex, perfidiæ suæ serò pœnitens, Imperatori nuncios de pace direxit. Cui Imperator non aliter consensit, nisi juramento iterato obsides adderet. Quod ille gratanter accipiens, juravit & obsides dedit, vicissim à nuncijs Imperatoris solo juramento recepto. Hoc factum est *Dominica Invocavit*. Pace firmata, Imperator ad portum maris, quod *brachium S. Georgij* dicitur, cum toto exercitu venit, ubi naves cc. à rege paratas invenit. A die verò *Cœnæ Domini*, usque ad tertiam feriam *Paschæ*, omnes prospere transferunt, ita ut nec unus homo de tanta multitudine periret. Erat enim numerus bene armatorum, præter vulgus, C. millia. Ab eo loco Imperator misit ad terram Teutonicorum, qui omnia quæ sibi evenerant, *Henrico* regi filio suo, & cæteris Principibus, nunciarent. *Otto* Misnensis Marchio obiit XII. Kal. Martij: primusque fratrum suorum, contra fidem patri datam, videlicet ut in ecclesia *Sereni* montis omnes ei consepelirentur, in ecclesia *Cisterciensis* ordinis, cujus ipse fundator fuit, quæ *Cella* dicitur, sepulturam accepit. Uxor enim ejus, cum aliquando in *Sereni* monte hospitio fuisset excepta, & inter loquendum cum fratribus, qui illi forte aderant, de Advocatia ecclesiæ ipsius audisset, eam ad Seniore[m] de progenie *Conradi* Marchionis, de constitutione ipsius Marchionis, pertinere; rediens ad maritum, mirari se dixit, cur ecclesiæ illi tantopere prodesse conaretur, cum filij ejus jus advocatiæ in ea habituri non essent. Rectum sibi potius videri, ut ecclesiam propriam ipse construeret, in
qua

qua tam ipsi, quam hæredibus suis, jus dominationis in perpetuum servaretur. Hæcque occasione ecclesia *Cellensis* fundata est. Idem vero Marchio, cum esset advocatus ecclesie Sereni-montis, tanto ei affectu erat obnoxius, tantopere eam gravantibus infestus, ut aliquando fratrem suum *Henricum* Comitem de *Vvin*, qui *Ekkehardo* præposito gravis erat, locatis in itinere ejus insidijs, captivare disponderet: sed ille præmonitus vix elapsus est. *Ekkehardus* etiam præpositus, cum bona quædam à *Friderico* Comite de *Brene* emeret, pro c. marcis, quas in continenti dare debebat, villam *Rochten-dorp* usque ad certum terminum ipsi impignoravit. Instante autem termino, cum pecuniam ipsam non haberet, ad Marchionem recurrit consilium quæsiturus. Marchio verò Comitem, qui ipsi in c. marcis tenebatur, pro solutione debiti sollicitavit, qui ei villam assignavit pro c. marcis, quam Marchio ad dotem altaris beati Petri in consecratione ejus obtulit, sicque ad ecclesiam reversa est. Centum etiam marcas ad emptionem bonorum in *Lubarisdorp* eidem præposito dedit, præterea ad opus monasterij, quod per x. annos tractum est, x. marcas annis singulis dedit, & c. modios frumenti, & carratam ferri, & duo juga bouum: in alijs etiam loco ipsi largitatis & benevolentie sue monumenta plurima derelinquens. *Tidericus*, Cellensis præpositus primus, obiit vii. Kal. Decembris. Huic successit alter *Tidericus* Sereni montis canonicus.

Anno M C XC. Imperator cum peregrinis *Laodiceam* veniens, quæ est terminus Græciæ, consilio principum obsides honorifice remisit. Inde *Turciam* Ingressus, *Soldanus* rex Turcorum & *Melchin* filius ipsum primo latrocinijs valde afflixerunt, cum tamen ex illis multi singulis diebus interficerentur. Nam *Fridericus* Dux Sueviæ filius Imperatoris uno die cccc. ex eis occidit; quadam verò die plusquam c. millia repente

pentè prostraverunt: alijs autem ut evaderent nox adjuto-
 rium tulit. Ex peregrinis autem tres tantum servi occisi sunt.
Melchin autem, congregata omni multitudine sua, sexcentis
 videlicet millibus equitum, peregrinos aggressus valdè vexa-
 bat. Illi autem fortiter resistentes, adversariorum ducentos
 occiderunt, alios autem in fugam verterunt. Imperator vero
 eos secutus, *Soldanum* cum multis nobilibus, qui *Meral* di-
 cuntur, in *Iconium* compulsi. Filius vero Imperatoris civi-
 tatem repentè aggressus cepit, in quâ innumerabilis multi-
 tudo hominum occisa est. Imperator extrinsecus hostes
 invadens forti eos pugna vicit, quorum innumerabiles oc-
 cisi sunt. *Soldanus* autem cum principibus suis in castro civi-
 tatis, quod erat fortissimum, receptus, nuncios Imperatori
 misit, promittens, pacem se peregrinis per terram suam ser-
 vaturum, si ipse ab *Iconio* recederet. Quod Imperator am-
 plexus, receptis ab eo obsidibus pacis, civitatem reliquit,
 transitaque tandem *Turcia Armeniam* intravit: occurrerunt-
 que ei legati *Leonis* Ducis Armeniæ, munera ei plurima de-
 ferentes. Transeuntes autem *Armeniam* venerunt ad quen-
 dam fluvium, quem propter asperitatem viæ terrestri Impera-
 tor transvadere cupiebat, sed equo non satis confusus, con-
 tra voluntatem omnium qui secum aderant, misit se in flu-
 vium, volens natando transire. Aliquandiu vero natans,
 victus aquæ impetu, in medio flumine mergus est iv. Idus
 Junij, luctum maximum omnibus peregrinis derelinquens.
 Translatus est autem à militibus in civitatem *Seleph*, ubi & in-
 testina ejus humata sunt, corpus vero *Antiochiam* delatum
 ibique elixatum est, & caro quidem in ipsâ civitate terræ
 tradita, ossa verò *Spiram* reportata & tumulata sunt. Porro
Fridericum filium ejus Ducem *Sueviæ* exercitus omnis pro ipso
 principem sibi constituit, à quibus & militia, quæ de *Tento-*
nica dome appellatur, eodem tempore instituta est. *Henricus*

rex

rex ducendæ uxoris causa ad partes *Apulie* profecturus, *Dedonem* Orientalem Marchionem secum voluit proficisci. Qui iteneris illius asperitatem & aëris qualitatem corpori suo, quia crassus erat, contrariam sciens, pro tollenda intestinorum arvina medico adhibito, ventris incisione mortuus est, xvii. Kal. Septembris, & in ecclesiâ *Cillenensi*, quam ipse fundaverat, est sepultus. Continet autem scriptura, quæ anniversarium ejus repræsentat, quod oblatum sit pro ipso mansus unus beato Petro in Sereno-monte, & unus pro uxore ejus *Machtilda* Marchionissa, cujus anniversarius dies est xiii. Kal. Febr., quod hæc ratione verum est. *Tidericus* Marchio, frater *Dedonis*, *Groiz* possessionem quandam suæ proprietatis super fluvium *Mildam Cunigundi* Comitissæ & *Tiderico* filio ejus *Mersenbutgeni* Episcopo dedit, quamdiu viveret, possidendam. Eo verò mortuo, cum inter *Ottonem* Misnensem & *Dedonem* Orientalem Marchiones proprietatis ejus divisio fieret, jus proprietatis præfatæ possessionis in partem *Dedonis* cessit, & post eum ad filios ipsius, *Conradum* scilicet, Orientalem Marchionem & *Tidericum* Comitem de *Summerschenburg* transiit. Tempore autem præcedenti, *Waltherus* possessionem memoratam à *Tiderico* Episcopo emit. Jus autem proprietatis à Marchione & Comite fratribus pro lx. marcis comparavit xxx. marcis singulis eorum deputatis: quorum tamen uterque x. marcas suæ partis remisit, ut duo mansi possessionis ejusdem pro parte & jure ipsorum ascriberentur, qui singuli mansorum illorum x. marcis constabant. *Conradus* Marchio etiam reliquas xx. marcas sibi promissas Præposito relaxavit, cujus tamen factum laudabile frater imitatus non est. *Albertus* Marchio, filius *Ottonis*, audito, quod pater suus partem pecuniæ in *Cella* repositam moriens dimisisset, ad locum venit, pecuniamque ipse à Monachis exegit. Erant autem marcæ ccc. millia de justis omnino proventibus, & quæ nihil iniqui mammonæ admixtum habebant,

H

quas

quas Marchio pro remedio animæ suæ ecclesiis Dei deputaverat distribuendas. Monachi vero responderunt se depositum illud, ad quod prædictum est, conservandum in fide suscepisse, nec posse id tradere ad quodlibet inde faciendum, quin potius cum ipso ad ejus asylum velle confugere, cujus erat custodia deputatum. Hoc dicto, pecunia tota in altari Dei genitricis posita, eventum rei solliciti expectabant. Marchio vero, neglecta tantæ custodis reverentia, ablatis omnibus discessit. Nec mirum si mortuo patri violentus exitit, quem vivum non timuit captivare. Nec etiam fratri pepercit, sed in bonis partis illius violentus existens, paulatimque eum à castris, quæ ipsorum erant communia, excludens, exheredare eum modis omnibus conabatur.

Anno M C XCI. *Henricus* rex à *Celestino* Papa in Pascha XVIII. Kal. Maji in Imperatorem consecratur. *Tidericus* II. Cillensis præpositus obiit IV. Non. Aprilis. Hujus successor factus est *Henricus* ex plebano ecclesiæ, quæ *Zuencoue* dicitur. *Albericus* Leodiensis Episcopus occiditur, juvenis ætate, suis omnibus admodum carus; quia præter alia animi bona, quibus abundabat, singulorum moribus mirabili quodam moderamine se noverat conformare. Hic erat frater Ducis *Brabantie*, eratque vehemens opinio, interfectorem ejus Imperatori, ne durius aliquid dicatur, non displicuisse, quia timebat, ne Dux, ejus confusus auxilio, novi aliquid contra Imperium moliretur. Tali autem opinioni etiam hoc fidem faciebat, quod Imperator mortem ejus non solum ultus non est, sed etiam interfectores ejus à gratiâ suâ, post perpetratiorem tanti sceleris, non removit.

Anno M C XCII. *VVichmannus* XVI. Archiepiscopus Magdeburgensis obiit IX. Kal. Septembris, vir gloriæ secularis appetitu detentus, quique in hâc assequenda plurimum prosperatus est in comprimendis adversarijs quibuslibet.

Victoria

Victoriosus quippe, qui & viribus potens, & animo liberalis, & ad large dandum promptus erat, paci suorum temporum præcipue studens. Obiit in possessione sua, quæ *Couze* dicitur. In eo etiam veritas sententiæ beati *Gregorij*, afferentis, quod vis animæ ex subtilitate sue naturæ nonnunquam futuræ præsentiat, modo aliquo declarata est. Apud ipsum denique populus histrionum magni favoris gratiam obtinebat, & præsentia eorum valde erat ei delectabilis & jucunda. Ante quinque autem ferè menses, quam ex hac vita discederet, quadam die *Calve* positus, cum esset in prandio positus, quendam talium coram se intrantem conspiciens, vehementer exhorruit, eiq; , ut exiret, clamare cœpit. Ille verò ad jocum secundum consuetudinem hoc eum facere credens, ipse quoq; arridens se amplius ingerebat. Episcopus vero indignationis nimietate exagitatus, magno vocis strepitu, manuumq; agitatione, cum expelli præcipiens, omnes qui aderant in admirationem convertit. Mortuo autem eo, cum præsentibus, ut exenterari debuisset, visum esset, quia crassus erat; ille histio in corpore ejus carnificis officio functus est, ventremque ejus cultro aperuit, & intestina ejecit, quæ in prædicta possessione humata sunt. Corpus autem sale infusum, ne actu corrumperetur, *Magdeburg* adductum est. Sepultus est autem in majori ecclesiâ ante altare S. crucis. A morte autem *Friderici* Archiepiscopi, cui successit *VVichmannus*, usque obitum *VVichmanni*, colliguntur anni XLIII. ita tamen, si duos menses & XI. dies anni primi istius collectionis, qui restabant à morte *Friderici* usque ad incarnationem Domini, totius anni appelles nomine: & rursus quinque menses & duos dies ultimi anni, qui fluxerunt ab incarnatione Domini usque ad obitum *VVichmanni*, item totius anni nomine nuncupare velis. Post *VVichmannum* electus est *Ludolfus* majoris ecclesiæ Decanus. Cum eo autem denominatus fuit

Rocherus major præpositus à nonnullis canonicis: sed *Romarus* quidam ipsius Concanonicus denominationi ejus vehementer obsticit, cum irrisione asserens, *cum injuste ad episcopatum denominari, qui tertia ante hanc die filiam suam nuptius tradidisset*; quod quidem verum erat. Idem tamen præpositus, salva reprehensibilium veritate, honestate præcipuus erat, ita ut in hoc ei nemo se facile comparaverit: cui assertioni quoddam ejus factum memorabile attestatur. Quadam namque die sedente eo ad ludum scacorum puer familiaris intravit, ministro qui promptuario ejus præerat, eique tunc adstabat, in aurem loquens, *nuncium cujusdam mulieris paupercule, quæ infirmabatur, modicum vini petere*. Præpositus autem casu verbum exaudiens, eidem, ut petenti vinum daret præcepit. Quo respondente, se vinum non habere, nisi in uno vase, quod nondum esset initiatum, ille nihilominus, ut daret, cum instantiâ præcepit. Servus autem reniti pertinaciter non ausus, quasi ut jussioni satisfaceret, egressus, nuncium cum indignatione vacuum rejecit. Vix autem horarum duarum spatio emenso, sonantibus circumquaque ecclesiarum signis, intelligens præpositus, hoc de exequiarum officio esse, misit qui inquirerent, qui esset, qui obiisset. Reversus nuncius indicavit, mulierem illam, quæ paulo ante vinum rogaverat, mortuam esse. Tunc præpositus, utrum vinum ei datum fuisset sollicitè inquirens, non datum esse cognovit. Unde valde turbatus, accersito ad se vini ministro, ei ut dignus erat, cum vehementi indignatione exprobens præcepit, ut vinum omne quod haberet in terram decurrere faceret, dicens; *nihil de hoc unquam in suos usus sumendum, cujus pars minima Christo in paupere negata fuisset*. Ipsum denique ministrum à suo servitio removit, cum interminatione penè ei indicens, ne unquam de cætero in suâ præsentia appareret. *Ekkehardus* quartus Sereni-montis præpositus obiit

Obiit VII. Kal. Febr. vir longævus & qui LXXX. excefferat. Verum diuturnitas vivendi corporis in eo robur valde attriverat, vigorigue sensuum ejus non parum detraxerat, ita ut per v. annos, quos extremos in hac vita habuit, cum frequentia fratrum imbecillitas cum interesse non permetteret, extra claustrum privata mansione cum deputatis sibi necessarijs uteretur. Quæ res observantia regulari, quæ in annis prioribus cum ipso laudabiliter viguit, defectum irreparabilem procuravit, pravisque moribus, tanquam remoto obice, irrepenti aditum patefecit. Sedit annis XLI mensibus. v. diebus XXIV. Incipit autem hæc computatio anno MCLII. die beati Jacobi minoris, quando videlicet idem præpositus primo in Sereno-monte receptus est: à quo die retrorsum usque ad obitum præpositi *Meinheri* VII. menses vacui relinquuntur, qui cum *Arnoldo*, qui ante ipsum electus fuerat, expensi sunt. Post mortem *Ekkehardi* præpositi, die sequenti fratres ad electionem collecti inter se divisi sunt. Nam pars eorum major *Walthorum* unum de fratribus, pars minor alterum, *Gosfridum* nomine, elegit. Licet autem uterque ad hoc opus esset idoneus, *Waltherus* tamen pro quibusdam causis utilior videbatur. Quia à puero ab antecessore regulariter enutritus, bonis pollebat moribus, cum alter jam provectior de seculo ad monasterium transisset; tum etiam quia in annis prioribus, cum in defectu esset præpositus *Ekkehardus*, ipse ejus vicarius, strenuè exteriora administrans, universis provincialibus, præcipueque principibus, notus & acceptus erat. Unde, quia in minori strenuus & fidelis apparuerat, etiam in majori futurus similis sperabatur. Cito autem & intra unius horæ spatium fratres, Dei gratia se præveniente, mediante *Ottone* Gerbestadensi præposito qui tunc aderat, ad concordiam sunt reducti, cum etiam *Gosfridus* electores suos, ut ad consensum alterius partis, utpote sanioris,

redirent, instanter & fideliter hortaretur: sicque *VValtherus* communiter electus, cum Dei laudibus ecclesie presentatus & confirmatus est. Sepultus est vero die dehinc altera *Ekkehardus* praepositus, in Aquilonari parte ecclesie, ante altare S. Johannis Baptistae, a *Conrado* Mersenburgensi abbate, praesentibus etiam *Vlrico* S. Mariae Magdeburgensi, & *Hugoldo* Hallensi, & *Ottone* Gerbestadensi, praepositis, aliisque pluribus ecclesiasticis & secularibus viris, nobilibus & ministerialibus. Translata sunt quoque eodem die ossa *Meinheri* praepositi ab australi parte chori, ubi dudum requieverant, & in sinistra *Ekkehardi* praepositi tumulata.

Anno M C XCIII. *Hugoldus* Hallensis ecclesie praepositus a *Ludolfo* Archiepiscopo deponitur, assignata ei ad privatos usus ecclesia *Stronvene* cum sibi attinentibus bonis. Huic successit *Budo*, de ecclesia S. Mauritij ejusdem civitatis translatus, cujus erat praepositus idem, & primus. Libet autem hic ejus occasione *de principio ecclesie S. Mauricij* inserere. Apparet enim in eo, quod Deus malis hominum voluntatibus ad impletionem suae bonae voluntatis utitur ordinatè. Temporibus itaque *Heindenrici* praepositi, fuit in ecclesia Hallensi frater quidam *Rudolfus* nomine, *Scholastici* agens officium. Huic quadam die scholares sui, quos provectoris aetatis plures habebat, manus injicientes, usque ad fastigandum ipsum ausu nimis temerario processerunt. Qui licet ultione emendatoria regulariter coerciti fuissent, quidam tamen divitum civitatis praedictae fratres illius, quod acciderat graviter tulerunt admodum, nec tamen palam aliquid contra agere praesumentes, occultum ulciscendi aditum perquirebant. *VVichmanno* enim Archiepiscopo, oportunitate captata de amplianda scilicet civitatis suae, scilicet *Hallensis*, honestate, sermonem intulerunt, modum etiam suggerentes; videlicet ut novam in ea ecclesiam conventualem institueret, quia hoc
& ho-

& honestati civitatis proficeret, & insuper ipsi æternæ retributionis Deum constitueret debitorem. Ne vero, ut solet, difficultas principij negotio dilationem pareret, de possessionibus suis ipsam se ordinaturos ecclesiam se promiserunt. Valde tamen à simplicitate sermonis eorum dissonabat intentio, quoniam ipsi hoc factò nihil aliud, nisi detrimentum ecclesiæ *Novi-operis*, elicere conabantur, scilicet ut congregatione, sicut volebant, noviter instituta, quicquid hujus incrementis accederet, hoc illi ecclesiæ deperiret. Tali igitur occasione ecclesia S. Mauritij, quæ prius parochialis erat, tum in conventualem translata est à *VVichmanno* Archiepiscopo anno M C LXXXIV. primusque ei præpositus missus est *Dudo* de capitulo *Novi-operis* XIV. Kal. Junij, & cum eo alij fratres, quorum *Rudolphus*, de quo hic agitur, unus fuit. Transumpto etiam *Dudone* ad matricem ecclesiam, *Rudolphus* idem ei successit.

Anno M C XCIV. *Tidericus* Comes de *VVixenvels*, fratris sui violentia diu pressus, pro auxilio petendo ad *Hermannum* Turingiæ Lantgravium se contulit: quem ille aliquandiu suspendit, dicens, se, ut Marchioni bellum inferret, occasionem idoneam non habere. Habebat autem filiam jam nubilem. Comite verò petitionem jam sæpius iterante, Lantgravius respondit, si gener ejus fieri vellet, se ei modis omnibus succursurum. Quod ille primò quidem, quia puella oculis ejus propter sui deformitatem displicebat, renuit, sed necessitate coactus tandem consensit, conjugioque factò, ex hinc auxilio Lantgravij fratre cœpit superior apparere. Denique cum Marchio castrum novum in hoc, qui *Sibodenberg* dicitur, construeret, Comes superveniens ipsum fugavit, pluresque ex militibus ejus captivavit. Cum itaque jam manifestis Lantgravius inimicitijs Marchionem appeteret, ille in loco, qui *Reveninge* dicitur, militibus collectis, ipse quoque

quoque hostem se Thuringis ostendere modis omnibus intendebat. Cujus conatum Lantgravius anticipans, castra ejus cum suis improvisus irrupit, turbatisque omnibus, qui circa ipsum erant, eos ad fugam coëgit, non paucis eorum, licet aliquandiu viriliter recisterent captivatis. Marchio vero cum tribus vel quatuor socijs fugiens Serenum-montem venit, quorum equi horrendis vulneribus debilitati, signa certaminis ostendebant. *Walterus* autem præpositus equos alios procurans, ipsum Marchionem cappa claustrali pro dissimulanda persona indutum, aliquanto viæ spatio *Lipzke* tendentem persecutus est. Verum Marchio, licet his adversis, nihil à magnanimitate suâ alteratus reparandi belli firmum haberet propositum, non parum tamen cum Imperatoris, de qua erga se certus erat, dehortabatur indignatio, cujus ministeriales speciali cum bello jam appetere disponebant. Necessarium itaque credens, si id efficere posset, Imperatoris primò gratiam recuperare, ad partes transalpinas, ubi tunc Imperator constitutus erat, profectus est. Sed cum non solum recuperandæ gratiæ omnimoda ei difficultas esset facta, verum etiam vitæ sibi periculum impendere cognovisset, suis omnibus apud Imperatorem relictis, uno tantum comite sumto, fuga quidem propter insidias Imperatoris difficili usus, ad propria reversus est. Recogitans itaque, quoniam nulla nisi ardua virtus ipsi etiam Imperatori, si sic necesse esset, repugnaret, disposuit munitiones suas alias, præter *Lipzke*, & *Chamburg*, & *Misnam* destruere; has autem viris & victualibus bello præparare, finali consilio ordinavit: certumque erat eum cladem maximam patriæ procuraturum fuisse, si non cum vitæ terminus prævenisset. *Gotfridus* Sereni-montis Canonicus *Rezovienſis* ecclesiæ præpositus datur.

Anno M C XCV. *Albertus* Marchio veneno, ut fertur, à quodam

quodam familiarum suorum *Hugoldo* nomine sumpto ægri-
tudinem incurrit. De *Vriberge* verò, uti ægrotare cepit,
Misnam festinans, cum nec equo nec curru propter eviden-
tiam morbi vehi posset, à viris in gestatorio ad hoc ipsum
composito portabatur. Verum emenso unius milliaris spa-
tio ingravescente molestia etiam portari non sufferens in vil-
la quadam *Henrichsdorff* depositus, ibique defunctus est XIX.
Kal. Julij. Sepultus verò est in cella juxta patrem suum. Vxor
quoque ejus paucis evolutis diebus eodem veneno extincta
est. *Henricus* Dux de *Brunesvich* obiit, sepultusque est in
monasterio S. Blasii, quod ipse construxit, juxta uxorem suam.
Hæc fuit soror *Rikardi* regis Angliæ: de qua hos habuit filios
Henricum Comitem palatinum Rheni, *Ottone* Imperato-
rem, *Vilhelmaum* de *Lüneburg*, *Luderm* qui in adolescen-
tia obiit. *Sifridus* *Herfeldensis* abbas, *Nienburgensem* ab-
batiam resignavit ad cujus administrationem *Heidenricus*
electus est.

Anno M C XCVI. *Tidericus* Comes in partibus transma-
rinis morte fratris sui cognita, cum redire disponderet, Impe-
ratoris insidijs adeo arctatus est, ut publice navem ingredi
non auderet, sed à fidelibus suis lagena inclusus, & navigio
illatus, sicque, donec in altum navis procederet, occultatus
est. Imperator denique *Marchiam Misnensem* suis reser-
vans usibus, fidelibus suis eam commiserat procurandam,
quæ etiam usque ad mortem Imperatoris per eosdem admi-
nistrata est.

Anno M C XCVII. *Cælestinus* Papa obiit, cui successit *In-
nocentius* hujus nominis tertius. *Henricus* Imperator hujus
nominis VI. moritur in *Apuliâ* anno Imperij sui VII. regni
verò X. Hic *Neapolim* & *Salernum* civitates prælio vicit, *Apu-
liam* & *Siciliam* *Calabriamq;* subegit: *Panormi* palatium obti-
nuit, thesauris infinitis refertum ex collectione Regum prio-
rum

rum Siciliensium in tantum, ut priores divitias paupertatem putaret, Filiam regis Græcorum ibi captam fratri suo *Philippo* uxorem dedit. *Tidericus* Comes ad patriam reversus omnem hæreditatem paternam obtinuit & Marchiam Misnensem.

Anno M C XCVIII. *Philippus* ultimus filiorum *Friderici* Imperatoris in campis *Erpisdia* à *Ludolfo* venerabili Archiepiscopo, cæterisque Saxonie, Suevie & Bavarie principibus, in Regem eligitur Romanorum. Eodem tempore *Otto* Pictaviensis Comes, filius *Henrici* Ducis de Brunsvich, à Colonensi Archiepiscopo & Principibus Rheni ad Imperium evocatus est. *Odoacrus* rex Bohemie *Philippo* regi confederatus, cum exercitu Moguntiam venit, transitoque *Mosella* fluvio, & *Ottone* rege, qui vadum ejus occupaverat, violenter pulso, *Bunnam* civitatem, reliquaque oppida & contermina, depopulatus est.

Anno M C XCIX. Factum est incendium ecclesie Serenimontis, in quo quidem præter utilium amissionem à pluribus superfluis & noxijs ædificijs locus ipse, purgatus est: atque utinam à causis incendij fuerit emundatus. Ut autem hi, qui hoc flagello castigati sunt, earundem causarum recognitionem ignorare non possent, iudex æquissimus eos, impendente jam hujus animadversionis articulo, in excessu valde notabili labi permisit, ut videlicet se intelligerent culpis non levibus provocasse, quos in tanto conatu poena superveniens invenisset. Quidam enim ex fratribus, cum eis potus communis displicuisset, die beati Felicis in cellarium ingressi violenter tantum inde vini abstulerunt, ut & sibi, & alijs sumere volentibus, ad prandium & in cœna, ex eadem copia ministrarent. Die verò clauso, & nocte ex parte aliqua jam transacta, cum adhuc vinum esset in ore ipsorum, ecce clamor factus est, qui incendium nunciaret. Ædificium enim
quod

quoddam mansionis præpositi ex lignea materia, in limitio claustrî à parte occidentali adhærebat, in quo miles quidam eadem nocte receptus hospitio, cum propter frigus vespertinum ignem copiosum construeret, ipsum accendit, ita ut, priusquam ipse hoc sentire potuisset, domus ignem conceptum à parte superiori flammis erumpentibus eructaret. Ventus vero subinde tanquam ad negotium promovenduna exurgens tanta vi torquebat incendium, ut parte claustrî proxima necdum bene attracta, pars ulterior jam arderet. Sicque totam claustrî & ecclesiæ majoris, præter turrîs superficiem, & ædificia eis adhærentia, ignis depopulatus est. Vetus tamen capella in medio pene periculo constituta, non sine admiratione multorum servata est. Poterat autem, si non Deus in ira misericordiæ memor fuisset, grandis ex oppressione huiusmodi, sub illa ruina trabium & saxorum, pro ereptione rerum quarumlibet, diversantium miseria provenisse, quorum omnium nemo, non dico periit, sed nec leviter quidem læsus fuit, cum etiam luna clare splendens discurrentibus deserviret. Aberat tunc *Waltherus* præpositus in partibus Poloniæ, ad colloquium quoddam à *Conrado* Marchione evocatus. Rediens verò, & personas omnes à periculo per Dei gratiam servatas agnoscens, de perditione ædificiorum parum doluit, sed de excessu fratrum admodum turbatus est: quos nimirum bene agentes, male flagellari potius voluisset. Nec tamen factum, sicut oportuerat, ultus est, tum propter numerositatem reorum, tum propter parentes unius ex ipsis, qui capitaneus facti erat, de quo ad dicendum in sequentibus locus opportunior reservatur. Ex eodem tempore, usque ad reædificationem claustrî, fere biennio *domus hospitum* fratribus præbuit mansionem. Nullum autem huius occasione mali necessariorum suorum defectum fratres sustinere coacti sunt; nec quenquam eorum ad locum alium,

propter intolerantiam expensarum, præpositus voluit deſtituere. Sed non ſimiliter religio clauſtralis integritate ſua gauiſa eſt: imo vero perditionem ædificiorum tanta ruina morum ſubſecuta eſt, ut veraciter quis religionem cum clauſtro dixerit conflagraſſe. Quia enim flagellandi noluerunt ſuſcipere diſciplinam, evenit modo miſerabili, ut ex medicamento, quo curari debuerat morbus, ſumeret incrementum. Horum autem probatio, qualesque ex his fructus provenerint, diligentia lectoris ex conſequentibus apparebit. *Conradus* Moguntienſis Archiepiſcopus de peregrinatione tranſmarina rediens, non biennio ſupervixit. Qui dum antepaucos obitus ſui dies languens ad menſam comesturus conſeſſer, paululum obdormiens & in extaſi factus, repente turbatis vocibus exclamavit, *indignum eſſe, ut Dominus Siffrius de Epipinſtein tales injurias præſumeret irrogare*. Cumque querelas iteraret, & circumſtantes de qualitate injuriarum eum interrogarent, manum ad ſinum reducens, *nunquid, ait, non videtis, quam de decoroſa profuſione veſtem meam contaminaverit?* Qui ſtatim ad ſe rediens, futuri ſchiſmatis maculam, eccleſiæ ſuæ per ipſum *Siffridum* inferendam, ſignificari prædixit. Mortuo denique ipſo, *Luppoldus* Wormatiienſis Epicoſopus pro eo eligitur: ſed quia *Philippo* regi favebat, cui ſummus pontifex adverſabatur, electionem ejus Papa caſſavit, & prædictum *Siffridum*, à tribuſtantum electum, miſſo ei per nuncios ſuos pallio, conſecrari præcepit.

Anno M. CC. *Albero* Præpoſitus de *Lufinitz* de dilapidatione rerum eccleſiæ ſuæ, & inceſtatione foeminarum, quibus præerat, multipliciter infamatus, à *Bertoldo* Nuemburgenſi Epicoſopo ab adminiſtratione remotus eſt, & ſucceſſit ei *Marcwardus* Sereni-montis Canonicus. *Henricus* tertius Cillenenſis eccleſiæ Præpoſitus obiit, cui ſucceſſit *Vilhelmus*, Sereni-montis canonicus. *Dudo* Hallenſis Eccleſiæ præpo-

præpositus. fratrum suorum importunitatem non ferens, ad-
 ministracionem suam resignavit, & deinceps usq; ad terminum
 vitæ suæ vixit privatus. In locum autem electi sunt duo de
 eadem ecclesia, *Appollonius* præpositus de *VValbeke*, & *Conradus*
custos Hallensis: sed partibus concordantibus *Appollonius*
 obtinuit. *Conradus* Herbipolensis Episcopus, *Henrici* Imper-
 ratoris, & post ipsam *Philippi* Regis Cancellarius, eidem regi
 in suspicionem venerat, eo quod parti *Ottonis* Regis consen-
 tire pro favore summi Pontificis ferebatur. Hinc occasione
 & consequendi sumpta fiducia, *Henricus* majoris ecclesiæ
 Magdeburgensis Decanus Concellarij officium ambiebat, &
 pro eo apud Regem coeperat negotiari: quod Cancellarium
 non latuit. Fertur autem quod comperto ejus conatu an-
 nulum ei aureum miserit, mandans *gemmam ejus contra mor-
 bum perfidie multum valere*. Ille autem callide respondit:
*mirari se cur ea ipse carere voluerit, qui maxime hoc remedio in-
 digeret*. Cum itaque Decanus, prædictum agens negotium,
 die quadam ad Regem pergeret, *Gerhardus* frater Cancel-
 larij, cognomento *Uberheim* / juxta claustrum *Haldisleve* ex
 insidijs cum armatis ei occurrens, oculos ejus eruit, ut ad
 scriptoris officium, ad quod anhelabat, deinceps inutilis ha-
 beretur. Idem tamen *Gerhardus* præter pecuniariam quam
 Decano postmodum exhibuit satisfactionem (nam duas mar-
 cas ei solvisse dicitur), tanta poenitentia humilitate Deum
 placare studuit, tantumque divinæ gratiæ consecutus est, ut
 etiam diem mortis suæ feratur non ignorasse; quod ex facto
 illius colligi potest. Denique cum in monasterio *Hilburge-
 rodes*, quod ex proprietate majorum ejus fundatum erat, mo-
 riturus ægrotaret, die beatae Mariæ Magdalena ad missæ ce-
 lebrationem in ecclesiam se portari rogavit, ibique sago su-
 perpositus, cum in fine Evangelij legeretur: *Fides tua te sal-
 vum fecit, vade in pace*; animam reddidit. *Everhardus* Mer-
 seburgens.

seburgensis Episcopus obiit, pro quo electus *Tidericus* ejusdem ecclesie Canonicus, filius *Tiderici* Marchionis.

Anno M C C I *Heidwigis* comitissa, vidua *FridERICI* Comitissae de *Brene*, monasterium foeminarum in villa *Brene* cepit, XIX. Kal. Septemb. Hæc in annis prioribus, adhuc viro suo vivente, *Ekkehardi* Præpositi & fratrum *Sereni-montis* familiaritatem consecuta, defuncto marito postulavit ab iisdem, ut in parte aliquâ montis ædificium sibi construere permitterent, in quo ipsa à tumultu secularium tempore requiesceret oportuno. Sed quia hoc impetrare non potuit, pro eo quod famæ suæ negligens esset, & lasciviam sectaretur, à prioris voluntate alterata, cum prius iisdem fratribus favorabilis admodum extitisset, extraneam se eis & malivolam caput exhibere; ac postremo ut repulsæ suæ permaclesie nentem rependeret ultionem, in detrimentum illius ænovum hoc monasterium inchoavit. Primus autem eidem monasterio præfuit *Meingotus* de ecclesia *Hallensi*. *Heidenricus* *Nienburgensis* Abbas obiit, cui successit *Hermannus* de eadem congregatione. Terræ motus fuit. *Waltherus* *Sereni-montis* Præpositus cum *Conrado* Marchione, qui pro *Philippo* Rege apud *Innocentium* Papam legatione functus est, Romam profectus, magnamque summi Pontificis gratiam consecutus, privilegium exemptionis ecclesie suæ renovari petiit, & obtinuit, fratribusque licentiam publici & communis usus carniū impetravit. Est autem hoc ejusdem licentiae rescriptum. *Innocentius* Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Præposito & Conventui *Sereni-montis* salutem & apostolicam benedictionem. Exposuisti nobis, fili Præposite, in nostrâ presentia constitutus, quod cum ecclesia vestra sit in excelsi montis cacumine constituta, & distet non modicum à locis illis, in quibus piscium consuevit abundantia inveniri, non potest vobis congrue in esu piscium provideri: propter quod humiliter postulabas

habas à nobis, ut vobis infra septa ecclesia vestra vescendi carni-
bus licentiam praberemus, cum & necessitas postulet & utilitas
hoc requirat, quia sufficientiam piscium absq; magnis impensis ha-
bere nequitis, & abstinere tam à piscibus, quam à carnibus, gra-
uissimum reputatis. Nos igitur devotionem vestram in Domino
commendantes, quod sine speciali licentia nostra consuetudinem
ecclesia vestra nolueritis infringere, presenti vobis pagina respon-
demus: quod cum regula beati Augustini, quam estis professi, vo-
bis esum carniū non inhibeat, sed concedat, vos secundum te-
norem regula, nisi voto vos astrinxeritis speciali, ab esu carniū
penitus abstinere, carnes certis & statutis diebus, dummodo sine
scandalo fiat, de nostra licentia comedatis. Sic autem id mode-
rate fieri concedimus, quod & regularis ordo seruetur illesus, &
vos videamini non ad saturitatem, sed ad necessitatem, potius
postulasse. Datum Laterani XI. Kal. April. Pontificatus nostri
anno V. Ejus Romanæ professionis socius Tidericus Merse-
burgensis electus, qui pro eo, quod non erat de legitimo ma-
trimonio natus, non videbatur sine licentia summi Pontifi-
cis posse promoveri. Sed interventu *Conradi* Marchionis
Papa cum legitimavit, & ut consecrationem ab Episcopo
Hildenesheim acciperet, præcepit: quia *Ludolfus* Magdebur-
gensis Archiepiscopus pro favore *Philippi* regis gratiam se-
dis Apostolicæ non habebat. *Apollonius* Hallensis ecclesiæ
Præpositus administrationem illius ecclesiæ resignavit, priori
scilicet de *Wualbeke* servata, & successit ei *Conradus* custos
Hallensis.

Anno M CC II. *Wualtherus* Præpositus de partibus redi-
ens transalpinis XVII. Kal. Junij Serenum-montem advenit,
privilegiumque exemptionis, quod obtinuerat, secum exhi-
bens, fratribus, tam de sua salute, quam de prospero successu,
magnæ latitiæ causa effectus est. Elapsis inde paucis diebus,
cis de licentia comedendi carnes innotuit, ut & sub certa
forma

72
 forma fieri hoc ordinavit: videlicet, ut tribus tantum diebus in hebdomada, die dominica, feria tertia, & quinta carnis uterentur. Tribus autem hebdomadibus ante festum S. Johannis Baptistæ, si occurrerent infra ipsum & octavam Pentecostes, & à festo S. Martini, usque ad natalem Domini, à carnibus abstinere, diebus tamen Dominicis exceptis, & per totum *Adventum* ad nonam comedentes lacticiis uterentur. In Dominica vero *Circumderunt* carnis privium haberent, reliquis diebus usque *Esse mihi* lactinia comedentes: & hanc formam requisito omnium à maximo ad minimum beneplacito & consensu in perpetuum in ipsa servari Ecclesia districte præcepit. *Conradus* Herbipolensis Episcopus & Cancellarius occisus est. Hic *Ekkehardum* quendam nobilem civem Herbipolensem exaltaverat, cujus consiliis in quibusque negotiis, quia iustus renaxerat, ei que fidelissimus, utebatur. Duo quoque fratres, quorum nomina sunt *Henricus* & *Bodo*, de *Ravensburg*, quorum avunculus erat *Henricus* de *Calathin*, Marschalcus regis *Philippi*, cives erant ejusdem civitatis: inter quos & prædictum *Ekkehardum* discordia diu tracta hunc finem habuit, ut *Ekkehardus* idem ab iisdem interficeretur. In cujus facti ultionem Episcopus, cum quidem illi personaliter evasissent, ædificium ipsorum, quod in civitate habebant munitum, funditus evertit: vinum LX. ut dicitur carratas effudit, omniaque, quæ illorum erant, vastavit. Nec vero illi impune se lædi patiebantur, sed è contra Episcopo, quæcunque poterant, damna vel contumelias irrogabant. Sed non erat dubium Episcopum cum omnimodo illorum detrimento se ulturum fuisse, si non eum ipsorum audacia prævenisset. Rebus enim suis desperatis, cum nec regis quidem petitio Episcopum ab imperu cohibere potuisset, avunculo, qui vir erat crudelis ingenij, eos ad malum incitante, die quadam hora vespertina cum aliquibus armatis clam

tis clam civitatem ingressi, Episcopum ad Ecclesiam euntem aggressi, occiderunt, opus nimis temerarium perficientes. *Philippo* autem regi Herbipolim venienti occurrit clerus omnis cum multitudine populi de interfectione Episcopi conquerentes, & manum ejus, quam ille, cum occideretur, capiti opposuerat, & quæ abscissa fuerat, cum vestibus cruentis ostendentes, & cum multis lacrymis cantantes Responsorium: *Videns Jacob &c.*, regisque super his iudicium implorabant. Et rex quidem compassibiliter lacrymatus est, sed tamen iudicium facere dissimulavit: alijs dicentibus, eum de morte Episcopi, propter hoc quod in parte *Otonis* sentire cœperat, non vere doluisse: alijs vero asserentibus, eum timore *Marschalci* à ferenda contra homicidas sententia impeditum. Non autem iidem maligni etiam cœlestis regis iudicium evaserunt. Tempore enim schismatis quod inter *Innocentium* Papam & *Otonem* Imp. ortum est, cum *Otto* Herbipolensis Episcopus, sicut & cæteri Episcopi, excommunicato Imperatori oppositus esset, illi collectis in civitate armatis pluribus Episcopum expulerunt, juvenem quendam, Ecclesiæ ipsius canonicum, alterius ipsorum filium, pro eo auctoritate Imperatoris instituentes. Episcopus vero militibus collectis mature quidem civitatem recuperavit, illos autem, equis & armis, & omnibus quæ in civitate habebant, relictis, nudos fugæ præsidium quærere cœgit. Deinde castrum *Ravensburg* obsedis, cepit & destruxit. Omnibus autem, quæ illorum erant, rapinis & incendio devastatis, tam illi duo fratres maiorum Capitanei, quam cæteri qui parricidij participes extiterant, vagi & profugi effecti, diversis cladibus attriti sunt: alij quidem interfecti, alij vero divinitus cœcati, seu alijs morbis gravibus correpti, & ad mendicitatem publicam ducti, miserandum de se spectaculum præbuerunt. *Hermannus* Thuringiæ Landgravius *Philippo* regi fidelitatem juravit: de-

K

inde

inde hortatu Innocentij Papæ ad *Ottonem* rediit, secumque regem Bohemiarum *Odacaram* à *Philippo* defendere persuasit.

Anno M C C III. *Otto* Rex benedictionem regalem à quodam Cardinali Episcopo, Apostolicæ sedis Legato, *Coloniam* accepit. Idem vero Legatus *Ludolfum* Magdeburgensem Archiepiscopum multis comminationum literis ad partem *Ottonis* deflectere conatus est. Sed quia hoc efficere non potuit, exercitum Bohemorum & Thuringorum, cum alijs regis auxiliatoribus ad oppressionem Episcopi evocavit. Qui venientes in confinio *Merseburgensis* & *Hallensis* oppidi confederunt, & per ix. hebdomadas totam adjacentem provinciam depopulati, cœmeteria, Ecclesias, & ecclesiasticas personas, multis damnis & contumelijs affecerunt. Tantus autem eorum timor omnes invaserat, ut nec in civitate *Magdeburg* se tutos credentes, ad partes trans-albinas res suas cum uxoribus & filijs deportarent. Cum vero die quadam pars aliqua ipsorum ad prædandum *Vonam* fluvium transissent, *Otto* Comes de *Brene* cum paucis socijs armatis, reverentibus in confinio castri *Landisberg* occurrens, cccc. ex eis prostravit, inter quos & nobilis quidam, quem valde planxerunt, occubuit, cæteri fugere sunt compulsi; & ex illo die discurrere cessaverunt: Videns autem Cardinalis se contra Archiepiscopum nihil proficere: cum & personaliter evocatum multis eum verborum contumelijs affecisset, inobedientiam ei exprobrando, & delirum senem appellando; illo, quia vir erat literatissimus, omnes assertiones ejus efficaciter evacuante, eum excommunicavit, ipseque cum rege *Coloniam* rediens, cæteros ad propria quemque redire permisit. *Constantinopolis* à peregrinis S. sepulchri & Venetianis, ordinatione *Philippi* regis, propter socerum ipsius regem à Græcis expulsam; obsessa & capta, prædaque ejus inter victores divi-

divisa est. Ibi *Conradus* Halverstadenſis Episcopus, qui unus fuit peregrinorum, multiplicem ornatum Ecclesiasticum in indumentis pontificalibus, & rebus alijs consecutus, multis & maximis reliquijs ibidem acquisitis, Halverstadenſem Ecclesiam insignivit: ad quarum venerationem dies proxime sequens Assumptionem Dei genericis deputata est, multis undique ad ipsam celebritatem concurrentibus: quando & reliquia ipsa aspectui omnium, vel etiam contactu, exponuntur, & advenientes peccatorum suorum, auctoritate Apostolica, consequuntur remissionem. Ex eo tempore, captionis videlicet urbis, Græci ad communionem Romanæ Ecclesiæ redierunt. *Otto* comes de *Brene* obiit x. Cal. Januarij Sepultusque est à matre in Ecclesia *Brene*. Pro eo oblatuſ est beato *Petro* in *Sereno-monte* mansus unus in villa *Chlevvix*.

Anno M CC IV. *Philippus* Rex collecto forti exercitu *Vvi-zenſe* obſedit omni circumjacente provincia depopulata. Landgravius autem Regem Bohemiæ ad auxilium suum multis precibus advocavit. Qui adveniens consideratis copiis Regis, qui ab obſidione recedens, ei occurrebat, congregandi fiduciam non habebat. Erant enim in exercitu Regis, præter milites qui ipsius erant speciales, *Ludolphi* Archiepiscopi expeditorum pugnatorum xxx millia, *Tiderici* vero Marchionis Misnensis milites quidem M D peditum autem c M. Accensis itaque focis plurimis, quibus suam præsentiam mentirentur, relictis omnibus, quæ oneri esse poterant, Bohemi totam fiduciam ad fugæ præsidium contulerunt. Diluculo autem fuga eorum cognita, Rex electos pugnatores post eos occupandos direxit, qui ad undecimum milliarium insequentes reversi sunt. Landgravius auxilio nudatus ad gratiam Regis se contulit, fidemque illi servare, datis obſidibus, juramento firmavit. *Philippus* Rex dimissis auxiliatoribus *Goslariam* cum suis regreditur; ubi cum Rex *Otto*

militibus collectis cum ipso congregari tentaret, *Henricus* Palatinus, frater ipsius, ad *Philippum* transit, præstititque ei fidelitate, Advocatiam Goslariensem ab eo promeruit. *Tidericus* Merseburgensis, electus *Hildenesheim* ab *Hartberto* Hildenesheimensi, & *Dihmaro* Mindensi, *Northerto* Brandenburgensi, & *Helleberto* Havelbergensi, Episcopis, in Dominica post jejunium decimi mensis in Episcopum consecratus est. Moram vero ejus consecrationi fecerat, quod *Otto* Rex transitum ei noluit concedere, nisi episcopatum suum ab ipso reciperet: à qua tamen conditione liber, postea conductum Regis per *Walthenum* Sereni-montis Præpositum, & *Rudolphum* Stiderburgensem Præpositum, impetravit.

Anno M CC V. *Ludolphus* Magdeburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus obiit XVII. Cal. Septemb. Pontificatus sui anno XIII. vir strenuus & Ecclesiæ suæ utilitatibus efficaciter intentus. Gratiâ vero summi Pontificis, priusquam moreretur consecutus, & ex ejus mandato communioni Ecclesiæ restitutus est. Post eum, ex arbitrio *Conradi* Halverstadtensis Episcopi, electus est *Albertus* majoris Ecclesiæ Magdeburgensis Præpositus, eo tempore *Colonia* in scholis constitutus. *Philippus* Rex Aquisgrani à *Coloniensi* Archiepiscopo, qui tunc in gratiam ejus rediit, & per quem ipsam civitatem recepit, benedictione Regali consecratus est. Propter quod etiam idem Episcopus à Domino Papa excommunicatus est, aliusque in locum ejus electus. *Albertus* Brandenburgensis Marchio filiam *Conradi* Marchionis Orientalis majorem, duas enim habebat, *Mechildem* nomine, duxit uxorem; cujus nuptias *Tidericus* Comes de Summerschenburg in castro *Groi* cum magna gloria & expensarum copia celebravit. His nuptiis *Walthenus* Sereni-montis Præpositus à *Conrado* Marchione vocatus interfuit, indeque rediens statim ægritudinem incurrit, de qua & mortuus est II. Cal. Septemb. Sedit annis

annis XII. mensibus VII. diebus V. Sepultusque est in dextera antecessoris sui à *Tiderico* Merseburgensi Episcopo. Vir iste plurimum à Domino gratiæ consecutus, & si non usque quaque irreprehensibilis, talibus tamen, quales nunc ecclesia patitur, prælatus dissimilis cognoscitur extitisse. Fuit enim, prout se nostrorum status habet temporum, laudabiliter religiosus, & quantum ab exteriorum occupatione negotiorum vacare potuit in congregatione, choro, & refertorio, assiduus, nec aliud sibi licere judicavit. De commissorum sibi utilitate indeficienter sollicitus, moribus temperatus, quales *disciplinatos* vocare consuevimus, quæ duo severitatis aliquid moribus ejus admiscuisse videbantur. Disciplina enim & solitudine gravis non facilis erat ad risum, nec favores hominum verbis, quæ non intenderet, aucupabatur. Unde & à quibusdam, qui hanc in eo causam perpendere nesciebant, superbus judicatus est. Honestate non mediocriter pollebat, sed plus alijs, quæ acceperat, verecundiæ in eo donum emittit, quæ etiam in eo ex vultu gratia, qua non carebat, modo quodam decentior videbatur. Poterat ejus industria religionis ruina maxima ex parte restaurata fuisse, si non eum & sua & aliorum negotia, & maxime *Conradi* marchionis Orientalis, cujus rebus promovendis valde erat deditus, retardassent. Emit autem Ecclesiæ suæ in villa *Orhmarisdorp* V. mansos & pratium unum: *Kokere* IIII. mansos: *Groiz* IX. *Kobirshagen* VII. molendinum *Türgowve* construxit, cujus fundum *Vlricus* Comes de Witin pro calice aureo, qui pro ipso in pignorat apud Judæos Hallis perditus fuerat, Sancto Petro dedit. Allodia etiam *Groiz*, & *Lubacisdorp*, ædificavit, in quorum altero multitudinem armentorum, quorum numerus fuit CL. cum alijs pecoribus aggregavit, de quorum usu commodum magnum fratribus præstabatur. Vineam novam in *Podegrüz*, quæ major est, plantavit. Duæ enim aliæ antecessorem ipsius

auctorem habuerunt. Omnia clauſtri ædificia poſt incendium reparavit. Ædificium curiæ, quæ *Præpoſiti* vocatur, conſtruxit. Ambitum emunitatis clauſtri muro amplexus eſt: à parte meridiana, ad cuius introitum primus portam fecit, cum prius uſque ad *Domum hoſpitiſum* & uſque ante *Dormitorium* fratrum, acceſſus tranſeuntibus patuiſſet. Parietem chori occidentalem cum omni ſuo opere ædificavit, & præter hæc multa opera utilia per diuerſas Eccleſiæ poſſeſſiones fecit, quæ ſuperfluum eſt enumerare. Hujus viri terminus Eccleſiæ Serenimontis multorum malorum principium fuit. Denique cum eo mortuo fratres omnes, quinque tantum exceptis, fratrem ipſius carnalem, *Iohannem* nomine, in Præpoſitum elegiſſent. Illi excepti alium *Tidericum* nomine, qui tempore incendij in ablatione Vini capitaneus fuerat, elegerunt. Erat iſte filius *Hermannii* Camerarij de *Landisberg* habebatque fratres clericos, *Bertoldum* Merſeburgensem Præpoſitum, & *Henricum* ejuſdem Eccleſiæ Camerarium, qui fratri poſtmodum in Præpoſitura ſucceſſit. Laicos vero *Hermannum* de *Reſinvelt*, *Ottonem* de *Zovirze*, & *Fridelhelmum*: univerſiſque miniſterialibus, qui de *Landisberg* appellabantur, aliſque pluribus provincialium, conſanguinitate proxima jungebatur. Propter quod à primævo tempore à Prælatis & magiſtris cæteris delicatius enutritus, & in quadam ſui æſtimatione habitus, ipſe quoque ex alieno favore, non ex virtute propria ſe metiens, magnum aliquid de ſe jam dudum ſentire, & dominandi cupidine ſe teneri, ſignis quibaldam erumpentibus declarabat; videlicet derogando majoribus, & de mala eorum adminiſtratione ratiocinando, & meliora de ſe, ſi unquam eum poſſe contingeret, promittendo. Si qui etiam pro ſuis exceſſibus forte regulariter corripentur, hiſ quæſi compatiendo & nonnunquam pro eis litigando, & iniquitatem judicantium accuſando, commeaſiones & potationes ſui

sui similibus intempestivas procurando, & cum eis jucundis quibusque & ludicris insistendo, quibus rebus stultorum animi quam maxime capiuntur. Electus itaque, licet propositum obtinendi, propter suorum paucitatem, nullam haberet fiduciam, cum eis *Iohannes*, votis & solemnitate debita præcedentibus, prælationis honore, cum summa omnium gratia, potiretur, aliquandiu tamen restitit; donec amicorum ejus quibusdam, præcipueque *Conrado* Hallensis Ecclesiæ Præposito, adnitentibus, *Hospitalis pauperum* procuratione sibi commissa, ad fratrum rediit unitatem; qui post electionem privatus remanere deforme nimis & contemptibile judicabat. Ad hoc primum tempus fratres Sereni-montis Appellationis, & verborum Decretalium, eis hætenus ignotorum, usum habere cœperunt: quarum rerum præfati *Tiderici* electores, à *Bertoldo* Mersenburgensi Præposito, & *Henrico* ejus fratre informati, auctores fuerunt. Ad sepulturam *Walteri* Præpositi super sigillo Ecclesiæ appellantes, ne quid videlicet vel pro parte adversa, vel contra ipsos, nomine capituli scriberetur.

Anno M CC VI. *Iohannes* Sereni-montis Præpositus administrationis suæ tædio fatigatus, cum onus ejus deponere cogitasset, singulis privatim fratribus suam aperire cœpit voluntatem, dicens, *se utpote procurationis prorsus inexpertum, tantis rebus gubernandis non sufficere, nimisq. dolere, si pro eo tantum, ut ipse Præpositi nomine & honore gauderet, status Ecclesiæ laudabilis deperiret: pro quo divinum posset formidare judicium.* Licet autem pro se hæc allegaret, nulla tamen ratione ad resignandum, nisi privatae vitæ commodo, trahebatur. In omnibus enim, quæ curæ domesticæ possit necessitas, in nullo fratre suo Præposito minor erat, excepto eo (si tamen etiam hoc in talibus necessarium judicatur) quod linguæ officium expeditum non habebat. Nam tantum balbus erat, præpropere,

propere, & ut de talibus dici solet, inguttire loquens, in quotidiana locutione minus bene intelligebatur. Si autem cum mora aliquanta cum loqui contingebat, non valde in eo defectus hujusmodi apparebat. Rogabat vero singulos, ut in locum suum *Rudolphum* Stiderburgensem Præpositum eligerent, qui pro experientia rerum (nam illam Ecclesiam novem annos rexerat) eos posset se melius gubernare. Verum cum fratrum, qui eum in principio elegerant, nullus ei ad propositum consentiret, adjecit; *Deponenda administrationis intentionem se indeclinabiliter concepisse, & si absolute id faceret, gravem eis de electione prælati posse discordiam oboriri. Ideoque esset melius, ut in personam prænominatam, quia esset idonea, consentirent.* Omnibus itaque ejus instantia pluribus tamen pro ejus reverentia & dilectione, qua eum nec in petitione prorsus irrationali contristare volebant, deflexis, nono à morte *Waltheri* Præpositi mense, & ipsius mensis die XII. sequenti videlicet Ascensionis Domini die fratribus à voti vinculo absolutis, administrationem resignavit, & *Rudolphus*, qui tunc præsens erat, pro ipso, ut petierat, electus est. Huic in Ecclesia *Stiderburgensi* successit *Otto* de *Schoninge*, *Martinus* custos campanam de L. centenarijs fudit, quam *Hellembertus* Havelbergensis Episcopus consecravit, *Petronellam* nominans. *Hellembertus* Havelbergensis obiit, cui successit *Siboto* de *Steintale* Decanus. *Vlricus* Comes de *Witin*, filius *Henrici*, filij Marchionis *Conradi* Senioris, dysenteria laborans, obiit in castro *Witin*, IV. Cal. Octobr. relinquens filium *Henricum* ex filia *Bernhardi* Ducis, *Hetwutge* nomine, sepultusque est in *Sereno* monte in sinistra *Friderici* Comitis patruj sui de *Brene*. Pro eo oblata sunt beato *Petro* agri in villa *Lehnitz*.

Anno M CC VII. *Hermannus* Niemburgensis Abbas administrationem suam resignavit, in cujus locum *Fridericus* ejusdem Ecclesiæ Præpositus est electus. Ecclesia major Magdeburgensis

deburgensis cum clauſtro die Paraſceve, quæ fuit XII Cal. Maji igne deleta eſt. Sequenti Sabbatho *Engelhardus* Nuenburgensis electus in Presbyterum, & die Sancto Paſchæ in Episcopum, ab *Alberto* Magdeburgensi Archiepiscopo conſecratus eſt. *Tidericus* Comes de *Summerschenburg*, filius *Dedonis*, filij *Conradi* Marchionis Senioris, cognito, quod *Vlricus* Comes de *Vvin* adhuc vivens pecuniam uxori ſuæ & filio ſervandam in monte-Sereno depoſuiſſet, eam ablaturus hæc ratione quia tutor pupilli erat, feriâ ſecunda Paſchali ad locum venit, ſcrutatusque eccleſiæ Secretaria, in quibus ipſam pecuniam ſe reperturum ſperaverat, non invenit, quia *Rodolphus* Præpoſitus molitione ejus præcognita, nocturno eam tempore inde ſublata, fecerit diligentius occultari. Erat autem ſumma ut ferebatur cc marca. Cum itaque invenendi deſperatione ab inquisitione ceſſans jam abire diſponeret, quidam de fratribus quorum unus fuit *Tidericus* ſupra memoratus, ad eum accedentes, locum ei ubi, quod quærebat, occultatum erat, monſtraverunt. Qui inventum auferens depoſitum, *Herbipolim*, quo eum *Philippus* Rex cum alijs Principibus evocaverat, profeſtus eſt. Die dehinc quarta, ſeptimana Pentecoſtes, quæ fuit Idus Junij, mortuus eſt, ſepultusque in Eccleſia Cilleneniſi juxta patrem ſuum. Oblati ſunt pro eo tres manſi beato Petro in villa quæ *Kukukisdorp* appellatur. *Tidericus* Cellerarius novum organi instrumentum fecit: Vetus enim incendio eccleſiæ periit.

Anno M CC IXX. *Rodolphus* Sereni-montis Præpoſitus, *Ileburg* in domo parochiani ægrotans, obiit feria III Palmarum, quæ fuit IV Non. April. Eodemque die domum rediit, die Cœnæ Domini ſepultus eſt in australi parte chori ante lavatorium ſacerdotum. Hic à *Friderico* Comite de *Brene* XIV. manſos in villa *Niendorp*, partim pecunia, partim aliorum bonorum commutatione redemit, quod factum,

M 2

cti

et si aliquid in persolutione pecuniæ difficultatis, multum
 tamen utilitatis cognoscitur habuisse. Ex eo enim tempore
 fratres longe melioribus quam prius pane & cerevisia uti
 coeperunt, beneficio tritici, quod de ipsis mansis solveba-
 tur. Comes etiam ecclesiam ipsius villæ cum quatuor man-
 sis ei attinentibus beato Petro dedit, hoc se velle insinuans,
 ut defuncto *Heruvico* Merfenburgensi canonico, qui etiam
 tunc tenebat, fratrum usibus, modo aliquo qui esset conve-
 niens, aptaretur. Emit item Præpositus iv. mansos in villa
Groiz ab *Ottone de Pouch* seniore. Post mortem ejus fratres
 omnes, exceptis electoribus *Tiderici*, iterato *Iohannem* con-
 corditer elegerunt. Sed nec illi excepti vacabant, suum
 rursus eligentes Præpositum, ab unitate recedere non timu-
 erunt. Ipse quoque electus, licet paucioribus quam prius
 electoribus niteretur, (hæc enim vice tantum tres habebat)
 non tamen tam facile, ut antea, quiescere passus, sed ex of-
 ficio hospitalis, cui præerat, equos habens, discurrere, &
 per se agere cœpit; adeo ut *Albertus* Archiepiscopus *Conrado*
 Orientali Marchioni pro ipso scriberet, admonens, ut favo-
 rem suum ipsi impenderet, asserens quod *trium sacerdotum ra-
 tionabilis esset electio*. Miror autem quare non & alterius partis
 rationabilem asseruerit electionem, quæ cum fratribus mi-
 noribus plus quam xv sacerdotes habebat: nisi forte, quia
 illi præpositum, plenitudine potestatis utentem, jam haben-
 tes, ejus testimonio non egebant. Marchio itaque die quo-
 dam itineris occasione ad locum veniens, habens in comi-
 tatu *Fridericum* Comitem de *Brene*, & plures ex *Tiderici* pa-
 rentibus eorum inductus suasionem à præposito & conventu
 petitionem exegit, ut contra ipsum *Tidericum* & ei cohæren-
 tes nihil innovarent, donec per se ad negotium tractandum
 posset accedere, quia hoc ei ad præsens non vacaret, & ut
 illi medio tempore de his quæ ad regularem disciplinam per-
 tine-

tine-

tinerent, non ad Præpositum, sed ad Priorem, respectum haberent. Sed cum pluribus elapsis diebus causam neglectui daret, & illi suâ libertate gaudentes pro velle viverent, & insuper verbis sæpe Præposito & fratribus injuriosi existerent, Præpositus *Tiderici* Marchionis Misnensis adiutorium, contra eorum insolentiam postulavit. Qui missis nuncijs, eos à consortio fratrum fecit & ab ecclesia removeri. Quod factum *Conradus* Marchio, quia advocatus erat Ecclesiæ, non bene ferens, eos per suos nuncios remisit. Postmodum tamen & ipse personaliter accessit, adhibito secum *Tiderico* Merseburgensi Episcopo, multis opinantibus *Tidericum* propter expulsionis injuriam eo die Præpositum futurum. Fratribus autem petentibus ut privilegium, quod *Waltherus* præpositus ipsius adiutorio impetraverat, recitaretur, Marchio consensit: auditoque quod ibi contineretur, quod is qui à fratribus omnibus, vel à parte majori & saniori, in præpositum electus fuerit, obtineat; consilio habito *Tiderico* & suis præcepit, ut in electione cæteris suis fratribus concordarent. Et hunc finem habuit secunda electio *Tiderici*. Veruntamen Præposito, usque ad vitæ ipsius terminum adversari, tam ipse, quam sui sodales minime desierunt. Inter hæc mortuo *Hervrico* Merseburgensi Canonico, *Johannes* Præpositus Ecclesiam *Niendorp* uni de fratribus commendavit, volens eam juxta placitum donatoris fratrum usibus applicare. Evoluto tempore aliquanto Archiepiscopus Ecclesiam ipsam *Walthero* cuidam Ecclesiæ majoris Decani filio concessit, dicens donationem ejus ad se devenisse, quia Præpositus eam infra legitimum terminum personæ tali, quali oportu- erat, non locasset, quoniam curam parochialem habere claustralibus non liceret; eumque per archidiaconidia, *Conradum* videlicet Hallensem Præpositum, in possessionem misit, de quo erat opinio, quod ipse ad hæc Archiepiscopum

incitasset. *Iohannes* vero Præpositus rumore comperto motus animo, maturè die altero *Niendorp* venit, & *Walthero* jam abeunti occurrens, & cur ecclesiam suam contra jus occupasset, inquirens, manu injecta violenter eum de equo deposuit, & nisi hic qui circa ipsum erant, eum continuissent, certum erat, quod nequaquam sine gravi contumelia recessisset. Ei tamen ire permissio interminatus est, ne de cætero occasione simili villam ipsam intrare præsumeret, alioquin passurum, quod non sperabat, veraciter affirmabat. Hoc facto permotus Archiepiscopus contra Præpositum, tanquam pro violenta manus injectione in clericum in canonicam incidisset, denunciationis gladium eduxit, quo eum sine dissimulatione ferire cæpit, qua-qua-versum excommunicatum eum præcipiens denunciari. Eo tempore *Simeon* de *Dibele* miles capellam, quam in *Sereno* monte supra sepulturam uxoris suæ in Septentrionali parte majoris Ecclesiæ construxerat, dedicare volens, Archiepiscopum ad locum invitavit. Quem cum fratres cum processione solenni vellent suscipere, non consensit, nisi prius absolventur, præstito juramento, quod starent ejus mandato, quoniam excommunicatos eos, pro communione Præpositi asserabat. Qui mandato gravari timentes diu reuenerunt; donec consilio eorum qui aderant accedente, præcipue tamen *Simeone*, ne in expensis quas copiose procuraverat, damnificaretur, suppliciter rogante, consentiente Præposito per *Sibodonem* Episcopum *Havelbergensem*, sine omni gravamine absoluti sunt: qui tamen Episcopus constanter dicebat hoc ab eis exigere non debuisse, quoniam etsi præpositus iuste forsitan excommunicatus fuisset, conventum pro ejus communione hoc vinculo non teneri. Sicque acephala, id est sine capite, Præposito videlicet, facta processione, in suscepto Archiepiscopo, ab eodem Archiepiscopo, & *Sibodone*

done Havelbergensi & Baldovino Brandenburgenfi, Episcopi capella dedicata est, II. Cal. Octobris. Philippus Rex à Palatino de Wittelingesbach Bavenberg occiditur: necis ejus Ekkehardus Bavenbergensis Episcopus, & frater ejus Marchio de Andesse consocij ferebantur. Sive autem hæc opinio vera fuerit, sive non, certum est Episcopum periculum à fidelibus Regis timentem, propter hoc diebus plurimis exulasse: fratrem vero ejus suis omnibus exspoliatum, & Marchiam ejus à Duce Bavarix occupatam. Palatinum vero Henricus de Calathin, Marschaleus Regis, postmodum interfecit. Post mortem Philippi, Otto Rex communi consensu Principum in Romanorum Imperatorem electus est. Ab hoc Waltherus prothonotarij officium consecutus, honoris novitate delectatus, ecclesie Niendorp renunciavit, & Iohanni Præposito reconciliatus est. Archiepiscopus etiam, priori indignatione deposita, denunciationem ejus revocavit, & injuriam eum passum publice protestatus est. Sicque demum præpositus ecclesiam illam uni de fratribus concessit, qui eam sine cujuslibet quæstionis scrupulo possedit.

Anno M.CC. IX. Tidericus Misnensis Marchio colloquio in Sereno-monte quibusdam fidelium suorum indistincto ad locum venit. Tidericus vero ejusdem Ecclesie canonicus jam commemoratus, & quidam de fratribus ei cohærentes, Arnaldo cuidam clerico Marchionis non bono persuaserunt consilio, posse eum ecclesiam Niendorp adipisci, si Marchio pro ipso petitionem porrigere voluisset. Ille consilio credulus, Marchionem ad petendum induxit; cui cum nec præpositus, nec fratrum aliquis acquiesceret, exceptis qui consilium dederant, hi enim statim consenserunt, indignatus vehementer inquisivit, an sciret quis esset, qui peteret, & utrum ei aliquid negare, ac per hoc malam ejus voluntatem mereri sibi crederent expedire. Fratres autem reniti non

valentes, quoniam petitiones Principum coactionem habent, Præpositum invitum admodum turbatum *Arnoldo* ecclesiam concedere permiserunt. Consiliatorum vero fuit intentio, ut consensu speciali devotos se principi mentirentur, & si exauditus non fuisset, ipsius ex parte una, si vero exauditus fuisset, Comitis ex parte altera offensam Præpositus lucraretur, & in ultimo quidem intentione fraudati non fuit. *Conradus* orientalis Marchio *Lubus* castrum soceri sui *VVlodislai* Ducis Poloniae, propter multas quas ab eo patiebatur injurias, obsedit. *VVlodislaus* vero obsidionem vi solvere volens, collecto exercitu copioso, Marchioni mandavit, se ei altera die congressurum. Vespere autem diei præcedentis *Oderam* fluvium cum suis omnibus transgressus, improvise super venire hostibus moliebatur. Unus vero eorum, qui *Supani* dicuntur, vehementer ei coepit obfistere, monens ne tempus pugnae statutum præveniret, quia hoc factum nullius rectius, quam infidelitatis posset nomine appellari. Quem cum Dux timiditatis argueret, & fidelitatis, qua ei teneretur, commoneret, respondit: *ego quidem ad pugnam pergo, sed scio me patriam meam de cætero non visurum.* Habebat autem Ducem belli *Pythonissam* quandam, quæ de flumine cribro haustam nec defluentem, ut ferebatur, ducens aquam, exercitum præcedebat, & hoc signo eis victoriam promittebat. Nec latuit Marchionem adventus eorum, sed mature suis armatis & ordinatis occurrens, forti congressu omnes in fugam vertit, *Pythonissa* primitus interfecta. Ille etiam *Supanus* viriliter pugnans cum multis alijs interfectus est. Et nisi hora tardior fugientibus præsidium attulisset, cruentam nimis victoriam fieri contigisset. Multitamen ex eis cum fugerent, merse in paludibus ferebantur. Marchio vero post victoriam reversus, castrum cepit, tutoribus ejus suspendio condemnatis. *Otto* Rex ab *Innocen-*

nocentio Papa III in Imperatorem consecratur. Primi prædicatores genti *Prutenorum* missi sunt. *Elizabeth* Marchionissa, uxor *Conradi* Marchionis, soror *Wlodislai* ducis, obiit iv. Non. Aprilis, sepultaque est *Doberluge*. Hæc beato Petro præter multa alia bonæ voluntatis indicia XIX. marcas obtulit.

ANNO M. CC. X. *Conradus* Marchio Orientalis, filius *Deodonis*, filij *Conradi*, Marchionis senioris, obiit, II. Non. Maij, sepultusque est *Cillene* apud patrem suum: Vir audax & in armis strenuus, largus & fideitate præcipue famosus. Ecclesia sereni-montis turbatione non minima fluctuabat. *Tideriso* enim ejusque socijs machinationibus novis assidue Præpositum impetentibus, cum fratres alij, præcipue juniores, inconsulta animositate se ejs opponerent, frequentes & asperæ inter eos verborum pugnæ excitabantur. Illis quidem occasionem nullam, si qua eis forte porrecta fuisset, obmittentibus, quin Præpositum detractationibus lacerarent; de mala enim administratione culpantes: Istitis autem obsequium se Deo præstare arbitrantibus, si eum, quem injuriari certissime noverant, etiam litibus tuerentur. Sed non eo modo servitur Deo, quia in scissura mentium Deus non est. Inter hæc unus de fratribus senioribus, qui quidem alias laudabilem ducebat vitam; sed derogantibus facile credebat, cum petitionem ejus aliquam Præpositus non admisisset, & pro hac re turbaretur, ad animum ejus turbatum accessit *Tidericus* sæpe dictus, perditionis filius, & fermentum omnis turpitudinis, docens nullo erga eum affectu teneri Præpositum, sed solummodo voluntati juniorum inclinatum, qui ut pro eo litibus deservirent, eos, ut ipse posset perpendere, ad placitum vivere non vetaret; persuasit homini, & ita eum à priori intentione subvertit, ut palam adversarium se Præposito demonstraret. Non parum autem

aucto-

auctoritatis parti suæ apud extraneos, qui causam veraciter
 nesciebant, tali socio acquisivit, quibus jam profus irratio-
 nabilis non videbatur ejus motus, quem talis viri probaret
 assensus. Cum vero & alius quidam de junioribus ad par-
 tem ejus declinasset, tantâ fiducia uti cæpit, ut ad *Tidericum*
 Marchionem Misnensem, ad quem advocatia loci mortuo
Conrado Marchione devenerat, crebro curreret, & Præpo-
 situm accusaret, petens, ut ecclesiæ illi mature consuleret,
 alioquin in brevi ad extremum desertum per negligentiam
 Præpositi foret ventura. Et ne forte à Præposito pro hu-
 jusmodi discursu gravaretur, literam quandam cum sigillo
 Marchionis Præposito missam exhibuit, cujus tenor fuit,
velle Marchionem, ut Tidericus & ejus socij, qui ibi nominatim
exprimebantur, pro ecclesiæ suæ negotiis liberè ad ipsum irent & re-
dirent, nec debere eos propter hoc quicquam gravaminis sustinere.
 Vtrum autem hæc litera subreptitia fuerit, an vera, incer-
 tum est. Præpositus tamen propter illam nec plus nec mi-
 nus patiens fuit, sed eodem modo semper æquanimiter to-
 leravit. Tanta autem instantia coelegantibus amicis suis
 accusationem promovit, ut ad cognoscendam causam Prin-
 cept accedere cogeretur. Verum quod illo tempore inter
 ipsum, & filios *Bernhardi* Ducis avunculi sui *Henricum* Comi-
 tem *Aschariæ*, & *Albertum* Ducem, discordiæ vigeant,
 cavens, ne eorum pateret insultui, cum c & xxx militibus,
 die natali Apostolorum, *Serenum*-montem venit, ita con-
 tra Præpositum animo concitatus, ut nullus dubitaret eum
 administratione removendum. Aderant cum eo Episcopi
 duo *Tidericus* *Merseburgensis* & *Philippus* *Razispurgensis*.
 Aderat quoque fortis Præpositi adversatrix conjunx Mar-
 chionis, contra ipsum ob querimonias *feminarum conversa-*
rum, quæ sorores appellantur, vehementer incitata, propter
quoddam earum ædificium superfluum & nociuum, & de
 quo

quo non semel locus fuerat, infamatus, quod Præpositus destruxerat, in quo grave eum fecisse damnum ecclesiæ que-
rebantur. Harum etiam apud Principem legatione *Tide-
ricus* functus est. Quomodo non vir iste flagellum in se Dei
cognosceret, contra quem etiam propter feminarum illa-
rum deliramenta Principes commovebantur? Propter quod
patientia semper studebat, ne malitia aliena per impatien-
tiam auctor existere videretur. Verum *Philippus* Episcopus,
cum de toto negotio à fidelibus Præpositi plene fuisset in-
struatus, vespere ad Marchionem accedens, eum diligenter
de singulis expedit, ostendens omnem eum motum illo-
rum adversus Præpositum non ex zelo Dei, sed ex radice ma-
litia principium ducere, eumque ab indignatione ex parte
maxima revocavit. Veruntamen Marchio talia se de Præ-
posito auditurum arbitratur, propter quæ non posset ab
ejus gravamine temperari. Die sequenti Præposito cum
fratribus in domo capituli congregatis Marchio cum Epi-
scopis & tribus nobilibus *Guncelino de Crozuc* *Conrado de . . .*
. . . & Burchardo de Mansfelde, & quibusdam ministeria-
libus intravit. Considentibus autem omnibus, accusato-
res isti in medium procedentes, advocatum à Marchione
petierunt *Ekkehardum* Merseburgensem canonicum, qui
erat consanguineus *Tiderici* in quo etiam non parum, quia
competenter literatus erat, confidere videbantur. Marchio
respondens, inconveniens sibi videri, ut *Ekkehardus*, cui
ignota esset regularis ordinis disciplina, causæ illius advo-
catus existeret; eligerent potius unum de fratribus suis, vel
ipsi pro se, ut possent, melius loquerentur. Tunc frater
ille senior jam dictus inquisivit; an secundum jus ecclesiasti-
cum eis justitiam de Præposito se promitteret exhibere?
Marchio audiens jus ecclesiasticum, veloci intellectu con-
jecit, quod erat verum, eos aliquid causæ criminalis obje-

M

ciare

etare velle: & respondit, se confessionis audiendæ officium non habere, nec de peccatis sibi iudicium usurpare, sed si de dispendio rerum suarum aliquid haberent dicere, ut hoc ad emendationem veniret, se modis omnibus cooperaturum. Illi vero protulerunt scripturam, accusationes Præpositi multiplices continentem, quarum aliquæ parum quidem rationis habebant, sed tamen malitiam accusantium non celabant: Quædam vero satis erant graves, sed ad Præpositum non pertinentes, licet ad eum violenter detorquerentur. Quis enim rectum sapiens, si, verbi gratia, Prælati cuiusque subditus quilibet ipso ignorante, & quantum potest prohibente, fornicationem, vel aliud peccatum grave, commiserit hoc Præposito dixerit imputandum, ita ut pro eo ipse criminalis culpæ reus teneatur? Propter quod etiam audientibus cunctis accusationes illi valde displicuerunt, ita ut diceret, eos digne tali loco detrudendos, in quo solis aspectus eis per anni spatium negaretur. Omnibus autem objectis à Præposito dissolutis, cum etiam Marchio nonnulla ipsum præveniens improbaret, considerans illos ad hoc nitentium, ut, si fieri posset, Præpositus gravaretur; quia tamen de defectu præbendæ inter cætera non siluerunt, benigne Præpositum admonuit, ut de hoc quantum posset fratribus suis satisfaceret: tum quia ipsi hoc cotidiano Dei servitio mererentur, tum ut eis malignandi contra se accusationem de cætero amputaret. Cum vero etiam Præpositus de illis querimoniam deponeret, respondit Marchio, rectius eum de subditorum excessibus in capitulo suo tractare secundum sui ordinis disciplinam: sicque discedens illius colloquii finem fecit. Præpositus considerans proterviam sibi adversantium sua nutrire patientia, die altera fratres ipsos de his quæ contra ipsum & ecclesiam suam commiserant in capitulo arguere cepit. Illi autem contra stimulum calcitrant-

citrantes, ad præsentiam Marchionis appellaverunt, & contumaciter de capitulo recesserunt. Præpositus vero missis post eos fratribus benigne eos commonere studuit, ut se Deo pro suis excessibus humiliantes, ad poenitentiam redirent, nec se à fratrum, suorum consortio amputarent. *Philippus* quoque Episcopus qui post discessum Marchionis in loco remanserat, à Præposito & fratribus rogatus, ad melius eos exhortando diutius laboravit. Sed cum admonitione nullatenus flecterentur, Præpositus consilio Episcopi excommunicationis contra ipsos sententiam promulgavit, præcipiens etiam eis victualia denegari, sicque pariter ab Ecclesia recesserunt. Frater autem ille senior aliquantisper evolutis diebus cum humilitate reditum petens, cunctis gratulantibus receptus est, licet rancorem conceptum usque ad finem visus fuerit tenuisse: Cæteri autem diversis Tiderici amicis eos colligentibus, hospitia mutantes diutius remanserunt. Inter hæc Præpositus duos de fratribus ad gradum sacerdotij promovendos *Albertus* Archiepiscopo Magdeburgensi destinavit, quod Tidericum non latuit, sed etiam ipse & duo ejus socij pariter affuere, rogantes Archiepiscopum & capitulum ne ordinarentur, dicentes, eos in suum judicium promoveri. Petebat autem pro eis *Albertus* Decanus, qui *Waltheri* filij sui veterem adhuc videbatur in Præposito injuriam vindicare. Consilium autem capituli fuit ut Archiepiscopus missos ordinaret, quia si hoc propter istorum vanam suggestionem non faceret, isti secundum suum privilegium libertatem haberent à quocunque vellent Episcopo ordinari, quo facto tantum juris ei in illa ecclesia deperiret. Sicque remotis contradicторibus illi ordinati, & ab Archiepiscopo cum literis commendatitijs ad suam ecclesiam remissi sunt. Amici vero Tiderici minis multis Præpositum attentabant, qui etiam ab ejus injurijs, ubicunque ad eorum venisset præ-

M e

sentiam,

sentiam, videlicet in placitis provincialibus, vel aliis locis, ubi eum diversari ecclesie suae cogebat necessitas, minime temperabant. Sed cum ille propter hoc in nullo à sui rigore propositi laxaretur, cum nulla eis de Marchione fiducia remansisset, tandem ad preces convertuntur, primo quidem hoc obtinere volentes, ut absolute & sine poena qualibet reciperentur, & *Tiderico* Hospitalis officium redderetur. Quod cum penitus impetrare non possent, tandem eo contenti fuerunt, ut ceteris cum disciplina debita receptis, *Tidericus* tantum nudis pedibus & habitu nigro veniam petens, nihil poenae alterius sustineret. Post-inde autem multis pro eo petentibus, & praecipue *Tiderico*, *Mersenburgensi* Episcopo, Praepositus ei officium hospitalis reddere coactus est. Sed cum nec dum ab ejus vexatione ille quiesceret, tandem consilio habito eum in parochiam *Ileburg* destinavit, fratre, qui eam prius tenuerat in Hospitalis officio collocato. *Tidericus* Marchio *Misnensis* Marchiam orientalem pro xv. millibus marcis ab Imperatore redemit ex quibus x. millia solvit, quinque vero Imperator ei remisit. *Heruvigis* Comitissa de *Brene* obiit xi. Cal. Martij, sepultaque est in Ecclesia sua *Brene*, Pro eo oblatae sunt beato Petro xv. marcae.

Anno m cc xi. *Conradus* Hallensis Ecclesiae Praepositus, cruce signatus ad partes trans-marinas proficiscens in itinere obiit in portu, qui *Ancona* dicitur: ubi & *Albertus* Decanus *Magdeburgensis*, & multi alii ejusdem peregrinationis socii, obierunt. Huic successit *Poppo* ejusdem Ecclesiae canonicus. *Gothesfridus* quoque Praepositus de *Rezvove*, administratione sua resignata, canonicus *Sereni montis*, ad claustrum quoddam sui ordinis *Lenin* nomine, non quidem in habitu, sed in loco specialiter sibi deputato manens, se contulit, ubi & mortuus est. Pro quo praedictus *Poppo* electus, & in praeposituram, inductus, audita morte Praepositi *Conradi*

radi pedem retraxit, à voto sororum, & cura suscipienda interim se suspendens, & attentans tam per se quam per alios, si forte in ejus locum sibi daretur copia succedendi. Quod consecutus, suo promovit consilio ut Ecclesiæ, ad quam primo electus fuerat, unus de suis Canonicis *Ericus* nomine, quo libenter carebat, in Præpositum eligeretur. *Fridericus* Nienburgensis Abbas obiit, cui successit *Gernotus*. Hic in Ecclesia Elvvardisdorp nutritus, inde recedens *Nienburg* hospes collectus est. Vbi cum pueris aliquandiu præfuisse, à *Friderico* Abbate in capellanum assumptus, & ab eodem Præposituræ officio prælatus, ei in abbacia advena successor factus est. *Otto* Imperator cum in consecratione sua, ut fieri solet, jurasset, se bona Imperij conservare, & à quolibet detenta reperere velle, *Viterbium* & quasdam alias civitates, quas antecessores sui beato Petro contulerunt, hac ratione cepit impetere, quas etiam multis & gravibus damnis affecit. Præterea *Henricum* Regem *Siciliæ*, *Henrici* Imperatoris filium, persequi & expugnare aggressus est, eumque regnum suum de manu ejus accipere compellebat. Pro his causis ab *Innocentio* Papa excommunicatus est. Fertur autem, cum in *Siciliâ* moraretur, somnium vidisse, quod ursus parvulus lectum ejus, cum ipse in eo quiesceret, ascendisset, qui paulatim ita crevit, ut ipsum de lecto eiiceret, & solus lectum occuparet. Quod cum fidelibus suis retulisset, ipsi hoc super eodem Rege *Siciliæ* interpretati sunt, quod videlicet pro eo esset imperium habiturus. *Johannes* Sereni-montis Præpositus ex multa animi turbatione, cujus ei cottidiana sibi adversantium insultus causa fuerunt, aegritudinem incurrens decubuit. Cumque dietim deficientibus in eo viribus morbus augeretur, sciens pulsanti Domino aperiendum esse, ad mortem æquanimiter ex ipsius voluntate perferenda se studuit præparare. Cui etiam hoc præsentis vi-

tæ tadium generaret, quod cum per eos, cum quibus, & pro quibus, salvari sperandum ei fuisset, ad salutis periculum duceretur. Deinde memoria retinens, quoniam iudicabit Dominus extrema terræ, hoc est, unum quemque hominem, secundum ea, in quibus eum finis invenerit: facie enim eius devota & fideli confessione præveniens, evocatis ad se fratribus, omnes generaliter, deinde nominatim eos, quos adversarios habuerat, sollicitè rogavit, ut ea, in quibus per ipsum aliquando gravati fuissent, pro vera caritate ex corde sibi remittere dignarentur, quod ei se facere fideliter testabatur, ac eum sacri olei unctiōe & Christi corporis communionē ad communem exitum præpararent. His cum devotione debita consummatis, vestiri se petiit & calciari, sicque à circumstantibus à lecto levatus, ipsis iuvantibus supra cilicium cinere aspersum sternitur, in eo suæ vocationis horam desiderans expectare. Cum vero in hoc stratu pernoctasset, & die sequenti per signa sudoris erumpentis evasurus speraretur, fratribus rogantibus imo cogentibus, ad lectum reduci se permisit, qui eius salutis desiderio tenebantur. Tempore vero non longe ante hoc exacto, aliud in eo malum apparuerat, à quo tamen per Dei gratiam medici fidelis adjutorio liberatus est. In toto enim corpore, etiam in volis pedum, cutem per loca crebra rumpebat, & ipsæ rupturæ sanie plenæ quasi cauteria videbantur. Febre itaque per sudorem terminata, nasus ab interiori parte paulatim nigrescens, in hoc malo totus occupatus, & omnino à capite separatus, magnæ deformitatis spectaculum intuentibus exhibebat. Nec deerant etiam medicinæ artis periti qui veneni hæc esse signa manifesta testarentur. Igitur cum infirmari Præpositum *Ileburg* nunciatum fuisset, *Tidericus* statum eius cotidianis nuncijs studuit explorare, quem desperari audiens, ipse quoque personaliter advenit, & olim

lim sibi attentato negotio nunc totis viribus insistebat, multis & diversis promissionibus, parti suæ fautores conciliando; quorum etiam rebus prospere cedentibus in tantum auctus est numerus, ut pene adhuc Præposito vivente consideret se eligendum. Verum, cum, sicut dictum est, febre liberatus, naso perduto victurus crederetur, hoc ei pro crimine cœperunt obijcere, dicentes se nolle habere Præpositum denasatum. In quo tamen divinæ voluntati, licet diversa fuerit voluntatum qualitas, concordabat. Nam quod Deus quoque justa & bona voluntate non esse diutius Præpositum voluerit, declaravit, quem tertio illius mutilationis die ab hac luce subtraxit. Obijt autem feriâ quarta hora vespertina die martyrum Perpetuæ & Felicitatis; atque utinam ad perpetuam abierit felicitatem. Sedit annis III, mensibus XI, diebus III, sepultus vero est à *Poppone* Præposito in dextera *Waltheri* Præpositi fratris sui. Hujus temporibus *Fridericus* Comes de *Brene* propter rancorem, quem de Ecclesia *Niendorp* habuit, quædam bona in villa *Lubarisdorp* & locis vicinis, quæ ecclesia *Sereni-montis* diu possederat, cœpit repetere, dicens, ea suæ proprietatis esse, & sine suo consensu vendita fuisse. Pro his dedit ei Præpositus L. marcas. Ab eodem Comite emit tres mansos pro LXX. marcis. Magnam etiam partem pecuniæ, quam *Rodolphus* Præpositus pro villa *Niendorp* reddere tenebatur solvit; & inter hæc domi omnibus bonis abundavit.

Post humationem *Iohannis* Præpositi die sequenti, quæ fuit sexta feria septimanæ *Lazare Ierusalem*, fratribus in capitulo collectis, Prioris hoc fuit consilium, ut exhortatio & electio, donec post solemnitatem Paschalem differretur, ne forte ejus occasione aliqua inter ipsos turbatio in sacro tempore proveniret. Sed illi qui de *Tiderico* eligendo jam concordaverant, isti consilio non consenserunt. Sicque ad eo-

rum

rum instantiam electione facta fratres inter se divisi sunt. Prior enim & alij cum eo XII. unum de fratribus *VVichmandum* nomine elegerunt. Erant autem isti, qui *Iohanni* Præposito usque in finem familiariter adhæserunt: alii omnes vicenarium numerum excedentes, multiplicati enim erant super numerum, *Tidericum* elegerunt. Isti nihil aliud, nisi electionem suam ipso jure roboratam indissolubilem judicantes, partem alteram, utpote infirmam, ad consensum suum desectere conabantur, & instanter hoc agebant, adeo ut simul omnes coram illo procedentes eos ab electione sua quæ stare non posset, cedere postularent. Illi vero cum eis similem reverentiam exhibuissent, similia ab eis petentes, verentes tamen, ne numero confisi aliquid violenter agerent, electionem suam appellatione sua interposita munierunt, & ita ab invicem recesserunt, uno ex eis, qui *Tiderico* à primo conatu suo cooperatores extiterant, dicente: ut considerarent, quod electus ipsorum vir talis, & cujus parentibus hac occasione ecclesiæ obligatis, bonum maximum incommune eis procuraturus esset, jam tertio ab illis maxime, à quibus etiam nunc conventus, rejiceretur, ea sola causa, quia scirent, se potestate, qua hætenus super eos injuste se extulissent, faciente ejus justitia carituros, & ut pro his etiã indignari addiscerent, quod illi pauci tot inique opprimere molirentur. Alter vero hoc electum suum admonebat, ut memoria retineret, non idcirco eum ab illis electum, ut cum illi honoris causa extiterint, postmodum confirmatus nunc sibi adversantes in dignitatibus & commodis agere, se autem privatos & abjectos vivere patiatur. Erat autem in parte altera Prior, & proximus ei senior Parochianus capellæ veteris, Hospitalarius qui electus, Custos, Cellerarius, Parochianus de Numic, Parochianus de Zaubicke, ad quorum officia plærique istorum aspirabant: nonnulli autem ipsorum

non propter ista sed pro solo odio quorundam fratrum alterius partis in electione *Tiderici* consenserant, scientes eum Præpositum factum occasione inventa ab eorum gravamine nullatenus abstinere. Talibus causis, scilicet spe commodi vel honoris consequendi, & pro privatis odijs vindicandis, vir ille electus; neque enim Dei causa eligi potuit, qui Dei timore semper vacuus, & dominandi cupidine plenus fuit. Talem enim fuisse nulli melius quam electores sui noverant, sed eis ob causas prædictas maximè idoneus videbatur. Miror autem considerantibus electionis rationem, si non horrenda videtur ejusmodi electio. Eligere namque aliquid, est ipsum optimum judicando è numero aliorum legere, id est *collere*. Verbum verò electionis simile est verbo jurationis. Cum enim dicitur: *In nomine patris & filij & Spiritus sancti, eligo talem in patrem spiritualem & Præpositum*: tale est, ac si diceretur: *dico per Patrem Filium & Spiritum sanctum, talem optimum hominum mihi videri ad ecclesiam regendam, tam in spiritualibus, quam in temporalibus*; ut pater spiritualis ad spiritualium, Præpositus ad temporalium, provisorem pertinere videatur. Quamvis in communi sermone nomine Præpositi utrumque intelligere soleamus. Propter hoc vè assumpti nomen Dei summi in vanum, & per invocationem tanti nominis aliud quam gloriam Dei quærenti, & ob hoc inutilem & nonnunquam noxiam scienter electionem facere non timent. Verum isti licet finem causæ magnoperè desiderarent, tamen usque ad Pascha quieverunt. Interim diversis *Tiderici* amicis partem alteram attentantibus, si ad compositionem faciendam eos vellent admittere, non consenserunt: sed unum de numero suorum feria III. Palmarum ad *Tidericum* Marchionem destinantes rogabant, ut eis & ecclesiæ suæ in hoc negotio provideret, electionem alteram impediendo, cum & ipse virum illum ad regimen ecclesiæ minus idoneum non

N

ignoraret,

ignoraret, quod etiam Marchio fatebatur. *Tidericus* verò, metuens ne conatus ejus per Marchionem impediretur, die Parasceve ad Priorem accedens dicebat, se cum dolore pensare, diurnitatem illius dissensionis valde damnosam esse, se omnino ad rei finem tendere & *Tidericum* Merseburgensem Episcopum, ut fini adesset, invitare velle; petebatque ut literas invitatorias sigillo ecclesiæ sigillaret. Prior verò nihil aliud his verbis significari credens, nisi quod ab electione cedere vellet, & se consilio Episcopi submittere, literis illis sigillum apposuit: quod ille callidè consecutus, fratribus alterius partis ignorantibus, ad secundam feriam Paschalem Episcopum ex parti capituli invitavit. Eo tempore *Albericus* Archiepiscopus contra Imperatorem sedis Apostolicæ legatus fuerat constitutus, ad quem duo de Electoribus *Tiderici* venientes petebant, ut parti ipsorum ad jutor fieri dignaretur. Quo, de modo adjutorij ab eis inquirente, talem modum suggererunt, ut electo ipsorum curam porrigeret, eique præposituram confirmaret, quia hoc eum ratione legationis suæ posse facere videretur. Archiepiscopus respondit: se non ignorare quantum juris in ecclesia ipsorum haberet, etsi hoc ipsi forsitan scire nollent, nec aliqua ratione jus sibi summi Pontificis usurpare.

Anno M CC XII. *Tidericus* Merseburgensis Episcopus, à capitulo *Sereni-montis* se invitatum credens, feria II. Paschæ ad locum venit. Eo anno solemnitas Paschalis evenerat in die Incarnationis Christi, Die sequenti, hora diei tertia, omnes *Tiderici* Electores, adjunctis sibi pluribus laicis, fratres, qui omnes in parte ipsorum sentiebant, ad Episcopum convenerunt, petentes, ut numerositate eorum considerata, electioni ipsorum favorem suum impenderet, addentes se, quod jure facere deberent, in factu suo velle præcedere, electo suo solemnitatem debitam impendendo. Episcopo
autem

autem hoc non esse sui consilij dicente, nimis stultè eos agere, & ut quiescerent potius exhortante, illi ab eodem recesserunt, & eodem itinere claustrum ingressi secundùm quod ipse electis eis ordinaverat, assumtis scolaribus, quorum magister partis ipsorum erat, elevatis in cantum vocibus, electum suum ducentes, ad Ecclesiam festinabant. Quorum unus, qui tamen præcipuus negotij executor fuerat, nescio unde corde motus, alteri cuidam loquens, *vereri se* dixit, *ne ille sublimis cantus flendi eis causa fieret.* Tantus autem fuit eorum impetus, ut per duo ostia ecclesiæ, quæ ad claustrum ducunt, simul irruerent, processions ordine non servato. Custodes etiam tam ad ostia quàm ad signa de suo numero, ne quod à parte altera impedimentum surgeret, & unum fratrem laicum in pulpito, qui populum ad Dei laudes pro electo sibi Præposito commoneretur, & ipse primus canere inciperet, ordinarunt. Sicque clero & populo concurrente, & signis consonantibus *Tidericus* ad faciem patroni ante altare producebatur. Inter psallendum verò clerici dextrum, & laici fratres sinistrum chorum tenebant; quod monstrum nunquam prius in ecclesia visum est. Ad quod tamen figurandum istos fortassis antiquum Romanorum induxit exemplum, qui aliquando pro sui paucitate servos ad militiam assumere sunt coacti, licet isti legitimarum personarum numero abundarent. Fratibus sane laicis in electione Prælatorum nihil unquam juris fuit: nec ad solemnitates hujusmodi admittebantur, tantum electo simpliciter obedientiam promittebant. Verum isti numerum extrinsecus tantopere requirentes, parum se de causa suæ justitiæ confidere declarabant. Fratres vero alterius partis, etsi possent, nihil tamen ineptè contra agere molientes, quidam turbati se subtrahebant, quidam vero illis admixti finem negotij expectabant. Episcopus præsentiam suam supervacua esse considerans, & se fraude quasi ad spectandam in-

eptiam invitatum intelligens, graviter tulit, & refectio-
 festivè percepta discessit. *Tidericus* itaque omnibus suis fœ-
 minis etiam sororibus, per quas non parum adjutorij parti
 ejus accessit, voto sibi obligatis, de cætero pro Præposito se
 gerebat. Denique Cellerario missio nuncio mandabat, ut
 claves cellarij & coquinæ, quas ille remotis eorundem offi-
 ciorum fratribus, tulerat, sibi præsentaret. Quod cum ille
 renueret, alium pro eo Cellerarium ordinavit, sic quod per
 biduū in Præpositi dignitate se exhibens feria quinta *Ileburg*
 profectus est. Nuncius interea hujus solennitatis ad fratrem
 illum, qui alterius partis legatione apud Marchionem funge-
 batur, & nec dum ab eo recesserat, directus est. Marchio sta-
 tim rumore comperto fratrem ipsum ad quendam fidelem
 suum *Tidericum* de *Sladebach*, qui ab eo tempore castrum
VVitin tenebat, destinavit, mandans ei ut personaliter acce-
 dens ad locum, omnia quæ à *Tiderico* innovata fuerant, irri-
 taret, ipsumque ab omni præpositi excluderet potestate. Man-
 daverat etiam omnibus ejus fautoribus victualia denegari, à
 quo eum frater ille, ne hoc majoris discordiæ causa fieret, re-
 vocavit. Ille itaque juxta mandatum adveniens novum
 Cellerarium ab officio removit, vetere restituto. Cui etiam
 claves curiæ Præpositi præsentari fecit, rebus *Tiderici*, quæ il-
 luc erant comportatæ, exportatis, fratribus etiam laicis in
 officijs constitutis præcepit, ut si gravamine carere vellent ei
 & non alteri obedirent. Hac itaq; mutatione facta *VVitin* re-
 versus, unum post se servorum suorum relinquens, per quem,
 si quid novi surgeret, scire posset. His autem *Ileburg* nuncia-
 ris, *Tidericus* videns difficultatem sibi factam, ab accessu clau-
 stri interim sibi abstinere melius judicavit. Veruntamen
 quidlibet adgredi quam ab incepto cedere, apud se irrevoca-
 bilitate diffinivit. Nec defuerunt inter hæc fratribus in clau-
 stro constitutis contentiones & pugnæ verborum, his qui e-
 rant

rant partis ejus hoc fixe proponentibus, quod si eorum Præpositum aliquid, quod non sperarent, à Marchione pati contingeret, nequaquam se ab alterius partis gravamine temperarent. Consilio itaque fratris sui *Henrici* Mersenburgensis Præpositi & aliorum quorundam amicorum animum Marchionis per *Ekkehardum* Mersenburgensem Canonicum suum consanguineum attentare cœpit, si eum ad suum consensum posset aliquo modo inclinare. Quid multa, flexus Marchio Priori mandavit & capitulo, ut in Dominica qua cantabatur, *Jubilare Deo*, sex de partibus singulis *Lipzke* ad ejus præsentiam mitterentur, cum quibus de causa Præposituræ tractare vellet. Prior partis suæ quinque senioribus fratribus secum assumptis profectus est. Tidericus verò duobus tantum junioribus domi relictis alijs omnibus suis comitatus venit. Episcopi qui cum Marchione aderant, *Engilhardus* Nüenburgensis, & *Tidericus* Mersenburgensis de verbo Marchionis à partibus exegerunt. Quo compromisso collocuti Marchioni redierunt, *Tidericum* Præpositum esse debere ex arbitrio pronunciantes, & ut ab eis qui essent præsentibus alterius partis in continenti eligeretur præcipientes, quod sic factum est. Episcoporum sane alter Mersenburgensis, postmodum hujus arbitrij non parum pœnitens, pro voluntate Marchionis sententiam se rulsisse, cuidam familiarium suorum confessus est, eumque pro consensu suo accepisse pecuniam testabatur. Ipse etiam Marchio, eo tempore quo *Ekkehardus* apud eum negociabatur, cuidam clericorum suorum LX. marcas sibi pro Præpositura Sereni-montis quasi jocando retulit oblatas fuisse. Idem annis singulis vinum, quod fratribus superesse poterat, emere solebat, ex quo mercatu tempore quo *Iohannes* Præpositus obiit fere CCC. marcas reddere tenebatur. Cujus debiti cum ejus *Conradus* Episcopus de *Sichem* petente capitulo postea commo-

neret, totum sibi dimissum esse respondit. In ipso autem instanti quo arbitrium promulgandum fuit, cum cunctari aliquantum Marchio videretur, & familiares ejus secreto cum Tiderico crebrò colloquerentur, frater ille senior, quem Tidericus à familiaritate Johannis Præpositi averterat, cujus erat nomen *Hartmodus*, suspectum habens negocium, ansa familiaritatis quæsit ab eo, quæ esset causa horum colloquiorum, & pro quâ re Marchio cunctaretur. Ille autem, tum pro reverentia, viri tum etiam inquisitionis instantia, verba quibus veritatem convenienter palliaret non inveniens, ægrè quod verum erat respondit, causam, prout veller, terminari non posse nisi in continenti c. marcas Marchioni promitteret se daturum. Hæc frater ille post modicum, rebus inter ipsum & Præpositum aliter quam tunc se habentibus, fatebatur. Uxorem etiam Marchionis & quosdam familiares ipsorum expertes donationis non fuisse compertum est. Sed has omnes difficultates *Henricus* Mersenburgenſis Præpositus, utpote vir literatus & prudens, breviter absolvit, dicens: *fratrem suum non Præposituram, sed gratias comparasse Marchionis, pecunia.* Viderit tamen ipse utrum rectè appellaverit gratiam, non gratis datam. Tidericus itaque Præpositus confirmatus, habens in Comitatu Eccehardum Marchionis nuncium, domum venit, collectisque fratribus ejus qui de parte altera restabant, idem nuncius verbis Marchionis præcepit, ut in electione alijs concordarent, aut de loco ipso sibi emigrandum cognoscerent. Illi confortio fratrum suorum carere malum maximum judicantes licet contra suam conscientiam, eligere quam recedere maluerunt. Poterat Ecclesia Sereni-montis alterum æquè fortassis utilem & minori constantem pretio Præpositum habuisse: si non æquissimus ille rerum ordinator hujus importunitate victus, atque utinam non iratus, hoc nomen eum consequi permisisset.

Albertus

Albertus Archiepiscopus Apostolicæ sedis legatus Imperatorem crebro excommunicatum denunciabat, & ne quis eum Imperatorem appellaret, sub pœna excommunicationis prohibeba. Nec verò Imperator ei parcebat, omnia quæ illius & suorum erant quantum poterat devastando, quamvis & ipse nonnunquam ex parte Episcopi damni aliquid pateretur. Tantra autē fuit & hujus in denunciando, & illius in devastando, constantia, ut rectè quidam dixisse laudetur: *quod Episcopus Magdeburgensis ab Ottone Imperatore & Alberto Archiepiscopo constructus, ab Ottone Imperatore & Alberto Archiepiscopo destrueretur.* Equivoci enim erant constructores & destructores: licet Archiepiscopus non aliunde destructor fuerit, nisi quod occasionem præbuit destruendi. Eo maximè tempore Ecclesia Magdeburgensis *Ludolfi* Archiepiscopi sensit industriam in ædificatione castri *Hunoldisburg*, quod præcipue excursus Brunsvvicensium frenabat. Imperatore itaque, ut solebat, devastante *Magdeburg* adjacentem provinciam, Episcopus militibus collectis cum eo congredi tentavit. Imperator talium peritissimus, cum & audacia & corporis viribus parem non haberet, adventu hostium cognito paulatim cessit, eosque insequentes longius à civitate protraxit. Deinde cum impetu ad eos convertens omnes in fugam convertit ccc. ferè militibus captivatis, quæ pugna maximum Episcopo damnum procuravit: cum ipse pro captivis solvere cogereretur: & Imperatore, quicquid solvere poterant, ab eis non negligenter extorquente.

Anno M CC XIII. Cum Ecclesia *Hilseneburg* Abbate careret, *Albertus* Archiepiscopus ratione legationis suæ, quia *Fridericus* Halverstadensis Episcopus, Imperatori favens, excommunicationis jugum ferebat, in cujus diœcesi est illa Ecclesia, *Hartovicum* Pigaviensem Monachum ei Abbatem dedit. Quem cum monachi recipere nollent, Archiepiscopus

pus

pus eos excommunicationis vinculo innodavit. Sed cum difficile inveniri potuisset, timore Imperatoris, qui ipsius sententiæ literam Hilfeneburgensibus exhibet, Hartuicus cognatum *Henricum* de *Rekkin* Sereni-montis Canonicum eum ad se tacito negotio vocavit, quem permittente Præposito ad se venientem cum eisdem literis destinavit. Qui exhibitis literis factione monachorum captus, & suis omnibus exspoliatus est. Interim monachi misso cum suis literis nuncio, *Tiderico* Præposito de *Henrico* conquesti sunt, quod Ecclesiam suam exhibitione illarum literarum, ad perturbationem maximam produxisset. Præpositus occasionem non negligens, (nam *Henricus* unus fuerat electioni suæ adversantium) eum, cum in castro *Vvernigerode* captivus teneretur, communione sua suspendit, & ab ingressu claustrum, si redierit, arceri iussit; cum tamen regula nusquam aliquem à societate fratrum projici jubeat, nisi quis peccans emendatoriam vindictam non curaverit sustinere. *Henrico* vero cum pace redeunte, Præpositus eum ab ingressu claustrum prohibere conatus est. Quod cum implere non posset, eò quod plures de fratribus ei faverent, districtè eum præcepit ab omnibus evitari. Cujus motum ille mitigare cupiens, nudis pedibus in veste nigra scopam ferens, cum Priore & quodam alio fratre seniore, pedibus ejus prostratus petebat, ut si quid peccasse ostensus fuisset, de hoc eum in claustrum poenitentiam agere pateretur. Præpositus verò nihil his mitior factus, cum ille à claustrum abesse nullo modo consentiret, egit ut per *Hartmannum* quendam villicum Marchionis ab Ecclesia pelleretur. Qui veniens, & cum armatis claustrum ingressus, hora refectiois *Henricum* de refectorio protractum, extra claustrum à suis servientibus educi fecit: sicque ille discedens magnam fratribus tristitiam dereliquit, cum etiam eos, qui ei faverant, gravari à Præposito contigisset.

Erat

Erat autem studium ingens his qui Præposito adhærebant, ut eos, qui in electione diversæ partis fuerant, à suo consortio removerent, in qua intentione etiam eis Præpositus concordabat. Henricus itaque à *Sifrido* Pegayensi Abbate patruo suo receptus, Archiepiscopo quam passus erat injuriam initiavit. Archiepiscopus vero, legationi suæ contumeliam in hoc irrogatam affirmans, cum occasione facti sui gravari illum contigerit, Præpositum de receptione ejus crebrò studuit commonere. Sed cum nec monendo nec petendo quicquam proficeret, ejusdem legationis auctoritate excommunicationis contra eum & quosdam collaterales ipsius, qui maximè ei in hoc facto cooperatores extiterant, sententiam promulgavit.

Anno M CC XIV. *Henricus de Rékkin* Sereni-montis Canonici expulsus, causæ suæ oportuno tempore captatæ in Sabbato Paschali Præposito ad benedictionem foris astante venit, & prius appellatione interposita literam Archiepiscopi excommunicationis sententiam continentem ei porrexit, quam cum ille non reciperet, ministris simul adstantibus & post eos singulis fratrum exhibere curavit. Nullo autem eam recipiente, ipse in medio Ecclesiæ stans, excelsa voce recitare cœpit, Præposito è diverso benedictionem foris sublimiter pronunciante: Intellectum tamen est quid illa litera contineret. Post recitationem Henricus exiit, & finito baptismi officio Præpositus ad pulpitem eum excommunicatus excommunicavit, & omnes ei consentientes, credens aliquos fratrum hujus facti conscios extitisse. Henricus autem extra Ecclesiam occultatus, explorabat, utrum Præpositus post sententiam celebraret: de quo certificatus itinere suo discessit. Familiaribus verò Præpositi consilium dantibus, sequenti secunda feria *Magdeburg* ad præsentiam Episcopi veniens, ad cautelam absolvi postulavit.

vit. Quem ille juxta formam Ecclesiæ absolvi fecit, sed præstito juramento: absolutoque, ut Henricum reciperet, præcepit sub debito juramenti, quod ipse minimè completit. Henricus cum literis Archiepiscopi, causam suam Papæ significantibus, Romam profectus judices contra Præpositum impetravit. Eo tempore, indicto ab Innocentio Papa *Rome* generali concilio, universi Ecclesiarum Prælati ad professionem se parabant. Præpositus vero sicut & plerique alii ad concilium prævenire cupientes, ut cõmodior ei copia fieret sua negocia promovendi, cum à judicibus Henrici citatus fuisset, appellavit, & copiosa sumpta pecunia Romam profectus est. Et de causa quidem appellationis apud summum Pontificem siluit: referebat autem, se subditum quendam habuisse, qui cum officium cellerarii sibi contra ejus voluntatem usurpare voluisset, & ex hac causa lites concitare cõpisset, ipse eum à consortio fratrum & ab Ecclesia rejecisset: petebatque, ut si talis ad ejus veniret præsentiam, accusationem ejus non reciperet, sed potius eum ad Ecclesiam suam compelleret redire, quia eum pœnitentem recipere paratus esset, metuens ne, si Henrico audientia data fuisset, ejus ineptiæ publicarentur. Et ut efficaciter, quod intenderat, consummaret, Notarium quendam non parva conduxit pecunia, ut huic negotio præesset, & se Henrico, si veniret, pro se adversarium exhiberet. Cui etiam alium Marchionis Clericum de *Niendorp*, qui præsens erat, & post eum in curia remanebat, adversarium ordinavit. Aliorum autem quæ petijt nihil potuit impetrare. Erant autem hæc: *ut in die dedicationis Ecclesiæ suæ populus adveniens indulgentiam haberet: & ut Papa ei unum Episcoporum terra suæ, quem eligere maluisset, vice suæ judicem ordinaret: & ut ei in causis Ecclesiæ suæ excommunicandi concederet potestatem.* Præpositus à curia recedens, Henricum se insequentem *Bolonia* invenit, mis-
 foque

foque ad eum quodam civitatis magistro, tentabat si cum eo in concordiam redire posset: in quo ille nulla ratione voluit consentire. Cum verò in præsentiam Apostolici venisset, volens Papam ad Ecclesiam suam rediret, literas, per quas restitueretur, suggerente Præpositi notario dari ei præcepit. Henrico autem instanter audientiam sibi dari postulante, Papa motus ejus instantia & causa cognita jussit, *ut literas datas dentibus scinderet*, quod literis cassatis fieri solet; jam enim, alijs etiam referentibus, de statu Ecclesiæ Sereni-montis Papa cognoverat, & Henricum de singulis subtiliter interrogabat, ita ut expressè de nemore monti proximo, quod Præpositus nimis damnosè incidi & vendi fecerat, an ita esset percunctari studeret. De omnibus autem, quæ ille vera fatebatur, juramento sibi fidem facere compellebat, ac sic demum literas ei dari mandavit, quibus Præpositus redire ad concilium cogebatur. Aliàs etiam pro Abbate Pigaviensi contra Marchionem literas impetravit. *Arnoldus* vero Clericus Marchionis impedire eum volens & non valens, de eo quod adversatus ei fuisset poenitentiam agens, reconciliari eum sibi humiliter postulavit. Henricus de partibus rediens Trans-alpinis *Herbipolim* venit, ibique *Arnoldum* qui se præcesserat invenit. Cumque inde recederet, priusquam *Pigaviam* pervenire potuisset, ejus *Arnoldi* traditione ab hominibus Marchionis captus, & suis omnibus spoliatus atque in castro *Hagenesberg* incarceratus, aliquamdiu detentus est. Et hic casus Præpositum à necessitate redeundi ad concilium liberavit.

Tempore quo Præpositus Romam proficisci parabat, & cum eo *Willehelmus* Cillenensis Præpositus, *Tidericus* Marchio *Zurbeke* constitutus, eis, ut in die profectonis suæ ad se venirent, mandavit, intendens ut ablatis omnibus quæ haberent, eos ab itinere prohiberet, quoniam hujus-

modi expensas supervacuas asserebat. Præpositus conatu
 ejus per quosdam suos amicos cognito, diem profectio-
 nis præveniens, solus ad eum accessit, diuque ei familiariter
 collocutus, eum ad suum placitum inclinavit. Exiit au-
 tem talis rumor quod xl. vini carratæ, quas Marchio de re-
 centi solvere tenebatur, Præposito licentiam impetrassent.
 Denique cum post profectioem ejus Prior & capitulum
 unum de fratribus pro quibusdam Ecclesiæ causis ad prin-
 cipem destinasset, ille rumoris veritatem explorare cupiens,
 eum tam de veteri quam de novo studuit commovere. Mar-
 chio respondit se totum debitum persolvere: quod autem
 nec ante, nec post solverit, & quod Præpositus nunquam
 exegerit, certum est. Imperator cum Rege Franciæ pu-
 gnâ commissâ victoriam perdidit, multis ex parte ejus ca-
 ptis, & plurimis ex utraque parte occisis: ex quo tempore
 nomen Teutonicorum satis constat apud Gallicos viluisse.
Vernherus de Ecclesia S. Mauritij, Hallensis primus Præpo-
 situs, *Lipzke* missus est. In civitate Hallensi factus est con-
 cursus ex hujusmodi causa. Presbyter quidam ex vicarijs
 parochiani Ecclesiæ forensis, *Petrus* nomine, egit arte quam
 ipse noverat, ut ad imaginem quandam crucifixi, quæ in
 ipsa erat Ecclesia, sanitates conferre ægris adventantibus
 putaretur. Quo rumore diffamato, provinciarum omni-
 um circumjacentium populis ad civitatem confluentibus,
 tanta fuit offerentium multitudo, ut infra paucos menses,
 quibus illa duravit insania, præter oblationes ceræ, supra
 cl. marcas sit sacrificium computatum. Ex his cesserunt
 in partem Archiepiscopi, ut fertur, lxx. marcæ, reliqua in
 usus Ecclesiæ *Novi operis* sunt recepta. In tantum verò eti-
 am prudentes viros eadem delusio dementavit, ut non so-
 lum *Poppo* Præpositus assidua prædicatione virtutes quæ ibi
 fierent, populis intimaret, & contradicentes vel irridentes
 post

post excommunicationis quoque sententiam prohiberet : sed etiam *Conradus* de *Sichem* horum veritati publicè in suis sermonibus testimonium perhiberet. Interim servitii sui tempore exacto, Presbyter à civitate recessit, & omnis ille virtutum effectus cum eo pariter emigravit. Constat enim nihil ibi talium postmodum accidisse.

Anno MCCXV. *Fridericus* rex Aquilgrani die beati Iacobi coronatus est & cruce signatus. *Christianus* primus post beatum *Adelbertum* genti Prutenorum Episcopus consecratus est. *Tidericus* Episcopus Mersenburgensis mortuus est III. Idus Octobr. pro quo ex arbitrio *Conradi* Episcopi de *Sichem*, & duorum Canonicorum Mersenburgensium, *Ekkehardus* ejusdem Ecclesiæ Canonicus electus est. Oratorium S. *Augustini* in *Sereno-monte* dedicatum est à *Conrado* Episcopo de *Sichem* v. Idus Octobris. Synodus Universalis Romæ in Ecclesia Salvatoris, quæ *Constantiniana* vocatur, mense Novembri celebrata est, Præsidente *Innocentio* Papa III. Pontificatus ejus anno XVIII, in qua fuerunt Episcopi CCC XII. inter quos erant Patriarchæ duo, Constantinopolitanus & Hierosolymitanus. Antiochenus languore detentus misit suum vicarium Anteradensem Episcopum. Alexandrinus, sub Sarracenorum dominio constitutus, fecit quod potuit; misit pro se Diaconum germanum suum. Primates autem & Metropolitani fuerunt LXXI. Abbates & Priores ultra DCCC. Absentium vero Archiepiscoporum & Abbatum non est numerus comprehensus. Legatorum verò, regis videlicet Siciliae in Romanum Imperatorem electi, Imperatoris Constantinopolitani, Regis Franciæ, regis Hungariæ, regis Hierosolymitani, regis Cypri, regis Arragonensis, nec non aliorum Principum & magnatum & civitatum, aliorumque locorum ingens affuit multitudo. *Sifridus* Abbas Pigaviensis *Henrico* de *Rekin* Montis-Sereni Canonico expulso in concilio

commissionem obtinuit, cuius exemplar hic inferere libuit
 pro testimonio veritatis. Innocentius Episcopus servus servorum
 Dei dilectis filiis Praeposito S. Nicolai A. Cellerario & H. Canonico Mag-
 deburgensi salutem & Apostolicam benedictionem. Cum olim ex lite-
 ris venerabilis fratris Alberti Magdeburgensis Archiepiscopi Aposto-
 licæ sedis legati, quam ex conquestione dilecti filij Henrici Canonici
 Ecclesiæ montis-Sereni Magdeburg. diocesis, nostro fuisset Apostola-
 tui reseratum, quod Tidericus ipsius Ecclesiæ Praepositus eundem Hen-
 ricum, pro eo quod nostras & ejusdem legati detulerat literas, ab ea-
 dem Ecclesiæ turpiter expulisset, faciens quosdam laicos ad hæc spe-
 cialiter convocatos in eundem manus incere violentas, & quosdam
 de fratribus suis, quia noluerunt tyrannidi consentire, punire gra-
 viter præsumisset, & insuper cum complicibus suis, post excommu-
 nicationem à præfato legato pro ipso in eosdem prolata, divina non
 fuisset veritus officia celebrare, quodque, postquam à jam dicto le-
 gato fuit juxta formam Ecclesiæ absolutus, memoratum Canonicum
 ad suam Ecclesiæ revocare nullatenus voluisset, licet hoc ipsi ab eo-
 dem injunctum fuisset sub debito præstiti juramenti, vobis dedimus
 in mandatis, ut si res taliter se haberet jam dictum præpositum ut
 Canonicum memoratum benignè reciperet & tractaret, monitione
 præmissa per censuram Ecclesiasticam appellatione remota compellere
 curetis, ipsi & complicibus ejus pro præfatis excessibus pœnam Ca-
 nonicam nihilominus inflicturi, ut ea docente cognoscerent, quod
 temerarium esset contra stimulum calcitrare. Cum autem, sicut ex
 vestrarum intelleximus continentia literarum, Praepositum ipsum
 auctoritate mandati nostri peremptorie citassetis, ut vestro se conspe-
 ctui præsentaret, jam dicto Canonico super his quæ præmissimus re-
 sponsurus ipse nec venit nec pro se misit idoneum responsalem, verun-
 tamen quidam Clericus, nullis tamen exhibitis literis, comparuit
 coram nobis, qui pro eo à vobis in nullo gravato sedem Apostolicam
 appellavit. Licet autem appellationem ipsius reputassetis frivolum &
 inane, quia tamen intellexistis, eundem ad sedem Apostolicam ac-
 cessisse,

cessisse, ut in presentia partium plenius veritas appareret, jamdudum cum vestris Canonicum literis processum vestrum continentibus ad nostram presentiam transmissis. Nos igitur ejusdem Canonici compatiens laboribus & expensis ipsum ad vos duximus remittendum, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus si res ita se haberet ad locum & beneficium suum restituente eundem, non permittatis ipsum super his à quoquam indebitè molestari, nihilominus Præposito à dictis & suis complicibus de illatis injurijs sibi competenter satisfieri, facientes contradictiones per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita. Caterum quoniam Præpositus memoratus de Simonia, dilapidatione, perjurio & alijs multis criminibus dicitur infamatus, & quod etiam excommunicatus divina celebrare præsumserit, ac insuper ante confirmationem à nobis obtentam administratione Ecclesie Montis Sereni, tam in Spiritualibus quam in temporalibus se impudenter ingessit, à quibusdam de fratribus Ecclesie coram seculari iudice obedientiam exigens & extorquens, discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus inquisita super his diligentius veritate, quod canonicum fuerit, appellatione postposita, statuat is facientes quod statueritis per censuram Ecclesiasticam firmiter observari. Quod si non omnes &c. Acceptis itaque his literis, Henricus, priusquam per eas aliquid agere potuisset, summi Pontificis morte præventus est.

Anno M CC XVI. Ekkehardus Epif. opu. Mersenburgensis Electus, consecratur die S. Bonifacij, qui tunc fuit in octava Pentecostes, ab Alberto Magdeburgensi Archiepiscopo, Brunone Misnensi & Balderamo Brandenburgensi Episcopis, & Conrado Episcopo & Monacho de Siche. Innocentius Papa III. obiit, vir strenuus & literatus & qui in multis causis honori & utilitati Ecclesie cognoscitur præuisse. Huic successit Honorius III. Ecclesie monti-Sereni gravis turbatio nata est ex hujusmodi causa. Tidericus Præpositus fratribus illis, quos in electione sua adversarios passus fuerat, imper-

importunum se consueverat exhibere, & causas, pro quibus eos justè persequi videretur, nonnunquã confingere, ita ut aliquando in capitulo dicere non erubuerit, quod à quibusdam amicis suis veraciter audivisset, timendum sibi esse, ne ab his vitæ periculum sustineret. Totus enim contra ipsos ejus motus facilè ad minus in superficie mitigari potuisset, si illi suo eum arbitrio in his quæ agere voluisset relinquentes, mulcere adulationibus voluissent: quibus tantum delectabatur, ut per eas à sibi faventibus ad permittendum eis quid libet duceretur. Verum quia hoc ab istis consequi non poterat, qui non solum ei non adulabantur, sed etiam ubicunque contra utilitatem & honestatem Ecclesiæ aliquid agere voluisset, fiducialiter resistebant, non solum ipse eos persequi, sed & numerum eos impugnantium augere studebat, juvenes immaturæ ætatis propter hoc ipsum emancipando, & ad sacros ordines promovendo, quod tamen non usquequaque pro ejus arbitrio procedebat: quia illorum nonnulli, postquam libertatem consecuti fuissent, consideratis causarum circumstantiis, ei adversantium numero jungebantur. Tanta autem erat libertas ad libitum vivendi his, qui ei contra non suos militabant, quod duo ipsorum, quorum alter fuit filius fratris ipsius *Hermanni de Rosinvels*, in tantam exarsisse feruntur insaniam, ut in cameram quandam, quæ erat in extremitate claustrî à parte occidentali constructa, mulieres introducendi consuetudinem facerent, ut securè possent suas miseras augmentare, quæ res maxime Dei consuevit iracundiam provocare. Talis enim iniquitas *ex adipe* prodire dicitur, hoc est, ex superabundantia & securitate. Quod cum non solum familiæ, sed etiam provincialibus, notificari cœpisset, Præpositum latere non potuit, de quo etiam cum Priore & aliis quibusdam sæpe conquerendo tractabat, ita ut aliquando cum uno ipsorum se-

cretò

cretò ad considerandum locum accessit, ubi mulieres fama vulgabat introduci. Dissimulabat tamen sicut de omnibus electionis adjutoribus, & quibuslibet sibi adulantibus, facere solebat, vel memor beneficii, vel adulationibus delectatus, vel etiam, quod minus verum non est, ut si forte aliqui ipsorum contrariari ejus sententiæ cœpissent, haberet unde ora eorum obtundere potuisset. Cum itaque aliquando à fervientibus claustrum diffamatum esset, mulieres ad locum illum introductas fuisse, rumore in tantum dilato, ut in villis & castris circumjacentibus de eodem facto etiam cantaretur, cum & mulier ipsa, ut consuetudo talium est, quasi pro jactantia, ad claustrum se fuisse, cunctis audire volentibus testaretur: Præpositus die quadam fratribus in capitulo congregatis, nullo de hac re verbum movente, dicebat, iniquè agere eos qui fratres suos de causis turpibus mala voluntate compositis infamarent, quod nuper factum esset, declinans omnino rem verbis manifestioribus aperire. Quidam enim familiarium illorum, quos infamia pulsabat, ei suggererant, rumorem illum à quibusdam sibi adversantibus confictum pro odio eorum, qui libenter ei servirent. Licet autem Præpositus hoc non fictum, sed potius verum esse crederet, volebat tamen sibi suaderi, ut crederet fictum esse, & ut dissimulationem suam, quæ nimirum erat damnable, sibi excusaret, conscientia suæ vim faciens, se ipsum quod non crederet credere compellebat. Volebat vero per illum suum tractatum hoc efficere, ut his, quorum verebatur insultum, de hac re quidquam loquendi audacia tolleretur. Sed aliter quam putabant evenit. Denique quidam ipsorum ex hoc magis moti, quod ipse causam, de cujus correctione pro timore Dei & honestate Ecclesiæ suæ tractare deberet, suppressere conaretur, responderunt; frustra sibi super hac re silentium imponi, quæ per ora omnium pro-

vincialium volveretur, petebantque ut de camera illa vindictam Deo faceret, quia de ea frequenter infamia nata esset, quod ipsi non aliunde magis, quam ex ipsius narratione didicissent. Præposito autem cum indignatione negante, se de hac re quicquam scire, nec aliquid ab eo de hoc auditum fuisse, illi eum Prioris, cum quo de hac re tractaverat, testimonio convicerunt. Unde magis motus, & pene quid ageret nesciens, dicebat se conscientiam puram declarare velle, quia iudicio illorum huius facti conscius videretur, & stola sumpta reos tacitis nominibus excommunicationis vinculo innodavit, præcipiens Priori, ne in confessione secreta eorum reciperet, nisi peccatum suum publicè faterentur. Ad se autem post iram reversus, graviter tulit, se pro illorum instantia tulisse sententiam, eosque die sequenti inculpavit, quod ipsi fratres suos infamassent, & ut de hoc Deo & sibi & capitulo satisfacerent, præcepit. Illis autem pro eo, quod se non fecisse sciebant, pœnam sustinere recusantibus, eos excommunicavit, præcipiens eos à fratribus evitari. Hinc orta est inter fratres gravis dissensio, plurimis eorum dicentibus, injustè eos gravari, qui Dei causam exequi videntur, nonnullis etiam, ut eos vitarent, nulla ratione consentire volentibus. Verum illi, ne turbationem augerent, à celebratione divinorum se subtrahere decreverunt. Hæc in adventu Domini gesta sunt. Porro familiares eorum quos opinio reos iudicabat, in familiam illam falsa dicta esse contendebant, eamque excusantes, alterius facti, de quo melius taceretur, vestire pallio nitebantur. Neque vero ipsa sibi excusatio, diversis diverso modo excusantibus concordabat, nec videbant excusantes suis se conatibus impediri. Si enim nihil factum erat, quare excusando laborabant, ubi enim mali conscientia non est, excusatio necessaria non est. Vbi vero excusationem prætenderis, ostendis
te ha-

te habere aliquid, quod excusatione indigeat, colorari igitur aliquid factum erat. Sed cum excusatio ipsa, præter hoc quod in rei veritate scitur, falsa fuisse etiam alio modo, scilicet sui diversitate, seipsam impugnans, destrueret, nonne tibi videtur id quod fama clamabat verum esse. Fratrum verò illorum, qui à Præposito gravabantur, (erant autem tres) unus ad Marchionem profectus, de violentia Præpositi conquestus est, nec tamen causam gravaminis ei etiam cum instantia requirenti voluit indicare, ne fratres suos infamasse apud principem videretur. Perebat autem ut Præpositum per nuncium suum ab eorum vexatione compesceret, per quem etiam posset ei causa competentius intimari. Marchio eum *Vviri* ad *Tidericum de Sladebach* cum suis literis destinavit, mandans ei ut causam sibi insinuandam cognosceret, & si posset amico sine terminaret alioqui eam suæ juberet audientiæ reservari. Prævenerat autem fratrem illum nuncius Præpositi de ipso & sociis suis Marchioni querimoniam faciens, & petens, ut eos, quia sibi obedientes esse nollent, ab aliorum præciperet consortio removeri. Marchio respondit se neminem ejicere, nec ut ipse quemquam ejiceret, pati velle. Militem verò de suis fidelibus, *Elegerum* nomine, qui causam, prout posset, convenientius terminaret, misit: Sed ne fratres illi in aliquo gravarentur interdixit. *Elegerus* villico quodam Marchionis, *Vvrico* nomine, cum aliis armatis, propter discordiam quæ inter Marchionem & Principes Transvannenses vertebatur, assumpto, Dominica qua cantatur *Gaudete*, ad locum venit, & ipse inermis, cæteri verò armati, quidam etiam in nudis loriceis claustrum ingressi, duos de fratribus illis, quia tertius à Marchione nec dum redierat, coram Præposito & capitulo, pro qua causa Præposito inobedientes essent, minaciter percunctati sunt. Illis autem pro se loqui volentibus,

Præpositus audientiam non esse eis dandam dicens, iracundia præcipitatione impulsus, causam illam nudis verbis expressit, addens illos hoc de suis fratribus confinxisse, scilicet quod mulier ad cameram illam introducta fuisset, & hac occasione misera illa fabula tota in auribus laicorum illorum effusa est. Consilium autem Præpositi cum illis tale fuit, ut duos illos terroribus tentarent, quod facere non dissimularunt, præcipientes eis ex parte Marchionis ut Præposito satisfacere maturarent, alioqui scirent à fratrum suorum confortio removendos vel certè incarcerandos, & Marchionis præsentia reservandos. Cumque in hujusmodi negotio magna diei parte consumpta illi nihil à suo Præposito remolliti, alter ad recedendum paratus esset, alter verò vim potius expectare velle se diceret; Elegerus fines mandati transire non præsumens, Præpositum cum nihil proficeret, ut ad concordiam cum eis rediret, & ab excommunicatione eos absolveret, hortabatur. Præposito hæc se facere promittente, si jurarent stare mandatis ejus. Illi petebant ut à Priore & fratribus inquireretur, utrum eos talem absolutionis modum antecessorum suorum auctoritas docuisset. Priore vero respondente, hæc ipsorum consuetudinem non habere, nuncius, ut eos sine juramento absolveret, postulabat. Quod cum se nulla ratione facturum diceret, ille indignatus, cum suis discessit, causa in medio remanente. Porro Præpositus conatum suum inanem esse videns, graviter tulit, seque jam de facili contemni posse considerans, pro eo quod ejiciendi à claustris sibi adversarios copia ei videretur ablata, in quo maximè ejus erat fundata fiducia, convocatis fratribus iracundia stimulatus, recessurum se, nec de cætero quamdiu inobedientes illos & excommunicatos ibi esse cognosceret rediturum, nec in aliquo eorum necessitatibus provisurum, animi motum gestu

corpo-

corporis exprimens, minabatur. Quia verò plerique de fratribus junioribus à communione illorum abstinere nulloatenus patiebantur, ut de his quoque vindictam caperet, quia erat in jejuniis Decembris, alios eis inferiores in sacris ordinibus supponere conabatur, quod tamen per Dei gratiam efficere non potuit, Episcopo Mersenburgensi, à quo promovendi erant, causis aliis à faciendis ordinibus impedito. Duravit autem hæc dissensio usque post circumcissionem Domini: post quod tempus Præposito jam de Mersenburg, ubi natalem Domini celebraverat, reverso, *Tidericus* de *Sladebach* ipsum, & tres illos fratres, ut causam illorum, secundum Marchionis mandatum, cognosceret, *Vvirin* evocavit: & adnitente *Poppone* Hallense Præposito, qui ibi aderat, negocium ad hoc usque tractando produxit, ut illi eo modo, quo Prior faciendum diceret, absolutionem petentes à Præposito absolventur, & hoc sine totam discordiam terminaret. Die sequenti, quæ fuit vigilia Epiphaniæ Domini, Prior assumpto Præposito Hallensi, juxta conditum fratribus illis dixit, ut in habitu quotidiano venientes veniam peterent & absolutionem. Deinde de suo tam ipse quam Præpositus cum instantia eos rogabant, ut scopam pariter secum exhiberent. Et hoc factò tam ipsi quam hi qui eis communicaverant, à Præposito absoluti ad concordiam redierunt.

Anno MCCXVII. Hujus anni die primo hoc est, iix Kal. Aprilis obiit *Henricus* puer, Comes de *Vvirin*, filius *Vlrici*, filii *Henrici*, filij *Conradi* Marchionis Senioris, anno ætatis suæ XII. sepultusque est in monte-Sereno in sinistra patris sui. Pro eo oblatisunt beato Petro duo mansi in villa *Richenbach*. Magna hunc puerum gratia Deus prævenisse cognoscitur, quia usque ad vitæ terminum calculi morbo castigatus est, & priusquam hæreditatis paternæ, quæ non us-

quequaque iusta erat, dominatum acciperet ex hac vita sublatum est. *Tidericus* Sereni-montis Præpositus gravi debitorum pondere, quod ipse sibi alligaverat, pressus, stulto nimis & noxio cum quibusdam sibi familiaribus consilio inito, xxiv. mansos, quos *Rodolfus* Præpositus à *Friderico* Comite de *Brene*, etsi difficulter admodum tamen utiliter, emerat in villa *Niendorf*, eidem Comiti inconsulto capitulo obtulit redimendos hoc modo, ut ipsorum mansorum precio computato à cc. marcis quos Iudæis reddere debebat, quosque ignorantibus fratribus mutuo acceperat, eum absolveret, & reliquam partem redivitibus aliis compensaret. Eo tempore castrum *Wittin* ad jus Comitis, pacto inter ipsum & *Tidericum* Marchionem facto contigit devenire. Conventione autem inter Præpositum & Marchionem facta, Præpositus die quadam fratribus in capitulo insinuare cœpit, quod Comes ei de bonis prædictis emendis instaret quia eis ad castri sui servitium carere non posset. Volens autem ut coactionem etiam quadam ex parte Comitis intelligerent, dicebat Comitem hoc asserere, quod tempore primæ emtionis illorum bonorum talis inter ipsum & conventum fuisset facta promissio, ut partem residuam conventus tempore emeret consequenti, quod etiam privilegium contineret. Vnde vellet, ut juxta promissum emtionem diutius non differret. Hæc autem à se ipso ad sternendam negotio viam, ut tamen salva Dei gratia exprimat veritas, componebat. Quomodo enim est credibile, tam contrariis modis principem pro se agere voluisse. Si enim bona Ecclesiæ emere necesse habebat, cur bona sua Ecclesiam emere compellebat. Fratribus verò dicentibus, illud privilegio non contineri, consulto privilegio, illud ibi non haberi inventum est. Quasdam præterea difficultates ab amicis suis expressas proferebat, quibus, quod amissio illorum bonorum
eis

eis Comite mortuo immineret, ostendere conabatur. Insuper advocatiam bonorum eorundem, quam bonis venditis, Comes se non vendidisse affirmabat, ipsum Comitem *Burggravo de Wittin* concessisse dicebat: à quo utique gravem essent violentiam toleraturi. Sicut autem, qui pugili saepe concreditur, quâ parte ferire velit ex ejus gestu solet cognoscere, ita fratres ex assiduis tractibus, quasi ex congregandi consuetudine, omnes Praepositi conatus facillè intelligentes, responderunt; quod si bona illa vendendi, sicut sibi videretur, haberet propositum, sciret eos sibi in eo nullatenus consentire. Ille verò tale propriè se non habere dicebat, sed tamen ista eis, ut voluntatem Comitis & scrupulos in bonis ipsius latentes cognoscerent, intimaret. Nec de hac re de cetero verbum movit: sed inde ad Comitem abiens, juxta modum praescriptum, negotium terminavit. Reditus autem alii, quos Comes recompensavit, habentur in villa *Provoftinbagen & Richenbach*. in *Szoberitz* quidem xxv. chori, hoc est *VVischepele* triticum, reliquis verò duabus vi chori siliginis & xix marcæ fertone minus. Porro mansi de *Nienborch* in foribus ecclesiæ positi solvebant lxxx. choros de quatuor generibus frumenti, & servitium rusticorum.

Anno m cc xlix. Fames magna facta est, quæ priori anno inchoata tantum invaluit, ut modius siliginis qui vulgo *Heimece* dicitur, tribus marcis & non nunquam carius venderetur. Hujus temporis necessitatem ecclesiæ Serenimontis præ cæteris experta est. Cum enim multæ provinciales ecclesiæ rebus hæc longè inferiores nullum in se famis haberent vestigium, in ista tantum viguit, ut fratres die quadam panem quò ad prandium uti debebāt mutuare in villis circumjacentibus cogerentur. Quadam verò vespera pane deficientes, incœnati manentes, omnium vicinorum suorum
fabu.

fabula sunt effecti. Tunc etiam hordeaceo & avenatico pane uti didicerunt: quibus priorum Prælatorum temporibus filigo nonnunquam intolerabilis videbatur. In aliis quoque eorum cibarijs tanta erat tenuitas, ut, quod dictu verendum est, eos non semel in die lacticiniorum solo pane cerevisia remollito, vel fece calida contentos esse oporteret. Quoddam verò verbum ferebatur, quòd hi, qui ex ore Præpositi illud audiverant, recitare solebant, eò videlicet tempore quò electores sibi conciliabat, illis eum promississe se, *quòd si fieret Præpositus, ita eos procurare vellet, quòd contra ipsum vociferari compellerentur.* In quo promisso hoc tempore verax apparuisse cognoscitur, licet cum promitteret, aliter hoc intelligi voluisset.

Annom cc xix. Nova ecclesiam Sereni-montis quassabat turbatio, cujus principium tale fuit. Præpositus *Tiderico* parochiano Capellæ veteris officium Hospitalis, cum ille hoc appeteret, concessit, Parochiam vero ab eo receptam alteri juniore, *Ottoni* nomine, commendavit. *Otto* parochianus factus, *Tidericum* de quibusdam parochiæ rebus ablatis, & nonnullis sibi retentis, primò per se, deinde per Præpositum cœpit impetere, pro qua re ab invicem dissiluerunt, cum priùs speciali concordia jungerentur. Marcam etiam unam, quam ex veteri consuetudine Camerario in dedicatione ecclesiæ de sacrificio ipsius diei *Tidericus* dare tenebatur, usque ad tempus, quo ipse à parochia recessit, quod fuit circa festum Michaëlis non dedit, ad cujus redditionem à Præposito arctabatur. Habebat idem unum de fratribus familiarem, qui cum timoris Dei & suæ famæ negligens esset, multipliciter excedebat, ita ut etiam ad villas circum-jacentes noctib⁹ cum fama discurrere testaretur: sed patrocinio *Tiderici* tutus esse videbatur. Erat hic duorum alter, propter quos in causa Cameræ superius posita turbatio facta est.

est. Hunc enormiter vivere Præpositus, multis eum accusantibus, non ignorabat: sed propter patrum sui gratiam accusationem dissimulatione solita negligebat. Verum rancore inter Præpositum & *Tidericum* causæ *Ottonis* orto, Præpositus etiam hujus ineptias de cetero nõ dissimulandas decernens, pro his eum disponebat impetere, intendens etiam, ut erat opinio, eidem causæ, si posset, *Tidericum* involvere, quia de eo quoque propter omninodam illius familiaritatem sinistra suspitionis habere aliquid videbatur. *Tidericus* verò tum pro his, tum pro prioribus, non nihil sollicitus, conatum ejus quem jam senserat prævenire cupiens, fratribus illis quos Præpositus adversarios deputabat quosque pro hac re continuis VII. annorum labore attriverat, à quibus se pro nonnullis, quæ per ipsum & propter ipsum passi fuerant, minus diligi certus erat, satisfactionis verbis per quosdam alios interpositos reconciliatus est; eisque quid haberet propositi indicavit, non aliud tamen ab eis petens, nisi tantum ne se ei adversarios exhiberent. De quo certior factus die quadam, quæ fuit vigilia Apostolorum, cum Præpositus eum in capitulo de marca Camerario reddenda alloqueretur, in medium processit, & super damnis quæ Præpositus ecclesiæ suæ plurima intulisset, ad præsentiam summi Pontificis appellavit. Poterat Præpositus improviso ejus insultu in admirationem duci, vel etiam terri, sed litigandi consuetudine, quâ seipsum & sibi subditos vexare consueverat, appellationem quasi familiare aliquod alloquium attendebat. Experimento autem sciens, valde eum ex officio hospitalis ad agendum contra se adjuvari posse, ipsum officium ei interdixit, quod etiam incontinenti fratri alteri commendavit. Sed tamen *Tiderici* diligentia præventus est. Duos enim equos de eadem domo ante horam capituli ad locum tutum, suis servandos usibus,

Q

desti-

destinavit. Paucis evolutis diebus Tidericus de suo acturus negotio egressus est. Præpositus quoque Merseburg ut à suo fratre Præposito consilium caperet, profectus est. Inde rediens, juxta datum consilium, fratribus in capitulo collectis, scire se velle dicebat, qui essent ipsorum Tiderici faventes, quoniam ille hunc rumorem, quòd majorem capituli partem sibi faventem haberet, in locis pluribus divulgasset. Præcepitque singulis sub debito obedientiæ, ut si appellationi ejus consentirent, aut non, inquirenti sibi, ita, vel non, simpliciter responderent. Cumque plures requisiti se consentire negarent, quidam contra suam conscientiam absolutè negare nolentes, videri sibi illum super causa necessaria appellasse, & si quid communiter utile promovere posset, in hoc se ei, & non in aliò, consentire se responderunt. Præposito autè gladio præcepti imminente, ut absolutè negarent vel affirmarent, ad aliud responsum induci nullatenus potuerunt. Vnde eos, tanquam illum, qui appellaverat, pro adversariis habere cœpit: quos tamen in hac causa sibi adversantes nullo modo expertus fuisset, nisi districta inquisitione suam eos conscientiam proderè coëgisset. Erant ipsi, non solùm ex contradictoribus, sed etiam ex primis electionis ejus fautoribus, adunati. Pluribus enim suorum jam dudum valdè displicere cœperat, propter omnimodum tam exteriorum quam interiorum defectum, ex ejus culpa ecclesiæ impendentem: quod tamen plerique eorum calide occultabant: tum ne privatis fortè commodis privarentur, tum per experientiam impetus ejus, quò inconsideratè contra adversarios suos ferebatur. Nonnulli verò, quòd deterius est, post tergum eum lacerantes, si fortè, quòd in cotidiano usu erat, litem cum aliis eum movere contingeret, contra ipsos ei, oblitivi verecundiæ assistebant: non quidem gratis, sed ad placitum vivendi sibi tali obsequio licentiam procuran-

curan-

curantes. Interim *Tidericus*, incertum verò, an audacis in-
 coepti pœnitens, an amicorum suorum inductus confi-
 cio, ad *Tidericum* Marchionem accedens, ei de Præposito &
 damnisecclesiæ suæ conquestus est, simul etiam quòd ipse
 super his appellaverat, indicavit. Marchio super appellati-
 one indignatus, ne eam persequeretur, interdixit. Ad ejus
 verò instantiam *Conradum* Episcopum de *Siehem* patrum e-
 jus, & *Ekkihardum* Episcopum *Mersenburgensem* suis roga-
 vit literis, ut ad ecclesiam *Sereni-montis* personaliter acceden-
 tes, de causa illa, prout eis videretur utile, ordinarent,
 mandans etiam Præposito, ut per eos terminari negotium
 consentiret. Episcopi diem ii Kal Augusti, qua petitioni
 Principis satisfacerent, statuerunt. *Tidericus* quoque die
 illa proximè præcedente, hora jam tardiore, venit, ut in cra-
 stinum Episcoporum se præsentia exhiberet. Præpositus
 verò adventu ejus cognito, equos, quos ille de hospitali
 sumptos in suis habebat usibus, auferre volens, cum fra-
 tribus sibi familiaribus non sine impetu excurrit. Videns
 autem eos per inermes auferri non posse, quoniam fratres
Tiderici *Conradus* & *Iohannes* & servientes ipsorum, qui cum
 eo advenerant, evaginatiis gladiis hoc prohibere parati erant:
 ipse per se vocem, qua vulgari voce ad arma evocari popu-
 lus solet, cum clamore sæpius edere cœpit. Ad quam tota
 familia cum armis concurrat, nec non & insitores, qui ju-
 xta consuetudinem ad celebrationem Dedicationis jam plu-
 res fuerant congregati. Quidam etiam juniores de nume-
 ro fratrum *Tiderico* aventium tumultu evocati procurentes
 è claustrò, defensoribus equorum juncti sunt. Porò col-
 laterales Præpositi, alii lapidibus, alii armis quibusdam
 raptis, magnis perstreptentes vocibus, ad tollendos equos
 eos, qui erant de familia, hortabantur. Tam verò illi quàm
 hospites qui convenerant, fratres contra se altrinsecus di-

Q₂

vivos

vifos videntes, fimul etiam *Tiderici* fratres attendentes, à quibus occasione hujusmodi fortassis in posterum gravari potuiffent, violenter aliquid agere verebantur. Sicque illis quiefcentibus, & equos abduci finentibus omnis ille conatus Præpofiti ad nihilum deductus est. Fratres verò qui cum *Tiderico* aderant, multis tam à Præpofito quàm à fuis verborum contumeliis affecti, cum tumultu finito ad claustrum regredi voluiffent, præclufam fibi januam invenerunt, ad hoc eorum æmulis nitentibus, ut fi noctis tempore foris eos manere contingeret, & ipsi quietem perderent, & major contra eos Præpofito daretur occasio malignandi. Difficultate itaque facta unus ipforum murum iuxta infirmatorium fratrum transgressus per ecclesiæ januam ceteros intromifit. Eo tempore *Albertus* Archiepifcopus & *Ekkehardus* Merseburgensis Epifcopus ad ecclesiã *Novi-operis* accesserant, pro cujusdam causa turbationis, quam hinc inferere non pigebit. Femina quædam infaniæ non obscuræ ad prædictam ecclesiã conversionis, quantum ad habitum, intentione veniens, primò, ut ad tempus aliquod more hospitis colligeretur, & cum sororibus ecclesiæ, quarum una mater ipsius erat, mansionem acciperet, dato officialibus expensarum pretio impetravit. Erat tunc ibi quædam Præpofiti neptis *Popponis* de ecclesiã quæ dicitur *Steterlingenburg*, cui illa obsequiosa cœpit existere, ut per eam rei quam intendebat aditum præpararet. Evenit itaque aliquando de conversione ejus sermonem moveri, Præpofito ad consensum ejus & quibusdam fratribus inclinatis. Quibus etiam, ut fertur, per quosdam Archiepifcopi notarios negotium promoventibus, ejus præcepto ad magnum ecclesiæ illius malum à Præpofito recepta est. Verùm cum receptioni ejus nonnulli fratrum vehementer obfisterent, illa neptis Præpofiti graviter ferens, quòd post ejus consensum aliqui reclamare præfumerent,

rent, procaciter eis obloqui & verborum cœpit injurias erogare. Vnde illi permoti legationi scriptæ sigillum ecclesiæ, incertum unde illud habuerint, imprimentes, eamque conventui illius feminæ destinantes, de ea conquesti sunt, ut ad suam revocaretur ecclesiam postulantes. Quam literam illa à suo conventu cum sigillo sibi transmissum Præposito cum gravi querimonia & indignationis lacrymis demonstravit. Præpositus magnæ iracundiæ stimulis mœstus, Archiepiscopo de fratribus illis conquestus est. Quos ille inquisitione facta confessos, de consilio Episcopi Merseburgensis, cujus favorem sibi Præpositus conciliaverat, qui eos falsarios dicebat, tanta districtione punivit, ut præter alias quas sustinere compulsi sunt pœnas, toto corpore usque ad femoralia nudi scopas ferentes diebus Dominicis cruces præcedere cogentur, & per diversas sigillatim ecclesias ad agenda pœnitentiam distributi nunquam de cetero ad suam ecclesiam, nisi revocante Præposito, præceptum acciperent redeundi. Nunc ad propria recurrendum est. Præpositus sequenti die tumultus prædicti, qui fuit vigilia Dedicationis ecclesiæ, manè *Hallis* profectus, Archiepiscopo & *Merseburgensi* Episcopo se prosternens, cum gravi querimonia omnem *Tiderici* causam cœpit evolvere eumque multipliciter infamare: & cum ad locum tumultus hesterni venisset, dicebat, fautores *Tiderici* mœres claustrî transcendisse, & super se armatos cultris & securibus excurrisse, pro quare, si ipsi hoc dignum judicarent, celebrationem divinorum in præsentia ipsorum se velle suspendere memorabat. Episcopi, si res ita se haberet, dignè eum hoc agere responderunt. Inter hæc verò *Tidericus* advenit, Episcopum Merseburgensem, ut ad causam tractandam juxta conditum accederet, rogaturus. In quem ille propter ea quæ à Præposito audierat vehementer infectus, dicebat se ad causam

sam ubi cultris & securibus ageretur nullatenus accessurum? *Conradus* interim Episcopus de *Sichem*, *Tiderico* de *Hallis* reverso, adveniens, cum *Merseburgensem* venturum non esse didicisset, dolens quod conturbationem ecclesie post se relinqueret, discessit. Præpositus autem à consultatione Episcoporum rediens, cum jam vespertinum celebrandum esset officium, fratres convocat, à celebratione divinorum eos cessare præcipiens, nisi se illi à quibus tantum fuisset passus contumeliam absentarent, volens intelligi eos in Canonem incidisse. Quibus in hoc nulla ratione acquiescentibus, tantæ solennitatis consideratione, & multorum petitione, inter quos *Villehelmus* Cillensis Præpositus coram ipso prosterni volebat, induci non potuit, ut sententiam revocaret. Sicque vespertinum & matutinale officium nocte illa omissum est. Die tamen sequenti missæ celebrationem fieri concessit, cui solus ille absens fuit. Archiepiscopus verò ipso die adveniens vespertinum officium cum fratribus præsentibus Præposito celebravit, quâ peractò, convocatis eis dicebat, quod si voluntas eorum esset, ad informandam inter ipsos concordiam se vellet interponere; addens, quod, licet ecclesia illa juri suo pertinens non esset, tamen cum in annis prioribus ex oportuno ejus statu diocesis sua ad modum honestata fuerit, & sui ipsius & multorum judicio nimis esse vituperabile, si ruinae ejus jam jamque imminente non aliquo consilio subveniret. Præposito verò ad consensum veniente, ut per ipsum causa tractaretur. *Tidericus* & fratres partis ejus per hoc solùm à consensu se retardari responderunt, quod causa ad Marchionis advocati sui notitiam ex eorum querimonia venisset, & ignorarent, utrum per alium, quam per se tractari pateretur. Nam si hoc ei contrarium non esset, libenter se acquiescere consilio Pontificis affirmabat. Ille responsum eorum approbans,

bans, causam quandam Marchionis & *Sifridi* Abbatis *Pigaviensis* in assumptione Dei genetricis *Pigavia* tractandam memorabat, ubi ipse adesse deberet, iussitque ut permittente Præposito aliqui ipsorum die prædicta de hac re Marchionem consulturi ad locum illum accederent. Sicque demum, ut medio tempore Præpositus in quiete & tranquillitate eos agere sineret, ordinans, non parvum commodum eis præstitisse visus est. Porro isti contentionis suæ causam considerantes, hanc videlicet, quod Præpositum damna ecclesiæ suæ multiplicia non sine fratrum injuria irrogasse asseriebant, ut ea primitus demonstrare possent, singula scripto distinguere curaverunt. Erant autem hæc, quod inconsultis fratribus mansos ecclesiæ vendidisset, nemora succidisset, vinum pro pecunia infœdasset, & de hoc privilegia occultè cum sigillo ecclesiæ præbuisset. Ad hæc diligenti computatione facta ostendere parati erant, quod in vino, quod annis singulis natum erat, & aliorum venditione bonorum, & pecuniam quam à diversis mutuo acceperat, præter annuos ecclesiæ redditus, IIII. & DCI. marcas in octo annorum spatio percepisset, exceptis aliis, quæ eorum notitiæ non patebant, & tamen fratres in rebus necessariis inopiam sustinerent, adeo ut tam sacerdotes, quàm alios altaris ministros crebrò sine camisiis & femoralibus contingeret ministrare: defectum similem in aliis indumentis sæpissimè tolerantibus. Die verò prædicta quidam ipsorum *Pigaviam* accedentes, Præposito etiam illuc adveniente, in præsentiam Marchionis venerunt. Quicùm verbo illi de Archiepiscopo nolisset consentire, ne fortè occasione tali aliquid in ecclesia illa juris sibi in posterum arrogaret, illi querimonias suas ei ad plenum verbo significandi copiam non habentes quod propriis impediretur negotiis, scripturam querimonias ipsas continentem ei porrexerunt, petentes ut otiosus
tibi

fibi eam faceret recitari. Marchio diebus aliquot eos detinens, cum causæ discutiendæ se vacare non posse conspiceret, redire eos præcepit, promittens quòd auditores eis *Popponem* Hallensem, *Marquardum* S. Mauritii, . . . *Nuemburgensem*, *Villehelmum* Cillensem, & *Vernherum* de *Lipzke*, Præpositos destinaret & secundum ea quæ ab illis audiret, inter eos proculdubio iudicaret. Illi autem, quamvis per prædictos se potius impediendos quàm promovendos certissimè præviderent, quod etiam Marchioni exponere non neglexerunt, tamen ordinationi ejus obstinatius resistere non audentes, reversi sunt. Cumque negotium totum ad præsentiam illorum qui mittendi erant, crederent differendum, Præpositus repente eos, qui partis Tiderici in vespertino illo tumultu de claustrò exierant, cœpit impetere, eos, ad sui læsionem asserens excurrisse, novoque corrigendi modo, priusquam reatum faterentur vel convincerentur, vel satisfactionem promitterent, continuato sermone pœnam, quam nos ferre vellet, exposuit. Intendens sicut quidam iudicabant, ut eos auditu penè territos contra pœnitentiam induraret, & consequenter contra eos tanquam contumaces posset sententiam jaculari. Illis autem de exitu quidem intempestivo satisfactionem promittentibus, de intentione verò eum lædendi omni modo, quo fratres ipsorum iudicarent, se expurgare volentibus, ipse purgationem eorum se non admittere cum indignatione respondit, & utrum pœnam, quam innotuisset, ferre vellet, minaciter inquisivit. Renuentibus eis, statim intentionem suam facto declarans, manu ad tergum porrecta, stolam ibi occultatam protulit, & priusquam appellationis clypeo se munirent, excommunicationis eos gladio percussit, tam in divinorum celebratione quàm rebus aliis, à ceteris fratribus districtè eos præcipiens evitari. Accidit autem,

tem,

tem fratribus à divinorum celebratione cessantibus, cum videlicet illi se absentare voluissent, Comitem quendam de *Veslecke Ernestum* nomine ad locum venire. Hic à quibusdam Præpositi familiaribus inductus ad sopiendam illam discordiam, se coepit interponere, & tam Præpositi quam fratrum illorum animos suasionibus attentans, tantum profecit, ut Præpositus promitteret se eos absolvere si tantum uno die poenitentiam injunctam servare voluissent. Sicque illis in hoc acquiescentibus, motus ille sedatus est. Deinde *Tidericum* absentem quidem & quasi in perfectionis suæ promotione extra occupatum, Præpositus excommunicavit, pro eo quod equos hospitaes abstulisset, & vinum & quasdam res alias ad cibum pertinentes de domo illa vendidisset quodque; marcam illam, quam Camerario dare tenebatur fratrum suorum usibus subtraxisset. Et ne quis ei redeunti fortassis communicaret, districtè omnibus interdixit. Hæc circa festum nativitatis Dei genetricis gesta sunt. Instante verò appellationis ejus termino, qui fuit in festo S. Michaëlis, fratres illi, qui causam cum eo communem sibi fecerant, judicantes eum tædio negotii profectionem suspendere, hoc secum diffiniverunt, ut si infra terminum præscriptum proficisci negligeret, ipsi eum tanquam excommunicatum cum ceteris evitarent. Quod ille intelligens graviter tulit, citò tamen consilium, quo, sicut dici solet, spinam de pede suo evulsam illis infigeret, invenit, mandans eis & suo & amicorum suorum judicio, bonum non esse ut solus illud iter acciperet, velle se ut socium de numero suo ei darent, quia & ex duorum ingenio plus elicitur consilii, & si ipse ægritudine vel alio casu detentus fuisset, ille in promotione causæ succederet. Præterea testis ei esset quo studio ipse in illo negotio desudaret. Laudandum consilium: intentio tamen ejus secundum illorum opinionem fuit, ut qui tanto

R

labori

labori se subjiceret, inter eos non invento, quod quasi certum habebat, ipse culpa in eos refusa, se modo aliquo a causa illius vinculo expediret. Verum illi secum collocati omnem causæ circumstantiam considerantes, quantum videlicet damni ecclesiæ suæ intus & extra ex culpa Præpositi provenisset, quantisque ipsos ei resistentes laboribus subijci contigisset, hocque solum perfectioni sui operis deesse, quod querimoniam suam nec dum innocentiam sedi Apostolicæ detulissent, quæ res per nullum melius quam per ipsum, utpote res habentem, impleri posset, labori ejus sine magna difficultate socium invenerunt. Zelum enim Dei habebant, licet non secundum scientiam. Quid sit enim *non secundum scientiam*, consequentibus Apostoli verbis exponitur; quia scilicet *ignorantes Dei justitiam & suam volentes constituere, justitia Dei non erat subjecti*. Iustitia enim Dei idem Deus justus peccatis exigentibus talem eis rectorem dederat, secundum quod dicit: *Dabo tibi reges in furore meo*: cujus justitiæ isti voluntate subjecti non erant, quia ejusdem rectoris sui depositioni modis omnibus intendebant, sua justitia hoc se facere justè pro eo quod esset inutilis judicantes, magisque eligentes Dei ordinationi resistere, quam seipsum accusare; cum utique rectius eis fuisset de peccatis suis, quibus inutili subijci meruerant, pœnitentiam agere, eum tanquam à Deo datum æquanimiter tolerando, & ab ipso datore remedium expectare. Ut enim dicit beatus Gregorius lib. moral. xxv. *Dum salva fide res agitur*, id est, quamdiu actio Prælati fidei contraria non est, *virtutis est meritum si quicquid prioris est toleratur*. Et ut subditis fortassis Zelum Dei habentibus ejusdem zeli moderamine erga Prælatos tenendum ostenderet, continuo subjecit; *Debet tamen humiliter suggeri, si fortasse valent, quod sibi displicet, emendari. Sed curandum summopere est, ne in superbiam transeat justitia inordinata*

nata

nata defensione, ne dum rectitudo incaute diligitur, ipsa magistra rectitudinis humilitas amittatur. Iuxta hanc lineam se dirigant, qui Prælati suis inordinate aliquid agentibus resistere consueverunt, ne si ab ejus rectitudine distorti inventi fuerint, inde pœnam sibi acquirant, unde remedium expectabant. Igitur Tidericus dato sibi comite, & per eum excusandi occasione sublata, vix tandem ægrè expeditus die martyrum Sergii & Bachi profectus est. Eo tempore Papa, Romanis ab eo discordantibus *Viterbis* morabatur. Præpositus verò cum *Tidericum* prius, ut dictum est, excommunicasset, etiam socium ipsius, cum jam profectu esset, licet antè appellasset, eidem sententiæ innodavit. Post horum duorum recessum Prælati illi à Marchione missi advenientes, cum eis qui erant residui fratribus, de causa Præpositi & ipsorum tractare cœperunt. Auditis verò eorum querimoniis, & responsione Præpositi, commune sibi cum Præposito hoc negotium reputantes, ut in illo se ipsos tuerentur, querimonias quidem, quibus tota conclamabat provincia nihil habere ponderis, esse verò difficile & profus intolerabile tam Præposito quam omnibus Prælati ut nihil præter subditorum suorum bene-placitum agerent, aut de singulis quæ egissent rationem ipsis redderent, iudices æquissimi responderunt. Nec tamen causam in lite relinquere utile videbatur, ne ipsæ frivola & sine pondere querimoniæ iteratò ad Marchionis notitiam deferrentur, cujus nimirum de his suæ dissimilem fore sententi in verebantur. Ideoque fratribus illis suadebant, ut litigandi intentione deposita, appellationis consensui renunciarent, & ipsis mediantibus se concordari cum Præposito paterentur. His verò ad compositionem quidem faciendam eorum voluntati acquiescentibus, ut saltem usque ad duorum, qui profecti erant reditum à vexatione Præpositi respirarent, sed verbo renunciandi omnino contradicentibus, illi ipsum

verbum, ne impedimentum eorum intentioni faceret, dissimulantes, eisque ut nudis pedibus scopas ferentes coram Præposito veniam peterent injungentes, & è diverso, ut Præpositus hac satisfactione contentus, eis reconciliaretur decernentes, illam visi sunt discordiam terminasse, & hoc quidem xi. Kal. Novemb. gesta sunt. Porro *Tidericus* & ejus socius circa principium Februarii de partibus transalpinis cum mandato summi Pontificis redierunt, quo de *VVal-kinride* & de *Riddageshusin* & de lapide *S. Michaëlis*, Abbatibus injungebatur, ut de veritate eorum, quæ Præposito ab his objicerentur, inquirerent, & causam ipsam regulariter terminarent; revocantes in irritum, quicquid post appellationem contra prædictos, vel eorum fautores, à Præposito invenissent temerè attentatum. Abbates, juxta quod in mandatis acceperant, missis Præposito literis præceperunt, ut fratribus suis convocatis die beati Georgii ipsorum in ecclesia Sereni montis præstolaretur adventum, ubi de injuncto sibi essent negotio tractaturi. *Gernotus* Nienburgensis Abbas cum *Henrico* Comite *Ascharia*, filio *Bernhardi* Ducis pro-advocatiæ ecclesiæ suæ longi temporis habens discordiam, ab hominibus ejusdem Comitis oculis erutis cæcatus est: cui etiam cum iidem linguam conarentur abscindere, recurvato eam sagittæ ferro eique infixo trahentes, illo violenter retrahente, scissam per medium reliquerunt. Vnde cum postmodum prorsus impeditum haberet loquendi officium, adhibito medico partem linguæ scissam truncari, eamque ad modum naturalem informari fecit. Ante hac autem, tempore nuper elapso, unus de fratribus ecclesiæ Nienburgensis obierat, quem Abbas pro eo quòd inter res ipsius, quas moriens dimisit xix. nummos invenerat, extracemiterium sepulturæ tradi jussit, ipsosque denarios super eum jactari à dicentibus: *pecunia tua tecum sit in perditione;*

visione; mandans insuper, nequis pro eo orationem privatam vel publicam celebraret. Nocte verò, quæ diem mutilationis Abbatis antecedebat, frater idem mortuus alteri cuidam fratri in somnis visus est in claustro deambulare, vas aliquod ferens prunis ardentibus plenum, cui cum casu Abbas, ut videbatur, occurrisset, prunas ipsas in faciem ejus jactavit & disparuit. Die altera, visione jam per plurimos divulgata, fratres inter se jocose quidem interpretationem ejus hanc asserebant, quòd videlicet frater ille exacturus esset de Abbate de illata sibi contumelia ultionem. Cum verò de casu Abbatis nunciùm accepissent, non sine admiratione visionis illius recordati sunt. Hoc ideo commemorare libuit, ut intelligatis, non semper Prælatorum sententiam Dei judicio approbari, sed ipsos sæpius pro eo, quòd potestate sibi à Deo commissa non ad corrigendos sed ad gravandos, ut non dicam damnandos, subditos abutuntur, homines videlicet non peccata persequentes ultionis divinæ sententiam promereri. Rusticum etiam quendam ex jussu Abbatis captivatum, judex villæ Nienburgensis in vinculis diu detinuit, causa tali contra ipsum composita, quæ mortis esset sententia puniendæ; hoc Abbate intendente, ut timore sententiæ rebus suis se redimere festinaret. Cum verò ille innocentia suæ conscius ad dandum pro se aliquid induci non posset, & diu maceratus ad magnum corporis venisset defectum, judex de ipso Abbati suggestit, petens, ut eum à vinculis relaxaret. Illo nolente sed potius, ut juxta causam contra ipsum compositam de eo judicaret, præcipiente, invito & plurimum dolente judice rota contractus est. In eodem autem campo, quo ille accepit sententiam: Abbatem postmodum contigit excæcari, credo ut ex hoc intelligeret, se ad tanti reatus poenitentiam commoveri.

Bernhardus Comes de Lippia, vir seculi actibus deditus, post multa bella, inter quæ rapinis & incendiis multis injuriosus extiterat, Deo inspirante, animo habituque mutato, in quadam ecclesia novella, quæ primitus *Hofevvinkelle* dicebatur, primum Cisterciensis ordinis monachus, demum ejusdem loci Abbas factus, ac deinde cuidam Provinciæ *Livoniensi* Episcopus electus, & à filio suo Episcopo de *Vtrecht* consecratus est. Cum quo etiam sequenti anno alium filium suum *Bremensem* Archiepiscopum consecravit.

Anno M C C X X Abbates de *Vvalkinride* & de *Lapide S. Michaelis* die beati *Georgii Serenum-montem* venerunt tertio videlicet *Riddageshusin*, quod interesse non posset, sed quicquid illi rationabiliter agerent, hoc ratum haberet nuncio & literis affirmante. Quæ verò in horum præsentia gesta sunt, ex scripto ipsorum, quod subiectum est, melius declaratur. *Fridericus Dei gratia de Vvalkinride, Conradus de Riddagehusin & Tidericus de lapide S. Michaelis Abbates, universis, ad quos præsens scriptum pervenerit, notum esse volumus, quod cum à summo Pontifice acceperimus in mandatis, ut ad reformandum statum ecclesie Sereni-montis, super quibusdam articulis de Præposito ejusdem ecclesie à suis subditis ipsius auribus intimatis, inquireremus diligentius veritatem, ad locum ipsum accedentes, partes, ut ad bonum pacis redirent, multipliciter hortabamur, quæ tandem se post allegationes multimodas P. Novi operis in Hallis & VV. in Lipzke Præpositorum, H monachi in Vvalkinride, & A montis-sereni canonicorum regularium arbitrio submiserunt, tam in nostras quam ipsorum arbitratorum manus fideliter promittentes, vel quòd omnes, vel eorum tres, partibus præciperent observandum, ipsi modis omnibus adimplerent: nobis nihilominus hac auctoritate concessa, ut per censuram ecclesiasticam compesceremus, si qua partium eorum statutis præsumeret obviare. Nos igitur, ut in negotio liberius possent proce-*

proce-

procedere arbitri memorati, excommunicationis vinculo innodavimus partem, qua eorum arbitrio ausu temerario contraret. Forma igitur arbitrii hæc: Dominus Tidericus Præpositus Sereni-montis quos se dicit excommunicasse, ad abundantem cautelam in continentem debent absolvi sine pœna. Reliquum arbitrii dominis delegatis & eorum fratribus, & hujus ecclesie conventu presentibus promulgabitur in capitulo. Dominus T. & Dominus C. tam pro se, quam sibi faventibus, coram Præposito venient petentes, & Dominus Præpositus levabit, & in osculo pacis pro omnibus recipiet. Dominus Præpositus pro se sigillum habebit: conventus pro se sigillum habebit: sub sigillo ecclesie Præpositus nihil scribet sine consensu conventus, & è converso. Dominus Præpositus summam pecunia, quam Dominus Marchio debet huic ecclesie, vinum scilicet & mansos seu curtes ad consilium conventus bona fide, qua recuperare potest, recuperet. In posterum verò possessiones ecclesie aut vinum, sine consensu capituli in beneficiare non presumat. De personis in collegium fraternitatis recipiendis, tam in viris quam in feminis, nullum recipere presumat Dominus Præpositus sine consensu capituli, maxime sacerdotum. Dominus Præpositus de rebus ecclesie violenter ablatas in quolibet laicos judiciarie canonicam debet expetere ultionem. Dominus Tidericus de Crozuk comparavit quasdam imagines ad ornatum altaris, quas si habet, bona fide restituat. Omnis rancor inter fratres cessare debet: & hinc inde objecta omnino sint sopita, & si quis ea revocare vel tractare presumpserit pœna arbitrii subiacebit, si fuerit convictus. Dicitur est, quod Dominus Præpositus negligens fuerit circa disciplinam claustralem. Ad hoc dicitur arbitrium, quod nemo claustrum egrediatur sine licentia Præpositi, vel Prioris, ad cavendam infamiam. Siquis egrediatur pro inobediente judicator. Clausuris & proprietatibus careant. Janua claustrum, cum janua scholarum, firmiter claudatur de nocte, clavis etiam mittatur Priori. Actum in Monte Sereno Anno Domini

minicæ

minic. & incarnationis M CC XXVII Kal. Maii. Hunc finem habuit contentio occasione Tiderici excitata, quæ Serenimontis ecclesiam decem mensibus inquietavit. Ex hoc quidem arbitrium ad reformandum in melius ejusdem ecclesiæ statum sufficiens fuit, efficiens verò prorsus ad aliud non invenitur, nisi ut eis, pro quibus factum est, salutis ex eo periculum procreetur, quod tamen de ejus observatione non provenire certum est. Ecclesia autem major *Halverstadensis* consecratur sequenti die Assumptionis Dei genetricis à *Friderico Halverstadensi*, *Sifrido Hildesheimensi*, *Conrado Mindensi*, *Havelbergensi* & *Christiano Pruciæ* Episcopis, anno, postquam à Duce *Henrico* exusta est, xli. Caput *S. Mauricii* ab *Alberto* Archiepiscopo ablatum è *Magdeburg*. Castrum *Tuch* ab eodem Archiepiscopo contra *Tidericum* Marchionem ædificatum est. *Fridericus* Rex ab *Honorio* Papa III. in Imperatorem consecratur Romæ, in die beatae *Ceciliæ* cum summa pace. *Tidericus* Misnensis & Orientalis Marchio, filius *Ottonis*, filii *Conradi* Marchionis Senioris, obiit xlii. Kal. Martii, sepultusque est in cella juxta patrem suum. *Albertus* Archiepiscopus, rogatus à *Tiderico* Præposito, in quatuor temporibus quadragesimæ primitus in ecclesia Serenimontis clericorum ordines celebravit,

Anno M CC XXI. *Poppo* Hallensis ecclesiæ Præpositus à Prælati capituli Goslariensis in patrem electis *Tidericum* Serenimontis Præpositum excommunicavit pro hujusmodi causa. *Tidericus* Marchio Orientalis, filius *Conradi* Marchionis senioris, hortatu *Ekkehardi* Præpositi Serenimontis, ad servitium patrum jam dicti capituli, in die exaltationis *S. crucis*, redditus duorum talentorum dedit in villa *Storcviß*, sub hac forma, ut per manus Præpositi Serenimontis, qui pro tempore fuisset idem, redditus eis annis singulis ministrare-

straretur; & si celebrationem illius capituli quocunque modo deleri contingeret, ecclesia Sereni-montis ipsa bona liberè possideret: & hoc factum privilegio confirmavit. Præter hæc autem quidam fidelium, pro bonæ voluntatis arbitrio, tantum de rebus suis ad idem opus annis singulis, quamdiu vixerunt, dare consueverunt, ut summa v. marcarum colligeretur, de quibus eis, qui ad capitulum die prædicta convenissent, Præpositus serviebat. Annis verò pluribus evolutis, & eisdem datoribus mortuis, soli Marchionis reditus remanserunt, de quibus cum *Tidericus* Præpositus aliquot annis juxta priorum suorum consuetudinem servire negligeret, propter bonorum illorum, ut ipse assererat, à bellantibus devastationem, Prælati illi coram Patre capituli Præposito Hallensi sæpius conquesti sunt, injuriam tamen ei parte aliqua irrogantes, quoniam ab eo supra duo talenta etiam hoc, quod ab aliis fidelibus addi consueverat, quodque eis defunctis dari cessaverat, exigebant. *Poppo* verò Præpositus, cum eum priori anno ab officio suspendisset, quod tamen nunquam ei sicut oportuit significavit, sequenti anno ad conquerentium instantiam hoc adjecto, quod biennio à capitulose subtraxisset, excommunicationis contra eum sententiam promulgavit, cujus rei potestatem eum habere Prælati illi asseriebant ex quibusdam verbis, quæ in privilegio Eugenij Papæ, quod de confirmatione capituli Goslaricnsis dedit, continentur, hæc probantes; quæ ita se habent: *Fratres quoque qui de nostris claustris assumti in alijs ecclesijs sunt constituti Præpositi, aut in posterum statuentur, si fortè in ipsis, aut in religione, sive in ordine canonico, deliquerint, aut circa suos subditos negligentes extiterint, licitum sit Præpositis hujus conventus eos pro excessibus suis corrigendis monere, & si post eorum monitionem reprehensibilia sua mutare nulla tenus voluerint, severius corripere.* Hoc quod hic dicitur *severius corripere*, illi ita

S

inter.

interpretati sunt, id est *excommunicare*. Quæ interpreta-
 tio etiam si vera esset, tamen ex diligenti loci illius confi-
 deratione longè ad aliud cognoscitur pertinere. Diebus de-
 hinc effluentibus, cum Præpositus Hallensis denunciationem
 differret, quidam defratribus Sereni montis familiaritatem
 ejus habentes, de compositione inter ipsum & *Tidericum* Præ-
 positum, non jussi quidem, tractare cœperunt. Ad quod ille
 eis consentiens, ad Serenum montem venit, illisque median-
 tibus negotium tractare cœpit. *Tidericus* Præpositus de con-
 silio fratrum suorum compositionem libenter se admittere re-
 spondit, si tamen ille voce & scripto fateretur, suam quam con-
 tra ipsum tulisset sententiam nullam esse, nec aliquid firmita-
 tis habere potuisse. Præpositus verò Hallensis qui hoc modo
 componere volebat, ut ille absolutionem ab eo petens accipe-
 ret, à se istud exigere audent, graviter accepit, nec aliquatenus
 in hoc se assensurum respondit, & *Tiderico* Præposito ad sedem
 Apostolicam appellante, eum excommunicatum fratribus de-
 nunciavit. Verùm *Ekkehardus* Merseburgensis Episcopus,
 comperto quod acciderat, utrumque ad se vocavit, & verbo
 illo, cujus occasione *Poppo* Præpositus excommunicandi auto-
 ritatem sibi arrogabat, cum viris literatis diligenter excusso, o-
 stendit eum inanem sententiam protulisse, & ad hoc produxit
 negotium ut Præpositus Hallensis, & Pater Patrum capituli
 Goslarie nsis, & viva voce, & literis fateretur; sicque eos ad pri-
 orem concordiam revocavit. Porrò forma literarum talis est:
Poppo Dei gratia Novi operis in Halle Præpositus & Pater Patrum
capituli Goslariensis omnibus præsentem paginam inspecturis gra-
tiam in præsentem, & gloriam in futuro. Noverint universi quod
nos sententiam excommunicationis, quam de consilio capituli Goslari-
ensis in venerabilem fratrem nostrum Tidericum Præpositum Montis-
Sereni pertulimus, nulla præcedenti absolutione, in præsentia Domini
Ekkehardi Merseburgensis Episcopi, dicimus non tenere; & ad ma-

jorem rei certitudinem hanc nostram paginam sigillo Domini Episcopi petimus insigniri. *Henricus de Vriderberg* Halverstadenſis eccleſiæ canonicus, clericatu reſectus miles factus, caſtrum quoddam in confinio civitatis *Quidelingeburg* ædificare cœpit, quod *Henricus* comes de *Regenſtein* obſedit & cepit, & xxiv. homines in eo deprehenſos decollavit. *Damiata* civitas à paganis recuperatur. *Brefuiz* caſtrum ædificatur. *Fridericus* Comes de *Brene*, filius *Friderici*, filii *Conradi* Marchionis ſenioris, in partibus trans marinis infirmatus, ad vitam *Templariorum* ſe tranſtulit, deſunctusque eſt die beati Galli in civitate quæ Teutonice *Akris* dicitur. Reliquit autem duos filios *Ottonem* & *Tidericum*, & duas filias. *Wernherus* primus Præpoſitus de *Lipzke* obiit xvi. Kal. Martij: cui ſucceſſit *Willelhelmus*, qui à capitulo Sereni montis in numerum fratrum ſuſceptus eſt.

Anno m c c xxii. *Poppo* Novi operis, & *Otto* S. Mauricii Hallenſis Præpoſiti, xvii. Kal. Junij à Sereno-monte in *Pruriam* proſecti ſunt. *Henricus* Præpoſitus de *Goslaria*, cognomine *Minneke*, à *Conrado* Hildesheimenſi Episcopo de hæreſi Manichæorum convictus, deſoſitus & in cuſtodia diutina detentus eſt. De inundatione aquarum ex pluvia in villa *Iſleve*, & in vicinis villis, ccc. l. & amplius homines perierunt, i. i. Kal. Auguſti, & ædificia plurima everſa ſunt. *Gozwinus* Miſnenſis S. Afræ Præpoſitus obiit: cui ſucceſſit *Albertus* Sereni-montis canonicus. Civitas *Mifna* incendiô deleta eſt in vigilia S. Bartholomæi: Oratorium S. Mariæ Magdalænæ in Aquilonari parte majoris eccleſiæ Sereni montis ab *Ekkhardo* Merſeburgenſi Episcopo die beati Galli dedicatum eſt. Colloquium inter *Honorium* Papam & *Fridericum* Imperatorem, in Epiphania Domini in *Verona* indictum eſt, ad quod multi de univerſis provinciis, tam eccleſiaſtici quam ſeculares viri inter quos etiam *Tidericus* Sereni montis, & *Wilhelmus* Cillenſis, Præpoſiti,

positi, xiv. Kal. Novembr. profecti sunt. Sed cum colloquium in aliud tempus delatum fuisset, *Tidericus* Præpositus Romam processit, commissionesque plures de ecclesiæ suæ negotiis impetravit. Quoddam etiam suis viribus majus tentare ausus est, videlicet, ut ei Pontificalibus uti Papa permetteret: quod nullâ ratione potuit obtinere, licet magnis petitionum muneribus prævenisset. Obtinuit autem indulgentiam xx dierum, omnibus ad dedicationem ecclesiæ suæ, quæ est ad vincula S. Petri, advenientibus. Præterea potestatem excommunicandi, omnes, qui ecclesiæ suæ violenti existerent. Sed hanc literam per *Henricum de Reekin* Sereni - montis canonicum, quem Præpositus expulerat; contigit impediri. Is enim Præpositum proficiscentem infecutus, sed ægritudine in via detentus, cum jam Præpositus redire disponeret, Romam venit; & per quendam Papæ Camerarium, ut ad respondendum sibi detineretur, obtinuit, Præpositus verò intelligens, quia si litem cum eo ingressus fuisset, usque ad finem negotij remanendum sibi esset, insuper carens, quippe qui in prædictis negotiis promovendis profusus extiterat: xc. enim marcas tunc dicitur expendisse: Præterea conscientia stimulante iudicium reformidans, cum ea, quæ *Henricus* ei objicere parabat, non ignoraret, per magistrum *Jacobum* poenitentiarium cuius sibi favorem non paucis marcis redemerat, cum etiam infirmari videretur, ut à Camerario prædicto abeundi licentiam acciperet, impetravit, constituto tamen pro se procuratore *Iohanne* quodam Episcopi *Herbipolensis* clerico. Eo tempore Papa usque ad desperationem infirmabatur, ita ut à multis etiam mortuus diceretur, nec facile cuiquam ad eum erat accessus, quæ res maximè Præposito recedendi copiam procuravit. *Henricus* enim de verbo Apostolici eum detinere fatagens, in præsentiam ipsius venire non potuit, licet tres marcas pro uno introitu cubiculariis obtulisset. Tanta autem ad

recedendum Præposito fuit festinatio, ut literas prædictas, scilicet, de indulgentia, & potestate excommunicandi, quæ eâ die ad audientiam deferendæ erant, non expectaret, sed nocte discedens cuidam magistro *Luthero*, Nuenburgensis ecclesiæ canonico, relinqueret promovendas. Quas cum Henricus in audientia recitare audiret, literam quidem indulgentiæ modis omnibus amplexus transire permisit: excommunicationis autem literæ, quæ in ejus præjudicium impetrata videbatur, contradixit. Tenor enim talis erat, quod Papa inter cætera affirmabat, ex insinuatione Præpositi se didicisse, quod quidam Prælati terræ suæ excommunicatos ipsius manu tenerent, in ipsius præjudicium & gravamen, contra quos Præposito potestas ferendæ sententiæ conferebatur, qui articulus Henrico suspectus erat propter patrum ipsius *Sisridum* Abbatem *Pigaviensem*, quî eum expulsam collegerat, & hõc modõ litera illa suspensa & sequenti die à magistro contradictarum scissa est. Præpositus verõ paucis post festum Purificationis diebus domum reversus est, absolutione profectionis suæ in *Pruciam* sub testimonio literarum pœnitentiarij impetrata, quia ad subsidium terræ illius cruce signatus erat. Modus autem absolutionis erat, ut tres marcas annis singulis terræ illi solveret, donec xx. marcarum numerus expleretur. Terræ motus magnus per omnes trans-Alpinas provincias usque *Romam*, præterea *Venetijs*, & in pluribus aliis maritimis civitatibus, factus est, qui die media Natalis Domini incipiens usque in octavam ejus duravit, de quo multorum ædificiorum ruinas & hominum oppressiones contigit provenire. Sanguis etiam cum pluvia postmodum descendere visus est.

ANNO M CCXXIII. *Henricus de Reekin* Sereni montis canonicus, de consensu procuratoris Præpositi causæ suæ iudicibus impetratis, ad Pascha rediit de partibus trans-Alpinis

cum mandato summi Pontificis, cuius continentia talis erat: *Honorius Episcopus Servus servorum Dei dilectus filijs S. Mariae Magdalena & de Gratia Dei, diœcesis Magdeburgensis Præpositis, & magistro Alberto canonico Misnensi, salutem & Apostolicam benedictionem.* Cùm olim tam ex literis venerabilis fratris nostri Magdeburgensis Archiepiscopi Apostolica sedis legati, quàm ex conquestione dilecti filij Henrici canonici montis-sereni Magdeburgensis diœcesis felicis recordationis Innocentij prædecessoris nostri Papæ fuisset apostolati referatum, quod Tidericus ipsius ecclesiæ Præpositus eundem Henricum, pro eo quod ipsius prædecessoris nostri & dicti legati detulerat literas, ob eadem ecclesia turpiter expulisset, faciens quosdam laicos & clericos ad hoc specialiter evocatos in eundem manus injicere violentas, & quosdam defratribus suis, qui ejus noluerunt tyrannidi consentire, punire graviter præsumisset, ac insuper cum complicibus suis, post excommunicationem à præfato legato pro ipso in eosdem prolatam, divina non fuisset veritus officia celebrare; quodque, postquam à iam dicto legato fuit juxta formam ecclesiæ absolutus, memoratum canonicum ad suam ecclesiam revocare nullatenus voluisset, licet hoc ipsi ab eodem injunctum fuisset sub debito præstiti juramenti: præfatus prædecessor noster dilectus filius Præposito S. Nicolai A. cellario & H. canonicus Magdeburgensibus suis dedit literas in mandatis, ut si ita esset, iam dictum Præpositum, ut canonicum memoratum benignè reciperet & tractaret, monitione præmissa per censuram ecclesiasticam, remota appellatione, compellere procuraret, ipsi & complicibus ejus pro præfatis excessibus pœnam canonicam influcturi, ut ea docente cognoscerent, quàm temerarium esset contra stimulum calcitrare. Cùm autem, sicut idem prædecessor noster ex ipsorum intellexit continentia literarum, eidem iudices Præpositum ipsum auctoritate mandati apostolici peremptorie citassent, ut eorum se conspectui præsentaret, iam dicto canonico, super his, quæ præmissis, responsurus, ipse nec venit, nec misit pro se idoneum responsum. Verumtamen quidam clericus, nullus tamen exhibi-

tis literis, comparuit coram eis, qui pro eo ab ipsis in nullo gravato sedem apostolicam appellavit. Licet autem appellationem ejus reputassent frivolum & inanem, quia tamen intellexerunt, eundem Præpositum ad sedem apostolicam accessisse, ut in præsentia partium melius vel plenius veritas appareret, jam dictum canonicum cum suis literis processum eorum continentibus, ad nominati prædecessoris nostri præsentiam transmiserunt. Sæpèfatus prædecessor noster, ut ejusdem compatiens laboribus & expensis, ipsum duxit ad eosdem judices remittendum, dando eis per suas literas in præceptis, ut si res taliter se haberet, ad locum & beneficium suum canonicum restituentes, eundem non permitterent ipsum super his à quoquam indebitè molestari, nihilominus à dictis Præposito & suis complicibus de illatis injuriis sibi competenter satisfieri, contradictiones per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Ceterum quoniam Præpositus memoratus de Simonia, dilapidatione, perjurio ac aliis multis dicebatur criminibus infamatus, & quòd etiam excommunicatus præsumisset celebrare divina, ac insuper ante confirmationem obtentam in administratione ecclesie montis sereni tam in spiritualibus, quàm in temporalibus se impudenter ingesserat, à quibusdam defratribus ejusdem ecclesie coram seculari iudice obedientiam exigens & extorquens, eundem dederat in mandatis, ut inquisita super his diligentius veritate, quod canonicum esset appellatione postposita statuerent per censuram ecclesiasticam firmiter observari, ita quòd, si non omnes mandatis exequendis possent apostolicis interesse, duo ipsorum ea nihilominus exequi procurarent. Dilecti verò iudices licet in præfato negotio usque ad citationem partium processissent, per eos tamen negotium ipsum terminari non potuit, propter ipsius obitum mandatoris. Quare præfatus canonicus fatigatus diutius laboribus & expensis à nobis humiliter postulabat, ut super his providere sibi paterna sollicitudine dignaremur. Ne igitur occasione hujusmodi justitie derogetur, discretioni vestra per apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus in eodem negotio juxta jam dicti prædecesso-

decessoris nostri mandatum sublato appellationis obstaculo ratione prævia procedatis. Quòd si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum 11. Kal. Martij. Pontificatus nostri anno VII. Harum auctoritate literarum priori die ante octavam apostolorum Præpositus à præscriptis iudicibus peremptoriè citatus est, terminum habens octavam beati Laurentii, & locum monasterium *Nienburg* propè *Salam*. Castrum *Bresuiz* à *Ludovico* Landgravio destruitur. *Woldemarus* rex *Dacia* à comite *Henrico* de *Zwerin* cum uno filiorum suorum captus, & primò in castro *Lenzin*, postea *Dannenberge* detentus est. *Sifridus* *Pegaviensis* Abbas vir strenuus, & qui in multis ecclesiæ suæ cognoscitur profuisse, maxime in conservanda ejus libertate, tam in spiritali jure quàm in seculari, pro quare multis desudans laboribus etiam vitæ suæ periculum nonnunquam expertus, quorum omnium principium à falsis ejus constat fratribus pullulasse. Denique cum factus Abbas eos ad regularis observantiam disciplinæ coartaret, cogitans Deo se pro eis redditurum rationem illi in ejus odium excitari, eum apud *Everbardum* *Merseburgensem* episcopum de mala administratione frequentius accusavêrunt, ita ut pro eorum instantia, licet ei semper obsequiosus extiterit, ad suam eum præsentiam venire præciperet, administrationis suæ redditurum rationem, monachis nonnullis pariter evocatis. Ecclesia enim *Pigaviensis*, quamvis à prima sua fundatione exempta fuisset & libera; Prælati tamen ejus jure suo uti dissimulantibus vel non audentibus, vel etiam quod salva eorum reverentia dictum sit, nescientibus, sine obstaculo Episcopis *Merseburgensibus* ancillabatur, donec veniret cui repositum erat opus istud, homo natus ad laborem *Sifridus* Abbas, ut, quamvis per multos labores, ejus industria in libertatem propriam respiraret. Monachis itaque querimonias suas contra eum exagge-

ranti

rantibus, intelligens ab episcopo se gravandum, priusquam feriretur prætenso clypeo se muniens, ad sedem apostolicam appellavit seque & ecclesiam suam tuitioni committens summi Pontificis soluto colloquio discessit. Porro episcopus super novo ejus ausu in admirationem ductus, unum de monachis quem familiariter diligebat, quo etiam Abbas pro capellano utebatur, qui Abbate discedente apud episcopum remanserat, cui erat nomen *Thiemo de Colditz*, secretè & cum instantia rogavit, ut sibi proderet, si sciret, qua fiducia nisus Abbas appellare præsumisset. Illo respondente quod fiducia exemptionis hoc fecisset, cujus videlicet privilegium haberet. Episcopus majori rogabat instantia, ut de hoc eum certificaret, ipsum ei si posset privilegium exhibendo. Quod cum ille clavem cistæ in qua continebatur privilegium habens promississet, & promissum persolvisset, episcopus lectum privilegium, ut dicitur, in ignem projecit: de cujus exustione non parvum sibi contentionis incendium suscitavit. Præfatus autem *Thiemo* cum custodis fungeretur officio, & alii quidam monachi officiales ecclesiæ Pigaviensis, consilio cum Episcopo inito, duos currus ab Episcopo missos ornamentis onerantes ecclesiæ, omnia Merseburg transtulêrunt & Abbas monachos quidem illius facti auctores, suis privatos administrationibus, de cetero contra se invalidos reddidit. Ipse verò Romam profectus cum Episcopi nunciis contra se missis, qui eum contra jus à subjectione Merseburgensis ecclesiæ resilluisse querebantur, longo tempore coram summo Pontifice contendit, tandemque de eorum consensu iudicibus impetratis reversus est. Episcopus verò iudicium sententia, ut omnia, quæ de ecclesia Pigaviensi ablata erant, ad locum ipsum reducere cogebatur. postmodum cum Abbate de jure suo litem habiturus, quod ille usque quaque injuriosam reputans, sed tamen contra stimulum cele-

T

tiare

trare non valens ea ad *Portensem* ecclesiam deduci fecit, iudicibusque eum amplius cogere dissimulantibus, à loco illo ab Abbate sublata *Pigaviam* reducta sunt. Verùm quia privilegio non restituto ecclesia *Pigaviensis* adhuc exspoliata ostendebatur, Episcopi contra Abbatem conatus supervacuus videbatur. Contentione autem inter eos per annos plurimos perdurante, Abbati magnum rebus accessit divinitus procuratum. Contigit enim translationem fieri corporis *S. Ottonis* *Bavenbergensis* Episcopi, cuius reliquias cum Abbas impetrasset, & ecclesiam ex lignis in ejus honorem juxta civitatem *Pigaviensem* construxisset, tantus illuc fidelium concursus factus est, ut *DCCC. marcx* de sacrificio primi anni computarentur. Durat autem usque hodie concursus idem, etsi offerentium videatur numerus decrevisse. Non autem Abbas circa tanti boni patronum negligens erat, sed primò ipsum oratorium ligneum à duobus Cardinalibus, qui tunc apostolicæ sedis legatione in *Teutonia* fungebantur, dedicari fecit: deinde paludem, in qua constructum erat, sumtibus magnis desiccans, circa ipsam ecclesiam decentem ex coctis lateribus ædificavit, reditusque quantos poterat tempore oportuno loco ipsi acquirens, regulares in eo canonicas instituere intendebat, habens de hoc ex promissione summi Pontificis potestatem. Fiducialiter itaque eo contra Episcopum agente ille tantum expensarum pondere lassatus est, ut ad *Henricum* Imperatorem confugeret, & pedibus ejus prostratus, adjuvari se contra Abbatem postularet, de multis eum accusans, & etiam contra Imperatorem eum agere affirmans, tantumque ejus animum concitavit, ut latinis verbis, *mortis eum esse filium*, proclamaret, præcipiens quibusdam suis fidelibus, quorum unus *Cuono de Mincenberg* dicebatur, vir crudelitate famosus, ut ubicunque inventus fuisset, eum perimere procurarent. Postmodum tamen consilio & auxilio *Tiderici de*

Mule.

Mulehusen Camerarii Imperatoris gratiam ejus recuperavit, qui Abbati consanguinitate proxima jungebatur. Perpendens verò ju lices suos personæ Episcopi contra justitiam reverentiam habere, appellans de latere Papæ judices postulavit, missique sunt ei Decanus de *Tridento* & magister *Prænestinus*, quibus negotio diligentiam adhibentibus ad hoc productum est, ut ab utraque parte testes producerentur. Quibus auditis & attestationibus scriptis & utrique parti assignatis, priusquam in præsentia summi Pontificis publicarentur, *Everhardus* Episcopus & vivendi & litigandi finem fecit. Et sciendum Abbatem inter ista nequaquam malis domesticis caruisse. Nam *Thiemo de Colditz* monachus sæpe dictus custodia se privatum dolens, *Henrico* fratri suo secretè persuasit, ut missis armatis Abbatem captivaret, scilicet ut eum officio suo restitueret compellendum. Quod illi perficientes, & in vicino nemore seminudum & incibatum per triduum eum detinentibus, ut monachum restitueret, compellebant. Sed cum nec verbis minacibus, nec gladiis evaginatiis promissionem saltem ab eo extorquere valuissent, quarto die peditem eum redire *Pigaviam* permiserunt, confessi postmodum, factum istud *Thiemonis* consilio consummatum: propter quod à fratrum expulsus consortio, dignam sui facti mercedem consecutus est. Alio dehinc tempore quidam monachorum, conspicati domum quandam firmam in confinio claustrum, fratrum usibus adificatam, occupaverunt, communemque cellarium exspoliantes omnia ad victum pertinentia in eam contulerunt, militesque & servos armatos quos conduxerant in ea locantes Abbatem expellere nitentur. Advocatia ecclesiæ *Pigaviensis* immediatè ad Imperatorem pertinet, nec jure sædi cuiquam conferri potest, sed habet potestatem eligendi Abbas, ad quantum temporis spacium voluerit, quemcunque sibi viderit expedire. Quam libertatem *Sifridus*

Fridus Abbas ecclesie suae multis laboribus & expensis primè à
Friderico, postmodum à filio ipsius *Henrico*, & nostris tempo-
 ribus à *Friderico Henrici* filio, datis sibi privilegiis acquisivit.
 Tempore igitur, quo hæc gerebantur, *Fridericum* quendam de
Groitz ex Imperatoris fidelibus advocatum habens, ejus auxi-
 lium contra monachos invocavit. Qui collectis auxiliatori-
 bus ad dictum accessit Abbatem, sed priusquam aggressionem
 faceret armatis qui intus erant collocatus persuasit ut ablatis
 rebus suis abscederent, quorum plerique ei hominio teneban-
 tur. Monachi eorum præsidio nudari in nullo segniores appa-
 rebant, sed per fenestras domus pugnanter astantes, eos qui
 voluissent accedere lapidibus proturbabant. *Fridericus* verò
 cuppam altero ejus fundo excusso super currum stabilitam li-
 gnis siccis repleri fecit pice & resina & lardo pariter introjectis.
 Quibus succensis præcepit suis ut currum ante se impellentes
 domui applicarent. Pugnatōres verò illi incendio territi &
 fumo vexati, à parte altera ubi domus aggerem habebat, ter-
 ræ mollicis desilientes, fuga elapsi sunt, & hoc sine destructa
 domo, tumultus ille clausus est. Verùm monachi cum uni-
 versaliter Abbatis odio tenerentur, & viderent, quòd manife-
 stis conatibus jugum ejus à cervicibus suis non possent excute-
 re, de morte ipsius negociari cœperunt. Nam die quadam
 Abbate cum suis ad prandium confedente unus ipforum, *Tobias*
 nomine, cibum aliquem delicatè paratum ei attulit, sed cùm ali-
 quantum à conspectu ejus recessisset, repenti in gemitum cum
 fletu erupit. Quem cùm Abbas revocari præcipiens, cur fle-
 ret interrogasset, respondit; id eo se flere quia ministerio cibi
 illius venenati mortem ei certissimam procurasset. Abbas
 verò ipso cibo, de quo nondum gustaverat, & omnibus quæ in
 mensa erant projectis, territus surrexit, monachum verò con-
 solatus est dicens; se ei pœnitenti hanc culpam remittere, quia
 ille

ille non se facti illius auctorem, sed aliorum fuisse nuncium tatebatur. De quibus tamen Abbas inquisitionem facere non curavit. Præpositura est ecclesiæ Pigaviensis in loco qui *Zcholen* dicitur, cui Abbas monachum præfecit, ad quem cum aliquando venisset, ille gratanter, ut videbatur eum suscipiens & diligenter procurans, inter cetera cibum delicatè ipsi duntaxat soli præparatum ei apposuit de quo Abbas modicum gustans, eum fratri suo *Henrico de Rekkin*, qui pater fuit *Henrici de Rekkin* Sereni-montis canonici, & ibi aderat, misit, & ab illo ad alios pervenit: cujus effectum breviter omnes, qui inde gustaverant experti sunt. Et Abbas quidem ad desperationem usque infirmatus, Dei adjutorio evasit. Frater verò ejus & duo cementarii & quatuor exinde pueri mortui sunt. Monachum verò tanti, ut putatur, mali auctorem non solum ab illa administratione, sed etiam ab ecclesiâ Pigaviensi Abbas removit, ipse verò in cibis sumendis postmodum cautior fuit. Numerati sunt autem ultra xxvi. quos pro hujusmodi causis, diversis fertur temporibus expulisse, quorum paucissimi ante vitæ ejus terminum recipi potuerunt. Odii verò, quò erga ipsum tam pertinaciter movebantur duplex fuit causa. Vna quidem, quia illicitorum nulla eis sub illo erat licentia: altera, quia officia ecclesiæ eos administrare nullo modo permittebat, quia, cum olim ea administrassent, de his contra eum armati, multorum malorum causas & principia inventi sunt procurasse. Sed nec ex *Everhardi* Episcopi morte ne impugnantium se monachorum expulsionem malorum terminum ei habere concessum est. Denique post mortem *Henrici* Imperatoris, *Philippus* rex advocatiam Pigaviensem *Tiderico* comiti de *Summerchenburg*, qui etiam de *Groiz* dictus est, contra privilegia ipsius ecclesiæ concessit, qui eam procaciter usurpans, & cives Pigavienses sibi violenter servitute compellens, nec ab ipsius Abbatibus

injuriis temperavit. Nam & ab hominibus ipsius aliquando
 captivatus est, & ab ipso ab ecclesia Pigaviensi expulsus, per
 annum integrum in castro *Wirbene à Bernharo Duce Saxonia*
receptus, cum suis commoratus est. Accidit autem ut offici-
ales comitis vinum de vinea Abbatis, quæ est in villa Hilpertiz,
aufferent, Groiz ad castrum comitis deducendum. Quo com-
perto, Abbas eos, qui circa se erant armatos misit, ut eos, si es-
set possibile, prohiberent. Habens vero dextrarium electum,
qui etiam propter ipsum notissimus erat, unum servorum suo-
rum, qui Bruno dicebatur, habitu suo hoc est cappa indutum, in
eo misit, præcipiens, ut ille signum ducens ceteros anteiret. Il-
lisisaque cum vino jam recedentibus, viri Abbatis eos cum fe-
linatione insecuti sunt. Quorum unus post tergum respici-
ens, & signiferum illum cappatum videns, equumque agnoscens,
Abbatem venire vociferatus est. Tantus autem repente me-
tus custodes illos invasit, ut relictis curribus, priusquam in ali-
quo hostes experirentur, solum fugæ præsidium quærerent,
cùm tamen eis, quos fugiebant, numero longè præstantiores
fuisent. Isti verò curribus cum vino ablatis, Wirbene reversi,
nò sine jucunditate ab Abbate suscepti sunt. Hæc ideo comme-
morare libuit, ut intelligatur, nomen Abbatis non nihil ponde-
ris habuisse, eumque etiam hujusmodi adjutoriis uti solitum
fuisse, non tamen ad nocendum, sed ad nocentes cavendum &
repellendum. Postmodo discordantibus inter se Tiderico Mis-
nense Marchione & Tiderico comite, Abbas favore Marchionis
animatus Pigaviam reversus est, militibusque in civitate locatis
violentiæ comitis cœpit resistere; Donec pertinaciter reluctan-
dò cum contra se redderet segniorem, quamvis eo vivente nun-
quam quæta gavissus fuerit libertate. Mortuo comite Conra-
du Marchio frater ejus advocatiam Pigaviensem, quam cum i-
pso a Rege Philippo sibi concessam receperat, invasit, sed tamen
a p e r.

à personalibus Abbatis injuriis abstinuit, quia filium ejus in baptismo susceperat; quod ipsum tamen multis marcis si esset possibile, se velle redimere adhuc vivente fratre dixisse fertur, omnibus hoc ita interpretantibus, quòd si talis eum non tenuisset occasio, à corporali ejus læsione nullo modo temperasset. Movebatur enim pro fratre carnaliter, quia ille in obtinendo proposito Abbate inferior videbatur, maximè autem pro quodam verbo, quod Abbas minus cautè protulerat, Comitem scilicet *apostatam* appellando. Idemque denique Comes ecclesiæ Magdeburgensis canonicus existens, etiam ad Subdiaconatus gradum promotus erat. Accidit autem cùm in scholis esset Parisiis, ut contentione inter Burgenses & clericos orta, servientes ipsius ad auxilium clericorum ab eo missi homicidium committerent, pro qua re de sua promotione desperans, clericatum dicitur rejecisse. Post mortem *Conradi* Marchionis, qui triennio tantum fratri supervixit, *Tidericus* Marchio Misnensis modis omnibus ambiebat, ut ipse ecclesiæ Pigaviensis advocatus eligeretur, quod cùm Abbas sibi non convenire sciens facere negligeret, ille ex fautore & amico in hostem mutatus, valdè eum vexare cœpit, multa & damna & injurias irrogando. Ad extremum verò ante castrum *Groiz*, quod ei hæreditario jure obvenerat, villam muniens, forum instituit telonium & monetam omnibusque provincialibus ab illa parte tam emere quàm vendere volentibus ne *Pigaviam* pergerent interdixit. Abbas verò judicibus contra eum à sede apostolica impetratis, Episcopo & Decano & Scholastico *Herbipolensibus*, omnem ejus conatum evacuavit. Iudices enim testibus ejus auditis pro ipso rulerunt sententiam eique *Brandenburgensem* Episcopum executorem dedêrunt. Qui *Groiz* adveniens, convocatis castrensibus & villanis, forum, teloneum & monetam, in loco illo haberi auctoritate apostolica interdixit, omnesque qui in ipsa villa

ad

adjus forense residentiam facerent, eadem auctoritate excommunicationis vinculo inodavit. Verùm cum adhuc Abbas Marchionem de damnis ab eo, & ab his quorum hæreditatem perceperat, sibi illatis impeteret, quæ usque ad VII M. & D. marcas computaverat & propter hoc tota terra Marchionis interdicto ponenda esset, *Albertus* Archiepiscopus partes suas interposuit, & ut ipsius & *Nuemburgensis* & *Mersenburgensis* Episcoporum, *Engelhardi* scilicet & *Ekkehardi*, arbitrio negotium committeretur, à partibus impetravit. Ipsique partibus convocatis arbitrium promulgantes, sententiam de foro *Groz* prolata confirmaverunt, & Marchioni, ut Abbati pro damnis illatis D. marcas daret, sub pœna excommunicationis præciperunt: Statuentes insuper, si ita necesse esset, successores ipsorum ab hæredibus Marchionis sub eadem pœna pecuniam ipsam repererent, Abbatis successoribus persolvendam: sicque omnibus qui aderant gaudentibus, Marchio & Abbas se vicissim in pacis osculo receperunt. Et Abbas quidem à multis laboribus, quibus pro ecclesia sua per xxx. & amplius annos decertaverat, ab hoc tempore respiravit, magnum inter omnia mala solatium favorem sedis Apostolicæ semper habens. Nam & *Cælestino* primitus, & post eum *Innocentio*, ac demum *Honorio* summis Pontificibus gratus admodum extitit & acceptus, quorum privilegiis ecclesiæ suæ libertatem ita munivit, ut omnibus eam expugnare volentibus redderet inaccessam. Denique *Tidericus* Mersenburgensis Episcopus, qui *Everhardo* successit, hoc ita esse sciens, toto tempore episcopatus sui, quem ultra x. annos tenuit, induci non potuit, ut litem contra Abbatem, quam antecessor suus pendentem reliquerat, suscitaret. *Ekkehardus* autem episcopus ei succedens cum esset juvenis & juris peritus, contemibile nimis judicans in toto negotium omittere virum experiri voluit, sed accepto magnanimitatis ejus gustu, citò à pro-

proposito resiliit. Tempore namque, quo *Gernodus* Nienburgensis Abbas cæcatus est, *Albertus* Archiepiscopus cum eodem Mersenburgensi, & aliis suis suffraganeis episcopis, in hoc convenit, ut propter casum memoratum in toto archiepiscopatu Magdeburgensi divinorum celebratio omitteretur. Hac ratione præfatus Episcopus Abbati literas destinavit, quarum principium tale fuit: *Ekkehardus Dei gratia Mersenburgensis Episcopus Sifrido Abbati Pigaviensi salutem*, addito deinceps mandato, *ut, tam in monasterio, quàm in civitate celebrationem omitteret divinorum.* Abbas verò ei respondit in hunc modum & rescripsit: *Domino Ekkehardo Mersenburgensi Episcopo Sifridus Dei gratia Pigaviensis Abbas salt. pur, salt & una avant.* Sunt autem hæc salt. pur, verba Gallica, & sic sonant in Latino: *Salutem pro salute & una salt & una plus.* Post salutationem verò adjecit: *Ex sicca & cruda salutatio avant, ne vestra cognoscimus, quid dehis, quæ intrinsecus latent, perpendere debeamus. Sciatis autem non pro mandato vestro nos à divinorum celebratione cessaturos, cum ab omni Episcopi jurisdictione simus exempti, sed magis pro reverentia & dilectione Domini Archiepiscopi, cui nos semper fideles exhibere volumus & devotos.* Licet autem episcopus his literis valdè moveretur, tamen nec factum unquam publicavit, nec tale aliquid deinceps attentavit. Abbas sanè nulli voluptati seu levitati deditus erat, quippe quem nec istis vacare adversitatum & negotiorum stimuli permittebant. Nam rebus utilibus semper intentus, licet interdum ab actione quiescens dum agenda studiosè disponderet, etiam in otio negotio non carebat. Habitus ei tam in forma quàm in genere cum subditis communis erat, qui in nullo ab exemplari veterum discrepabat ut videlicet seculi conformitatem prorsus abhorreret & religionem exprimeret & necessitati corporis non desseret, ut nec tegumento quidam capitis alterius modi quàm ex ovium pellibus usus fuisse inveniat. Audiant quæso hoc exemplum

nostri temporis Prælati, qui tot novitatibus, ut eas tædiosum
 & ridiculosum sit enumerare, primi tamen habitus simplicita-
 tem non solum ipsi corrumpere, sed etiam subditis permittere
 non verentur. Qui etsi pro Dei timore id non agant, tamen
 ut saltem Prælatorum ad subditos manifesta esset distantia, mi-
 ror cur eosdem subditos à talibus non compeſcant. Sed uti-
 nam nos solius habitus deformatio accusaret. Decubuit au-
 tem Abbas ultima sua ægritudine die beati Iacobi patroni sui,
 mortuusque est iv. Non. Augusti cum sedisset annos xxxix. *Ti-*
dericus Sereni montis Præpositus ad dedicationem ecclesiæ suę
 concurrentibus xx. dierum indulgentia impetrata, hoc quaqua-
 versum tam per se, quàm per alios, studuit divulgare: in quo e-
 jus intentio, quam de eadem indulgentia obtinenda habuerat,
 considerare volentibus prodebat. Rebus namque, quarum
 administrationi erat præpositus, ad infirmum statum ex ejus
 maximè negligentia deductis undecunque sibi providendum
 judicans, etiam de opere pietatis questum facere aggressus est,
 ut videlicet occasione prædicta crescente concurrentium mul-
 tudine etiam offerentium numerus augeretur. Et in concur-
 rentium quidem numerositate consilii sui effectu fraudatus
 non est: Vtrum autem & offerentium, ipse viderit. Constat
 enim cc. & xl. talenta ceræ hoc anno de consueto sacrificii
 pondere defuisse. Post mortem *Sifridi* Abbatis Pigaviensis
Henricus de Reekin Sereni montis canonicus, de consilio amico-
 rum suorum, mediante *Ekkeharde* Mersenburgensi Episcopo,
 causæ suæ, quam contra *Tidericum* Præpositum habebat, post
 tres hebdomadas & x. annos quàm inchoata fuerat, renuncia-
 vit & Præposito reconciliatus est sub hac forma, ut ipse qui-
 dem ad ecclesiam suam rediens & in capitulo veniam petens, si-
 ne omni pœna à præposito reciperetur: Præpositus verò se
 eum injuriasse excommunicationis tulisse sententiam, sed quia
 præ-

præcessit appellatio ab ipso apostolicam, legatione interposita, sententiam nostram nihil firmitatis dicimus habuisse. Hæc sequenti die assumptionis beatæ virginis Mariæ gesta sunt. Non parvum autem ex his erga subditos morum Præpositi datur iudicium, quia videlicet utrum justè an injustè id ageret non curans, citò in eos excommunicationis sententiam jaculabatur, tantum ut per hanc in causa qualibet eos sibi substerneret; unde eveniebat, ut sententia ejus eadem facilitate contemneretur, quàm proferebatur. Quidam Præpositorum Capituli Goslariensis supra reditus, qui in privilegio *Tiderici* Marchionis expressi sunt, ad servitium diei in quo capitulum celebratur, videlicet exaltationis S. Crucis, à *Tiderico* Præposito pecuniam exigebant, contra quos ille iudicibus à sede Apostolica impetratis eos citari fecit, sibi super exactione in debita responsuros *Poppo* verò Hallensis ecclesiæ Præpositus ab eo petit, ut usque ad diem Capituli memorati à causæ executione quiesceret, promittens se elaboraturum, ut negotium ibi sine amicabili clauderetur. Partibus itaque ad Capitulum *Goslariam* convenientibus obtinuit, ut arbitrio se submitterent, electique sunt arbitri ex parte quidem Præpositi *Willelmus* Cillenensis & *Willelmus* de *Lipzke* Præpositi, & *Gerhardus* Sereni montis Canonicus: ex parte verò altera *Johannes* de *Richinberge*, *Rudolfus* S. *Johannis* Halverstadenfis & de *Bruneshusin* Præpositi, qui concordantes tale protulerant arbitrium ut præpositus, qui eo anno copiosum ei procuraverat servitium, sequenti quoque anno, quasi pro poena defectus priorum annorum, simile exhiberet; deinceps verò tam ipse quam successores ejus duas tantum marcas ad Capitulum venientibus præsentantes, nullam supra hæc exactionem à quolibet paterentur. In eodem capitulo statutum tunc fuit, ut jejunium sextæ feriæ nullus festo castigatione solveretur, excepto festo Natalis Domini, si in ea feria eveniret.

niret. *Henricus de Reekin* Sereni monticus Canonicus Romam profectus est pro hujusmodi causa: *Sifridus* Abbas Pigaviensis patruus ipsius olim eum novellæ *S. Ottonis* ecclesiæ Præpositum constituere volens, nunquam ejus consensum ad hoc potuit inclinare. Infirmirate verò sua ultima detentus finem suum suspectum habere coepit, eum evocavit, & quibusdam amicis suis præsentibus, devotioni ejus, qua ei semper studiosè & nonnunquam periculosè collaborasset, gratias agens petebat, ut bono eam fine terminaret, quippe cum ipse eum relicturus in proximo videretur, nec petitionem ejus ultimam pro causa præmemorata duceret contemnendam, cum magno eum hujus rei teneri desiderio certum haberet. Ille verò, quia amicorum morientium petitiones ad obtinendum efficaces solent existere, consensurum se promisit, tantum ne ei tristitiam generaret. Abbas Deo gratias agens quòd hoc obtinisset, statim eum ecclesiæ *S. Ottonis* Præpositum instituit, & in spiritualibus & in temporalibus, monacho cuidam *Henrico* nomine, qui procurationem ejusdem ecclesiæ dudum commissam habebat, præcipiens, ut cum aliis, quos simul mittebat, eum in possessionem Præposituræ suæ duceret, omnemque ecclesiæ familiam ei, utpote domino suo, obaudire præciperet, cunctis ei tam ecclesiæ quàm aliorum, locorum clavibus assignatis. Hæc tertio ante mortem Abbatis die peracta sunt. Abbate verò mortuo, præfatus *Henricus* monachus in Abbatem electus est, vir priori quidem prorsus dissimilis, sed qui monachis absque jugo vivere volentibus, idoneus videbatur, unde & in electione ejus tanta festinatione usi sunt, ut cum Abbas tempore noctis obiisset, ortum diei ad eligendum nullatenus expectarent: ipse quoque quasi vicissitudinem eis respondens, officia ecclesiæ, ad quorum administrationem Abbas eos non admiserat, statim eis distribuit, quod etiam adhuc vivente Abbate dicitur promississe.

Is itaque cum eisdem suis electoribus consilio, ne factum Abbatibus de ecclesia S. Ottonis durare permitterent, per quod tanta bona eorum uerbis deperirent, præsertim cum ille hoc in ægritudine desperata & jam penè moriens ordinasset, ideoque esset revocabile: quibusdam ipsorum destinatis, Henricum de ecclesia S. Ottonis violenter eiecit, unum ex eis loci ipsius instituens provisorum. Ad hoc etiam missio nuncio Tidericum Præpositum Pigiaviam venire rogavit, ut Henricum excommunicationis subjacere sententiæ quam olim contra ipsum tulisse dicebatur, ex ipsius confessione cognoscens, institutionem in tali persona factam causam esse facilius demonstraret. Præpositus venire non differens eum se excommunicasse confessus est, & ille consequenter juxta ejus confessionem excommunicatum publicè denunciabat. Sed illa festinatio Præposito confusionis aliquid procuravit. Paucis enim evolutis diebus cum Henrico reconciliaretur eum famæ suæ, quam per illam confessionem laeserat, restituere compulsus est, missis eidem electo literis, quarum forma talis est: *Reverendo & in Christo dilecto Domino Henrico Electo & Capitula Pigiavienfi, Tidericus Præpositus Montis-sereni cum devotis orationibus & obsequio sinceram in Domino caritatem. Innotuit nobis, quòd cum apud vos essemus, occasionem sumentes ex verbis nostris, post discessum nostrum Dominum Henricum & confratrem nostrum & Præpositum S. Ottonis, de excommunicatione graviter infamastis, cum tamen vobis eum non de nunciaverimus excommunicatum: hoc tantum vobis suggerentes, quod aliquando sententiam excommunicationis contra eum tulerimus. Sed quia constat appellationem præcessisse, legitime ab eo interpositam, idcirco dicimus sententiam nostram nihil firmitatis habere potuisse. Hinc est quod h. nestatem vestram modis quibus possumus duximus exorandam, quatenus intuitu juris, & pro Domini Præpositi reverentia præfatum Dominum Henricum benigne & fraternè tra-*

stantes, ipsum tanquam virum honestum & catholicum habeatis, favendo ei, quod semper apud vos orationibus nostris & obsequio volumus promereri. Henricus itaque super violentia sibi illata ad presentiam summi Pontificis appellavit Præposito permittente, & cooperante: nam quatuor marcas ad supplementum expensarum ei dedit. Romam tendens sequenti die beati Mauricii à *Sereno monte* egressus est. Rebus inter hæc ecclesiæ *Serenti-montis* diutim in pejus vergentibus *Tidericus* Præpositus de consilio familiarium suorum aliquos de fratribus locis aliis partiri disposuit pro conservandis videlicet expensis, afferens etiam illorum transmissione idoneè se à tollendis hospitibus excusari, quo tamen factò & suæ & subditorum suorum famæ non parvam maculam acquisivit. Negotio interim in eo procedente, ut de eorum, qui transmittendi erant, mansionibus ordinaret, fama huiusmodi circum quaque citò provincialibus cunctis innotuit, multis dolentibus quàm maximè, eumque destructorem publicè clamantibus, eique maledicentibus pro eo, quòd talem ecclesiam, quam priores ipsius in magna honestate & rerum copia gubernassent, ipse ad tantam deduxisset inopiam, ut ad Dei servitium in ea congregati sustentationem de amplis ejus redditibus non haberent. Qui à vero feminas quoque conversas emigrare proposuerat, plerique hæc audientium consuetudo laicis more loquentes dicebant, moniales illas à monachis stupratas esse, quibus jam pariendi tempus instaret, eas pro crimine occultando occasione penurix ad loca alia destinari. *Ottonis* autem Comitis de *Brene*, qui tunc advocatus loci erat, ministerialium quidam cum ipso Comite adhuc puero ad locum accedentes, fratribus convocatis Præposito tunc absente propositum ejus valdè esse reprehensibile demonstrabant, ipsosque rogabant & hortabantur, ne ei ad recedendum aliquatenus consentirent, quibusdam ipso.

ipforum, qui in congregatione feminarum consanguineas habebant, dicentibus, se nullo modo, ut ad se pertinentes quoquam transmitteret, permitturos. Præpositus dehinc rediens fratres ad consilium illorum inclinatos &, quæ ab illis dicta fuissent, intelligens, latenter quidem pavidus, sed audaciam verbis præterdicens dicebat, nunquam se illorum timoreà proposito recessurum: nec tamen diu simulatæ in hærens constantiæ, sed statim sermone in aliud converso, illos quoque sibi consuluisse assererat, ut expensas minus sumtuosas tam in cibo quàm in potu habere assuesceret, quod etiam facturum se pollicitus, in promisso verax inventus est. Denique cum jamdudum fratrum servitia, quæ sic vocare consuevimus anniversariis fidelium & diebus sanctorum festivioribus deputata liberè subtraxisset, nunc etiam quotidianæ eorum procuratori coepit detrahere, carnesque, quas in esum diebus alternis solebant percipere, eis diebus tantùm Dominicis semel & tenuiter ministravit. Potus verò modis variis alterabatur, interdum videlicet de coctione baccarum lauri, qui modus festivior erat, non nunquam radicum urticæ, crebrò enulæ campanæ, præcipuè cujusdam herbæ ignotæ, quam Præpositus myrtum appellabat, quam tamen myrtum non esse omnes, qui myrtum noverant, testabantur. Alii herbam mortiferam esse dicebant. Alii nec herbam, sed furculos radicum arboris, qui vulgariter vichtin dicitur, quia in locis colligebantur, ubi hujusmodi arborum sylvas fuisse constabat. Quicquid verò illud esset, decoctione ejus fratribus uti necesse fuit, vel sitis miseriam sustinere. Ejus verò sapor ita exitit extraneus, ut plures ex fratribus antequam usum habere potuissent, decoctione aquæ simplicis uterentur, neque enim ut quondam vini habebant remedium, quod Præpositus, eis prorsus irrequisitis, ita pro suo detrahebat arbitrio, ut si quo

anno

anno non ultra L. vel LX. carratas vinea attulisset, vini eos nec meminisse quidem, ut sic dixerim oporteret. Hinc itaque crebra inter eos dissensiones oriebantur, quoniam huiusmodi defectuum experientia non omnibus usque quaque communis erat, sed ets tantum quos adversarios Præpositus deputabat, si qui videlicet super his in querelæ vocem erumpere præsumissent, cum his quoque qui Præposito familiarius adhærebant, causas discordiæ cumularent. Quidam enim ipsorum, quorum capitaneus erat fratris Præpositi filius, cuius supra in causa cameræ mentio facta est, pro suo viventes arbitrio ceteris fratribus, tam junioribus quàm senioribus graves solebant existere, ut in eos non solum verbis sed etiam manibus excederent, quibusdam etiam interfectionem, quod dictum est horribile, minitantes, nec ipsum quidem Priorem, si vel occulte quicquam de eorum tractasset excessibus, expertum talium relinquentes. Hæc quidem de junioribus intolerabilia ut erant, judicantes, maximè cum Præpositus illos à talibus non compefceret, huiusmodi consensum inter se fecerunt, ut contra illorum violentiam opera se vicaria tuerentur. Vnde factum est, ut quoniam illi ab istis duplici numero vincebantur, à priori animositate penitus repressi nihil de cetero talium attentarent: sed tamen ipsa sua repressione acrius incitati contra eos, qui se represserant, qui suis non poterant Præpositi viribus utebantur. Quicquidem à quoquam illorum propter quotidianum defectum murmurantium dictum fuisset, quòd derogationem Præpositi vel tenuiter redoleret, statim ejus notitiæ deferebant, de quo ille vindictam sumere quantum poterat non negligebat. Singulorum etiam excessus, quos ante plures annos cognitos dissimulaverat, ut iustam videretur ultionis habere materiam replicando, non nunquam verò etiam fallis eos, criminibus infamando. Maximè

ximè verò id agebat, ut unanimitatem eorum, per quàm suos despectui haberi videbat, terrore dissolveret, eosque cum illis ad concordiam revocaret: sed propositum non obtinuit, quoniam isti quantò magis impetebantur, tantò sibi strictius ad hærebant, ne divisi malis quibus libet vel ab eo vel à suis illatis facilius subderentur. Concordare autem causis discordiæ non cessantibus, difficile eis videbatur, cum videlicet necessaria & consueta tam in victu & in vestitu sibi subtrahi, hisque alios delitiosè uti, illorum quoque mala non modica à Præposito non solum dissimulari, sed etiam defendi, sua verò interdum minima exaggerari, seque pro his gravari conspiceret. Præterea cum ipsi pro talibus à querelis temperare non possent, illique easdem querelas, delationis habentes materiam, incessanter contra ipsos Præpositum incitarent, ad hoc etiam impatentia stimulati, eumque, quem ut patrem honorare debuerant, contemnebant, graves non nunquam ipsi verborum contumelias irrogantes, eiusque interdum justæ correctioni contumaciter repugnantes. Licet autem ipse ad gravandum eos occasione qualibet ex se ipso promptus semper existeret, certum tamen est eum familiarium suorum delationibus ad malum sæpius incitatum. In his præcipuus esse credebatur cellarius Otto nomine, cui magno favore Præpositus erat obnoxius, vir elatæ mentis & dubiæ veritatis. sed qui hæc ipsa animi vitia verbis mollibus occultate noverat, & cui ad hoc agendum vox ipsa naturaliter infirma satis utiliter serviebat. Hic cum primùm ad tale promotus fuisset officium, sicut à non nullis consideratum est, favorem fratrum studiosè sibimet coepit conducere, rerum mutationem jam tunc cogitans, eorum procurationi tam cotidianæ quàm festivæ diligenter intentus, adeo, ut aliquando die festiviori ferculorum, quæ eis ministrabat, usque ad denarium numerus tenderet, ad quod perficiendum paro-

chiz quoque cui præerat officio juvabatur. Fratrum verò juniorum animos his rebus ita sibi devinxit, ut, quod ei erat valde delectabile, crebrò circa ipsum collecti providentiam ipsius collaudarent, ejusque provisioni gratias agerent, quorum plerique tempus venire, quo ipse Præpositus fieret exoptabant. Verum post modicum hac ejus ficta benevolentia cum rebus quibus præerat deficiente, illorum quoque erga eum devotio lassabatur, & dilectio paulatim transibatur in odium & contemptum, quoniam & in aliis rebus eum alium quam se ostenderet, experiebantur. His enim, quos dudum aliis graves extitisse prædictum est patronum se exhibebat, Præposito pro eis contra alios suggestiones faciendo, eosque occultè, ut dicitur, animando & consilia ministrando. In his itaque, licet magno opere latere desiderans, experimento cognitus, tempore procedente, cum necessaria fratribus præscripta modo subtrahi cœpissent, eis in querelam publicam contra Præpositum excitatis, ipse quoque palam adversarium se eis exhibuit, non solum quia insolubili quadam obligatione ipse & Præpositus quasi cohærebant, sed etiam, quia ab eis, quorum favorem maxime expetierat se contemni graviter ferebat eos verò qui partis erant Præpositi colligens, eisque rerum omnium quas aliis subtraherebat copiam exhibebat, contra alios Præpositum variis dilationibus incitabat. Ne autem ipse cum aliis gravamina procuraret, hujus studii mercede, Deo iudice, fraudatus est, imò confusionem ex eo viro prudenti & qui honestatem diligeret importabilem reportavit. Nam cum exercitio alex omnisque generis ludorum deditus fuisset, tempore, quo de bona promissione laudabilis videbatur, alios quoque de fratribus in his rebus socios sibi studuit adhibere. Ipse verò cum quibuslibet tam domesticis quam extraneis, qui similibus studebant, diebus crebrò noctes continuans, damnosè nimis talibus insistebat.

stebar.

stebat. Denique alii xv. quidam xx. non nulli xxx. marcas ludo eum perdidisse infra unius anni spacium affirmabant. Qui rumor per cunctorum ora provincialium cum volveretur, Præpositum quoque non latuit, secularibus quibusdam vitis eum redarguentibus, cur talia non compescendo ecclesiam suam deonestari non minùs, quàm damnificari permetteret, cum quidē ipse hæc surdis auribus pertransiret. Fratres enim tam Prior quàm alii sermones de his & similibus ad ejus familiares pertinentibus eum quicquàm tractare superfluum iudicabant, scientes eum accusantibus, quàm accusatis potiùs indignari. Cùm itaque aliquando unus de fratribus cujus præ cæteris in præfato negotio familiaritate Cellerarius usus fuerat, sed quæ tunc intensius persequi videbatur, ipso de quadam Præpositi derogatione accusante gravare disponderet, & ille quoniam rebus idoneis convinci non poterat, accusationem ipsam per obedientiam requisitus negando dissolvisset, de excessu alio, in quo eum olim se deprehendisse assererat, videlicet de ludo alex, eum cœpit impetere satisfactionis ab eo debitum repetendo. Mansio sanè, quæ curia Præpositi appellabatur, ipso quoque digrediente, eo tempore quasi gymnasium fuit alex, scacchis, tesseriis globisque ludentium, *Ottone* signifero & quod his studiis competeat, quodam ejus serviente vini vel medicinis venalitatem ibidem instituente, quasi taberna publica videbatur. Vbi die quadam frater ille, non tamen ludens, deprehensus, suspicionem ipsam à se protinus abstergere curavit, Præposito, cujus tunc favore potiebatur, ne sibi indignari debuisset, neve sinistram de se suspicionem habere vellet, humiliter supplicando, ipso eum ut securus esset hilariter adhortante. Agitur à Præposito sibi malum paratum intelligens, ut ejus auctorem non nesciens, culpatus omnem illam insignem narrationem de cellerario cœpit evolvere, dicens eum potiùs argu-

endum & puniendum, qui tale damnum rebus communibus intulisset. Præposito autem ut taceret præcipiente, cum non acquiesceret, excommunicationis contra eum statim sententiam promulgavit. Fratribus autem, qui, ut jam dictum est, contra familiarium Præpositi violentiam se vicissim tuebantur, quorum hic unus erat, sententiæ reclamantibus, tumultu facto Præpositus à consensu se abripiens, relicto capitulo egressus est. Quem cum *Otto* sequeretur, illi inordinatis in eum vocibus uti cæperunt, alii furem, alii sacrilegum, alii Iudam traditorem, alii aleatorem publicè inclamantes. Sequenti die Præpositus auctores tumultus illius mansuetè satis redarguens, monens ut à talibus temperantes essent, contra opinionem quidem omnium & suam consuetudinem, cum & prolatam excommunicationis sententiam pridie facillimè relaxasset, non communi paci, sed cellerario tantum hac lenitate consulens, ne fortè districta facti illius examinatione motu aliquo concitato ille infamis ampliùs redderetur. Et ut ab omni parte plenam securitatem procuraret, eidem in virtute præcepit obedientiæ, ne quis de cætero criminationes illas, quas ille injustè passus fuisset, præsumeret iterare. Hoc autem ejus studium pro tuendis familiarium suorum excessibus, ex alio quoque ejus facto cognosci potest. Unus fratrum, quos adversarios deputabat, in congregatione feminarum sororem habens carnalem, cuidam familiarium ejus indecenter ad hærentem, naturali zelo ductus Præposito de hac re non semel conquestus est, petens ut eandem sororem suam à familiaritate, in qua esset mali suspicio, coherceret. Præpositus verò aliud quàm ille petebat exsequens, ab instantia conquerendi, cum verbis non posset, verberibus cohercere curavit, dicens ecclesiam ex illis querelis damnum incurrisse, cum ille, ut pro se aliquid diceret, eloquentiæ adiutorium non haberet. Nec defuit inter ista fratribus odiorum

diorum infelicitas, quibus ita contra se altrinsecus accensi erant, ut quidam partis Præpositi in divinorum celebratione proximis sibi in choro alterius partis fratribus pacis osculum publicè denegarent. Tales eo tempore fructus peccatis exigentibus ecclesia Sereni-montis de Prælati sui, filij peccati, moribus colligebat. *Henricus de Reekin* Sereni-montis Canonicus x. Kal. Martij de itinere Romano reversus, literas ecclesiæ suæ à sede Apostolica impetratas attulit, quarum exemplum subiectum est. *Honorius Episcopus servus servorum Dei venerabilibus fratribus Magdeburgensi Mogontino & Coloniensi Archiepiscopis & eorum suffraganeis & dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpositis & alijs ecclesiarum Prælati per Magdeburgensem & Coloniensem provinciam constitutis salutem & Apostolicam benedictionem: Non absque dolore cordis & plurima perturbatione didicimus, quòd ita in plerisque partibus ecclesiastica censura dissolvitur, & canonicæ sententiæ severitas enervatur, ut viri religiosi, & hi maxime, qui per sedis Apostolicæ privilegia majori donati sunt libertate, passim à malefactoribus suis injurias sustineant & rapinas, dum vix invenitur, qui congrua illis protectione subveniat, & pro fovenda pauperum innocentia se murum defensionis opponat. Specialiter autem, dilecti filij, Præpositus & canonicus monasterij Montis-Sereni ordinis S. Augustini, quòd ad Romanam ecclesiam nullo pertinet mediante, tam de frequentibus injurijs, quam de ipso cotidiano defectu justitiæ conquerentes, universitatem vestram literis petierunt Apostolicis excitari, ita ut videlicet eis in tribulationibus suis contra malefactores eorum prompta debeatis magnanimitate consurgere, quo ab angustiis quas sustinent & pressuris vestro possint præsidio respirare. Ideoque universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus atque præcipimus, quatenus illos, qui possessiones vel res seu domos prædictorum, Præpositi & canonicorum, vel hominum suorum, irreverenter invaserunt, aut ea injuste detinuerunt, quæ ipsis ex testamento decedentium relinquuntur, seu in eos contra A-*

postolicæ sedis indulta sententiam excommunicationis seu interdicti præsumserint promulgare, vel decimas laborum de terris habitis ante concilium, quas propriis manibus aut sumptibus excolunt, seu nutrimentis eorum, spretis Apostolicæ sedis privilegiis extorquere monitione promissa, si laici fuerint publicè candelis accensis excommunicationis sententia percellatis: si verò clerici vel canonici regulares seu monachi fuerint, eos appellatione remota ab officio & beneficio suspendatis, neutram relaxaturi sententiam, donec jam dictis Præposito & canonicis plenè satisfaciant, & tam laici quàm clerici seculares, qui pro violenta manuum injectione anathematis vinculo fuerunt mandati, cum diocesani episcopi literis ad sedem Apostolicam venientes, ab eodem vinculo mereantur absolvi. Villas autem, in quibus bona prædictorum Præpositi & canonicorum vel hominum suorum per violentiam detenta fuerint, quamdiu ibi sunt, interdicti sententiæ supponatis. Datum Laterani Nonis Ian. Pontificatus nostri anno IIIX. Willehelmus secundus de Lipzke Præpositus ad Præposituram Drubicensem translatus est, cui in priori ecclesia successit Ekkehardus ejusdem loci Canonicus.

Anno MCCXXIV. Sophia Quedlinburgensis Abbatissa filia Eridenici Comitis de Brene, filii Marchionis Conradi Senioris, magnorum & non paucorum excessuum rea deponitur. Viros enim quosdam malignos & latrocinantes in castro Quedlingeburg pro sua ut dicebat, tuitione colligens, turresque monasterii instar castelli munitas pro domicilio eis permittens, impudenter his res ecclesiæ impendebat, & sæda conferebat, cum illi pacem provincialium cotodanis incurfibus perturbarent. Civium præterea Quiddelingeburgensium ditiones pro suspitione, quod civitatem Hojero Comiti de Valkenstein, cum quo ipsa de advocatia ejusdem civitatis litigabat, tradere vellent, captivos tam diu afflixit, donec filios suos conservandæ ei fidelitatis obsides dare coacti sunt, quorum plures, cum ipsa, pro eo quòd

quod erat animi inclementis necessaria subtraheret, mortis periculum incurrerunt. Ad hoc etiam de dilapidatione, nec minus de lapsu carnis & neglectu religionis multipliciter infamata, omnibus circumquaque de se loquendi materiam ministrabat. *Friderico* autem Imperatore pro expugnandis paganis longo tempore in Sicilia partibus occupato, Rex juvenis filius ipsius cum deputatis sibi principibus, Cis-Alpinum imperium gubernabat. Cui *Northusen* curiam celebranti, *Henricus* Comes *Ascharia* filius *Bernhardi* Ducis, & *Hoyerus* Comes de *Valkenstein*, & alij plures nobiles & ministeriales, de præmissis Abbatissæ excessibus illa absente conquesti sunt. Præcipue obsidum mortuorum patres, qui cum clamore vulgari, quo ad arma convocatio fit, justum contra eam judicium postulabant, quam Rex, ut de objectis satisfaceret, ad proximam curiam *Egere* per sententiam evocavit. Quo cum illa muliebri superbia venire contempsisset, omni eam suæ dignitatis jure seculari, sententiantibus qui aderant, Principibus, spoliavit. Deinde inquisitione contra eam à sede Apostolica facta, inquisitorum sententia ita deposita est, ut ad eandem dignitatem in aliqua ecclesia de cetero eligi non valeret. In locum verò ejus electa est *Bertradis* soror quondam *Conradi* Halverstadensis Episcopi & *Guncelini* & *Friderici de Crozuc*. Accidit in civitate *Hallensi* ut parochianus S. *Gertrudis* *Wicmannus* nomine, *Novi operis* canonicus die quadam ad morientem aliquem vocaretur. Qui veniens, invenit, hominem ex his, quibus est coquendi salis officium, qui se in sartagine sui operis bullientem injecerat, nisi quod lingua adhuc vivaciter utebatur: à quo dum casus illius miserandi causam modumque requireret, ille presbyterum auditu recognoscens, quia visu non poterat, oculis scilicet de coctionis vaporibus obscuratis & cute rufescente compressis, rogabat ut sub motis aliis soli ei loquendi sibi copia præstaretur.

Quod

Quod consecutus cœpit dicere : se magna peccatorum suorum pœnitudine ad opus illud adductum, nec tamen ad hoc sine consilio accessisse. Presbytero verò dicente, non bono eum usum consilio, cum illicitum sit, ut pro quacunque causa nobismet ipsis mortis periculum inferamus, & quis tale ei ministrasset consilium sciscitante, respondit : Ante dies aliquod cum me peccatorum meorum recordatio tristem admodum reddidisset, repentè ubi eram intrantes ad me vidi viros albis indutos vestibus, qui me alloquentes, & sermonem mecum miscentes, inter aliàs causas à me tristitiæ requirebant. Quas cum eis simpliciter aperuissem, me videlicet ex scelerum meorum memoria tristari, pro quibus semper augmentum capientibus æterno me non ambigerem supplicio deputandum : illi rectè & utiliter me tristari asserentes, consilium tale mihi se duros dicebant, quo ad plenam peccatorum indulgentiam pervenirem : scilicet ut me ipsum Deo sacrificarem, & salis in sartagine buliente corpus meum, cujus ministerio Deum offendissem, illis fervoribus iniicerem cruciandum ; affirmantes hoc Deo modis omnibus placiturum. Ego verò consilium amplectens cum illi à me recessissent, cœpi observare tempus, quò id perficerem, ne me cujusquam præsentia impediret. Hodie verò cum solum me esse contigisset, illi iteratò mihi apparentes svadebant, ut ad propositum accederem, addentes, quod periculosa esset dilatio, cum mors incerta tam consilium utile posset annullare. Ego nihil morarus, quod monebant implevi, & nescio utrum ex hoc mihi juxta illorum promissum indulgentia sit speranda. Imò verò perpetuam per hoc damnationem, ait presbyter, timere debes, nisi pœnitentiæ adjutorio redimaris ; demumque cum instruens, ut consilium illud Diaboli, & qui sibi apparuerunt Dæmones fuisse intelligeret, ad peccatorum ejus confessionem instantiùs hortabatur, immensitatem divinæ misericordiæ,

cordiæ, & quã sit paratus Deus suscipere poenitentes, ei sapius inculcando. Ille deceptum se animadvertens, & ad tantam non solum infructuosè sed etiã periculosè se venisse considerans, à fundo cordis ingemuit & sceleris in seipsũ commissi se poenitere modis omnibus fatebatur. Deinde peccatorũ suorum vulnera fidei prorsus & devota confessione aperiens, ea poenitentia lacrymis infundebat. Post confessionem jam bonæ spei factus, presbytero ut transitum suum, qui jam adesse videretur, eucharistiæ perceptione muniret admonente, respondit hoc quidem valdè esse desiderabile, sed fieri non posse, quoniã inflato guttore glutendi copiam non haberet. Rogabat autem ut presbyter corpus Domini summis contingens digitis, eorum ablutionis aquam sibi sumendam porrigeret, pro testimonio fidei suæ quam de illo Sacramento firmiter retineret. In hac actione illis occupatis, subito presbyterum, an aliquid audiret, interrogavit. Quo respondente, nihil, se nisi ipsum audire: eumque quid audiret vicissim interrogante, respondit: voces se multorum quasi sub terra audire lugentium & flentium, viderique sibi illorum esse, quos antè modicum consiliarios habuisset. Nec multò post Deum, ut sui miseretur crebro invocans, animam reddidit, ecclesiasticaque est conditus sepultura. De hoc cum fatendum sit, cum peccatis aliis hoc quoque, quòd se ipsum illicite punivit, fortasse credi potest, quòd eadem poena per ipsam poenitentiam ut sic dicam purgata ipsi purgatoria sit effecta: sicut latroni illi beato post confessionem poena scelerum non inepte creditur contulisse martyrium.

Haldis leve civitas ab hominibus *Alberti* Archiepiscopi reedificatur, ipso in partibus *Lombardiæ* servitio Imperatoris jam per trienium occupato. Discordia, de qua superiori locutione satis dictum est, inter fratres ecclesiæ *Sereni montis*

Y

necdum

necdum sopita. *Tidericus* Præpositus die Parasceve in com-
 muni capitulo in virtute præcepit obedientiæ, ut si quis rancore
 contra alterum retineret ab altaris abstineret communi-
 one. Post capitulum verò à quibusdam fratribus senioribus
 contra suum propositum inductus, tam eos, qui sui favorise-
 rant, quam illos, quos adversarios deputabat, privatim ad con-
 cordiam hortabatur, continuato sermone subjungens frustra
 eos carniùm & aliarum rerum exactionem facere, quoniam
 ipse tantis expensis sufficiens non valeret. Illi verò quos per
 excommunicationis verbum notaverat, responderunt, se dis-
 cordandi causam non habere, nisi necessariorum defectum
 & eo sublato quiete se acturos: manente autem nullo modo
 posse querimonias cõhibere. Quo responso motus Præpo-
 situs ab interdicto quidem communicationis statim suos ab-
 solvit, tanquam parati & concordie in nullo reluctantes, illis
 verò introitum ecclesiæ distinctè interdixit, quasi per ipsos
 pax & concordia turbaretur. Cum autem in hoc animi mo-
 tu ad divinorum celebrationem accederet, quidam defratri-
 bus eum rogantes ut pro reverentia festivitatis instanter indi-
 gnationem compesceret, vix à sententiâ reduxerunt, & com-
 munionem quidem tunc illis indulsit, verùm peracta festivi-
 tate cum quibusdam ipsorum se minatus est aliter tractatu-
 rum. Hoc enim artificio in omni penè casu, quò ei gravan-
 di subditos occasio provenisset, uti consueverat, ut in decisi-
 one causæ partem aliquam non relaxatam reservaret, de qua
 oportune se tractaturum dicere solebat, ut sic eos suspensos
 teneret, & trepidis suspicionibus, quasi impendente adhuc
 gravamine, fatigaret. Verùm paucis post festivitatem elapsis
 diebus novam quandam illi turbationem hujusmodi occasio
 procuravit. Quidam fratrum laicorum, quos *barbatos* vo-
 cari usus obtinuit, coquinæ officium commendatum habens,
 fratri

fratribus tam verbis quàm factis injuriosus esse consueverat, præsertim hic quos à Præposito noverat non amari. Inter cetera siquidem illorum temporum mala consuetudo dolenda irrepserat, ut quoniam carnes fratribus diebus statutis in communi non ministrabantur, isti nummos invicem conferentes & ad fora vicina transmittentes carnes emerent, quibus irrequisito Priori extra refectorium uterentur. Vnde fiebat, ut in hujusmodi diebus vix duo vel tres præter Priorem fratrem hora refectionis in refectorio invenirentur. In hoc quoque negotio frater ille coquinæ præpositus malæ voluntatis his aliquid ostendere non negligebat, modò videlicet ad hæc necessaria denegando, modò cocos à præparatione rerum ad eos pertinentium prohibendo, eos verò qui partium erant Præpositi, tam in congregatione virorum quàm sceminarum modis omnibus honorabat, eisque supra communem procurationem de rebus sui officii quicquid desiderassent impendebat. Erat hic de familia ecclesiæ ex eo genere hominum, qui *Zinurdones* appellantur, tantæ superbix, ut mirum esset rusticam mentem angustis rebus & paupertati assuetam tantum inflari potuisse, cum fratres quoque ipsius carnales & cognati cotidiano congregationis servitio in concoquenda cerevisia dediti, & ex eodem servitio sordidi sæpe vultus & habitus effecti, generis sui abjectionem ejus frequenter oculis præsentarent. Verùm idem cum *Ottone* Cellerario ex magno dilectionis calore undecunque conflato, in unam, ut sic dicam, animam confluerat. Præpositum verò obsequio, quòd suis & maximè sorori ejus, quæ in congregatione sceminarum in seculari habitu vivebat, studiosè admodum impendebat, ita sibi devinxerat, ut querimonias fratrum, etiam Prioris, quas crebro de ipso proferebant, proorsus negligeret, cum tamen ipse quoque elationi ejus nonnunquam testimonium perhiberet.

Accidit autem die quadam, ut unus fratrum ex junioribus lignum unum ex his, quæ per sexagenas numerari solent, ut operis quippiam ex eo faceret, petiturus, illo absente coquinâ intraret, & servis, qui aderant, licentiantibus lignum tolleret & abiret, cui ille superveniens, quoniam hic ex eorum numero erat, quibus omnis boni principium negabatur, ut lignum redderet cum fastu verborum edixit. Quo nolente eum insecutus detinuit, & reluctantem etiam per capillos, ut ille fatebatur, retinere conatus est, qui tamen violenter se abripiens retento ligno recessit. Sed cū Præpositus eidem de lata contumelia conquerenti nihil satisfactione dignum factum esse iudicasset, tam ipse, quàm quidam ejus socii, impatientia stimulati, & ex præsentis facti præteritas recolentes injurias, opus opinione majus aggredi fratremque illum non verbis sed verberibus corripere statuerunt. Itaque oportunitate die quadam captata, Præposito absente eum aggrediuntur, quos ille cultello fixorio, quo dudum eos suspectos habens se muniterat, facile à se submovit, cum ad eum vacuis manibus accessissent. Erant autem quatuor numero. Unus tamen eorum fustem habens aliquot ei plagas imposuit, cujus animositate & instantia territus & armaturæ suæ oblitus exclamavit & in fugam versus in coquinam se recepit, ac per fenestram secretam aliquem famulorum alloquens, festine cellerarium vocari fecit. Cui venienti quod sibi acciderat confuse exposuit, addens, quod pro illius hortatu, quo eum confidere & nihil tale timere crebrò persuaserat, honoris sui & penè vitæ periculum incurrisset. Nec domo palàm prodire ausus se in secretiori parte usque ad vesperam continuit, sicque per cellerarium eductus ad allodium *Lubacisdorp* discessit, ut illic Præpositi reditum expectaret. Præpositus rediens ubi factum comperit, more suo iratus animi motum agitatione corporis &

ris & verbis minacibus fatebatur. Deinde cum reos in capitulo plagis virgarum singulos è duobus emendari fecisset, adiecit præcipiens, ut fratrum omnium ultimi essent, donec ipse eos ad loca propria revocaret. Erat eo die vigilia Ascensionis Domini, quando videlicet ad processionis solennitatem adjacentium villarum numerosior solet populus convenire. Illi reputantes quòd Præpositus ultimatione eos ostendui habere vellet, ut in præsentia populi confusionem publicam ostenderent, responderunt se illi præcepto obedire non posse. Quos ille statim à communione fratrum suspendit, præcipiens eos ab omnibus evitari. Superiores sanè Præpositos ad interdendum & excommunicandum non ita faciles fuisse constat, sed si quando, ut assolet, correctioni aliquem reluctari contigisset, dilatione interposita aliis fratribus id operis injungebant, ut admonitione fraterna eum ad obedientiam revocarent. Sic demonstrant esse peccantium emendationem querere, non gravamen. Unde fiebat sæpissime, ut tales, eorum oppressi mansuetudine, erubescerent non obedire his quos non vindictæ, sed suæ salutis, cupidos agnovissent. Hunc autem diverso modo agentem diversus sequebatur effectus, dum exturbatis & præcipitatis ejus sententiis subjecti ad majorem proterviam raperentur. Quippe qui eum suo tantum gravamini studere experimentis pluribus didicissent, quod sicut aliis penè omnibus, ita in hac quoque causa cognoscitur evenisse. Denique illi quos vitari præceperat, plures à fratribus suæ communionis participes habentes, interdicti sententiam contemnebant: verùm quibusdam amicis suis eos admonentibus ne & sibi & aliis, qui pro ipsis solliciti essent, majus aliquod gravamen, occasione illius causæ, quæ in nulla sui parte esset favorabilis procurarent, difficulter licet, ut facerent, quod sibi injunctum fuerat, consenserunt. Sicque eisdem apud

Præpositum pro eis intercedentibus in vigilia Pentecostes causæ illius vinculis absoluti sunt. At frater ille coquinæ magister à loco ad quem discesserat negotio pendente redire pertinuit, nec etiam postmodum reversus satis securus fuit, nimirum experientia priorum tergitus, quoniam ei jam possibile videri cœperat, quod prius nec quidem cogitabile videbatur, cum etiam illi, quos nuper malè expertus fuerat, ei nisi ab officio, in quo eis & aliis irrogasset injurias abstineret, pejora prioribus minarentur. Unde factum est, ut per plures dies nec jussione Præpositi, nec hortatu cellerarii ad suum posset officium revocari. Inter hæc silentio premendum non est, quibus modis Præpositus defectum rerum, quas administrabat subsidia parare tentaverit, siquidem, ut prædictum est, & indulgentiam hac ratione obtinuit, & fratres locis aliis partiri disposuit, licet in his fortuna noluerit ei arridere. Est villa Episcopi Misnensis supra *Mildam*, miliari spacio distans à villa *Namik*, quæ *Lubaniz* dicitur. Hanc concambio acquirere, & in ea novum claustrum construere, & illuc congregationem transferre voluit, affirmans, quòd in loco priori manentibus pro difficultate vecturæ & aquæ penuria extremæ inopiæ periculum ei immineret, quasi ei necessaria ad illum locum ventorum essent ministerio deferenda. Nec defuerunt defratribus, qui ei de hoc assentirent, & quidem seniores, licet pauci & tales qui pro privatis suis commodis & ejus favore ad quilibet consensissent. Civitatem etiam in campo, qui ab occidente monti adjacet, ædificare propositum habuit, affirmans omnes suos consanguineos & plures alios prudentes viros, illud consilium approbasse. Ad hæc proventus omnes possessionum ecclesiæ in tres partes dividere voluit, ut duas ex his fratres ad suos usus reciperent, ipse verò de tertia sibi & hospitibus provideret. Alias quoque divisionum species interponens.

nens.

nens. Erant enim hæc signa animi instabilis & perturbati & consilium non habentis, exemplo a groti, qui febribus vexatus nunc de latere in latus convertitur, nunc supinus jacet, nunc verò in ventrem regyatur, mutatione se sperans requiem invenire. Fratribus autem, qui nihil eum simpliciter agere arbitrabantur, cum certum quoque sit, infirmas res divisione non roborari, sed magis infirmari, contradicentibus, eique ad hoc ita respondentibus, ut duabus illarum partibus cum tertia sua compositis ipsis necessaria de omnibus ministraret, ait se eorum indigentia culpa non teneri, cum constaret eos propriis utilitatibus reluctari. Sed cum die quadam in capitulo defectum suorum ei commemorationem facientes, eosdem petent emendari. Respondit eos non justè aliquid à se exigere, quibus facultatem, ut seiplos copiosè procurarent de duabus scilicet possessionum suarum partibus, obtulisset: quod nunc quoque si vellent eis permitteret, vel si magis id eligerent, totam eis administrationem ex integro resignaret: quod quidem non ex intentione adjecit, sed quodam fervore loquendi, verbis ut plerumque contingit incautè procurantibus, putans eos hoc nullo modo recepturos. Illis autem, si id fieret communis utilitatis spes nata est, & deliberandi de hoc usque post prandium induciis postularis & acceptis. Facto prandio ipso interim in sua mansione quiescente convenerunt & utrotam administrationem suscipere consenserunt. Quidam tamen familiarium ejus, quibus illud factum quædam Præpositi delectio videbatur, qui se quoque privatis per hoc commodis privandos sentiebant, licet propter communem consensum palam reclamare erubescerent, mutationem hanc æquanimiter non ferebant, quod etiam non usquequaque poterant occultare. Denique unus ipsorum filius fratris ejus, qui jam sapius commemoratus est, Priorem & quosdam seniores, qui ad v. G. can.

candum Præpositum exierant, cursu præcedens, eumque quiescentem inveniens, ut surgeret clamare cœpit, dicens eum ut verbo eius utar, præbendarium futurum, qui Præpositi nomen hæcenus habuisset. Usque verò, etsi grata ei pro se ejus erat æmulatio, propter præsentem eum redarguens, indignari ejus irreverentiæ videbatur, ad fratres autem ejus perveniens hoc quod elegerant sibi placitum videbatur. Deinde causæ statum ordinaturus primò xxx. marcas ad suos & sibi servientium privatos usus singulis quatuor annorum, quos illam ordinationem durare volebat sibi dari constituit, præter administrationem victus qui ei de communi juxta solitum exhibendus. Tribus quoque, qui administrationi præessent ejus permissu à fratribus electis, his in super debita sua solvenda imposuit, & unum ex ipsis Ottone cessante Cellerarium ordinavit. Hæc vigilia Apostolorum gesta sunt. Pluribus itaque etiam extraneis visum est commune bonum ecclesiæ Sereni-montis ex hoc principium accepisse, si tantum Præpositus fidem negotio conservaret. Verum ipse quo animo factum illud acceperit, non multò post etiam ad oculum demonstravit. Erat quidam de fratribus laicis quem negotiis suis agendis præfecerat, qui duos equos habebat suis usibus deputatos. Hos pro eo quòd negotiis jam absolutus, negotiatore opus non haberet, administratoribus illis ad communes usus petentibus denegavit hac ratione, quod eos sua, ut dicebat, pecunia comparasset, unde factum est, ut unus illorum die proximo causam aliquam ecclesiæ acturus pedibus suis iter agere cogere-tur. Fratrem verò illum laicum contra ordinationem priori die factam, in possessiones ecclesiæ præmittens, hominibus placitum, quod vulgari verbo *Gedinet* dicitur, jussit indicere, quem ipse subsequens nullo illorum trium præsentem, placito præfedit causas judicando, eo modo & aliis quibus villici ne-gocian-

gociantur, aliquid pecuniæ cupiens expiscari. Altera autem ordinationis istius die, eo ad mensam cum familiaribus consedente, & de his quæ acta fuerant sermocinante, unus astantium pro favore ejus, ut aliquid sollicitudinis pro ipso se habere ostenderet, dixit: quod in xxx. marcis sibi dandis sibi expensis non sufficienter suo iudicio providisset. Cui subridens respondit, se infra anni spacium, si viveret, illis xxx. alias lucraturum. Vnde quis non videat, & in illis xxx. marcis exigendis, & in istis ut sperabat lucrandis, cum rebus communibus deprecandis, & suis privatis, quibus non egebat augendis, ingenio miserabili intendisse. Alium item equum, quo tempore aliquando vehi consueverat, quemque, cum ei propter incommoditatem incessus displicuisset, in opus allodii, quod in pede montis positum est, locaverat, ipso die, quo mutatio illa facta est, abstulit, satis ostendens, se communis utilitatis, quæ per alios promovenda foret, invidia non carere. Fertur etiam quòd familiares suos hortatus fuerit, ut servitia quæ diebus festis & in anniversariis fidelium exhiberi consueverunt, quæ tamen ipse ante plures annos eisdem negaverat, exigere, spondens, quòd ad hoc eis adiutorio potirentur; quod quidem de eo verum esse illi probare visi sunt, eadem servitia exigendo. Illorum sanè trium qui administrationi erant præpositi tale fuit propositum, ut primò & præcipuè congregationi necessaria providerent, ac demùm extraneis & hospitibus juxta quod eis esset possibile ministrarent. Præpositus verò dicebat hospites etiam invitandos esse, quod se quoque facturum asseruit, quorum procuratori suo deberent exemplo diligentiam adhibere. Et quidem eum ab hospitibus frequentatum constat, sed maximè à suis consanguineis, quibus omne studium neglectis fratribus impendebat. Verùm illi qualitatem animi ejus erga se & commissum sibi negocium signis præmissis & quibusdam aliis colligentes non aliud

Z

expe.

expedire viderunt, nisi ut maturè ab administratione recederent, quoniam eo sibi obnitente, quanto diutius in ea stare conderent, tanto majorem confusionem, nihil utilitatis proficientes, inde reportarent. Itaque xiv. ab institutione sua diebus elapsis malæ voluntatis ejus coram fratribus judicia proponentes, onus impositum simul deposuerunt, cum ille nec propriam conscientiam, nec ea per quæ detectus erat, veritus ac bona fide ad factum illud se accessisse juramentis horribilibus affirmaret. Licet autem ipsi administrationi renunciantes nihil extra placitum ejus egissent, non tamen statim eos absolvere voluit, contentiosè affirmans, se velle, ut quod ordinatum fuerat permaneret; nimirum hac in eis suspensione punire volens hoc, quòd quasi ad ipsam de mala administratione infamandum illud eos suscepisse ministerium judicabat. Denique postmodum uni eorum sibi familiariter adhærenti confessus est, se propter hoc eisdem non mediocriter indignatum. Tandem rebus ad priorem statum revocatis, Otto Cellerarius, ne vel ipse vel Præpositus trium illorum proposito impares apparerent, simul etiam diuturnæ pertæsus discordiæ, Præposito persuasit, ut carnes fratribus, quas penè per annum eis negaverat, ministraret. Præpositus verò indignanter ferens, quod id quasi coactus facere videretur, quippe per actionem talium qui juniores essent & fratrum infimi (erant autem isti, de quibus superius dictum est, quòd contra violentiam familiarium Præpositi opere vicaria tuerentur:) ut falsamentum ad carnes adderet, arctioris eos cœpit disciplinæ vinculis innodare. Sed cum in capitulo de ordinis observantia edicta proponeret, illi, contra quos specialiter his armis utebatur, ad hæc servanda se paratos dicebant, dummodò generaliter omnes eisdem legibus subjugaret. Quod ipse virtutum omnium scrupulus, ac foedissimæ pravitatis dispositor, confusionam omnium & discordiarum promissimus

simus

simus reparator, filius peccati, bestia perditionisque Præpositus propter eos qui suæ partis erant dictum intelligens, quos nimirum ea nequaquam servaturos noverat, respondit se potestatem habere quos vellet à coactione liberos relinquendi; miserandus, quod eum ad tale responsum necessitas compulisset, quo se de potestate jactaret, quo posset suis dilectoribus perditionis aditum aperire. O more canem, o totius in omnia sceleris adamantem. Cur repentina morte non occiditur qui tantæ abominationis ut sæpius dictum est princeps exitit. Instabat tamen coactioni pro eo quoque, quod eos videlicet discordiæ pertinaciùs inhærentes à se procedente pro se propter fratrem illum coquinæ magistrum, qui eorum timore officium suum recipere declinabat. Dedicacionis autem ecclesiæ festivitate transacta, *Alberto* Præposito S. Afræ Misnensis mediante, omnes ad concordiam redierunt: qua reconciliatione etiam magister coquinæ participans, ad officium suum timore rediit absolutus. Exinde omnis ille rigor de ordinis observatione inductus cœpit lentescere, & ad dissolutionem pristinam inclinare. Inter hæc nova quædam adversitas nata est hujusmodi occasione. Tempore quo *Albertus* Archiepiscopus sub *Innocentio* Papa, ejusdem Pontificis legatione functus est contra *Fridericum* Halverstadensem Episcopum, pro eo, quod à favore Imperatoris excommunicati recedere volebat, excommunicationem suam promulgavit. Quem dum penè omnium ecclesiarum, quæ sub ipsius administratione erant, juxta mandatum præscripti legati vitandum decrevissent, *Sifridus* Abbas Ilseburgensis ab ejus communiione nequaquam credidit abstinendum. Pro quo dum idem legatus eundem non reuidentem deposuisset, monachis ipsius monasterii alterum pro eo eligendi legitimas inducias non negavit. Quibus, ut ipse testabatur exentis, cum alium non elegissent, *Hartwicum* Pigaviciensem monachum

nachum eis Abbatem instituit benedictione confirmatum: illis pro eo, quod ipsum recipere volebant, excommunicationis sententia involutis. Verum causæ procuratoribus ab utraque parte ad præsentiam summi Pontificis destinatis, Papa ex eorū narratione factum agnoscens respondit, quod nec legati sui factum irrogare vellet, nec monachis justitiam denegare. Vnde dato mandato monachos absolvi fecit sub hac forma: *ut Hartwicum Abbatem reciperent eique obedientiam facerent, habentes postmodum contra ipsum pro jure suo licentiam proponendi, rebus ecclesiæ intactis interim reservatis.* Quod cum illi facere contempsissent, ex ipsius mandato sententia denegationis lata est in eosdem, à qua ipso vivente constat eos nullatenus absolutos. Post mortem *Innocentii* monachi prædicti successori ipsius *Honorio* aliud pro alio suggerentes, contra *Hartvicum* Abbatem & *Rochmannum* quendam monachum *Ilfenburgensem* qui ei adhæserat iudices impetrarunt, facientes illos per eosdem excommunicationis sententia infamari. *Sifridus* sanè Abbas *Pigaviensis* *Hartwico* Abbati, qui ejus erat consanguineus cellam quandam, *Zcolene* dictam, assignaverat, de cujus redditibus suis posset necessitatibus providere. *Hardwico* interim Abbate mortuo, *Rochmannus*, quem Abbas *Pigaviensis* in sua receperat, *Romam* profectus, executores obtinuit *Præpositum* *Brandenburgensem* & *Abbatem* *Pigaviensem*, qui monachos *Ilfenburgenses* præfatum monasterium relinquere, & ad præsentiam summi Pontificis gratiam petitorios venire compellerent, sibi que de rebus illius ecclesiæ convenienter facerent provideri. Illis non ea, quâ volebat, vigilantia in executione mandati utentibus, secundo *Romam* profectus aliud mandatum obtinuit: cujus contentia talis: *Honorius* *Episcopus servus servorum Dei, Abbati & Priori Pigaviensi Mersenburgensis diocesis & Præposito Brandenburgensi salutem & Apostolicam benedictionem. Dilectus filius Rochmannus, monachas*

mona-

monasterii de Ilseburg Halverstadensis diocesis, in nostra proposuit presentia constitutus quod venerabilis frater noster Albertus Magdeburgensis Archiepiscopus, dum in partibus illis legationis officio fungeretur, Siffridum tunc monasterii prædicti Abbatem à regimine illius canonicè removerit, exigentibus culpis suis, & Hartwicum monachum eidem monasterio præfecerit in Abbatem, monachis ejusdem loci pro eo, quod dicto Hartwico exhibere obedientiam ac reverentiam debitam renuebant, excommunicationis vinculo innodatis. Eudem pertinaciter in sua contumacia perdurantibus, de speciali Apostolicæ sedis mandato lata fuit degradationis sententia in eosdem, exceptis quibusdam valetudinariis & pueris, circa quos fuit hujusmodi sententia temperata. Verùm iidem monachi tam degradationis quam excommunicationis sententiam contemnentes, unum ex se in Abbatem eligere præsumserunt, cum quo ipsum monasterium obtinentes, celebrare divina officia non verentur. Vnde nos bonæ memoriæ Brandenburgensi Episcopo ac vobis filii Abbas & Præpositi dedimus in mandatis, ut ab ipso monasterio eiiceretis hujusmodi præsumtores, & tam diu degradatos & excommunicatos, pulsatis campanis & candelis accensis, nunciaretis eosdem & nunciare faceretis in partibus convicinis, donec dimisso monasterio sæpe dicto cum literis vestris rei seriè continentibus ad Apostolicam sedem accederent misericordiam petaturi, adjecto, ut ad eiiciendum eos si opus esset, assumeretis auxilium brachii secularis, & præfatum Rochmannum ab ipsorum molestiis defendentes, faceretis eidem de bonis monasterii ipsius congruè provideri. Ac demum vobis præfatis monachis & fautoribus eorum plus debito deferentibus, & prætexta quarundam exemptionum malitiosè objectarum ab eis differentibus procedere in negotio memorato, vobis in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut si vera essent, quæ de ipsorum monachorum degradatione ac contumacia sunt expressa, non admissis eorum exceptionibus non tardaretis procedere in negotio sæpe dicto. Nuper autem præfatus Rochmannus proposuit coram nobis, quod ipso Episcopo viam

uniuersæ carnis ingresso, & successore ejus extra provinciam commo-
 rante, vos in ipso negotio procedere non valetis, pro eo, quod in literis
 nostris expressum, quod si non possēt omnes executioni negotiū inter-
 esse, dictus Episcopus cum altero vestrum procedet in eodem. Quare
 jam dictus Rochmannus nobis humiliter supplicavit, ut super hoc provi-
 dere ei misericorditer dignaremur. Nos igitur te fili Prior præfato
 episcopo in executione jam dicti negotiū subrogantes per Apostolica vo-
 bis scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, qua-
 tenus humano amore ac mundano timore postpositus in negotio ipso iux-
 ta literarum tenorem præfato Episcopo ac vobis filii Abbas & Præpo-
 site ultimo declararum sublato appellationis obstaculo, procedere non
 tardetis, pro certo scientes, quod si prædictus monachus pro defectu
 ad nos amplius fuerit laborare compulsus, poteritis merito formidare,
 ne vos similis laboris angustias oporteat experiri, nullis literis obstan-
 tibus si quæ apparuerint à sede Apostolica impetrare, quæ de ipsorum
 culpa & pœna plenam & expressam non faciant mentionem. Quod si
 non omnes his exequendis poteritis interesse duo vestrum ea nihilomi-
 nus exequantur. Datum Laterani XII Kal. Febr. Pontificatus nostri
 anno VII. Sifrido itaque Pegaviensi Abbate jam defuncto, Hen-
 ricus, qui pro ipso electus erat & sui conjudices Tiderico Præ-
 posito missis literis præceperunt, ut juxta formam in mandato
 expressam monachos sæpè dictos excommunicatos & degrada-
 tos nunciaret & in sua jurisdictione faceret nunciari. Qui li-
 cet mandato obediens, quod jussum fuerat implevisset, ipso-
 rum tamen communioni in colloquio & convivio & divinorum
 celebratione non timuit implicari. Simile quoque mandatum
 iidem dederunt executores Ekkebarde Mersenburgensi Epi-
 scopo & Popponi Hallensi Præposito præfatos monachos denun-
 ciandi, eosque obedire nolentes excommunicationis vinculo
 ligaverunt. At monachi uno suorum misso mandatum pro se
 Apostolicum impetraverunt in hac forma: *Honorius episcopus
 servus*

servus servorum Dei dilectis filiis Abbati & Priori de Walkinrid & Præposito de Northusin Maguntinensis diocesis salutem & Apostolicam benedictionem. Sua nobis Abbas & conventus Ilseburgensis petitione monstrarunt, quod cum Rochmannus quondam monachus ipsius monasterii falso nobis suggerens, quod ipsi excommunicati & degradati divina temere celebrabant, causam super his & aliis Abbati & Priori de Pigavia & Præposito Brandenburgensi obtinisset à sede apostolica delegari, quia dicto Abbate interim viam universæ carnis ingresso, Hartwicus monachus, qui se in locum ejus proponit electum, & præfatus Prior contento tertio conjudice volebant in eadem causa præcedere ex parte dictorum Abbatis & conventus fuit excipiendo Præpositum coram eis, quod cum prænominatus Rochmannus esset excommunicatus tempore quo tales literas impetravit, prout erant in continenti probare parati, nec exinde in literis mentio haberetur, ipsi earum auctoritate procedere non poterant nec debebant. Sed quia dicti judices hanc exceptionem eorum denegabant admittere, ipsi ad nostram audientiam appellaverunt. Ideoque discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si ita est revocato in statum debitum, quicquid post hujusmodi appellationem inveneritis temerè attentatum audiatz causam, & appellatione remota sine canonico terminetis, facientes quod decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari, alioquin partes ad priorum judicum remittentes examen, appellentem in expensis legitimis condemnantes. Quod si non omnes &c. Datum Laterani XIII Kal. Decemb. Pontificatus nostri anno. 11X. Eodem tempore Henricus Pigaviensis electus Romam profectus proferenda benedictione rediit confirmatus. Rochmannus verò qui cum ipso abierat quibusdam impedimentis aliquantum remorari coactus postmodum reversus hujusmodi literis impetratis: Honorius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Abbati & Priori Pegaviensi Mersenburgensis diocesis & Præposito de Brandeburg salutem & Apostolicam benedictionem. Dilectus filius Rochmannus monachus

chus monasterii de Ilseburg sua nobis petitione monstravit, quod cum post commissiones varias bonae memoriae praedecessori tuo fili Abbas, & vobis fili Prior & Praeposite dederimus in virtute obedientiae in praecipitis, ut monachos praefati monasterii, qui per venerabilem fratrem nostrum Magdeburgensem Archiepiscopum, dum in partibus illis legationis officio fungeretur, propter suos pravos excessus excommunicati fuerunt, ac demum crescente ipsorum contumacia degradati, tamdiu pulsatis campanis & candelis accensis excommunicatos ac degradatos nunciare publice curaretis, & faceretis arctius evitari, donec dimisso monasterio praefato cum literis vestris ad Apostolicam sedem accederent, misericordiam petitura, & defendentes praefatum Kochmannum à molestoribus eorundem, faceretis eidem de bonis ipsius monasterii congruè provideri, & praefata excommunicationis sententia innovata fuerit postmodum & publicata in partibus convicinis, Praepositus Novi operis in Halle Magdeburg. diocesis qui à nobis acceperat in mandatu, ut praefatas sententias faceret in partibus suis firmiter observari, desrens hominem contra Deum non solum noluit easdem sententias publicare, verum etiam ipsis excommunicatis impudenter communicare praesumit, propter quod tulistis excommunicationis sententiam in eundem, qua contempta divina officia celebrare non veretur, in fama ac salutis suae dispendium, & ecclesiasticae disciplinae contemptum. Cum ergo tu fili Abbas praedecessori tuo succedere debes in huiusmodi onere, cum literae praedictae commissionis non expressis personarum sed locorum nominibus fuerunt impetratae, discretionis vestrae per Apostolica scripta mandamus firmiter praecipiendo, quatenus iuxta praedicti mandati tenorem sic diligenter in negotio procedatis eodem, quod vestrae relictudinis zelus inde possit merito commendari, nullis literis obstantibus harum tenore tacito à sede Apostolica impetratis. Quod si non omnes &c. Datum Laterani 11. Non. Maii Pontificatus nostri anno 11X. Igitur iudices monachorum Ilseburgensium ex eorum probationibus sibi constare affirmantes, injuriam eis in saepe dicto negotio irroga

interrogatam, absolutos esse pronunciarunt: contra Rochmannum verò excommunicationis sententiam protulerunt: Henricum Abbatem pro eo, quòd ipsum foveret eidem sententiæ involuentes: & Tiderico Præposito dantes in mandatis, ut eandem sententiam cum instantia publicaret. Nec multò post Abbatis quoque & suorum iudicum recepit mandatum, ut monachos Ilseburgenses excommunicatos & degradatos cum solennitate in literis Apostolicis expressa publicè nunciaret. Ipse verò mandato priori obedientiam servare decernens, studiosè illud exsequebatur, Abbatem & Rochmannum excommunicatos sæpius denunciando. Quod cum aliquando in conventu quodam Nuenburgensis & Mersenburgensis Episcoporum & aliorum plurium clericorum & Abbate quoque præsentem faceret, erubescendum de se uterque spectaculum præsentibus præbuerunt conviciis se vicissim turpiter infundentes. Non autem Abbas & ejus conjudices auctoritatis suæ contemptum æquanimiter acceperunt, sed Præpositum excommunicationis sententiam ferentem hanc primò in capitulo Goslariensi promulgari fecerunt, ac ea postmodum iterata missis in vigilia beati Andreæ literis, fratribus quoque ut à communione ejus se subtraherent præceperunt. Literarum verò continentia talis fuit, *Henricus Dei gratia Abbas, Henricus Prior Pigaviensis, & Albericus Præpositus de Brandenburg, Dn. Tiderico dicto Præposito montis-Sereni spiritum consilii sanioris. Si ecclesia membrum utile fuissetis, Ilseburgensium, quos & ipse præcisos ab corpore publicastis, morbo communionis insici cavissetis. Verùm quia sicut peccator, qui in profundum malorum devenit adeo Dei reverentiam contempsistis, ut in nos excommunicatus excommunicationis adiceretis blasphemiam protervire, pro eo quod Domini Pape præceptum in virtute obedientia nobis injunctum omittere non audemus, &*

vos eiusdem precepti clausula, qua dicit nullis literis obstantibus, harum tenore ratiō a sede apostolica impetratis, a nostra non sufficiens potentia defendere nos iteratō quā fungimur auctoritate sententia vos excommunicationis involuimus, licet inuiti & vobis in Domino consulimus, ne clauium potestatem, quas à Domino Papa recepimus, dissipare penitus presumatis, & sententias iniquitatis, quas in nos temere promulgastis, in proximo festo S. Andree, sicut publicè protulistis sic & publicè per vos corrigere maueritis, non solum ponderis nullius, sed etiam plenissimi erroris sententias ostendentes, alioquin ex tunc, quia crescente contumacia crescere debet & poena, contra vos durius procedemus.

Dei gratia Henricus Abbas, Henricus Prior, Pigarienses, & Albertus Praepositus de Brandenburg executores sedis apostolicae delegati, Venerabilibus Dominis Priori totique conventui Montissereni eum timere, qui postquam occiderit corpus, potest & animam perdere in gehenna: Cum iuxta mandatum apostolicum monachos de Hseneburg excommunicatos & degradatos publicauerimus & fecerimus per omnes ipsorum vicinias publicari, Montissereni Praepositus inter ceteros qui nossum recepere preceptum, qui dictos sacrilegos, quos & ipse solenniter nunciarat, recepit ad diuina, cum & talium ab eis iudicibus, imò certius se auctoribus, Abbate scilicet & Priori de Walkentid eodem excommunicationis vinculo innotuitis, non solum in crimine communicat criminosis, verum etiam pro ipsorum favore in nos pro iustitia castris stantes excommunicationis blasphemia procerbe presumpsit. Et quia cum ex nostre commissionis ratiōne iudiciali nullam esse debuerit perpendisse, & sicut de mandato sedis apostolice degradatio Hseneburgensium monachorum processit, sine absolutiōnem ipsorum ab eisdem sede apostolica expresso mandato & ipsorum culpa & poena mandatae pauerint admisisse, quia idem reuerentia lucerna, & incommutabilis signare non veretur, auctoritate quā fungimur.

quod ipsum ejusdem excommunicationis vinculis, quia facinus quos inquinat aequat, solenniter inuodamus, ut vel hac districtione Sathanas deserat emendatum vel si ipsum vas sua processionis invenerit, vos, quia in fructu operum elegistis filii Dei esse, juxta timorem Domini patrem catholicum eligere mereamini. Ideoque districtioni vestrae sub eadem excommunicationis poena districtè precipiendo mandamus, ut statim post literas nostras visas hujusmodi arreptitium evitetis, scituri, quod omnes qui post hoc mandatum receptum dicto presumptori communicare, præsumerint, similem excommunicationis vindictam nominaliter sentiantur. Fratrum tamen nullus pro hujusmodi mandato ab ejus se communionem subtraxit, quidam pro ejus favore, non nulli vero, quoniam stipendio suo defraudari & à loco emigrare, quod videlicet, eis quibus hoc facere voluissent solum restare videbatur, pondus importabile judicabant, praesertim, cum non accessent viri literati qui eos non teneri ad obediendum praeceptis talibus facerentur, quo eis excusari desiderantibus ut se excusatos esse, et si non crederent, saltem se credere sibi metingerent, suadebatur.

Duo novae conversationis in provincia & praecipue in ipsa civitate Magdeburg haberi coeperunt, unus eorum, qui sanctos Pradicatorum se nominant, alter eorum, qui minores fratres appellantur, de quibus ferunt, quod ante hoc tempus xx. annis instituti & ab Innocentio Papa fuerint confirmati: & prior quidem clericorum tantum est: Sequens vero & clericos & laicos recepit, quem dicunt ab institutore quodam principium accepisse. Quid autem est hujusmodi novitatum introductio, nisi quaedam exprobratio neglectae & otiosae conversationis eorum, qui in ordinibus constituti sunt, in quibus Ecclesia, primitus est fundata. Denique beatissimus Augustinus & Benedictus, qui ita docuerunt, ut vixerent, ad quantum sanctitatis culmen ex sua conversatio-

ne pervenerint, notum est, quorum præceptis, si quis obedientiam servare voluerit, nullis novis institutionibus videtur indigere. Nam si eisdem novis institutionibus sanctitas quæritur, illa posset sufficere ad quam dicti fratres sanctissimi secundum suas vivendo regulas pervenerunt. Non enim facile credi potest, quod quisquam vel ex ordine sanctorum Prædicatorum vel minorum fratrum Augustino vel Benedicto sanctior sit factus. Absit autem, ut quorumlibet bonis studiis derogando, hæc dixerim, sed quia dolendum est, & valde dolendum, quod primitivi ordines ex eorum qui eosdem professi sunt, inordinata conversatione ad tantum deducti sunt contemptum, ut seculo renunciare volentibus ad salutem sufficere non credantur. Si enim posse sufficere putarentur, nunquam novi alii quærerentur.

Presbyter quidam *Vidego* nomine plebanus villæ, quæ *Selevvene* dicitur hæreditatem quandam à *Tiderico* Præposito repetens, Abbatem & Priorem Pigaviensem iudices super hoc à sede Apostolica impetravit. A quibus Præpositus peremptoriè citatus est, cum die statuta non venisset, fratrem autem unum ad appellandum tantum pro se miserat, excommunicatus est, literasque in vigilia Natalis Domini recepit ipsam sententiam continentem. *Rochmannus* monachus tam pro suis negociis, quam pro ecclesia Pigaviensii quam *Ekkehardus* Mersenburgensis Episcopus suæ jurisdictioni subiacere conabatur, cum nuncio Abbatis Romam profectus est, cum eum Episcopus jam diebus xv vel amplius eodem itinere præcessisset.

Anno M CC XXV. *Conradus* quondam Halverstadenensis Episcopus monachus in *Sichem* obiit xi Kal. Julii: ante quem frater ipsius *Guncilinus* de *Croxuc* eodem anno mortuus est. Cardinalis quidam Cisterciensis ordinis natione Teutonius,

cus, cujus pater Comes de *Vradegno* dicebatur, Portuensis & S. Rufinæ Episcopus, ad omnes ecclesias Galliæ & Teutoniam à sede Apostolica destinatus, circa principium Augusti Misnam venit. Cujus adventus, pro eo quòd justitiæ tenax & munerum contemptor dicebatur, *Tiderico* Præposito sibi malè conscio non parvæ trepidationis causa fuit, cum fratres quoque suos, si possibile eis fieret, accusationem contra se instituturos minimè dubitabat. Ita misso nuncio *Villehelmum* Cillenensem & *Albertum* Misnensem S. Afræ Præpositos rogavit, ut ipsi de ecclesia Sereni montis legato suggestionem facientes orarent, ut eidem misericorditer provideret, quoniam impunè & à quolibet vastaretur, hoc procurare intendens, ut si forte de malo statu ecclesiæ suæ legatum audire contingeret, de hoc non ipse sed magis alii culpabiles tenerentur. Et illi quidem quod rogaverat executi sunt, verùm quidam qui legatum comitabantur & canonicorum Misnensium nonnulli, qui causam ecclesiæ bene noverant *Sereni-montis*, ipsum familiari colloquio plenius instruxerunt, commemorantes eidem, qualiter ecclesia jam dicta in annis prioribus in omni honestate & rerum copia florasset, nunc verò per negligentiam & improvidentiam Prælati sui extrema & rerum & honoris inopia laboraret, hortabanturque, ut, quoniam ecclesia ipsa immediatè ad sedem Apostolicam pertineret, eam personaliter, non negligeret, visitare. Igitur à *Misna* digressus sequenti die Assumptionis S. Mariæ *Hallis* venit, ubi cum per biduum moraretur, innovatis de *Tiderico* Præposito accusationibus, simulque accusatoribus multiplicatis, extraneis tamen, contra ipsum incitatus est. Certumque erat eum ab ecclesia Hallensi recedentem ad *Serenum-montem* iturum, si non à capitulo Halverstadeni invitatus propositum mutasset. Interea fratres Sereni-montis

tis diversis pro expectatione adventus eius animorum moti-
 bus agebantur. Et Præpositus quidem & qui partis ejus e-
 rant verum timorem fictæ lætitiæ securitate palliabant. Alii
 verò qui multorū malorum finem per eum se inventuros spe-
 rabant pro diversitate referentium, quibusdam videlicet cū
 venturum affirmantibus, quibusdam negantibus, nunc spe a-
 lacres nunc tristitiâ dejecti & trepidi videbantur. Sed cū verus
 rumor exiisset, quod *Rudolfum* Præpositum S. Iohannis Hal-
 verstadtensis pro querimonia fratrum suorum deposuisset, &
 horum aucta fiducia & illorum simulata lætitia repressa est.
 Et jam de contemnendo ejus mandato, si aliquid simile con-
 tra Præpositum attentare voluissent, mutuo conferebant.
 Non autem accusantes Præpositum Halverstadtensem defue-
 runt, sed aucti numero legatum in admirationem non mo-
 dicam adduxerunt, ita ut easdem querelas depositione Præ-
 positi indubitanter permitteret terminandas. Eodem tem-
 pore *Ekkehardus* Merseburgensis Episcopus de partibus rediit
 trans-Alpinis. De *Halverst.* ad verò progressus legatus die beati
 Egidii *Magdeburg* venit, ubi tribus hebdomadibus remora-
 tus est. Ecclesia quædam est canonicorum secularium, quæ
Bivera dicitur, cujus erat Præpositus *Vildebrandus*, frater
 Archiepiscopi Magdeburgensis. In hac præbendam vacan-
 tem legatus cuidam dedit, Præposito inconsulto: cui cū
 Præpositus infaciam contradiceret, eique exactiones, quibus
 ecclesias ad serviendum sibi compelleret, contumaciter ex-
 probraret, eum excommunicavit, & ira verbis in audientia
 totius cleri & populi in eundem investus est, ut *garconem* &
 sicut plerique se audivisse fatebantur, *peccatorem* publicè ap-
 pellaret. Sequenti die beneficiis ecclesiasticis, quæ plura ha-
 bebant eum spoliare cœpit: & primò præpositura de *Bivera*,
 dicens, quod singulis diebus uno eum beneficio usque ad ul-
 timum

sumum nudare vellet, ita ut nec nomen ejus in ecclesia Mag-
 deburgensi remaneret: Sed vix ei ab Archiepiscopo, & ce-
 teris qui aderant, Episcopis, venia impetrata est cum prius
 ipse discalceatus & scopam ferens legati se pedibus prostra-
 visset. Sabbato quatuor temporum, quod in hoc anno in
 vigilia beati Marthie evenerat, *Hermannum* Herbipolensem
 electum presbyterum, & sequenti die Episcopum consecra-
 vit. Nöcte beati Maurizii ad matutinas octo Episcopi hoc
 est *Estoniensis*, *Caminensis*, *Havelbergensis*, *Brandenburgensis*,
Mersenburgensis, *Höldenesheimensis*, *Herbipolensis* & *Magdebur-*
gensis octo lectiones legunt, legatus nonam, prius tamen
 benedictionem: *Deus miseretur nostri & benedicat nobis*, &
 dicto à circumstantibus, *Amen*, sic demum legit. Eo tempo-
 re de præpositura *Rezorviensi* quæstio vertebatur. Tempore
 namque, quò *Albertus* Archiepiscopus in partibus trans-Al-
 pinis servitio Imperatoris occupatus morabatur, defuncto
Johanne Præposito de *Rezorve*, qui *Erico* successerat, *Albertus*
Mitnensis ecclesie canonicus in locum ejus electus est, eccle-
 siamque illam plus, quam per annum in seculari manens ha-
 bitu gubernavit. *Albertus* Archiepiscopus reversus *Alexan-*
dro canonico *Novi operis* Præposituram dedit dicens, dona-
 tionem ejus ad se devolutam, quoniam infra terminum ele-
 ctioni præscriptum legitimam personam, hoc est *regularis*
ordinis, conventus eligere neglexisset. Hæc ante adventum
 Cardinalis gesta sunt, veram postmodum adveniente *Al-*
berto Præposito cum adiens supplicavit, ut causæ suæ favo-
 rem suum impendere dignaretur, quod in se factum fuerat
 confirmando. Quod cum legatus facere paratus esset, con-
 silio suorum revocatus est, dicentium, audientiam Archiepi-
 scopo concedendam. *Ekkshardus* quoque *Mersenburgensis*
 Episcopus ad *Albertum* Præposito pro eodem rogatus negotio
 dedit.

devotum mox spondit adiutorium cum magna *Alexandri* derogatione adiiciens, quod nullius ei loci Præpositura conveniens esset, nisi fortè alicujus amœni nemoris speciosas meretrices habentis & cui taberna de proximo sit adjuncta. Legatus Archiepiscopum de causa conveniens cum tenacem sui juris invenisset, dixit, non oportere eum de Præpositura *Rezvoviensi* prænominato canonico obtinenda tantopere sollicitum esse, cum ipse aliam videlicet *Sereni-montis* in promptu haberet, quâ posset ipsum honestius investire. Verùm episcopus *Mersenburgensis* hoc rumore compertotimens ne cognatus suus *Tidericus* inhonestè deponeretur *Alexandri* colloquium petit, hortaturque ne donationem Archiepiscopi legitimam negligendam duceret, immò constanter ad obtinendum instaret, promittens se ei modis omnibus succursurum. Archiepiscopo deinde ad voluntatem suam inclinato, uterque legatum adeunt, eumque à proposito agendi contra Præpositum reducunt. *Alexander* verò, paucis evolutis diebus Præposituram *Rezvoviensem* obtinuit. Igitur legatus missi literis, duobus diebus, hoc est, *Matthiæ & Mauricii*, procurationem sibi de ecclesia *Sereni-montis* præcepit exhiberi, in qua sex marcæ expensæ sunt, tribus thuribulis argenteis pro eisdem impignoratis. Intellexit tunc Præpositus malum quod evaserat, ipso sibi legato dicente, quòd durè contra eum acturus fuisset, si non intercessores ipsius, quos plures & fortes haberet, eum à sententia revocassent: sciret tamen se nequaquam sine examine relinquendum. Præpositus verò malum sibi à fratribus suis procuratum coniiciens, quòd etiam non usquequaque falsum erat, omnem in eos causam coepit refundere, multis eos apud legatum accusationibus infamando, ac ipse, Præposito à se recedente, ad visitationem *Sereni-montis* ordinavit *Conradum Hilden-*

Hildenesheimensem Episcopum & *Gotfridum* quendam monachum Cisterciensis ordinis, ex his qui eum comitabantur. Quam tamen ordinationem *Otto* majoris ecclesie Magdeburgensis Præpositus impedivit. Is enim *Sophia* Quedlingburgensis Abbatissæ dudum depositæ iudices à quibus restitueretur Magdeburgensem & Hildenesheimensem & Merseburgensem Episcopos à sede Apostolica impetraverat, timens, quia ne restitutio ipsa occasione visitationis prædictæ per absentiam Hildenesheimensis dilationem acciperet, factum illud petiit immutari. Restituta verò Abbatissa ipse eam usque *Quidelingburg* persecutus est, atque inde rediens ægritudine occupatus, novem diebus decubuit, sicque demum immatura mortis terminum consecutus est. Cui in Præpositura succedens *Vilbrandus* frater Archiepiscopi, inopinata mutatione veritatem illius sententiæ satis probasse visus est, qua dicitur, quòd humiliationem elatio & gloriam humilitas antecedit. Igitur cum circa finem Septembris legatus de civitate *Magdeburg*, itinere, quod juxta Serenum montem ducit Nuemburg profecturus esset, magna rursus fratres pro expectatione ejus sollicitudine tenebantur, crebroque ad loca unde procul videri poterat procurrentes speculabantur: si fortè ad eos occasione itineris declinaret. Ipse quoque Præpositus suspicionibus trepidus, quippe quem conscientia securum esse non patiebatur, cum nullo adhuc nuncio venturum didicisset, equitando tamen eidem tanquam jam venienti occurrens, ecclesiam ornari, vexilla crucibus appendi, aliaque receptioni ejus convenientia parari præcepit, atque sub hac expectatione biduum exactum est, illo minimè veniente: Accidit verò inter hæc patrem ejus advenire filio collocuturum, quem in Sereno-monte reperiturum audierat, quem casum multis visum est à casu Præpositum

fitum liberasse. Siquidem procurationi Comitis omnem impendens diligentiam, hoc meruit, ut eidem ad filium postmodum veniens eum pro se Præposito gratiarum actionem rependere postularet. Nec inefficax fuit ejus postulatio. Denique legatus Serenum-montem præteriens cum *Nuemburg* venisset admonitus, ut sapius, ne ecclesiam sæpe dictam absque provisione relinqueret, *Ekkehardum* Mersenburgensem, sciens & certus ipsum esse cognatum Præpositi, visitatorem dedit, ad hoc tantum ut Præpositum à gravamine custodiret adjunctis ei Episcopo Brandenburgensi & Abbate Portensi, ut etiam pro ecclesia aliquid fecisse videretur. Verùm Brandenburgensis vicem suam *Ernesto* Scholastico Mersenburgensi agente Præposito commisit. Abbas verò pro se jam dictum *Gosfridum* monachum destinavit. Hi itaque cum Episcopo Mersenburgensi ad locum venientes, die XI M. virginum coram altari beati Petri, convocatis primùm eis, literas legati recitari fecerunt quarum contentia talis est.

C. divina miseratione Portuensis & S. Ruffinae episcopus Apostolica sedis legatus venerabilibus in Christo Mersenburgensi & Brandenburgensi Episcopis & Abbati de Porta Cisterciensis ordinis Nuemburgensis diæcesis salutem in Domino Iesu. Ad aures nostras noveritis pervenisse quod Mons-serenus negligatur in multis & in magno defectu sit rerum atque disciplina. Quia vero ipse locus ad sedem Apostolicam respectum habet nullo mediante, nobisque specialiter incumbit providere, ne pereat, auctoritate legationis, quâ fungimur, vobis mandamus quatenus accedentes ad locum ipsum visitationis officium prosequamini diligenter, & studiosè reparationi ejus intendentes plenam habentes potestatem statuendi & ordinandi quæcunque videritis expedire, atque contradictores per censuram ecclesiasticam coercendi. Datum Nuemb. Kal. Octobris. Lectis literis, cum Episcopus modum visitationis se ignorare diceret, quam-

quamvis modum, secundum quem ipse procedere disposuerat, non ignoraret. *Gotfridus* monachus, quoniam in ordine Cisterciensi usitata res est visitatio, modum ejus talem esse asseruit, ut singuli fratrum jurati dicerent veritatem de omnibus, quae vel à Praeposito vel ab aliis in ecclesia sua fieri certum esset. Episcopus licet hunc modum commodum Praeposito non esse sentiret, callidè tamen laudavit eum & tenendum esse dixit. Vnus verò de fratribus *Henricus de Reekin* cujus jam saepius mentio facta est his auditis, credens inquisitionem contra Praepositum faciendam, cartam, in qua plura & majora, in quibus ecclesiam damnificaverat, continebantur, Episcopo porrexit. At Episcopus ad id, quod ipse facere proposuerat tendens, ad Priorem & fratres conversus, si aliquid contra Praepositum vellent proponere à singulis requirebat, qui modus ab illo, quem prius laudaverat, & quem tenendum dixerat, modis omnibus discrepabat. Quomodo judicia aequitatis inveniunt, qui pro iudice lupum voracem sub agnina pelle recipiunt. Verebatur enim, ne visitatio vel inquisitio suo modo procederet hoc est, sub juramento & in secreto Praepositus numerositate contra se restantium gravaretur. Neque enim Praepositus ipse de omnibus, qui suae partis esse videbantur, satis securus erat, quos tamen, si publicè & sine juramento requirerentur, nihil contra se dicturos, minimè dubitabat, cum adversarios quoque suos à libertate dicendi publica posset inquisitio refrenare. Verùm isti, ut modum visitandi sibi praescriptum teneret cum instantia petentes, impetrare nullo modo potuerunt. O tantum Praelatum, justitiae naufragium, nefandae violentiae principem, simulatae sanctitatis & Simoniacae dignitatis infula sublimatum. Quomodo ille proderit, qui divini Spiritus sancti & conscientiae inanis extitit! Priore itaque aliisque pluribus dicentibus, quòd nihil vellent

proponere, alii qui sive palam seu occultè requisiti quod verum erat non tacere decreverunt, quique continentiam literæ, quam *Henricus* exhibuerat, non ignorabant, dolum tamen, qui in verbo proponendi latebat, non intelligentes, sed hoc quoque ad inquisitionem pertinere simpliciter credentes, præsertim, quia in capite illius literæ ita scriptum erat: hæc sunt, *de quibus inquiratis*. Quidam quidem, pro tædio, non nulli verò etiam pro inopia verborum, ut brevi responso se absolverent, hoc se proponere, responderunt, quod litera contineret. Recitata igitur ab episcopo litera, Præpositus ad respondendum, interloquendi copiam, petiit & accepit. Sicq; visitatio in actionem litis mutata est. Interlocutus autem cum suis respondit, plura contra se proposita, quæ tempore arbitrii in quaestione fuissent, & quæ arbitrium perpetuo silentio tradidisset. Ex qua re probare nitebatur, eos, qui proposuerant in crimen perjurii cecidisse, & consequenter poenæ arbitrii, hoc est, excommunicationi subjacere; addens, eos contra se quod ex uniformi responso eorum posset colligi, conspirasse. Episcopo præterea, ejusque sociis dicentibus, quòd iis, quæ olim proposita arbitrium intacta reliquisset, ipsi ad discutiendum manum non apponerent: ea, quæ de novo adjecta fuerant, facilè diluit, cum non solum Episcopus & *Ernestus* Scholasticus, sed etiam *Henricus* Mersenburgensis Præpositus frater ejus, & quidam Iuris-peritus *Iobannes* nomine, quos Episcopus ad illum tractatum admiserat, patronos se ei exhiberent, non tamen responsiones ejus qualescunque sufficere judicantes, sed etiam ipsi pro eo respondentes, eumque ne fortè incautius aliquid diceret, allocutionem ipsius sapius compescentes. Fratres, ubi ad resistendum arctari se viderunt *Gotfridum* monachum, in quo non parum fiduciæ habebant, ad privatum petentes colloquium, consilium flagitabant.

bant. Ille malè cum ipsis actum esse protestatus, in tale cum eis consensit consilium, ut *Henricum de Reekin*, qui tempore arbitrii à clastro exsulabat, & alii, qui nondum emancipati arbitrio stare non promiserant dicentes, se vinculis arbitrii suo iudicio non teneri, magis autem sub pœna arbitrii, propterea, quanquam ipsorum non eadem, quia prior Præpositus illud non servasset, qui & possessiones ecclesiæ sine consensu fratrum postea abalienaverat personas etiam pro rebus receperat, debita ecclesiæ cum instantia & sub testimonio fratrum à Marchione non exegerat, violenter ablata non requisierat, privilegium de quodam contractu ante arbitrium sine consensu capituli factò cum sigillo capituli, ignorante capitulo, post arbitrium dederat: suspicionem verò conspiracy, si necesse foret, se posse detergere juramento. Itaque regressi, quod in consilio placuerat, responderunt. Ad horum principium, ita respondit Episcopus, quod non solum illi præsentibus arbitrium servare promiserant, sed etiam omnes qui in ipsa ecclesia usque in finem futuri essent, eodem adstricti vinculo tenerentur. Contra ea verò quæ de transgressione arbitrii posita sunt, quia veritate roborata excusari impudenter non poterant, vicissim ab illis inquirere studuit, utrum & ipsi arbitrium benefervassent, quia prius audierat, eos clausuris & proprietatibus non carere. Quibus dicentibus, quòd arbitrii discretioni Præpositi & Prioris hæc dispensanda reliquerint, ut eorum licentia talibus uterentur. Respondit, eos non hoc excusare, quod scriptura arbitrii non haberet. Illud tamen, quod de personis pro rebus receptis dictum erat, ita excusavit, ut diceret, quod si aliqui sine conditione verbis expressa aliquo reciperentur, tales pro rebus non recipi sed cum rebus. Quidam sanè Iuris peritorum huiusmodi negotium *velatum Simoniam* vocant, credo propterea, quòd homi-

nes lateat, quasi bona providenda non sit potius coram Deo, quam coram hominibus, coram quo indubitanter Simonia committitur, cum quis in claustrum suscipitur, quia si non daret aliquid, non susciperetur. Iterata post hæc interrogatione Episcopus de observantia religionis & qualitate obedientiæ Præposito & de procuratione fratrum à Priore & cæteris in virtute obedientie requirens, singula horum emendatione satis comperit indigere, pluribus causam in Præpositum refundentibus in tantum, ut Prior publicè fateretur, esse quosdam fratrum, quos speciales Præpositi appellabat, quos nec Præpositus per se corrigere, nec ab eo corrigi vellet, qui pro arbitrio suo viverent, & quorum exemplo aliis malè vivendi occasio præstaretur. Præpositus verò narrationem, quam ipse texuerat, scriptam proferens recitari fecit, in qua fratres non suæ partis quosdam ipsorum nominatim exprimens, nimis indecenter laceravit, ita ut aliquos ipsorum non minus falsis quàm detestandis conaretur criminibus infamare. Multa quoque de eorum inobedientia & contumacia conquestus, plures excessus, quos ipse correxerat, replicabat, plurima quæ scripturæ deerant verbis supplens, quorum non pauca veritatis esse vacua notum erat. Aliam præterea conscriptionem recitari fecit, expensas quas per annos XIV se fecisse dicebat, & damna, quæ ab aliis ecclesia suis pertulisset temporibus, continentem, per quam scilicet causas inopiæ, qua in præsentem premebatur ecclesia, à se voluit submovere. Episcopus his patienter auditis nullam fratrum, qui accusati fuerant excusationem volens admittere, conscriptiones illas recipiens apud se retinuit ac deinde cum sociis visitationis interloquitur, & dicebat, quòd statum illius ecclesiæ talem invenisset, ut de eius reformatione non possent sine prudentium

rum

tum virorum consilio pertrahere. Ideoque se ad præsens recessuros sed in octava beati Martini cum pleno consilio redituros, monebatque, ut ipsi causam suam cum Præposito medio tempore ita componerent, ut eorum deinceps præsentia non egerent; obedientiam quoque Præposito debitam exhiberent, religionem, quam ipsis testantibus valdè infirmam constaret, ipsi per se ad emendationem reducerent, neque hoc opus aliis reservarent, scientes indubitanter quemlibet illorum, religioni non studentem, aut inobedientem repertum, ita ab illa ecclesia removendum, ut ad eam regressum de cætero non haberet. Sicq; conventus ille solutus est. Majori verò, quam nostris temporibus visa fuerit, diligentia in ecclesia Sereni-montis religio servari cœpit, & nova quaedam rerum facies repente apparuit, dum fratres omnes, exceptis, quos officia excusabant, quotidie simul horis canonicis ad ecclesiam procederent, simul in refectorio reficerentur, intra parietes claustrum se cohiberent, mox ut signum ad vesperras datum fuisset, omni opere postposito, ad conventum concurrerent, ad collationem sederent, & tempestivè ad dormitorium convenirent. Instabat quoque Præpositus coactioni, non tamen cum dilectione, sed ut de suis accusatoribus se vindicaret, religione pro gladio utebatur. Cujus rei probamentum fuit, quod unum ex ipsis sacerdotem, pro eo quod una vice hora tertia primo signo sonante ad conventum non occurreret, virgarum verberibus emendaverit. Neque enim uniformiter circa omnes eandem distractionem servabat, sed etiam quod sibi faventibus vellet parcere non celebrabat; quæ res aliis malum intolerabile videbatur. Intentionem quoque ejus incitabat familiarium suorum instantia, qui poenam ei divinitus irrogari precabantur, si incogendo illos, qui in derogationem ipsius defectum religionis accusassent, tepidus
exti-

extitisset. Denique Episcopus, incertum utrum ex industria an tædio interrogandi, de hoc articulo è paucissimis eorum, qui erant ex parte Præpositi, requisivit. Cum itaque illorum qui coactione arcebantur vita in amaritudine esset constituta, de hoc crebrò inter se conferentes ingemiscerent, quibusdam ipsorum utile visum est, ut Præpositum satisfactione placantes, cum ipso & aliis ei faventibus concordarent, ita enim posse fieri, ut rigorem suum circa eos aequè ut circa alios temperaret. Conatum enim suum contra eum, quod multis jam experimentis didicissent, inanem esse, ut ipsi captiosè ad religionis observantiam cogerentur. Alios quoque quotidie sub oculis viderent sibi juxta suum viventes placitum insultare. Hoc autem consilium quantum eis commodi & utilitatis procurasset, si illud secuti fuissent, postea cognoverunt. Verùm quia plerisq; eorum ignaviam & timiditatem redolere videbatur rejiciendum judicabant, cum tamen ipsi nullum in quo fidendum eis esset, possent solatium demonstrare: unde factum est, ut, quamvis agrè, ad visitorum reditum instantem sibi cum suis Præpositum tolerarent. Qui die constituta aliis eos causis detinentibus venire prohibiti, venturos se die beatæ Cecilie mandaverunt. Quo die cum Episcopo & Scholastico Abbas quoque Portensis adfuit, quia *Gosfridus*, ut ipse postmodum testatus est, propter iniquitatè prioris tractatus sequenti noluit interesse. Igitur in hoc loco, quo supra, fratribus convocatis, Episcopus ab illis qui in litteram *Henrici* consenserant, qui erant xi. numero, requisivit, utrum cum Præposito ad pacem & concordiam redire vellent, an cum eo de jure contendere. De qua re illi cum Abbate solo collocti ejus consilio Episcopum & Scholasticum rogaverunt consilio interesse. Quod consecuti, dicebant, quod se & causam illorum consilio & mandato vellet submittere dum-

dummodo querimoniis ipsorum, priusquam ad audientiam venirent, præmissis, necessitatibus ecclesiæ providerent. Episcopus verò eos etiam hortabatur, ne aliquid eorum quæ dicenda essent, supprimerent, dicens hoc & sibi & illis expedire, quia nequaquam bene possent de rebus incognitis ordinare: adjecitque, quòd consanguinitatis, qua teneretur Præposito, vellet illa die penitus oblivisci. His animati cuncta quæ vel à Præposito, vel à suis passi fuissent fiducialiter exponebant: præcipueque suspicionem conspirationis, à qua se immunes noverant, volentes abstergere, unanimatis suæ causam non celabant, hanc scilicet; quòd Præpositus & familiares sæpius in eos non solum verbis, sed etiam manibus excessissent, quosdam ipsorum etiam interficere minantur, & de qua Præpositus eos infamaret, necessitas adduxisset, *Hactenus codex Freberianus.*

In diebus primi *Ottonis* Imperatoris, fuit quidam *Tidericus* egregiæ libertatis vir. Hic genuit duos filios *Dedonem* & *Fridericum* Comites. In diebus autem tertii *Ottonis* Imperatoris, mortuo *Bione* quodam *Mersenburgensi* Comite, *Gislerus* Archiepiscopus Comitatum ejus qui inter *Vipperam* & *Salam* & *Saltam* & *Villebeke* fluvios situs est *Dedoni* acquisivit. Duxit præterea uxorem *Thiebergam* filiam *Tiderici* Marchionis, genuitque ex ea filium nomine *Tidericum*. Interfecit autem eundem *Tidericum* *Vernizo* Marchio: filius autem *Tidericus* Comitatum patris & omne beneficium dono regis obtinuit. *Marchia* verò *Vernizonis*, & quicquid à Rege tenebat,

Cc

Bern-

Annexa
hæc super
rioribus
erant in
Codice
MSto CL
Meibomii.

Bernhardo Comiti, avunculo *Tiderici* Marchionis, concessum est. Accepit itaque *Tidericus* Comes uxorem filiam *Ekkehardi* Marchionis, qui in regia curte, quæ *Polisse* dicitur, interfectus est, *Machtilden* nomine, sororem *Hermanni* & *Ekkehardi* Marchionis & ex matre *Geronis* Marchionis. *Gero* autem fuit filius *Diethmari* Marchionis, qui cum fratre suo *Gerone* Colonienſi Archiepiscopo *Nienburgensem* Abbatiam, juxta *Bodam* & *Salam* fluvios construxit. *Fridericus* verò Comes, *Friderici* Comitum patruus, frater *Dedonis*, cum non haberet mares filios, sed tres filias, *Hileburg* civitatem suam eidem *Tiderico* moriturus dedit, ut de consensu suo, quia hæres ejus fuit, prædium omne quod remanserat, filiabus suis traderet. Obiit autem in eadem civitate in sacra nocte *Epiphaniæ* Domini. Hujus Comitatum, & super pagum *Suselitæ* potestatem, prædictus Comes *Tidericus* Imperatoris munere post suscepit. Genuit itaque *Tidericus* Comes hos filios *Fridericum*, *Dedonem*, *Thiemonem*, *Geronem*, *Conradum*, *Riddagum* & filiam *Hiddam*. Primus filius *Fridericus* fuit Præpositus majoris *Magdeburgensis* ecclesiæ, postea *Magdeburgensis* Episcopus. Secundus filius *Dedo* Marchiam *Hodonis* Marchionis obtinuit, qui hæredem non habuit, & duxit uxorem *Odam* matrem *Otonis* Marchionis de *Orlamünde*, genuitque ex ea *Dedonem* juniorem, qui in pueritia per posteriora confossus interiit, & duas filias, quarum una *Adelheidis* nupsit *Ernesto* Marchioni de *Bavaria* genuitque ei *Luppoldum* Marchionem. Altera *Agnes* nupsit *Friderico* Comiti, peperitque ei tres filios, *Adelbertum* Archiepiscopum, *Dedonem* & *Fridericum*, Palatinos Comites, & filiam *Odam*,
quam

quam *Adelbertus* quidam nobilis, cognominatus *Seve-*
ke de Summerscheburg accepit uxorem, genuitque ex ea
Fridericum Comitem Palatinum seniore. Defuncto
 vero *Ottone* Marchione & matre ipsius *Oda*, prædictus *De-*
do Marchio viduam ejus *Adelam* duxit uxorem. Hæc
 fuit nata de *Brabantia* ex castello quod dicitur *Lovene*, e-
 rantque fratres ejus *Henricus* Comes & *Reiberus*. Genuit
 autem ex ea *Dedonem*, *Henricum* Marchionem de *Hileburg*,
 & *Conradum* Comitem, qui à paganis occisus est. I-
 dem Marchio *Henricus* genuit ex *Gertrude*, quæ erat de
Brunesvrig, Marchionem *Henricum* Junioem. *Thimo*
 Comes duxit uxorem *Idam* filiam *Otonis* Ducis de *Nort-*
heim, genuit ex ea *Dedonem* Comitem, & *Conradum*, &
 filiam nomine *Machtildam*, quam *Gero* Comes de *Bava-*
ria accepit uxorem, genuit ex ea *VVichmannum* Archie-
 piscopum & *Conradum*. Illoque defuncto, accepit eam
Ludovicus Comes de *Bavaria*, præter *Ludovici* Abba-
 tis *Mersenburgensis*, & *Ludovici* Comitis, patris *Conra-*
di Præpositi. Quartus filius *Gero* Comes duxit *Bertam*
 viduam cujusdam *Popponis*, genuitque ex ea tres filios *Ti-*
dericum Comitem & *VVillehelmum* Comitem de *Camburg*,
 & *Guntherum* Zeicensem Episcopum, & filias *VVillam*,
 Abbatissam de *Gerbarside* & *Thieburgam* Præpositam de
Gerenvode. Hujus *Popponis* frater fuit *Cuno* senior de
VVipperæ. Quintus filius *Conradus* duxit sororem *Tideri-*
ci senioris de *Kathelenburg*, quæ *Othilildis* dicebatur, pe-
 peritque ei filiam *Berthradam*, quam *Beringerus* Comes,
 frater *Ludovici* Comitis senioris de *Thuringia* accepit u-
 xorem, genuitque ei filium *Conradum* & filias quatuor,
 quarum unam *Cunegundam* accepit *Thimo* de *VVipperæ*, quæ
 genuit

genuit ei *Ludeuicum*. *Riddagus* mortuus est sine liberis *Hidda* nupsit Duci *Bohemico* & genuit *Guntherum* patriarcham & matrem *VVichmanni de Cella*, Omissis aliis, *Thiemonis* genealogiam persequamur. *Dedo* filius *Thiemonis* duxit uxorem *Bertham* filiam *VViperti de Groiſ*, genuitque ex ea filiam nomina *Machtildem*, quæ nupsit Comiti *Rabodoni* *Bambergenſi* Advocato. Idem *Dedo* ecclesiam in honore beati *Petri* Apostolorum principis initiavit, quam præventus morte fratri suo *Conrado* consummandam reliquit. Habens enim votum visitandi sepulchrum Domini, uxorem suam *Bertam*, quam repudiaverat, Episcoporum consilio & iudicio recepit, sicque profectus in terram peregrinationis suæ, obiit, & lignum Domini ecclesiæ, quam in *Monte-Sereno* fundare primus cœperat, transmitit quod usque ad præsens ibi habetur, & fidelium frequentatione honoratur. *Henricus* autem junior *Marchio de Ilenburg*, *Conradum* fratrem prædicti *Dedonis*, orto inter eos bello captivavit, & lecto ferreo in *Kirchberg*, multisque malis oppressit. Post mortem autem *Henrici* captivitate solutus, anno *M C XXVII*. liberalitate *Luderi* Imperatoris *Marchiam Misnensem* suscepit, cui etiam *Lusicensem*, quæ Orientalis nunc dicitur, idem Imperator, postmodum concessit. *Conradus* itaque *Misnensis* & *Orientalis* *Marchio* accepit uxorem *Lucardem* filiam cujusdam nobilissimi de *Svevia* nomine *Alberti*, quæ peperit ei hos filios, *Henricum*, qui in pueritia obiit, *Ottonem* *Misnensem* *Marchionem*, *Tidericum* *Orientalis* *Marchionem*, *Dedonem* *Comitem de Rocheluz*, *Henricum* *Comitem de VVitin*, *Fridericum*, *Comitem de Brene*. Filias quoque genuit sex, quarum tres *Gerberſtat* monachas fecit.

cit. *Odam & Bertam* Abbatissam Gerbestadensem, *Agnetam* Quiddelingeburgensem Abbatissam : Quarta nupsit Palatino Rheni *Gertrudes*, quæ viro defuncto Christum hæredem faciens ecclesiam in honore *Theodori Bamberg* construxit, ibique monialibus Deo famulantibus se socians, in sancta conversatione vitam finivit. Quinta *Adela* copulatur Danorum *Svenoni*, qui genuit ex ea *Luccardam*, quam duxit *Bartolæus* Marchio de *Bavaria*; qui cum genuissent *Popponem* Bambergensem Præpositum & *Bertam* Gerbestadensem, consensu Episcoporum propter notam adulterii separantur. Occiso à Danis *Svenone*, viduam ejus *Albertus* Comes *Alberti* Marchionis filius, duxit uxorem, genuitque ex ea *Gertrudem VValtheri de Arnstein* conjugem. Sexta *Sophia* nupsit *Gebehardo* Comiti de *Bavaria*, filio sororis *Luderi* Imperatoris. *Conradus* igitur Marchio ecclesiam à fratre suo inchoatam in honorem beati *Petri in Sereno monte* à fundamentis erexit, largisque suæ proprietatis prædiis ditatam, in jus & proprietatem Romanæ ecclesiæ tradidit, & clerum canonicorum regularium ibi Deo famulaturum instituit. Quibus & ipse omnibus mundi pompis ex integro renunciatis, pauper pauperibus, pro veris divitiis associatur 11. Kal. Decembr. conversus, & in ipso anno Non. Febr. defunctus. Moritur autem anno M C LVI. à *VVichmanno* Magdeburgensi Archiepiscopo & *Bolone* Havelbergense Episcopo, præsentibus filiis suis & *Alberto* Marchione pluribusque liberis & ministerialibus condignè in ecclesia beati *Petri* sepelitur. Anno M C XVI. Kal. Januarii obiit *Iudita* uxor *VViperti* Marchionis, *VVipertus* Marchio Pigaviensis ecclesiæ fundator, cujus filiam *Dedo* Comes duxerat, anno

M C XXIV. XI. Kal. Iunii moritur, relinquens heredem *Henricum* Marchionem. Quo sine herede mortuo Anno M C XXXV. II. Kal. Ianuarii Imperator Marchiam ejus, quæ Orientalis dicitur *Conrado* Marchioni concessit, cui etiam Misnensem prius concesserat. *Berra* Comitissa, filia *VVipersi*, uxor *Dedonis* Comitis, proprietatem suam *Groitz* dedit *Dedoni*, filio *Conradi* Marchionis, quem filii loco nutrierat. Ipsa autem obiit anno M C XLIV. XVII. Kal. Ianuarii. *Otto* Misnensis Marchio duxit uxorem *Heidwigen*, filiam *Alberti* Marchionis de Saxonia, ex qua genuit filios *Albertum* & *Tidericum*, & filias *Adelam* & *Sophiam*. *Sophia* nupsit *Olrico* Duci Bohemorum, qui genuit ex ea —

Reliqua hujus additamenti, eaque per pauca, periere.

INCIPIT